

Graham Greene
Nas chlowek
Hawane

Kel
Hui

GRAHAM GREENE

Náš člověk v Havaně

*Státní nakladatelství krásné literatury,
hudby a umění,
Praha 1961*

Část první

Kapitola první

„Ten negr, co jde tamhle po ulici,” řekl doktor Hasselbacher, opřený o nálevní pult U sedmokrásy, „ten mi připomíná vás, pane Wormolde.“ Pro doktora Hasselbachera bylo příznačné, že po patnáctiletém přátelství užíval dosud oslovení „pane“ – přátelství se vyvíjelo vlekle a neúprosně jako pečlivé stanovená diagnosa. Snad se z Wormolda stane Jim, až bude ležet na smrtelné posteli a doktor Hasselbacher mu přijde nahmatat slábnoucí tep.

Černoch byl slepý na jedno oko a jednu nohu měl kratší; na hlavě mu sedel obstarožní plstěný klobouk a rozdrbanou košilí mu prosvítala žebra jako lodi rozebírané do šrotu. Šel v horkém lednovém slunci po okraji chodníku, podél žlutých a růžových sloupů kolonády, a při chůzi počítal kroky. Když na své pouti ulicí Vircludes míjel vinárničku U sedmokrásy, dosáhl čísla 1369. Musel kráčet pomalu, aby stačil vyslovit tak dlouhé číslo. „Tisíc tři sta sedmdesát“. Byl známou postavou v okolí náměstí Nacionál, kde se občas pozdržel a přerušil své počítání na tak dlouho, co by prodal nějakému turistovi sadu pornografických fotografií. Pak se Hase vrátil tam, kde v počítání přestal. Na sklonku dne, podoběn čipernému pasažéru, plavícímu se přes Atlantik, věděl zřejmě na metr, kolik urazil.

„Joe?“ podivil se Wormold. „nevidím žádnou podobu. Kromě toho kulhání ovšem,“ ale bezděky na sebe vrhl pohled do zrcadla s nápisem Cerveza Tropical, jako by opravdu mohl tak zchátrat a ztmavnout za tu cestu ze svého krámu na starém městě. Tvář, jež na něho ze zrcadla pohlédla, byla však jen trošičku ušmouraná od prachu z přístavních dílen; byla to stále ona usouzená a vrásčitá tvář čtyřicátníka; mnohem mladší než tvář doktora Hasselbachera, ale kdo by ji neznal, řekl by jistě, že zhasne dřív – pokrýval ji už stín, zračily se v ní úzkosti, na něž sedativa nezabírala. Černoch odkulhal z dohledu, zahnul za roh Pasea. V tu dobu bylo všude plno čističů bot.

„Já nemyslel to kulhání. Nevidíte, co máte společného?“

„Ne.“

„Má v hlavě dvě věci,“ vysvětloval doktor Hasselbacher, „jak

vykonat svou práci a nespíjet se v počítání. A pak je to ovšem britský občan.“

„Přesto nechápu...“ Wormold si zchladil ústa svým ranním daiquiri. Sedm minut má na cestu k Sedmokrásce; sedm minut zpátky do obchodu; šest minut na družné klábosení. Podíval se na hodinky. Vzpomněl si, že jdou o minutu pozadu.

„Myslel jsem to prostě tak, že je spolehlivý, člověk mu může věřit,“ řekl doktor Hasselbacher nedůtklivě. „Jak se daří Milly?“

„Báječně,“ řekl Wormold. Byla to jeho neměnná odpověď, ale myslel to doopravdy.

„Sedmnáctého jí bude sedmnáct, že?“

„Tak, tak.“ Rychle se ohlédl přes rameno, jako by ho někdo pronásledoval, a potom se znovu podíval na hodinky. „Přijdete to s námi oslavit?“

„Dosud jsem nikdy nevynechal, pane Wormolde. Kdo tam ještě bude?“

„Říkal jsem si, že snad jen my tři. Když Cooper odjel domů a chudák Marlowe je ještě pořád v nemocnici a z těch nových na konsulátě se Milly zřejmě nikdo moc nezamlouvá. Tak jsem myslel, že bychom to odbyli v tichosti, v rodinném kruhu.“

„Je mi ctí být počítán do vaší rodiny, pane Wormolde.“

„Mohli bychom si zamluvit stůl v Nacionálu – nebo myslíte, že se to dost – hm, nehodí?“

„Nejsme v Anglii ani v Německu, pane Wormolde. V tropech děvčata rychle dospívají.“

Naproti přes ulici zaskřípala otvíraná okenice a pak v mírném vánku od moře počala pravidelně klepat o zeď, klip, klap, jako starodávné hodiny. Wormold řekl: „Už abych šel.“

„Ony se bez vás ty vaše Rychlosavy obejdou, pane Wormolde.“ Byly to toho dne samé nepříjemné pravdy. „Stejně jako moji pacienti.“ dodal doktor Hasselbacher přívětivě.

„Nemoc přijde na lidi ať se jim to líbí či nelíbí; když se jim nelíbí vysavač, nemusejí si ho koupit.“

„Ale vy jim počítáte víc.“

„A беру z toho jenom dvacet procent. Z dvaceti procent se nedá moc našetřit.“

„Dneska není doba na šetření, pane Wormolde.“

„Musím – pro Milly. Kdyby se se mnou něco stalo...“

„Žádný z nás dneska nemá vyhlídku na dlouhý život, tak jaképak starosti?“

„Tyhle nepokoje hrozně škodí obchodu. Co je komu platný vysavač, když nejde proud?“

„Unesl bych malou půjčku, pane Wormolde.“

„Ne, ne. O to nejde. Já nemám starosti o letošek, ani o příští rok, to jsou dlouhodobé starosti.“

„Pak nestojí za to, říkat tomu starosti. Žijeme v atomovém věku, pane Wormolde. Někdo stiskne knoflík – bzzz bác – kde je nás konec? Ještě jednu skotskou, prosím.“

„To máte taky takovou věc. Víte, co zase provedla ta moje firma? Poslali mi vysavač Atomový reaktor.“

„Vážně? Netušil jsem, že to věda dotáhla tak daleko.“

„Ale kdež, atomického na něm nic není – dali tomu jenom takový název. Minulý rok jsme měli Turbotrysk, letos je to zase Reaktor. Bere si proud ze zásuvky, stejně jako ostatní.“

„Tak proč si dělat starosti?“ Doktor Hasselbacher opakoval otázku jako leitmotiv a sklonil se ke své sklence.

„Nechápou, že takový název může chytout ve Spojených státech, ale ne tady, kde všichni knězi neustále kážou proti zneužívání vědy. Minulou neděli jsme byli s Milly v katedrále – víte, jak si potrpí na mši, doufá, že mě obrátí na víru, ani bych se nedivil. A páter Mendez věnoval půl hodiny popisu účinků vodíkové bomby. Ti, kdo věří v nebe na zemi, prý rozpoutávají peklo – taky to patřičně podal – člověk to měl zrovna před očima. Dovedete si představit, jakou jsem měl radost, když jsem musel v pondělí ráno vystavit ve výkladní skřini nejnovější vysavač Atomový reaktor. Nebyl bych se divil, kdyby mi některý ten zdejší pudivítr vymlátil výklad. Katolická akce, Kristus král, všechny ty zmatkárny. Nevím si s tím rady, doktore.“

„Prodejte jeden páteru Mendezovi pro biskupský palác.“

„Ale ten je spokojený s Turbotryskem. To byl dobrý výrobek. Tenhle ovšem není o nic horší. Zlepšená úprava pro čištění knihoven. Víte, že bych nikomu neprodal podřadné zboží.“

„To vím, pane Wormolde. Nedal by se ten název prostě změnit?“

„To oni mi nedovolí. Jsou na něj hrdi. Jsou přesvědčeni, že je to nejlepší tahák, jaký si kdo vymyslel od doby té průpovídky *»Úklid jenom sviští – klepe, zametá i čistí.«* Na tom Turbotrysku, víte, tam měli takovou věc, říkali tomu vzduchočisticí vložka. Nikdo si nad tím nelámal hlavu – byl to dobrý nápad, ale včera přišla do obchodu nějaká ženská, prohlédla si ten Atomový reaktor a zeptala se, jestli taková malá vložka opravdu pohltí všechnu radioaktivitu. A co prý to dělá se stronciem 90?“

„Mohl bych vám vystavit lékařské osvědčení,“ navrhoval doktor Hasselbacher.

„Vy si nikdy neděláte s ničím starosti?“

„Já mám na to tajnou obranu, pane Wormolde. Mne zajímá život.“

„Mne taky, ale...“

„Vás zajímá jedna osoba, ne život, a lidé umírají nebo nás opouštějí – promiňte, nemyslel jsem tím vaši ženu. Ale když vás zajímá život, nikdy se neklamete. Mne zajímá zelená plíseň v rokfóru. Vy nelouskáte křížovky, vidíte, pane Wormolde? Já ano a připomínají mi lidi: lze je prokouknout až do konce. Za hodinu vylušтім sebetěžší křížovku, ale objevil jsem jednu věc, která se týká zelené barvy rokfóru, a tu nerozřeším do soudného dne – ačkoli, to víte, člověk sní. Že snad někdy, možná... Jednou vám musím ukázat svou laboratoř.“

„Abych už šel, doktore.“

„Měl byste se víc věnovat snění, pane Wormolde. V našem století je lépe nehledět skutečnosti tváří v tvář.“

2

Když Wormold došel ke svému krámu na ulici Lamparilla, Milly ještě nebyla doma z americké klášterní školy, a přestože dveřmi viděl uvnitř dvě postavy, připadalo mu, že je v obchodě prázdko a pusto. A tak to bývalo vždycky, dokud se nevrátila Milly. Kdykoli vstoupil do obchodu, měl takový pocit, jako by odtamtud bylo něco vysáto, a ten pocit neměl nic společného s jeho vysavači. Tu prázdnotu nemohl vyplnit žádný zákazník, zvláště ne onen na Havanu příliš nažehlený

chlapík, který stál v krámě, četl si anglický prospekt na Atomový reaktor a okázale si nevšímal Wormoldova prodavače. Lopez byl netrpělivý člověk a neměl rád, když ho někdo zbytečně odtrhoval od španělského vydání časopisu Confidential*. Nasupeně hleděl na neznámého a nejevil pražádnou snahu získat ho pro koupi.

„*Buenos días*,“ pozdravil Wormold. Na všechny neznámé lidi, kteří se objevili v jeho obchodě, se už ze zvyku díval podezíravě. Před deseti lety mu přišel do obchodu nějaký člověk, tvářil se jako zákazník a s nevinným výrazem mu prodal ovčí kožku k dosažení vysokého lesku při čištění auta. Onen podvodník působil věrohodně, ale nikdo se nemohl podobat zájemci o koupi vysavače tak málo jako tenhle chlapík. Byl vysoký a elegantní, v lehkém obleku pískové barvy, měl přepychovou vázanku a šířil kolem sebe vánek mořské pláže a koženou vůni prvotřídního klubu. Člověk očekával, že řekne: „Pan velvyslanec vás hned přijme, račte chvilku posečkat.“ Neměl jistě nikdy starosti s udržováním čistoty, to za něj vždycky někdo obstaral — oceán nebo sluha.

„Tu zdejší hatmatilku bohužel neumím,“ odpověděl neznámý. Nevhodné slovo poskvřilo jeho oblek, jako by na něm zůstaia po snídani skvrna od vejce. „Vy jste přece Angličan, ne?“

„Ano.“

„Tedy – opravdový Angličan. S britským pasem a tak vůbec.“

„Ano. Proč?“

„S britskou firmou se dobře obchoduje. Člověk ví, na čem je, jestli chápete, co tím myslím.“

„Čím vám mohu posloužit?“

„No, napřed jsem to chtěl trochu okouknout.“ Hovořil, jako by byl v knihkupectví. „To tady váš pomocník nemohl pochopit.“

„Zajímáte se o vysavač?“

„No, že bych se zrovna zajímal, to ne.“

„Myslím, jestli pomýšlíte na koupi vysavače?“

„To je ono, příteli, teď jste na to kápl.“ Wormold měl dojem, že ten člověk zvolil takový tón, neboť podle jeho mínění se hodil ke

* Americký časopis, přinášející skandální historky z intimního života hollywoodských filmových hvězd.

krámu – používal ho jako ochranného zbarvení pro ulici Lamparilla, protože k jeho obleku se to floutkovství rozhodně nehodilo. Nelze úspěšně následovat příkladu svatého Pavla a být všem lidem vším, aniž si člověk převlékne šaty.

Wormold tiše podotkl: „Něco lepšího než Atomový reaktor jen tak nenajdete.“

„Taky jsem tu zahlédl nějaký Turbo.“

„To je rovněž velice dobrý vysavač. Máte velký byt?“

„No, že by byl zrovna velký, to ne.“

„Jak rače vidět, je dodáván se dvěma sadami kartáčů – tato je pro voskování, tahle pro leštění – ačkoli ne, myslím, že to bude obráceně. Vysavač Turbo má vzduchový pohon.“

„Co to znamená?“

„No, to je přece... no, to je tak, jak jsem říkal, má vzduchový pohon.“

„Na co je tady tahle legrace?“

„To je dvojchodný nástavec pro čištění koberců.“

„Neříkejte! To je ale zajímavé! Proč dvojchodný?“

„Můžete táhnout nebo tlačit.“

„Na co ti lidi nepřijdou,“ divil se neznámý. „To vám ty vysavače jdou jistě dobře na odbyt, vidíte?“

„Mám tu výhradní zastoupení.“

„Počítám, že všichni význační činitelé si musí pořídit takový Atomový reaktor, co?“

„Nebo Turbotrysk.“

„A státní úřady?“

„Ty také. Proč?“

„Co se hodí státním úřadům, mělo by se hodit i mně.“

„Třeba by se vám spíš zamlouval náš Trpasličí pomocník.“

„V čem pomáhá?“

„Plný název zní Trpasličí pomocník, malý domácí vysavač se vzduchovým pohonem.“

„Zase ten vzduchový pohon.“

„Já to nevymyslel.“

„Jen se nedurděte, příteli.“

„Já osobně nemohu ani slyšet ta slova ‚Atomový reaktor‘,“

prohlásil Wormold s nenadálým zaujetím. Byl hluboce znepokojen. Napadlo ho, že ten neznámý by mohl být inspektor, kterého poslali z ústředí firmy z Londýna nebo z New Yorku. V takovém případě měli slyšet pouhopouhou pravdu.

„Chápu, co máte na mysli. Neměli při výběru toho názvu šťastnou ruku. Povězte mi, obstaráváte vy také údržbu těch vysavačů?“

„Čtvrtletně. Zdarma během záruční lhůty.“

„Já myslel, jestli vy sám.“

„Chodí za tím Lopez.“

„Ten zamračený chlapík?“

„Já jsem s mechanikou na štíru. Nevím, jak to přijde, ale jak na nějakou tuhle věc sáhnu, přestane fungovat.“

„Nemáte auto?“

„Mám, ale když se něco porouchá, zařídí to moje dcera.“

„A, vidíte, vaše dcera. Kdepak ji máte?“

„Ve škole. Teď dovolu, abych vám předvedl tuto pohotovostní spojku,“ ale když se ji pokusil předvést, spojka samozřejmě nezaskočila. Cpal a šrouboval oba díly do sebe. „Vadná součástka,“ prohlásil zoufale.

„Ukažte, já to zkusím,“ řekl neznámý a spojka zaskočila jako po násle.

„Kolik je vaší dceři?“

„Šestnáct,“ řekl Wormold a měl sám na sebe zlost, že odpověděl.

„No, tak já abych se ubíral,“ řekl neznámý. „Hezky jsme si popovídali.“

„Nechtěl byste si prohlédnout vysavač v provozu? Tadyhle Lopez by vám to předvedl.“

„Teď zrovna ne. Ještě se uvidíme – tu či onde,“ řekl neznámý s neurčitou a drzou sebejistotou a zmizel ze dveří dřív, než Wormolda napadlo mu dát firemní visitku. Na náměstíčku na konci ulice Lamparilla ho mezi sebe pojali pasáci a prodavači losů, hemžící se v havanském poledni.

Lopez řekl: „Ten měl za lubem něco jiného než koupit vysavač.“

„Co tedy chtěl?“

„Kdopak ví? Díval se na mne dlouho skrz výklad. Já myslím, že kdybyste nebyl přišel, byl by mě požádal, abych mu opatřil holku.“

„Holku?“

Vzpomněl si na onen den před deseti lety a pak si pomyslí stísněně na Milly a mrzelo ho, že odpověděl na všechny ty otázky. Mrzelo ho také, že mu ta pohotovostní spojka aspoň jedinkrát pohotově nezaklapla.

Kapitola druhá

Když přicházela Milly, poznal to už z dálky, podobně jako když přijížděl policejní vůz. Místo sirén ohlašovaly hvizdy, že se blíží. Obvykle chodívala od zastávky autobusu na Avenida de Bélgica, ale dnes se zdálo, že se pardálové ozývají někde ve směru od Compostelly. Nebyli to nebezpeční pardálové, to musel zdráhavě přiznat. Pozdrav, který se začal ozývat kolem jejích třináctých narozenin, vyjadřoval vlastně úctu, protože i podle vysokých havanských měřítek byla Milly krasavice. Mela tmavé obočí a plavé vlasy medové barvy, a její koňský ohon přistrihoval nejlepší kadeřník v celém městě. Navenek nevěnovala hvizdům pozornost, jen při nich našlapovala ještě víc z vysoka – když člověk viděl, jak si vykračuje, málem by uvěřil v levitaci. Ticho by teď pro ni znamenalo urážku.

Na rozdíl od Wormolda, který nevěřil v nic, byla Milly katolička: to byl nucen slíbit její matce ještě před svatbou. Její matka sice svátosti nebrala tak vážně, s tím měl svou zkušenost, ale nechala mu na starosti katoličku. Milly to sblížovalo s Kubou víc, než se dařilo sžít se s ní jemu. Soudil, že v bohatých rodinách se dosud zachoval zvyk držet dueňu, a někdy se mu zdálo, že Milly také s sebou vodí dueňu, neviditelnou pro všechny oči kromě jejích. V kostele, kde to Milly v *mantille* lehounké jako pítko, vyšívané ledově průzračnými lístky, vždycky slušelo nejkrásněji, sedávala dueňa po jejím boku a dohlížela na to, aby se držela zpříma, aby si zakryla tvář, kdy se to patřilo, aby se vzorně přežehnala znamením kříže. Kolem ní mohli kluci beztretně cucat bonbóny nebo pochechtávat se zpoza sloupů, Milly seděla strnule jako jeptiška a sledovala mši v malém misálu se zlatou ořízkou, svázaném v marokénu barvy jejích vlasů (sama si jej vybrala). Táž neviditelná dueňa dbala na to, aby Milly v pátek jedla rybu, aby zachovávala půst, aby chodila na mši nejen v neděli a o význačných církevních svátcích, ale i v den své svaté patronky. Milly jí říkali doma: byla pokřtěna Serafina – na Kubě to byla „dvojitá druhé třídy“; to tajuplné rčení připomínalo Wormoldovi dostihy.

Dlouho trvalo, než Wormold přišel na to, že dueňa Milly

nedoprovází vždycky. U stolu Milly pečlivě zachovávala vybrané způsoby a nikdy nezanedbala modlitbu před spaním, což měl příležitost dobře poznat, protože už od dětství ho nechávala čekat za dveřmi své ložnice, dokud se nepomodlila, aby mu dala pocítit, že není katolík. Před soškou Panny Marie Guadalupské hořelo neustále světlo. Vzpomínal, jak jednou, když jí byly čtyři roky, zaslechl, že se modlí: „Enyky, benyky, pros za nás hříšníky.“

Avšak jednoho dne, to bylo Milly třináct, byl předvolán do klášterní školy amerických klarisek v běloskvoucím zámožném předměstí Vedadu. Tam se po prvé dověděl, že dueña opouští Milly pod náboženským reliéfem u mřížových vrat školy. Stížnost byla vážného rázu: Milly podpálila chlapečka jménem Thomas Earl Parkman mladší. Je pravda, připouštěla ctihodná matka, že Earl, jak ho nazývali ve škole, zatahal Milly za vlasy první, ale to podle jejího názoru nijak neospravedlňovalo Millin čin, který mohl lehko skončit vážnými následky, kdyby jiné děvče nebylo strčilo Earla do kašny. Milly uváděla na obranu svého počínání jen to, že Earl je protestant a že pokud si někdo chce začínat s nějakou persekucí, v tom oboru katolíci protestanty vždycky strčí do kapsy.

„Ale jak toho Earla podpálila?“

„Nalila mu benzin vzadu na podolek košile.“

„Benzin!“

„Náplň do zapalovače, a potom škrtnla zápalkou. Máme podezření, že tajně kouří.“

„To se mi nezdá snad ani možné.“

„To tedy zřejmě neznáte Milly. Musím vám říci, pane Wormolde, že nádoba naší trpělivosti téměř přetéká.“

Vyšlo najevo, že půl roku před podpálením Earla dala Milly v hodině umělecké výchovy kolovat po třídě sadu pohlednicových reprodukcí světoznámých obrazů.

„Na tom nevidím nic zlého.“

„Ve věku dvanácti let, pane Wormolde, nemá takové dítě omezovat svůj obdiv výhradně na akty, byť to byla klasická malířská díla.“

„To byly samé akty?“

„Všechny, kromě Goyovy *Oblečené Mají*. Ale měla ji i v té

nezahalené versi.“

Wormold se musel kajícně dovolávat milosrdenství ctihodné matky – je chudák nevěrec a přitom má dceru katoličku, americký klášter je jediná katolická škola v Havaně, kde se nevyučuje španělsky, a vychovatelku si nemůže dovolit. Přece by nedopustili, aby poslal Milly do té školy Hiram C. Trumana? A to by znamenalo i porušení slibu, který dal své ženě. Potají uvažoval, není-li jeho povinností najít si druhou ženu, ale jeptiškám by to mohlo být proti mysli a tak jako tak stále ještě miloval Millinu matku.

Promluvil si samozřejmě s Milly a její vysvětlení odzbrojovalo svou prostotou.

„Proč jsi podpálila Earla?“

„Pokoušel mě ďábel,“ řekla.

„Milly, prosím tě, mluv rozumně.“

„I světce pokouší ďábel.“

„Ty nejsi světec.“

„Právě. Proto jsem podlehla.“ Případ byl uzavřen – rozhodně se dalo čekat, že bude uzavřen mezi čtvrtou a šestou toho odpoledne ve zpovědnici. Milly už opět doprovázela její dueña a ta na to dohlédne. Jen kdybych tak najisto věděl, myslil si Wormold, kdy si ta dueña vybírá volný den.

Zůstávala ještě otázka Millina tajného kouření.

„Kouříš cigarety?“ zeptal se Wormold.

„Ne.“

Něco ve způsobu, jak odpověděla, ho přimělo, aby otázku pozměnil. „Kouřila jsi vůbec někdy, Milly?“

„Jenom doutníky,“ odpověděla.

Ted', když zaslechl hvizdy, ohlašující, že se Milly blíží, podivil se, proč přichází ulicí Lamparilla směrem od přístavu místo od Avenidy de Bélgica. Ale když se objevila, objevil se i důvod. Doprovázel ji poslíček z obchodu, který nesl balík tak obrovský, že mu za ním mizela hlava. Wormold si ztrápeně uvědomil, že už zase byla na náupech. Vyšel po schodech nahoru do jejich bytu nad krámem a za chvíli uslyšel Milly, jak ve vedleším pokoji dozírá na rozmíst'ování svých nákupů. Něco žuchlo, zarachotilo a ozvalo se zařinčení něčeho kovového. „Položte to tamhle,“ přikazovala Milly.

„Ne, tamhle.“ Otvíraly a zavíraly se zásuvky. Začala zatloukat hřebíky do zdi. Ve Wormoldově pokoji se odloupl kus omítky a spadl mu do salátu; posluhovačka připravila studený oběd.

Milly vstoupila na vteřinu přesně. Měl vždy co dělat, aby nedal najevo své pocity nad její krásou, ale neviditelná dueňa hleděla chladně skrze něho, jako by byl nežádoucí nápadník. Už dlouho si teď dueňa nevzala volno; skoro ho mrzela její vytrvalá péče a někdy si říkal, že by rád zase viděl hořet Earla. Milly odříkala modlitbu a pokřížovala se; sedel ohleduplně s hlavou skloněnou, dokud neskončila. Použila jedné ze svých delších modliteb, což pravděpodobně znamenalo, buď že nemá velký hlad, nebo že chce získat čas.

„Jak ses měl dneska, tati?“ zeptala se zdvořile. Byla to otázka, jakou by tak asi položila manželka po dlouhých letech spolužití.

„Ušlo to, a ty?“ Když se na ni zadíval, stával se z něho zbabělec; nerad jí v něčem odpíral a snažil se obcházet co možná nejdéle otázku jejích nákupů. Věděl, že její měsíční kapesné padlo už před dvěma týdny na nějaké náušnice, které se jí zalíbily, a na sošku svaté Serafíny.

„Dneska jsem dostala jedničky z dogmatiky a z morálky.“

„Výborně, výborně. Jaké jsi měla otázky?“

„Nejlíp jsem uměla lehký hřích.“

„Dnes ráno jsem mluvil s doktorem Haáselbacherem,“ řekl bez zřejmé souvislosti.

Odpověděla zdvořile: „Doufám, že se mu daří dobře.“ Ta dueňa to přehání, uvažoval; lidé vynášejí katolické školy, jakému se tam učí chování, ale chování je určeno přece jenom k tomu, aby se udělal dojem na cizí lidi. Pomyslel si smutně: Ale vždyť já jsem cizí člověk. Nedokázal jí následovat do jejího cizího světa, plného svíce a krajek a svěcené vody a klekání. Někdy míval pocit, že ani nemá dceru.

„Přijde ti připít na tvé narozeniny. Myslel jsem, že bychom pak mohli zajít někam do baru.“

„Do baru!“ Dueňa zřejmě na chvíli odvrátila hlavu a Milly vykřikla: „*O gloria patri*.“

„Říkávalas vždycky aleluja.“

„To bývalo ve čtvrté třídě. Do kterého baru?“

„Myslel jsem, že snad do Nacionálu.“

„Do Varieté Šanghaj ne?“

„To víš, že do Varieté Šanghaj ne. Nechápu, jak ses vůbec o tom podniku doslechla.“

„V takové škole se leccos roznese.“

Wormold řekl: „Ještě jsme nehovořili o tom, co bys měla dostat. Sedmnácté narozeniny, to není jen tak. Uvažoval jsem, jestli...“

„Vážně a na mou duši,“ odpověděla Milly, „naprosto zhola nic si nepřeji.“

Wormold si najednou se zlým tušením vzpomněl na onen obrovský balík. Jestli se opravdu vypravila po obchodech a nakoupila si všechno, co chtěla... Řekl přemlouvavě: „Určitě musí být ještě něco, co by sis přála.“

„Není. Opravdu není.“

„Nové plavky,“ nadhodil zoufale.

„No, ona by jedna věc byla... Ale já myslela, že bychom to snad mohli počítat už i jako dárek k letošním vánocům a k příštím narozeninám a k těm dalším...“

„Propánakrále, co to má být?“

„To bys měl na dlouhou dobu po starostech s dárky.“

„Snad tě nenapadlo, že bys chtěla jaguára.“

„Ale ne, žádné auto, je to jenom docela malý dáreček. A vydržel by léta. Je to ohromně hospodárný nápad. Dokonce by nám určitým způsobem mohl ušetřit benzin.“

„Ušetřit benzin?“

„A dneska jsem si koupila všechno, co je k tomu zapotřebí – za své vlastní peníze.“

„Vždyť žádné peníze nemáš. Na svatou Serafinu jsem ti musel půjčit tři pesos.“

„Však mi dají na úvěr.“

„Milly, kolikrát už jsem ti opakoval, že mi nebudeš nakupovat na úvěr. Kromě toho je to můj úvěr, ne tvůj, a jde to s ním s kopce den ode dne.“

„Ty můj chudinko! Jsme málem na mizině?“

„No, počítám, že se to snad zase spraví, až se přeženou ty nepokoje.“

„Já myslela, že na Kubě jsou nepokoje pořád. Kdyby mělo dojít k nejhoršímu, mohla bych jít do práce, ne?“

„Co bys chtěla dělat?“

„Mohla bych být vychovatelkou jako Jane Eyrová.“

„Kdo by tě přijal?“

„Señor Perez.“

„Milly, o čem to propána vykládáš? Ten má už čtvrtou ženu, ty jsi katolička...“

„Třeba mám poslání napravovat hříšníky.“

„Milly, co to plácáš za nesmysly? Kromě toho nejsem na mizině. Ještě ne. Aspoň pokud je mi známo. Co jsi to nakoupila, Milly?“

„Pojď se podívat.“ Šel za ní do ložnice. Na posteli leželo sedlo; uzda a udidlo visely na hřebících, které zatloukla do zdi (urazila přitom podpatek svých nejlepších večerních střevíčků); mezi dvěma nástěnnými světly byly protaženy otěže a na toaletním stolku stál opřený bičík. Wormold řekl beznadějně: „Kde máš koně?“ a napolo očekával, že se kuň objeví ve dveřích do koupelny.

„Ve stáji blízko golfového klubu. Hádej, jak se jmenuje.“

„To se poddám.“

„Serafina. Není to zrovna jako ruka páně?“

„Ale Milly, je vyloučeno, abych já si mohl dovolit...“

„Nemusíš za ni platit hned všechno najednou. Je to hnědka.“

„Co záleží na barvě?“

„Má rodokmen. Pochází ze Svaté Terezy od Ferdinanda Kastilského. Stála by dvakrát tolik, ale namohla si nárt při skoku přes překážku. Nic to není, má tam jenom takovou bulku, takže ji nemohou předvádět.“

„I kdyby ji dávali za čtvrtinu ceny, mně je to jedno. Obchody jdou moc špatně, Milly.“

„Ale vždyť jsem ti vyložila, že není třeba platit všechno najednou. Můžeš ji splácet několik let.“

„A budu ještě splácet, až to zvíře bude po smrti.“

„Žádné to zvíře, kobyłka to je, a Serafina vydrží mnohem déle než nějaké auto. Vydrží možná déle než ty.“

„Ale Milly, ty cesty do stájí a už samo ustájení...“

„Všechno už jsem dohodla s kapitánem Segurou. Nabízí mi to za

babku. Chtěl mi poskytnout ustájení zdarma, ale věděla jsem, že by sis nepřál, abych se mu nějak zavazovala.“

„Kdo je to kapitán Segura, Milly?“

„Náčelník policie ve Vedadu.“

„Kde ses s ním propána seznámila?“

„Ale tak, on mě často sveze autem na Lamparillu.“

„Víš o tomhle ctihodná matka?“

Milly odpověděla odměřeně: „Člověk má přece právo na svůj soukromý život.“

„Poslouchej Milly, já si nemohu dovolit koně, ty si nemůžeš dovolit tyhle – tuhle výstroj. Budeš to muset odnést zpátky.“ Dodal rozzlobeně: „Nepřeji si, aby ses dávala vozit kapitánem Segurou.“

„Nedělej si starosti. Nikdy se mě ani nedotkne,“ řekla Milly. „Jenom si vždycky v autě zpívá smutné mexické písničky. O květech a o smrti. A takovou jednu o býkovi.“

„Já to nedovolím, Milly. Promluvím si s ctihodnou matkou, musíš slíbit...“ Viděl, jak se zelené jantarové oči pod tmavými brvami zalévají slzami. Wormold pocítil, že se ho zmocňuje panika; zrovna tak se na něho dívala jeho žena jednoho zjitřeného říjnového odpoledne, kdy náhle skončilo šest let života. „Nejsi mi nakonec do toho kapitána Segury zamilovaná?“

Dvě slzy, pospíchající jedna za druhou, sklouzly se zvláštní ladností po oblíně lícni kosti a zableskly se jako postroje zavěšené na stěně; tvořily také součást její výzbroje. „O kapitána Seguru nestojím ani za mák,“ řekla Milly. „Stojím jenom o Serafinu. Měří patnáct dlaní a tlamu má jako samet, každý to říká.“

„Milly, děvenko, přece víš, že kdybych jen trochu mohl...“

„Ach, já to věděla, že ty se k tomu takhle postavíš,“ řekla Milly. „Pořád mi to něco našeptávalo. Dvakrát jsem se pomodlila devítník, ale nic to nepomohlo. A jak jsem si dávala pozor! Celou tu dobu, co jsem se modlila, jsem byla ve stavu milosti. Už nikdy nebudu věřit v devítník. Nikdy. Nikdy.“ V jejím hlase zvučel a dozníval stesk Poeova Havrana, Wormold sám byl nevěřící, ale dbal na to, aby žádným svým činem neoslabil její víru. Pocíťoval nyní hroznou zodpovědnost; každou chvíli může Milly popřít jsoucnost Boha. Na mysli mu vytanuly sliby, které dal dávno v minulosti, a podlomily

jeho vůli.

Řekl: „Mrzí mě, Milly...“

„Byla jsem i dvakrát na mši.“ Starým známým kouzlem nahrnula na jeho bedra všechno své zklamání. Lehko se řekne, že děti mají pořád slzy na krajíčku, ale když je člověk otcem, nemůže riskovat tak jako učitel nebo vychovatelka. Kdoví, jestli nenastává v dětství chvíle, kdy se svět navždy změní, tak jako když se zašklebíme v okamžik, kdy bijí hodiny?

„Milly, slibuji ti, že bude-li to možné napřesrok... Poslouchej, Milly, do té doby si můžeš nechat to sedlo i všechny ostatní věci.“

„Co je mi platné sedlo bez koně? A já říkala kapitánu Segurovi...“

„Kapitán Segura ať táhne do pekel – co jsi mu povídala?“

„Říkala jsem mu, že stačí, abych tě jenom poprosila o Serafinu a že mi ji dáš. Říkala jsem, že jsi úžasný. O těch devítnících jsem mu neříkala.“

„Kolik za ni chtějí?“

„Tři sta pesos.“

„Ach Milly, Milly.“ Nezbyvalo mu než se vzdát. „Budeš muset platit za ustájení ze svého kapesného.“

„To víš, že budu.“ Políbila ho na ucho. „Začnu od příštího měsíce.“ Oba dobře věděli, že nezačne nikdy. Milly řekla: „Vidíš, přece jen pomohly, ty devítníky myslím. Zítra začnu další, aby ti šly dobře obchody. Kdybych tak věděla, který svatý je na tohle nejlepší.“

„Patronem ztracených záležitostí je prý svatý Juda,“ řekl Wormold.

Kapitola třetí

Wormold sníval o tom, jak se jednoho dne probudí a zjistí, že se mu nahromadily vkladní knížky, dluhopisy na doručitele a akcie a že se mu hrnou plynulým proudem dividendy jako bohatým obyvatelům předměstí Vedada; potom odjede s Milly na odpočinek do Anglie, kde nebudou žádní kapitáni Segurové ani nárožní hvízdálkové. Ale ten sen se rozplynul, kdykoliv vkročil do obrovské budovy americké banky na Obispu. Když procházel mohutným kamenným portálem, zdobeným jetelovými čtyřlístky, stával se z něho opět pouhý obchodník, jehož pensička nikdy nepostačí k tomu, aby odvezl Milly do bezpečných končin.

Proplacení šeku není v americké bance zdaleka tak jednoduchý úkon jako v bance anglické. Američtí bankéři věří na působivost osobního styku se zákazníkem; pokladník se snaží vyvolat dojem, že je u přepážky shodou okolností a je unesen potěšením nad tou šťastnou náhodou, že jste se setkali. „Ale, ale,“ jako by vyjadřoval jeho slunný, hřejivý úsměv, „kdo by to věřil, že se s vámi setkám, zrovna s vámi a zrovna v bance.“ Když jste si spolu navzájem vyměnili zprávy o svém zdravotním stavu a když jste našli pole společného zájmu v krásném zimním počasí, ostýchavě, omluvně k němu přisunete šek (jak jsou všechny ty úřední záležitosti otravné a bezvýznamné), ale má sotva čas na něj pohlédnout, když tu mu u lokte zazvoní telefon. „Ale Henry,“ zvolá v údivu do telefonu, jako by i Henry byl tou poslední osobou, o které by předpokládal, že s ní zrovinka dnes bude mluvit, „tak jaké máš novinky?“ Načerpání novinek pohltí spoustu času: pokladník se na vás potutelně usmívá: to víte, náš zákazník, náš pán.

„Řeknu ti, že Edith vypadala včera velkolepě,“ prohlásil pokladník.

Wormold netrpělivě přešlápl.

„Byl to na mou duši velkolepý večer. Mně? Mně je výtečně. No, tak čím ti dneska můžeme posloužit?“

„Ale Henry, vždyť víš, že jsme ti vždycky k službám... Sto padesát tisíc dolarů na tři roky... ne, samozřejmě, že nebudou žádné obtíže, přece známe tvůj podnik. Musíme si vyžádat schválení z New

Yorku, ale to je formalita. Zastav se, kdy se ti to bude hodit, a promluv si s ředitelem. Měsíční splátky? To není u americké firmy zapotřebí. Počítám, že bychom to mohli udělat na pět procent. Tak dvě stě tisíc na čtyři roky? Ale ovšem, Henry.“

Wormoldovi se jeho vlastní šek scvrkl v ruce v bezvýznamný papírek. „Tři sta padesát dolarů“ – písmo mu připadalo skoro stejně tenoulinké jako jeho prostředky.

„Uvidíme se zítra u paní Slaterové? Počítám, že si hodíme partičku. Ne abys mi tam přišel s esy v rukávě, Henry. Na to schválení? Ale tak dva dny, když pošleme telegram. Zítra v jedenáct? Jak se ti to hodí, Henry. Jen se tu stav. Řeknu to řediteli. Ten tě děsně rád uvidí.“

„Promiňte, že jsem vás nechal čekat, pane Wormolde.“ Zase příjmení. Asi jim nestojím za to, aby si mě pěstovali, pomyslně si Wormold, nebo nás možná rozděluje národnost. „Tři sta padesát dolarů?“ Než pokladník odpočítal bankovky, nahlédl nenápadně do kartotéky. Sotva začal počítat, zazvonil telefon po druhé.

„Ale paní Ashworthová, kdepak jste se nám schovávala? V Miami jste byla? Vážně?“ Trvalo několik minut, než skončil s paní Ashworthovou. Když podával Wormoldovi bankovky, připojil k nim lísteček. „Nebudete se zlobit, pane Wormolde, vidíte? Přál jste si, abych vám to vždy hlásil.“ Podle lístečku bylo přebráno o padesát dolarů.

„Naprosto ne. Jste velice laskav,“ odpověděl Wormold. „Nemusíte si ale dělat starosti.“

„Ne, ne. banka si starosti nedělá, pane Wormolde. To jenom, že jste si to přál.“

Kdybych byl přebral o padesát tisíc dolarů, byl by mi říkal Jime, pomyslně si Wormold.

2

Toho rána neměl nějak náladu setkat se u svého ranního daiquiri s doktorem Hasselbacherem. Doktor se mu zdával občas trochu příliš bezstarostný a tak se Wormold stavil u Otrapy místo u Sedmokrásy.

Žádný havanský usedlík nikdy nechodil k Otrapovi, protože tam mívali dostaveníčko turisté; ale turistů v poslední době žalostně ubylo, protože v prezidentově režimu to nebezpečně skřípalo, jak se chýlil k svému konci. I dříve se v hlubinách Jefatury, ukrytých zraku, stále děly ohavnosti, jež turisty v Nacionálu a v Seville-Biltmoru nijak neznepokojovaly. Nedávno však byl jeden turista zabit zbloudilou kulkou, právě když si chtěl vyfotografovat malebného žebráka, sedícího pod balkónem poblíž paláce, a jeho smrtí odzvonil umíráček turistickým zájezdům, v jejichž ceně bylo zahrnuto vše „včetně výletu na pláž Varadero a havanského nočního života.“ Byla při tom roztržena i leica zabitého a to zapůsobilo na jeho společníky jako nejpřesvědčivější důkaz o ničivé síle kulky. Wormold pak zaslechl, jak si vypravovali v baru hotelu Nacionál. „Prolítla skrz naskrz aparátem,“ vykládal jeden z nich. „V tu ránu bylo šest set dolarů v tahu.“

„Zabilo ho to na místě?“

„Aby ne! A co čocky – střepiny se daly sbírat na padesát metrů kolem. Podívejte se. Vezu jeden kousíček domů, chci to ukázat panu Humpelnickerovi.“

U dlouhého nálevního pultu bylo toho rána prázdná až na elegantního neznámého, který seděl u jednoho konce, a přítulného příslušníka turistické policie, pokuřujícího doutník u konce protějšího. Angličan byl zaujat podívanou na tolik lahví a trvalo hodnou chvíli, než si všiml Wormolda. „Ale, hleďme,“ řekl, „to je přece pan Wormold.“ Wormold se podívil, jak zná jeho jméno, neboť mu zapomněl dát firemní visitku. „Osmnáct různých druhů skotské whisky,“ řekl neznámý, „včetně Black Label. A to jsem nepočítal bourbonské. Nádherný pohled. Nádherný,“ opakoval a samou úctou ztlumil hlas. „Už jste někdy viděl tolik rozličných druhů whisky?“

„Abych pravdu řekl, viděl. Sbíráminiaturní lahvičky a mám jich doma devětadevadesát.“

„Zajímavé. A co si dneska dáte? Haiga?“

„Děkuji, zrovna jsem si objednal daiquiri.“

„To já nesnáším. Z toho jsem hned naměkko.“

„Už jste se rozhodl, který typ si vezmete?“ zeptal se Wormold, aby řeč nestála.

„Jaký typ?“

„Vysavače. Z těch, co prodávám.“

„Aha, vysavač. Cha cha. Vylijte tuhle břechku a dejte si skotskou.“

„Skotskou nikdy přes den nepiju, jediné večer.“

„Á, vy jižané!“

„Nechápu, jakou to má souvislost.“

„Máte řídkou krev. Tedy od slunce, myslím. Vy jste se narodil v Nizze, vidíte?“

„Jak to víte?“

„Ale člověku se tak leccos donese. Tuhle ztratí slovo s jedním, tamhle zase s druhým, a pokaždé se něco doví. Abych pravdu řekl, měl jsem v úmyslu trochu si s vámi pohovořit.“

„Tak mě tady máte.“

„Víte, raději bych někde, kde je víc klidu. Tady pořád někdo chodí sem a tam.“

Těžko bylo možno vymyslet nepřesnější popis skutečnosti. Dokonce ani venku kolem vchodu, v prudkém přímém slunci, nepřešla živá duše. Příslušník turistické policie odložil doutník na popelník a spokojeně usnul; v tuto dobu zde nebyli žádní turisté, kteří by potřebovali jeho ochrany nebo dohledu. „Jestli se to týká vysavače, přijďte za mnou do obchodu.“

„Víte, to bych nerad. Nechci, aby mě někdo viděl, že se tam moc ochomýtám. Když se to tak vezme, výčep není tak nevhodné místo. Člověk narazí na krajana, popije si s ním, popovídá, vždyť to vypadá úplně přirozeně.“

„Já vám nerozumím.“

„No, však víte, jak to chodí.“

„Nevím.“

„No, vám by to nepřipadalo docela přirozené?“ Wormold se vzdal. Nechal na pultě osmdesát centů a řekl: „Abych se ubíral zpátky do krámu.“

„Proč?“

„Nerad tam nechávám Lopeze dlouho samotného.“

„Á, Lopez. O Lopezovi si chci s vámi pohovořit.“

Wormolda opět napadlo, že ten neznámý bude asi nějaký potrhlý inspektor z ústředí; takové vysvětlení se mu zdálo

nejpravděpodobnější. Ale potrhlost neznámého dosáhla nesporně vrcholu, když dodal potichu: „Jděte na záchod a já půjdu za vámi.“

„Na záchod? Proč bych tam chodil?“

„Protože já nevím, kde to tady mají.“

Když se svět zblázní, připadá člověku vždycky jednodušší poslechnout, Wormold vyvedl neznámého zadními dveřmi, prošel s ním krátkou chodbičkou a ukázal k záchodu: „Tamhle to je.“

„Až po vás, příteli.“

„Ale mně se nechce.“

„Jen se nevzpěčujte,“ řekl neznámý. Vzal Wormolda za rameno a vtlačil ho do dveří. Uvnitř byla dve umyvadla, židle s přeraženým opěradlem a obvyklé kabiny a pisoáry. „Hačňte si, příteli,“ řekl neznámý, „já zatím pustím kohoutek.“ Ale když začala téci voda, nejevil úmysl mýt se. „Vypadá to přirozeněji,“ vysvětloval (slovo »přirozeně« bylo zřejmé jeho oblíbené adverbium), „kdyby sem někdo vrazil. A samozřejmě zahltí to mikrofon.“

„Mikrofon?“

„Pochybujete o tom oprávněně. Zcela oprávněně. Na takovém místě mikrofon pravděpodobně nebude, ale to je věc cviku, chápete, na tom záleží. Však přijdete na to, že se nakonec vždycky vyplatí řídit se cvikem. Štěstí, že v Havaně nedrží na zátky v umyvadlech. Můžeme nechat vodu tak, ať teče.“

„Prosím vás, mohl byste mi vysvětlit...?“

„Opatrnosti nikdy nezbývá ani na záchode, když tak o tom uvažuji. Ve čtyřicátém roce v Dánsku viděl jeden náš chlapík z vlastního okna, jak Kattegatem připlouvá německé loďstvo. Samozřejmě pochopil, že nastal čas, aby sbalil svých pět švestek. Dal se do pálení lejster. Popel nasypal do záchodu a zatáhl za řetízek. Stal se malér – pozdní mrazík. Zamrzl odpad. Všechn popel vyplaval v koupelně o patro níž. Byt patřil jedné staré panně – nějaké baronce. Zrovna se chystala do vany. Prekérní situace pro našeho chlapíka.“

„To mi připadá jako tajná služba.“

„Vždyť to taky je tajná služba, příteli, nebo aspoň tak se tomu říká v románech. Proto jsem s vámi chtěl hovořit o tom vašem Lopezovi. Je na něho spolehnutí, nebo byste ho měl raději propustit?“

„Vy jste v tajné službě?“

„Když tomu tak chcete říkat.“

„Proč bych měl propána propouštět Lopeze? Je u mě už deset let.“

„Mohli bychom vám najít chlapíka, který by se dokonale vyznal ve vysavačích. Ale ovšem – přirozeně – tohle rozhodnutí necháme na vás.“

„Vždyť já ale v té vaší službě nejsem.“

„K tomu hnedka dojdeme, příteli. Lopeze jsme si stejně prověřili – zdá se, že nemá škraloupy. Ale ten váš přítel Hasselbacher, na toho abyste si dal trochu pozor.“

„Jak jste se dověděl o Hasselbacherovi?“

„Jsem tady už pár dní a ledacos jsem si nasbíral. Bývá to zapotřebí při těchhle příležitostech.“

„Jakých příležitostech?“

„Kde se narodil Hasselbacher?“

„Myslím, že v Berlíně.“

„Na čí straně stojí – je pro ty západní nebo východní?“

„O politice nikdy nemluvíme.“

„Ne, že by na tom záleželo – ať z východu nebo ze západu, všichni Němci si hrají do kapsy. Vzpomeňte na Ribbentropův pakt. Takhle už se nachytat nedáme.“

„Hasselbacher není žádný politikář. Je to starý lékař, žije tu už třicet let.“

„Na tom nesejde, možná že byste se divil. Ale souhlasím s vámi, bylo by nápadné, kdybyste se s ním rozkmotřil. Jenom si na něho dávejte pozor, to stačí. Mohl by dokonce být užitečný, kdybyste ho jaksepatří zpracoval.“

„Nehodlám ho nijak zpracovávat.“

„Poznáte, že se bez toho v práci neobejdete.“

„Nestojím o žádnou práci. Proč jste si vybral mne?“

„Vlastenecký Angličan, starousedlík. Vážený člen Sdružení evropských obchodníků. Musíme mít svého člověka v Havaně, chápete? Ponorky potřebují palivo. Diktátoři tíhnou k sobě. Velcí pohlcují malé.“

„Atomové ponorky palivo nepotřebují.“

„Správně, příteli, správně. Ale války vždycky začínají trochu

staromódně. Musíme být připraveni i na konvenční zbraně. Kromě toho je tady hospodářská špionáž – cukr, káva, tabák.“

„To všechno najdete ve státních ročenkách.“

„Těm nedůvěřujeme, příteli. Potom politická špionáž. Se svými vysavači máte všude otevřené dveře.“

„Snad nechcete, abych dělal rozbory smetků?“

„Vám to může připadat jako vtip, příteli, ale hlavním zdrojem informací pro francouzskou zpravodajskou službu v době dreyfusiády byla jedna uklízečka z německého velvyslanectví, která tam vybírala útržky papírů z košů na odpadky.“

„Nevím ani, jak jmenujete.“

„Hawthorne.“

„Kdo vlastně jste?“

„No, řekneme, že zakládám síť v oblasti Karibského moře. Počkat. Někdo sem jde. Já se budu mýt. Vy vklouznete na záchod. Nesmějí nás spolu vidět.“

„Vždyť už nás spolu viděli.“

„Náhodné setkání. Krajané.“ Vecpal Wormolda do kabiny stejně jako ho předtím vecpal do umývárny: „To je věc cviku, chápete,“ a pak se rozhostilo ticho, jenom kohoutek zurčel, Wormold se posadil. Nic jiného se nedalo dělat. I když seděl, bylo mu zpod polovičních dveří vidět nohy. Někdo stiskl kliku. Po dlaždičkové podlaze přešly něčí nohy k pisoáru. Voda pořád tekla. Wormoldovi šla hlava kolem. Uvažoval, proč tohle bláznovství nezarazil hned v počátku. Nebylo divu, že mu Mary utekla. Vzpomněl si na jednu z jejich hádek, „Proč něco neuděláš, nějak se neprojevíš, aspoň trošičku? Jenom stojíš a koukáš...“ Tentokrát aspoň nestojím, pomyslel si, sedím. Ale stejně, co by byl mohl povídat? Vždyť neměl příležitost ani zbleptnout. Minuty utíkaly. Ti Kubánci mají ale obrovské měchýře a Hawthorne musí mít teď už ruce dočista vydrhnuté. Voda přestala téct. Teď si asi utírá ruce, pomyslel si Wormold, ale pak si vzpomněl, že u umyvadel nejsou ručníky. To má Hawthorne další problém, ale jistě se s ním vyrovná. Všechno patřilo k cviku. Konečně nohy přešly ke dveřím. Dveře se zavřely.

„Mohu vyjít?“ zeptal se Wormold. Jako by se vzdával. Podřizoval se příkazům.

Slyšel, jak se Hawthorne přihrádá po špičkách ke kabině. „Počkejte chvíli, než se ztratím, příteli. Víte, kdo to byl? Ten policista. Trošku podezřelý, co?“

„Třeba poznal pod dveřmi moje nohy. Co myslíte, neměli bychom si proměnit kalhoty?“

„To by nevypadalo přirozeně,“ odpověděl Hawthorne, „ale začínáte tomu přicházet na chuť. Nechávám v umyvadle klíč od svého pokoje. Hotel Seville-Biltmore, páté patro. Jděte rovnou nahoru. Dnes večer v deset. Máme o čem hovořit. Peníze a podobně. Špinavá stránka věci. Neptejte se po mně ve vrátnici.“

„Nebude vám ten klíček chybět?“

„Já mám paklíč. Nashledanou.“

Wormold vstal a zahlédl ještě, jak se za tou elegantní postavou a hrůzostrašnou hantýrkou zavírají dveře. Klíč ležel v umyvadle – pokoj číslo 510.

V půl desáté zašel Wormold za Milly do jejího pokoje popřát jí dobrou noc. Tady, kde mela dohled dueña, bylo všechno v bezvadném pořádku – před soškou svatě Serafíny hořela svíčka, na nočním stolku ležel medově zbarvený misál, šaty byly uklizeny, jako by jich ani nebylo, a ve vzduchu se jako kadidlo vznášela jemná vůně kolínské vody.

„Tobě něco vrtá hlavou,“ řekla Milly. „Snad si ještě pořád neděláš starosti kvůli kapitánu Segurovi?“

„Ty si ze mně nikdy neutahuješ, vid', Milly?“

„Ne. Proč?“

„Připadá mi, že všichni ostatní si ze mne utahují.“

„I matka si z tebe utahovala?“

„Řekl bych, že ano. V prvních letech.“

„A doktor Hasselbacher?“

Vzpomněl si na onoho černocho, který se ráno pomalu belhal kolem, a řekl: „Možná. Někdy.“

„To je známka náklonnosti, ne?“

„Ne vždycky. Vzpomínám si, jak ve škole...“ Odmlčel se.

„Na co sis vzpomněl, tati?“

„Ale, tak na ledacos.“

Dětství bylo zárodkem vší nedůvěry. Člověk byl terčem krutých

šprýmů a pak si sám tropil kruté šprýmy. Vzpomínky na bolest se zbavoval tím, že ji způsobil. Ale Wormold se z jakéhosi důvodu touto cestou nikdy nedal, ačkoli to nebylo jeho zásluhou. Možná, že měl na to slabý charakter. Říkalo se, že škola vytváří charakter, prý tím, že se tam osekají hrany. Hrany mi osekali, myslel si, ale výsledkem se nestal charakter – jenom beztvárnost, podobná nějakému exponátu v Museu moderního umění.

„Jsi šťastná, Milly?“ zeptal se.

„Ale ano.“

„I ve škole?“

„Jistě. Proč?“

„Už tě nikdo netahá za vlasy?“

„To víš, že ne.“

„A ty nikoho nepodpaluješ?“

„To mi bylo třináct,“ odpověděla Milly povýšeně. „Co tě souží, tati?“

Seděla v posteli a měla na sobě bílý nylonový župan. Miloval ji, když byla u ní dueña, a miloval ji ještě víc, když se dueña vytratila; nemohl si dovolit plýtvat časem a nemilovat. Bylo to, jako by ji doprovázel kousek na cestě, již dokončí sama. Léta, jež je od sebe měla oddělit, se k nim oběma blížila jako příští stanice, ona měla ještě všechno získat, on měl už všechno ztratit. Ta večerní hodinka, to byla skutečnost, neskutečný byl Hawthorne, tajuplný a absurdní, neskutečné byly krutosti policejních stanic a vlád, neskuteční byli vědci, kteří zkoušeli novou vodíkovou bombu na Vánočním ostrově, státníci, píšící noty: to všechno mu připadalo méně skutečné než nesmyslná muka školní ložnice. Kdepak je asi konec tomu chlapci s mokřým ručníkem, na kterého si zrovna vzpomněl? Mučitelé se objevují a mizí stejně jako města, trůny a mocnosti a zůstávají za sebou trosky. Pomíjejí. Ale ten šašek, kterého viděli s Milly loni v cirkuse – ten šašek je nepomíjející, protože jeho výstup se nikdy nemění. Tak je třeba žít; toho šaška se netýkají vrtochy veřejných činitelů a nesmírné objevy velikánů lidstva.

Wormold začal dělat obličej do zrcadla.

„Jemine, co tě to, tati, popadlo?“

„Chtěl jsem sám sebe rozesmát.“

Milly se zachichotala. „Já myslela, jaký nejsi rozšafný a zasmušilý.“

„Právě proto jsem se chtěl zasmát. Pamatuješ na toho šaška loni, Milly?“

„Jak lezl po žebříku a na konci spadl do kbelíku s vápnem?“

„Padá do něho každý večer v deset hodin. Měli bychom být všichni šašky, Milly. Nedej se nikdy poučit zkušenostmi.“

„Ctihodná matka říká...“

„Nic na ni nedbej. Bůh se přece neučí ze zkušenosti, vždyť jak jinak by mohl klást nějaké naděje v člověka? Všechny trampoty pocházejí od vědců, kteří sčítají číslice a docházejí ke stejnému výsledku, Newton objevil zemskou přitažlivost – poučil se ze zkušenosti a potom...“

„Já myslela, že ho poučilo jablko.“

„Vždyť to je totéž. Byla to jen otázka času, než se lord Rutherford dostal k tomu, že rozštěpil atom. I on se učil ze zkušenosti a zrovna tak ti, kdo způsobili Hirošimu. Kdybychom se tak narodili jako šašci, to by nás nepotrefilo nic horšího než nějaká ta modřina a šmouha od vápna. Neuč se ze zkušenosti, Milly. Rozvrací nám to pohodu i životy.“

„Co to zase děláš?“

„Pokouším se stříhat ušima. Kdysi mi to docela šlo. Ale teď už to nedokážu.“

„Pořád ještě ti leží v hlavě matka?“

„Někdy.“

„Pořád ještě jsi do ní zamilovaný?“

„Možná, čas od času.“

„Byla asi moc krásná, když byla mladá, vid’?“

„Nemůže být ani teď stará. Šestatřicet.“

„To je hezky stará.“

„Pamatuješ se na ni vůbec?“

„Moc ne. Byla pořád někde pryč, že?“

„Každou chvíli.“

„Ovšem já se za ni modlím.“

„Zač se modlíš? Aby se vrátila?“

„Kdepak, to ne. Však se bez ní obejdeme. Modlím se, aby se stala

zase dobrou katoličkou.“

„Já dobrý katolík nejsem.“

„Á, to je něco jiného. Ty jsi nepřekonatelně nevědomý.“

„To ano, to si taky myslím.“

„Nechci tě urážet, tati. To je jenom teologický termín. Budeš spasen jako všichni spravedliví pohané. Víš, jako Sokrates a Cetewayo.“

„Kdo to byl Cetewayo?“

„To byl král Zulů.“

„Zač se ještě modlíš?“

„No, v poslední době se ovšem zaměřuji na toho koně.“

Políbil ji na dobrou noc. „Kam jdeš?“ zeptala se.

„Musím zařídit nějaké věci ohledně toho koně.“

„Máš se mnou spoustu trápení,“ prohodila Milly jen tak, aby se neřeklo. Potom si blaženě vzdychla a přitáhla si pokrývku k bradě. „Je to ale úžasné, vid', jak se člověku vždycky vyplní, zač se modlil.“

Kapitola čtvrtá

Na každém rohu na něho pokřikovali „Taxi“, jako by byl cizinec, a po celou cestu po Paseu ho v několikametrových odstupech obtěžovali pasáci, spíš jen tak ze zvyku, bez skutečné naděje na úspěch. „Mohu vám posloužit?“

„Znám všechna pěkná děvčata.“

„Račte toužit po krásné ženě?“

„Pohlednice?“

„Račte shlédnout nemravný film.“ Když přišel po první do Havany byli to ještě pouzí kloučci, za desetník mu hlídali auto, a ačkoli léta uplynula jim i jemu stejně a zestárli vedle sebe, oni si na něho nikdy nezvykli. V jejich očích se nikdy nestal usedlíkem: zůstal natrvalo turistou, a tak si nedali pokoje – a dříve nebo později dospěli k přesvědčení, že by zajisté rád shlédl vystoupení Nadčlověka v bordelu San Francisco. Alespoň, podobně jako šašek, žili blaženě, nepoučení zkušenostmi.

U rohu třídy Virduces na něho od Sedmokrasy zahlekal doktor Hasselbacher. „Kampak máte tak naspěch, pane Wormolde?“

„Mám schůzku.“

„Na sklenku skotské se vždycky najde čas.“ Z toho, jakým způsobem doktor Hasselbacher pronesl slovo „skotské“, bylo zřejmé, že on si už našel čas na nejednu skleničku.

„Vlastně už jdu pozdě.“

„V tomhle městě je pojem pozdě neznámý, pane Wormolde. A já mám pro vás dárek.“

Wormold zahrnul z Pasea a vstoupil do výčepu. Sklíčeně se usmál při pomýšlení na to, co mu prolétlo hlavou. „Směřují vaše sympatie na východ či na západ, doktore?“

„Na východ či na západ od čeho? A tak, vy myslíte tamto. Aby je všechny kat spirál.“

„Jaký máte pro mne dárek?“

„Poprosil jsem jednoho svého pacienta, aby je přivezl z Miami,“ řekl Hasselbacher. Vytáhl z kapsy dvě miniaturní lahvičky whisky: jedna byla značky Lord Calvert, druhá Old Taylor.

„Máte už je?“ zeptal se napjatě.

„Calverta mám, ale Taylora ne. To jste hodný, že jste si vzpomněl na moji sbírku, doktore.“

Wormoldovi vždycky připadalo zvláštní, že nepřestával pro jiné existovat, i když byl od nich vzdálen. „Kolik jich teď máte?“

„Sto i s bourbonskými a irskými. Šestasedmdesát skotských.“

„Kdy je chcete vypít?“

„Snad až to dotáhnu na dvě stovky.“

„Víte, co já bych s nimi udělal, být vámi?“ řekl Hasselbacher.

„Zahrál bych si dámu. Kdo vezme kámen, ten ho vypije.“

„To není špatný nápad.“

„Bude to přirozená nevýhoda,“ řekl Hasselbacher. „V tom se skrývá to kouzlo. Lepší hráč musí víc vypít. Představte si tu rafinovanost. Dejte si ještě jednu skotskou.“

„A tak si třeba dám.“

„Potřebuji, abyste mi pomohl. Dneska ráno mě štípala vosa.“

„Lékař jste vy, ne já.“

„O to nejde. O hodinu později, když jsem jel k pacientovi tamhle za letiště, jsem přejel kuře.“

„Stejně pořád nechápu.“

„Pane Wormolde, pane Wormolde, kdepak se vám toulají myšlenky? Vraťte se zpátky na zem. Musíme rychle sehnat los, než bude tah. Vosa znamená dvacet sedm. Kuře třicet sedm.“

„Ale já mám umluvenou schůzku.“

„Schůzky vám neutečou. Dopijte sklenku. Musíme se po tom losu poohlédnout na trhu.“ Wormold vyšel za doktorem k jeho autu. Jako Milly i doktor Hasselbacher byl věřící. Ji ovládali svatí, jemu panovala čísla.

Po celém tržišti byla vyvěšena důležitá čísla, namalovaná modrou a červenou barvou. Čísla, jímž se říkalo ošklivá, ležela pod pultem; ta zbývala pro všelijakou lidskou havěť a pro pouliční prodavače. Postrádala důležitosti, neobsahovala žádnou významnou číslici, žádné číslo, které by značilo jeptišku nebo kočku, vosu nebo kuře, „Podívejte se. Tamhle je 27483,“ ukazoval Wormold,

„Vosa bez kuřete není nic platná,“ odpověděl doktor Hasselbacher, Nechali auto na parkovišti a procházeli pěšky po trhu. Na tomto tržišti nelelkovali žádní pasáci; loterie byla seriózní živnost

nezkažená turisty. Jednou týdně rozdělvalo ministerstvo čísla a přidělovalo losy politickým činitelům podle toho, jakou váhu měla jejich podpora. Politik zaplatil ministerstvu po osmnácti dolarech za los a odprodal je velkoobchodníkům po jednadvaceti dolarech. I když na něho připadlo pouhých dvacet losů, mohl najisto počítat s šedesáti dolary týdenního zisku. Krásné číslo, v němž se vyskytovala vyhlášená a oblíbená znamení, prodali obchodníci za třicet dolarů. To se rozumí, že pro drobného pouličního obchodníka byly takové zisky nemyslitelné. Měl na prodej jen ošklivá čísla, za něž zaplatil až po třiadvaceti dolarech, a tak se musel hezky ohánět, aby uhájil živobytí. Pouliční prodavači rozdělvali losy na sto dílků a prodávali je po pětadvaceti centech za kus; slídili po parkovištích, až našli auto, jehož číslo se shodovalo s číslem jednoho jejich losu (žádný majitel vozu neodolal takové náhodné shodě); dokonce hledali svá čísla v telefonním seznamu a nelitovali pěti centů na hovor. „Señoro, mám na prodej los, který má stejné číslo jako váš telefon.“

„Podívejte se, tamhle mají 37 a 72,“ řekl Wormold.

„To nestačí,“ odpověděl úsečně doktor Hasselbacher.

Doktor Hasselbacher listoval v seznamech losů, které nebyly vyloženy, protože jejich čísla nebyla považována za dost krásná. Co kdyby; co se jednomu zdá krásné, nemusí připadat krásné druhému – třeba se najde někdo, pro koho taková vosla netají žádný význam. Okolo tří stran tržiště projela v temnotě ječící policejní siréna, kolem se zhouplo auto. Na okraji chodníku seděl muž, který měl na košili připíchnuto jediné číslo jako trestanec. „Mrchožrout,“ řekl.

„Kdo je to Mrchožrout?“

„Kapitán Segura přece,“ řekl doktor Hasselbacher. „Vždyť vy žijete jako na jiném světě.“

„Proč mu tak říkají?“

„Je specialistou na mučení a mrzačení.“

„Mučení?“

„Tady nic nemají,“ řekl doktor Hasselbacher. „Zkusíme to raději na Obispu.“

„A nechcete to nechat na zítra?“

„To je poslední den před tahem. A vůbec, copak máte v žilách

vodu místo krve, pane Wormolde? Když vám sám osud ponouká takovou příležitost – vosu a kuře – musíte se za ni vydat a neztrácet čas. Bez práce nejsou koláče.“

Vsedli opět do auta a zamířili na Obispo. „Ten kapitán Segura –“ začal Wormold.

„Prosím?“

„Ale nic.“

Než našli v jednom výkladě los, který uspokojoval požadavky doktora Hasselbachera, chýlilo se k jedenácté, a protože obchod byl už zavřený a otvíral zase až ráno, nezbývalo jim pro ten večer nic jiného, než si zajít ještě na skleničku, „Kdepak máte tu schůzku?“

„V hotelu Seville-Biltmore,“ odpověděl Wormold.

„Ono je to nakonec jedno, kde člověk sedí,“ řekl doktor Hasselbacher.

„Nebylo by lepší stavit se u Sedmokrásy?“

„Ale ne. Změna jde k duhu. Když se člověk nemůže odhodlat, aby změnil svoji hospodu, bývá to známkou stáří.“

Tápavě prošli temným barem hotelu Seville-Biltmore. Jen nejasně si uvědomovali přítomnost ostatních hostů, kteří v tichu a šeru seděli nahrbeni u nálevního pultu jako výsadkáři, zasmušile očekávající povel k seskoku. Pouze vysokoprocentní náladu doktora Hasselbachera nemohlo nic zachmuřit.

„Ještě jste nevyhrál,“ šeptal Wormold ve snaze zarazit ho, ale i kvůli tomu zašeptání se na ně káravě obrátila ze tmy jakási hlava.

„Dneska jsem vyhrál,“ prohlásil doktor Hasselbacher zvučným, pevným hlasem, „Zítra třeba prohraju, ale dnešní výhru mi nikdo nevyrvé. Sto čtyřicet tisíc dolarů, pane Wormolde. Škoda, že už jsem na ženy příliš starý – mohl bych obšťastnit nějakou krasavici rubínovým náhrdelníkem. Teď si marně lámu hlavu. Jak já ty peníze utratím, pane Wormolde? Že bych je věnoval nějaké nemocnici?“

„Promiňte,“ zašeptal hlas z příšeří, „to ten chlapík opravdu vyhrál sto čtyřicet tisíc babek?“

„Ano prosím, vyhrál jsem je,“ prohlásil rozhodně doktor Hasselbacher, než stačil Wormold odpovědět, „vyhrál jsem je tak jistě, jako že vy existujete, můj téměř neviděný příteli. Kdybych nevěřil, že existujete, neexistoval byste, a ty: dolary taky ne. Věřím,

proto jste.“

„Jak to myslíte, že bych neexistoval?“

„Existujete pouze v mé představě, příteli. Kdybych odešel z této místnosti...“

„Vy jste se zbláznil.“

„Dokažte tedy, že existujete.“

„Jak to myslíte, dokažte? To se ví, že existuji. Mám prvotřídní realitní kancelář, mám ženu a dvě děcka v Miami, přiletěl jsem dnes ráno s Deltou, piju tuhle sklenku skotské, ne?“ V hlase se zachvěl náznak pláče.

„Chudinko,“ řekl doktor Hasselbacher, „zasloužíte si stvořitele s bujnější představivostí, než mám já. Že jsem pro vás nevymyslel něco lepšího než Miami a realitní kancelář. Něco vzletnějšího. Jméno, které by se vrývalo do paměti.“

„Co je zlého na mém jménu?“

Výsadkáři po obou koncích nálevního pultu napjatě naslouchali a zjevně rozhovor neschvalovali; před seskokem nemá člověk projevovat nervositu.

„Nic, co bych nemohl napravit, když budu trošičku přemýšlet.“

„Můžete se v Miami optat koho chcete na Harryho Morgana.“

„To jsem vám měl opravdu vymyslet něco lepšího. Ale já vám povím, co udělám,“ řekl doktor Hasselbacher, „já teď odtud na minutu vyjdu a zruším vás. Potom se vrátím se zlepšenou versí.“

„Jak to myslíte, se zlepšenou versí?“

„Kdyby vás tak byl vymyslel můj přítel, tady pan Wormold, byl byste pochodil mnohem líp. Byl by vám dal vzdělání v Oxfordu, jméno jako třeba Pennyfearher...“

„Jak to myslíte, Pennyfeather? Vy jste pil.“

„To víte, že jsem pil. Alkohol zastírá představivost. Proto jsem si vás vymyslel v tak banální podobě: Miami a realitní kancelář, cestuje letadly společnosti Delta. Pennyfeather by přiletěl z Evropy s KLM, pil by svůj národní nápoj, růžový gin.“

„Já piju skotskou a mně chutná.“

„To vy si myslíte, že pijete skotskou. Vlastně, přesně řečeno, já jsem vás vymyslel, jak pijete skotskou. Ale to všechno hnedka předěláme,“ řekl doktor Hasselbacher bodře. „Já si jenom na minutku

odskočím do vestibulu a promyslím si nějaká zásadní zlepšení.“

„Ze mne si blázný dělat nebudete,“ řekl neznámý úzkostlivě.

Doktor Hasselbacher vyprázdnil sklenici, položil na pult dolar a s nejistou důstojností povstal. „Za tohle mi ještě poděkujete,“ řekl. „Co jste si vybral? Spolehněte se na mne a tady na pana Wormolda. Chtěl byste být malířem, básníkem – nebo by vám byl víc po chuti život plný dobrodružství? V tom případě bychom vás udělali pašerákem zbraní nebo agentem tajné služby.“

Ve dveřích se uklonil směrem k rozrušenému stínu. „Račte mi odpustit tu realitní kancelář.“

Hlas řekl nervosně, jako by chtěl nabýt ztracené rovnováhy: „Buď je opilý, nebo je to blázen,“ ale výsadkáři mlčeli jako zařezaní.

Wormold řekl: „Tak abychom se rozloučili. Dobrou noc, doktore. Opozdil jsem se.“

„Já vás doprovodím, pane Wormolde, a vysvětlím, jak to přišlo, že jsem vás zdržel. To je to nejmenší, co mohu udělat. Váš přítel to určitě pochopí, když mu povím, jaké mě potkalo štěstí.“

„Není třeba. Opravdu to není třeba,“ řekl Wormold. Věděl, že Hawthorne by vyvozoval ukvapené závěry. I s rozumným Hawthornem, pokud by takový existoval, bylo dost zatěžko vyjít, ale Hawthorne, který by měl podezření...

Wormoldovi se dělalo mdlo, když na to pomyslel.

Zamířil k výtahu a doktor Hasselbacher se mu držel v patách, Hasselbacher neuznal za vhodné všimnout si červeného výstražného světla a varovného nápisu »Pozor schod!« a klopýtl. „A jéje,“ řekl „zvrtil jsem si kotník.“

„Jděte domů, doktore,“ vybízel ho Wormold zoufale. Vkročil do výtahu, ale doktor Hasselbacher přidal do kroku a vstoupil do kabiny za ním. „Peníze vyléčí každou bolest. Už dávno jsem nestrávil tak příjemný večer,“ řekl.

„Do šestého poschodí,“ řekl Wormold. „Chci být sám, doktore.“

„Proč? Promiňte. Mám škytavku.“

„Jde o důvěrnou schůzku.“

„S půvabnou ženou, pane Wormolde? Jsem ochoten poskytnout vám část své výhry, abyste se mohl oddat tomu bláznovství.“

„Co vás napadá, žádná žena v tom není. Jdu prostě za obchodem.“

„Za důvěrným obchodem?“

„Už jsem vám to říkal.“

„Co by mohlo být na vysavači tak důvěrného, pane Wormolde?“

„Jde o nové zastoupení,“ řekl Wormold a zřízenec ohlásil: „Šesté poschodí.“

Wormold byl o délku napřed a hlavu měl jasnější než Hasselbacher. Pokoje se táhly kolem pravoúhlého ochozu jako vězeňské cely; z přízemí svítily nahoru dvě lysé hlavy, podobny světlům na křižovatce. Dokulhal k rohu ochozu, kde začínalo schodiště; doktor Hasselbacher kulhal za ním, ale Wormold měl v kulhání praxi. „Pane Wormolde,“ volal doktor Hasselbacher, „pane Wormolde, bude mi potěšením vložit ze svých dolarů sto tisíc...“

Wormold dosáhl paty schodiště, zatímco doktor Hasselbacher se dosud potýkal s prvním schodem; číslo 510 bylo hned vedle. Odemkl dveře. Spatřil prázdný pokoj, ozářený malou stolní lampou. Zavřel potichoučku dveře – doktor Hasselbacher ještě nedorazil k úpatí schodiště. Zastal stát a naslouchal; doktor Hasselbacher přehopkal se škytáním kolem dveří a jeho kulhavé kroky zanikly na konci chodby. Připadám si jako špión, pomyslel si Wormold. To je bláznovství. Co řeknu Hasselbacherovi zítra ráno?

Dveře do ložnice byly zavřeny a Wormold k nim vykročil. Pak se zarazil. Co tě nepálí nehas. Jestli mu Hawthorne něco chce, ať si ho Hawthorne sám najde; co on by se do toho míchal. Ale zvědavost ho přiměla k tomu, že se před odchodem ještě porozhlédl po pokoji. Na psacím stolku ležely dvě knihy – dva naprosto totožné výtisky Lambových *Povídek ze Shakespeara*. V bloku – do něhož si Hawthorne asi zapsal poznámky pro jejich schůzku – stálo: „1. Plat. 2. Výlohy. 3. Způsob předávání. 4. Charles Lamb. 5. Inkoust.“ Zrovna chtěl otevřít Lamba a vtom se ozvalo: „Ruce vzhůru, Arriba los manos.“

„Las manos,“ opravil ho Wormold. Ulevilo se mu, když viděl, že je to Hawthorne.

„Á, to jste jen vy,“ řek! Hawthorne.

„Trošku jsem se opozdil. Nezlobte se. Byl jsem ve městě s Hasselbacherem.“

Hawthorne měl na sobě světlefialové pyžamo s monogramem H.

R. H. vyšitým na kapsičce. To mu dodávalo královského vzezření*.
„Přišla na mě dřímota a pak jsem zaslechl, jak tady chodíte,“ řekl,
Vypadalo to, jako by byl přistižen bez své hantýrky; nestačil ještě
vklouznout ani do ní, ani do šatů. „Posunul jste toho Lamba,“ řekl
vyčítavě, jako by měl na starosti modlitebnu Armády spásy.

„Promiňte. Jen jsem se tak porozhlédl.“

„Nevadí. Dokazuje to, že máte správný instinkt.“

„Tahle kniha vám zřejmě nějak přirostla k srdci.“

„Jeden výtisk je pro vás.“

„Ale já ji už četl,“ namítl Wormold, „už před lety, a Lamba
nemám vůbec rád.“

„To nemáte ke čtení. Copak jste nikdy neslyšel o knižním kódu?“

„Abych pravdu řekl – neslyšel.“

„Hnedka vám ukážu, jak se s tím pracuje. Jeden výtisk si nechám
já. Když mi budete podávat zprávu, stačí uvést stránku a řádek,
odkud začnete šifrovat. Knižní kód lze ovšem rozluštit snadněji než
strojový, ale pro všelijaké takové Hasselbachery je i to tvrdý oříšek.“

„Prosím vás, pusťte už z hlavy toho doktora Hasselbachera.“

„Až budeme mít vaši zdejší odbočku patřičně zorganizovanou
a dostatečně zabezpečenou – až tu bude pokladna s heslovým
zámkem, vysílačka, školený personál, všechna ta kouzla, potom
ovšem budeme moci upustit od takového primitivního kódování, ale
kromě odborníka v kryptologii tohle nikdo jen tak nerozluští, pokud
nezná název a vydání knihy.“

„Proč jste vybral Lamba?“

„Kromě *Chaloupky strýčka Toma* to byla jediná kniha, kterou
jsem našel ve dvou výtiscích. Měl jsem naspěch a musel jsem před
odletem sehnat něco v knihkupectví v Kingstonu. Měli tam taky
nějakou knížku, jmenovala se Rozžatá lampa aneb příručka
k večerním modlitbám, ale řekl jsem si, že by se ve vaší knihovně
mohla vyjímat okatě, jestli nejste nábožensky založen.“

„To nejsem.“

„Přivezl jsem vám rovněž trochu inkoustu. Máte doma elektrický
čajník?“

* H. R. H. = His Royal Highness (Jeho královská výsost).

„Mám. Proč?“

„Na otvírání dopisů. Chceme, aby naši lidé byli vybavení pro všechny případy.“

„Na co je ten inkoust? Mám doma inkoustu dost.“

„Tohle je ovšem inkoust pro tajné písmo. Pro případ, že byste musel něco posílat obyčejnou poštou. Vaše dcera bude jistě mít pletací jehlici.“

„Ona neplete.“

„Tak to si budete muset nějakou koupit. Nejlepší jsou z umělé hmoty. Po ocelových by mohly zůstat skvrny.“

„Na čem by zůstaly skvrny?“

„Na obálkách, které budete otvírat.“

„Proč by mě propána napadlo otvírat obálky?“

„Bude možná třeba, abyste prohlížel korespondenci doktora Hasselbachera. Budete si samozřejmě muset najít subagenta na poště.“

„Rozhodně odmítám...“

„Jen se nevzpěčujte. Dal jsem si poslat jeho materiály z Londýna. O jeho korespondenci rozhodneme, až je prostudujeme. Dám vám dobrou radu – kdyby vám došel inkoust, použijte ptačího trusu. Neříkám to příliš rychle, stačí mě sledovat?“

„Ještě jsem ani neřekl, že bych byl ochoten...“

„Londýn souhlasí se sto padesáti dolary měsíčně, dalších sto padesát dostanete na výlohy – ty musíte ovšem doložit. Výplaty subagentům a podobně. Všechno, co půjde nad tuto částku, musí být schváleno zvlášť.“

„To je na mne příliš rychlé.“

„Dani z příjmu to nepodléhá,“ řekl Hawthorne a potutelně zamrkal. Zamrknání se jaksi nehodilo ke královskému monogramu.

„Musíte mi dát čas na...“

„Vaše krycí číslo je 59200 lomeno 5.“ Dodal hrdě: „Rozumí se, že 59200 jsem já. Své subagenty budete číslovat 59200 lomeno 5 lomeno 1 a tak dále. Je vám to jasné?“

„Nechápu, čím vám já mohu být prospěšný.“

„Jste přece Angličan, ne?“ zeptal se Hawthorne stroze.

„Ovšemže jsem Angličan.“

„A to odmítáte sloužit své vlasti?“
„To jsem neřekl. Ale vysavače mi zaberou spoustu času.“
„Ty vám poslouží jako skvělá rouška pro vaši činnost,“ řekl Hawthorne. „Je to velice dobře promyšleno. Vaše povolání vypadá docela přirozeně.“
„Ale vždyť ono je přirozené.“
„Tak kdyby vám to nevadilo,“ řekl Hawthorne rozhodně, „ted’ se musíme pustit do toho našeho Lamba.“

2

„Milly,“ řekl Wormold, „ty sis vůbec nevzala vložky.“
„Já jsem se rozhodla, že nebudu vložky jíst.“
„Do kávy sis dala jenom jednu kostku cukru. Snad nedržíš dietu?“
„Ne.“
„Nebo konáš pokání?“
„Ne.“
„Do oběda budeš mít hrozný hlad.“
„Na to jsem už myslela. Najím se pořádně brambor.“
„Co to zase kuješ, Milly?“
„Budu se uskovňovat. Při nočním bdění jsem si najednou uvědomila, jaké máš se mnou výdaje. Jako by ke mně promlouval nějaký hlas. Málem jsem se zeptala: »Kdo jste?«, ale bála jsem se, že mi odpoví: »Pán tvůj a Bůh tvůj.« Už mám tak na to čas, víš?“
„Na co máš čas?“
„Na hlasy. Jsem starší, než byla svatá Tereza, když vstupovala do kláštera.“
„Milly, prosím tě, nepovídej mí, že se obíráš...“
„Ne, neobírám. Myslím, že kapitán Segura má pravdu, říkal, že se pro klášter nehodím, že nejsem z toho pravého těsta.“
„Milly, víš, jak říkají tomu tvému kapitánu Segurovi?“
„Vím, Mrchožrout. Mučí vězně.“
„On to přiznává?“
„No, když je se mnou, tak samozřejmě zachovává vždycky vybrané způsoby, ale má pouzdro na cigarety z lidské kůže. Dělá, že

je to teletina – ale copak nepoznám teletinu?“

„S touhle známostí musíš skoncovat, Milly.“

„Jistě – ponenáhlu, ale napřed si musím zařídit ustájení. A to mi připomíná ten hlas.“

„Co ti povídal ten hlas?“

„Říkal – jenomže v noci to znělo mnohem strašlivěji, úplně apokalypticky – »Ukousla sis příliš velké sousto, děvenko. Co bude s golfovým klubem?«”

„Co bude s golfovým klubem?“

„To je jediné místo, kde si mohu opravdu zajezdit, a my nejsme členy. Co je mi platný kůň ve stáji? Kapitán Segura je ovšem členem, ale já věděla, že bys nerad viděl, abych na něm byla závislá. Tak jsem myslela, že kdybych se postila a pomohla ti snížit výdaje na domácnost...“

„A co z toho...?“

„No, že by sis snad potom mohl dovolit rodinné členství. Měl bys mě tam zapsat jako Serafinu. Zní to nějak vhodněji než Milly.“

Wormoldovi připadalo všechno, co povídala, docela rozumné; to Hawthorne náležel do onoho krutého a nevysvětlitelného světa dětství.

Londýnská mezihra

V suterénu mohutné železobetonové budovy nedaleko ulice Maida Vale se nad jedněmi dveřmi změnilo červené světlo v zelené a Hawthorne vstoupil. Svou eleganci zanechal někde v oblasti Karibského moře a měl teď na sobě oblek ze šedého flanelu, který pamatoval lepší časy. Doma nemusel udržovat dekorum; splýval s šedivým lednovým Londýnem.

Šéf seděl za psacím stolem, na němž ohromné těžítko ze zeleného mramoru přidržovalo jediný list papíru. Vedle černého telefonu (červený sloužil pro komolené tajné rozhovory) stála nedopitá sklenice mléka, lahvička šedivých pilulek a krabička papírových kapesníků. V Černém žaketu, s Černou vázankou a s Černým monoklem, skrývajícím jeho levé oko, připomínal Šéf majitele pohřebního ústavu a podobně suterénní místnost dělala dojem hrobky, mauzolea nebo hrobu.

„Přál jste si se mnou mluvit?“

„Jen si tak poklábosit, Hawthorne. Jen si tak poklábosit.“ Ponurý hlas připomínal funebráka, který se chce vypovídat, když vyprovodil toho dne poslední pohřeb. „Kdy jste se vrátil, Hawthorne?“

„Před týdnem. V pátek letím zpátky na Jamajku.“

„Pokračuje všechno dobře?“

„Myslím, že oblast Karibského moře máme už zataženou,“ odpověděl Hawthorne.

„A co Martinique?“

„Nenarazili jsme tam na žádné obtíže. Jak víte, spolupracujeme ve Fort de France s *Deuxième Bureau*.“

„Jen po určitou mez?“

„Ano, jistě jen po určitou mez. S Haiti to bylo trochu složitější, ale 59200 lomeno 2 si vede čiperně. Z počátku jsem měl větší pochybnosti o 59200 lomeno 5.“

„Lomeno pět?“

„To je náš člověk v Havaně. Neměl jsem tam mnoho na vybranou a z počátku se zdálo, že mu ta práce příliš nevoní. Má ve všem tak trochu svoji hlavu.“

„Takoví se někdy ukážou jako nejlepší.“

„Ano. Taky mi trochu dělaly starost jeho styky. (Je tam nějaký Němec, jmenuje se Hasselbacher, ale zatím jsme o něm nic nezjistili). Zdá se však, že začíná rozvíjet činnost. Zrovna, když jsem byl na cestě z Kingstonu, dostali jsme žádost o schválení mimořádných výloh.“

„To bývá vždycky dobré znamení.“

„Ano.“

„Důkaz, že představitost pracuje.“

„Ano. Chtěl se stát členem golfového klubu. To víte, tam bývá dostaveníčko milionářů. Nejlepší zdroj politických a hospodářských informací. Příspěvky jsou hodně vysoké, platí se tam asi desetkrát tolik co u Whita, ale já jsem mu to povolil.“

„Dobře jste udělal. Jak vypadají jeho zprávy?“

„Po pravdě řečeno, ještě jsme žádné nedostali, ale bude mu ovšem nějakou dobu trvat, než si zaběhne spojení. Snad jsem mu trochu přehnaně zdůraznil nutnost utajení.“

„To je vždycky na místě. Co je nám platno vedení, na němž dochází ke zkratu.“

„Shodou okolností má celkem výhodné postavení. Velice dobré obchodní konexe – značnou část z nich tvoří vládní úředníci a vedoucí ministři.“

„Tak,“ řekl Šéf. Vyňal z oka černý monokl a začal jej leštit papírovým kapesníčkem. Oko, které odhalil, bylo skleněné, světle modré a nepřesvědčivé, jako by pocházelo z panenky, která říká mama.

„V čem pracuje?“

„Zabývá se dovozem. Strojírenské výrobky, víte, a takové věci.“ S ohledem na vlastní kariéru bylo vždy důležité získávat agenty z lidí, kteří měli dobré společenské postavení. Bylo možno počítat s tím, že nicotné podrobnosti z tajného spisu, týkajícího se obchodu na ulici Lamparilla, se za normálních okolností do této suterénní místnosti nikdy nedostanou.

„Proč ještě není členem golfového klubu?“

„Myslím, že v posledních letech žil tak trochu v ústraní. Měl nějaké domácí trampoty.“

„Doufám, že to není nějaký zástěrkář?“

„Ale ne, na to ani pomyšlení. Opustila ho žena. Utekla mu s jakýmsi Američanem.“

„Jen aby nebyl protiamericky naladěný. V Havaně bychom s takovými předsudky špatně pochodili. Musíme s Američany spolupracovat.– ovšem pouze po určité mez.“

„Ale ne, o něčem podobném u něho nemůže být ani řeči. Je to naprosto nezaujatý člověk, velice rozvážný. S rozvodem se vyrovnal a dítě posílá podle přání své ženy do katolické školy. Doslechl jsem se, že jí vždycky o vánocích posílá blahopřejný telegram. Myslím, že až od něho dojdou zprávy, prokážou se jako stoprocentně spolehlivé.“

„S tím dítětem, to je přímo dojemné, Hawthorne. Tak ho trochu popožeňte, abychom mohli posoudit, co se od něho dá očekávat. Jestli je ve všem takový, jak líčíte, mohli bychom uvažovat o lepším personálním vybavení. Havana by se mohla stát klíčovým bodem. Komunisté vždycky tíhnou tam, kde se něco peče. Jaké s ním máte spojení?“

„Zařídil jsem mu to tak, že bude zprávy posílat každý týden s diplomatickou poštou po kurýrovi do Kingstonu. Ve dvou vyhotoveních – jedno si nechávám já a druhé posílám do Londýna. Pro telegramy jsem s ním sjednal knižní kód. Posílá je přes konsulát.“

„Z toho nebudou mít radost.“

„Řekl jsem jim, že to je na přechodnou dobu.“

„Jestli se projeví jako schopný člověk, byl bych pro to, abychom tam zřídili vysílačku. Snad by mohl přibrat nějaké úředníky, ne?“

„Ale to jistě. Aspoň – víte, on to není velký podnik. Takový staromódní. Však znáte, jak to vedou ti obchodní dobrodruzi starého ražení.“

„Ten typ já znám, Hawthorne. Malý psací stůl zavalený lejstry. V kanceláři, kde je místo pro dva, se tísní šest lidí. Zastaralé počítačky. Sekretářka, která táhne svůj čtyřicátý rok u firmy.“

Hawthorne vycítil, že si už může oddechnout; Šéf se ujal iniciativy. I kdyby si jednou přečetl tajný spis, slova by mu nic neříkala. Obchůdek vysavači nenávratně zmizel; pohltila jej vzedmutá vlna Šěfovy románové obrazotvornosti. Agent 59200/5 byl

pevně zaveden.

„To všechno souvisí s charakterem toho člověka,“ vysvětloval Šéf Hawthornovi, jako by byl on a nikoli Hawthorne otevřel dveře krámu v ulici Lamparilla. „To je člověk, který se odjakživa učil schránět desetiníky a nelitovat desítky. Proto není členem golfového klubu – to nemá nic společného se ztroskotaným manželstvím. Vy jste romantik, Hawthorne. Ženy jeho životem jen procházely, nic po nich nezůstalo; řekl bych, že pro něho nikdy mnoho neznamenal, přednější mu byla práce. Chcete-li úspěšně využít agenta, musíte ho pochopit. To je to celé tajemství. Ten náš člověk v Havaně náleží do časů, řekněme – kiplingovských. Byť mluvil s tebou král – jak že to je? – a uchováš si hrdost, pak je tam něco s davem a ne – zpyšnět. Mám takové tušení, že kdesi v tom jeho pokaňkaném psacím stole je ukryt šestákový zápisníček s deskami z černého voskovaného plátna, do kterého si zapisoval své první kancelářské výdaje – čtvrt veletuctu gum, šest krabiček per...“

„Já myslím, že takhle dávno on přece jen nezačínal. To se už pera a násadky nepoužívaly,“ Šéf vzdychl a vsadil černý monokl zpátky na své místo. Neviňoučké oko zmizelo při prvním náznaku opozice opět ve svém úkrytu.

„Podrobnosti nejsou tak podstatné, Hawthorne,“ řekl Šéf podrážděně. „Ale chcete-li ho úspěšně vést v práci, budete muset vypátrat ten šestákový zápisníček. Hovořím obrazně.“

„Ano, rozumím.“

„Jak jste říkal, že se stáhl do ústraní, protože přišel o ženu – to jste si vyložil mylně, Hawthorne. Lidé jeho druhu reagují docela jinak. Nedává svou ztrátu znát, nenosí srdce na dlani. Kdyby váš výklad byl správný, pročpak tedy nevstoupil do klubu už předtím, než mu umřela žena?“

„Ona neumřela, utekla mu.“

„Utekla mu? Víte to určitě?“

„Zcela určitě.“

„Tak to ona nikdy nenašla ten šestákový zápisníček. Najděte jej, Hawthorne, a můžete si ho omotat kolem prstu. O čem jsme to mluvili?“

„O tom, jak má velkou kancelář. Pokud se týče personálu, mohlo

by mu přijít zatěžko, kdyby tam měl umístit víc lidí.“

„Nynější zaměstnance postupně pustíme k vodě. Tu zvetšlou sekretářku dejte do pense.“

„Ono ale vlastně...“

„Tohle jsou ovšem pouze předběžné úvahy. Třeba se nakonec ukáže, že to není ten pravý. Tihle staří obchodní magnáti bývají sice k pohledání, ale někdy pro svou vlastní účtárnu si nevidí dál než na špičku nosu a lidem jako my z nich kyne pramálo užitku. Uděláme si úsudek, až od něho dojdou první zprávy, ale nikdy není na škodu myslet trochu dopředu. Promluvte si se slečnou Jenkinsonovou, jestli by se tam u ní nenašel někdo, kdo umí španělsky.“

Hawthorne stoupal výtahem ze suterénu a míjel poschodí za poschodím: svět se mu jevil z raketové perspektivy. Propadla se pod ním západní Evropa; Blízký východ; Jižní Amerika. Kolem slečny Jenkinsonové se tyčily kartotéční příhrady jako chrámové sloupy kolem stárnoucí vědmy. Ona jediná byla známa pod svým příjmením. Z nějakých nevyzpytatelných důvodů utajení se všemu ostatnímu osazenstvu v budově říkalo křestním jménem. Když Hawthorne vstoupil, slečna Jenkinsonová právě diktovala sekretářce: „Vedoucímu finančního odboru. Angelika se překládá do C5 se současným zvýšením platu na osm liber týdně. Zaříd'te laskavě, aby zvýšení bylo provedeno s okamžitou účinností. Abych předešla Vaším námitkám, považuji za nutné zdůraznit, že Angelika se nyní platovou úrovní přibližuje autobusové průvodčí.“

„Prosím?“ zeptala se slečna Jenkinsonová zostra. „Přejete si?“

„Posílá mě za vámi Šéf.“

„Nemohu nikoho postrádat.“

„Zatím ani nikoho nechceme. Jen tak předběžně probíráme možnosti.“

„Ethel, zlatíčko, zavolejte do D2 a řekněte jim, že nepřipustím, aby mi tam zdržovali sekretářky po sedmé hodině večerní, vyjma v případě mimořádného stavu v celé zemi. Jestliže vypukla válka nebo jestliže se vbrzku počítá s jejím vypuknutím, řekněte, že o tom měla být podána zpráva mému oddělení.“

„Možná, že budeme pro oblast Karibského moře potřebovat

sekretářku se znalostí španělštiny.“

„Nemám nikoho, koho bych mohla postrádat,“ opakovala slečna Jankinsonová mechanicky.

„Do Havany – malé oddělení, příjemné podnebí.“

„Kolik čítá osazenstvo?“

„Prozatím je to jeden muž.“

„Já nevedu sňatkovou kancelář,“ odtušila slečna Jenkinsonová.

„Muž ve středních letech s šestnáctiletou dcerou.“

„Ženatý?“

„Dalo by se to tak říci,“ odpověděl Hawthorne mlhavě.

„Je ustálený?“

„Ustálený?“

„Spolehlivý, důvěryhodný, citově vyrovnaný?“

„Ale to ano. Je to takový obchodní podnikatel starého ražení,“ ujišťoval Hawthorne, navazuje tam, kde Šéf skončil. „Vybuďoval svůj podnik od piky. O ženy nejeví zájem. Milostné záležitosti má tak říkajíc za sebou.“

„Milostné záležitosti nemá nikdo za sebou,“ řekla slečna Jenkinsonová. „Já nesu odpovědnost za děvčata, které posílám do ciziny.“

„Vždyť jste říkala, že nemáte nikoho k dispozici.“

„No,“ řekla slečna Jenkinsonová, „možná, že bych vám za určitých okolností mohla uvolnit Beatrici.“

„Beatrici ne, slečno Jenkinsonová!“ zvolal hlas za kartotéčnými příhradami.

„Řekla jsem Beatrici, Ethel, a co řeknu, to platí.“

„Ale slečno Jenkinsonová...“

„Beatrice potřebuje nabýt praktických zkušeností – nic jiného jí nechybí. Tohle místo by jí vyhovovalo. Není už nejmladší. Děti má ráda.“

„Pro Havanu bude především zapotřebí někoho, kdo umí španělsky,“ namítl Hawthorne. „Láska k dětem není podmínkou.“

„Beatrice je napůl francouzského původu. Umí francouzsky vlastně lépe než anglicky.“

„Já říkal španělsky.“

„To není takový rozdíl. Jsou to románské jazyky jeden jako

druhý.“

„Snad abych se na ni podíval, pohovořil si s ní. Má plnou kvalifikaci?“

„Je velmi dobře zběhlá v kódování a prodělala kurs mikrofotografie v Ashley Parku. S těsnopisem je to u ní slabší, ale psaní strojem ovládá bezvadně. Vyzná se dobře v elektrodynamice.“

„Co je to?“

„To vám přesně nepovím, ale výměna pojistek jí nenahání strach.“

„To by se tedy vyznala ve vysavačích?“

„Beatrice je sekretářka, nikoli pomocnice v domácnosti.“

Kdesi nablízku zabouchla kartotéční zásuvka. „Jak je libo. Jestli chcete, berte, jestli nechcete, nechte ji být,“ řekla slečna Jenkinsonová. Hawthorne měl dojem, že by byla schopna celkem bez okolků říci „nechte to být.“

„To je jediná, kterou můžete navrhnout?“

„Jediná.“

Někdo opět s bouchnutím zavřel zásuvku. „Ethel,“ řekla slečna Jenkinsonová, „jestliže se nenaučíte dávat své pocity najevo méně hlučným způsobem, vrátím vás do D3.“

Hawthorne vyšel zadumaně ze sekretariátu; měl dojem, že ho slečna Jenkinsonová s náramnou příčinlivostí napálila a že mu podstrčila něco, co se jí samotné zrovna nezdálo. Jenom mu vrtalo hlavou, kde vězí ten zakopaný pes – či spíše čubíčka.

Část druhá

Kapitola první

Wormold vyšel z konsulátu a v náprsní kapse si odnášel telegram. Vrazili mu jej neurvale do ruky, a když se pokusil něco říci, zarazili ho. „Nechceme o tom nic vědět. Je to jen přechodné opatření. Čím dříve to skončí, tím nám to bude milejší.“

„Pan Hawthorne říkal...“

„Žádného pana Hawthorna neznáme. To laskavě vezměte na vědomí. Nikdo toho jména není u nás zaměstnán. Poklona.“

Wormold kráčel domů. Do délky roztažené město se prostíralo na břehu širého Atlantického oceánu; přes Avenidu de Maceo se tříštily vlny a na přední skla aut usedala jemná mlha. Růžové, šedé a žluté sloupky dřívější aristokratické čtvrti rozežrala voda a vítr jako skály; nad vchodem oprýskaného hotelu visel jakýsi starodávňý erb, zašlý a nezřetelný; o kus dál na baru byly okenice natřeny jasnými, křiklavými barvami na ochranu proti vlhkému a slanému vzduchu od moře. Směrem na západ se k vymetenému únorovému nebi tyčily ocelové mrakodrapy na novém městě, vyšší než majáky. Bylo to město, kam bylo příjemné si zajet, ale méně příjemné bylo v něm žít; bylo to však město, v němž se Wormold poprvé zamiloval, a cosi ho k němu poutalo jako k dějišti nějakého neštěstí. Bůh času dodává poetičnosti bývalým bojištím a snad se Milly tak trochu podobala kvítku na staré baště, kde byl kdysi před dávnými lety s těžkými ztrátami odražen útok. Ženy, které Wormold na ulici potkával, byly na čele poznamenány popelem, jako by vyšly do slunečního jasu odněkud z podzemí. Uvědomil si, že je Popeleční středa.

Ačkoliv toho dne nebylo vyučování, nezastihl Milly doma, když přišel – snad byla ještě na mši nebo se možná projížděla na koni v golfovém klubu. Lopez předváděl vysavač typu Turbotrysk farské kuchaře, která odmítla Atomový reaktor. Všechno nasvědčovalo, že se Wormold právem strachoval o osud nového modelu, neboť se mu zatím nepodařilo prodat ani jediný kus. Vyšel po schodech nahoru a otevřel telegram; byl adresován jednomu oddělení britského konsulátu a čísla, jež následovala, vypadala ohavně jako losy, jež zůstaly neprodány v poslední tažební den. Na počátku stálo 2674 a potom následovala rada pětímístných čísel: 42811 79145 72312

59200 80947 62533 10605 a tak dále. Byl to první telegram, který dostal, a všiml si, že byl odeslán z Londýna. Nebyl si ani jist (tolik času už zdánlivě uběhlo od poučení, jež mu dal Hawthorne), dokázeli jej dešifrovat, ale hned mu padla do oka skupina čísel 59200, která vypadala tak stroze a hrozivě, jako by v tu chvíli sám Hawthorne obžalobně vystoupil po schodech. Wormold sňal nevesele s poličky Lambovy Povídky ze Shakespeara – Eliáš a essay o vepřové pečení mu odjakživa lezli krkem. Pokud si pamatoval, udávala první skupina čísel stránku, řádek a slovo, kterým měl začít dešifrovat. „Dionysii, zlotřilou ženu Kleontovu,“ četl, „potkal konec úměrný jejím nepravostem.“ Začal dešifrovat od slova „nepravostem“. K jeho údivu se opravdu něco vynořovalo. Jako by se rozvázal jazyk nějakému cizímu, zděděnému papouškoví. „Číslo 1 z 24. ledna odesílá 59200 začátek odstavce A.“

Tři čtvrti hodiny se mořil se sčítáním a odčítáním a podařilo se mu rozluštit celou zprávu až na závěrečný odstavec, kde něco popletl buď on sám nebo 59200 nebo snad Charles Lamb. *„Odesílá 59200 začátek odstavce A téměř měsíc od schválení členství golfového klubu a dosud neobdržel žádnou opakuji žádnou zprávu o subagentech přicházejících v úvahu stop zajisté nenajímáte opakuji nenajímáte žádné subagenty bez předchozího patřičného prověření stop začátek odstavce B hospodářsko-politický přehled podle směrnic vám odevzdaného dotazníku zašlete neprodleně do rukou 59200 stop začátek odstavce C proklatou lemovku nutno doručit kingston základní tuberkulosní konec zprávy.“*

Poslední odstavec působil dojmem zlobné nesouvislosti, která Wormolda znepokojovala. Po prvé si uvědomil, že v jejich očích – ať jsou oni kdo jsou – vzal peníze a oplátkou nedal nic. To mu dělalo starost. Až dosud mu připadalo, že přijal jakýsi výstřední dar, jehož zásluhou se Milly mohla projíždět na koni v golfovém klubu a on si mohl objednat z Anglie několik knih, po kterých dlouho toužil. Zbytek peněz byl uložen v bance; namlouval si, že jednou třeba bude s to vrátit je Hawthornovi.

Uvažoval: Musím něco podniknout, udat jim nějaká jména k prověření, získat agenta, udělat jim radost. Vzpomněl si, jak si s Milly vždycky hrávali na obchod a jak mu platila svým kapesným

za pomyslné nákupy. Člověk se musel tvářit, že bere hru vážně, ale dříve či později žádala Milly vždycky své peníze zpátky.

Dumal o tom, jak se takový agent získá. Nemohl se dost přesně upamatovat, jak vlastně Hawthorne získal jeho – vzpomínal si jen, že celá záležitost začala na záchodě, ale to jistě nebylo zrovna nejpodstatnější. Rozhodl se, že začne s nějakým přiměřeně snadným případem.

„Přál jste si, seňore Vormelle?“ Z jakési příčiny bylo zcela nad Lopezovy síly vyslovit jméno Wormold, ale protože se zřejmě nemohl rozhodnout pro jednu uspokojivou variantu výslovnosti, býval Wormold zřídka nazván dvakrát za sebou tímž jménem.

„Chtěl bych si s vámi pohovořit, Lopezi.“

„Si, señor Vomell.“

„Už jste u mne hezkých pár let. Můžeme si důvěřovat.“ Lopez vyjádřil přiložením ruky na srdce naprostou úplnost své důvěry.

„Jestlipak byste si chtěl každý měsíc trochu přivydělat?“

„Jestli bych chtěl... Chystal jsem se s vámi sám promluvit, seňore Ommele, čekám rodinu. Co takhle dvacet pesos?“

„To nemá s podnikem nic společného. Obchody jdou moc špatně, Lopezi. Budete vykonávat důvěrnou práci, pro mne soukromě, chápete.“

„A jistě, seňore. Soukromé služby, chápu, chápu. Mně můžete důvěřovat. Já mlčím jako hrob. To víte, že před seňoritou ani neceknu.“

„Mně se zdá, že asi přece jen nechápete.“

„Když muž dosáhne určitého věku,“ vykládal Lopez, „nechce se už sám pachtit za ženskými, chce si odpočinout a mít svůj klid. Chce, aby si mohl poručit: »Dnes večer ano, zítra večer ne«. Chce pouze udílet příkazy někomu, komu může důvěřovat...“

„Nic takového nemám na mysli. Jde jenom o to, že – prostě nemá to vůbec co dělat s...“

„Mně to můžete povědět, seňore Vormolde, přede mnou se nemusíte ostýchat. Vždyť už jsem u vás hezkých pár let.“

„Špatně si to vykládáte,“ řekl Wormold. „Neměl jsem v úmyslu...“

„Chápu, že pro Angličana ve vašem postavení se nehodí takové

podniky jako San Francisco. Ba ani Mamba Club.“

Wormold si byl vědom, že teď když se jeho prodavač dostal na velké havanské téma, nemohou zarazit proud jeho výřečnosti žádné námitky; láska představovala nejen hlavní obchodní artikl, ale celé *raison d'être* mužského života. Nebylo podstatné, zda se láska prodávala či kupovala – nikdy se však nedávala zdarma.

„Mladý potřebuje rozmanitost,“ řekl Lopez, „ale je jí zapotřebí i muži, který dosáhl určitého věku. U mladého je to zvědavost, která plyne z neznalosti, u starého chuť, kterou je třeba osvěžit. Nikdo vám neposlouží lépe než já, seňore Venelle, protože já vás znám skrz naskrz. Vy nejste Kubánc: pro vás má tvar ženské zadnice menší důležitost než určitá vybranost chování...“

„Vy jste mě naprosto nepochopil,“ řekl Wormold.

„Señorita jde dnes večer na koncert.“

„Jak to víte?“

Lopez jako by otázku přeslechl. „Zatímco bude pryč, přivedu vám ukázat jednu slečnu. Když se vám nebude líbit, přivedu jinou.“

„Ať vás něco takového ani nenapadne. Nechci po vás služby toho druhu, Lopezi. Já chci... prostě já chci, abyste vzal oči do hrsti, nastavil uši a podával mi zprávy...“

„O seňoritě?“

„Chraň bůh, to ne.“

„O čem vám tedy mám podávat zprávy, seňore Wormolde?“

„No, třeba o takových věcech, jako...“ řekl Wormold, ale neměl ani ponětí, o čem je vlastně Lopez schopen podávat zprávy. Pamatoval si z obsáhlého dotazníku jen několik bodů a z těch mu žádný nepřípadal vhodný: »Údaje o případné komunistické infiltraci v ozbrojených silách. Skutečné ukazatele sklizně kávy a tabáku v uplynulém roce.« Zbýval ovšem obsah košů na odpadky v úřadech, kam Lopez docházel opravovat vysavače, ale i Hawthorne to jistě myslel žertem, když se zmínil o Dreyfusově aféře – pokud taková lidé vůbec vědí, co je to žert.

„Jako například, seňore?“

„Já vám to později vysvětlím,“ řekl Wormold. „Teď jdete zase do krámu.“

Byl čas na daiquiri a doktor Hasselbacher se u Sedmokrásy těšil s druhou sklenkou skotské. „Pořád se ještě trápíte, pane Wormolde?“ zeptal se.

„Ano, pořád.“

„Pořád ještě kvůli tomu atomovému vysavači?“

„Kvůli vysavači ne.“ Wormold dopil sklenku daiquiri a objednal si druhou.

„Dneska vám to pití jde nějak rychle.“

„Vy jste nikdy nezakusil nouzi o peníze, vidíte, doktore? Konečně, vy nemáte dítě.“

„Však vy už taky nebudete mít dlouho dítě.“

„To máte pravdu.“ Útěcha byla tak ledová jako daiquiri. „Chci, abychom už odtud byli oba pryč, až přijde ta doba, doktore. Nerad bych, aby v Milly probudil ženu nějaký kapitán Segura.“

„To vás tedy chápu.“

„Onehdy jsem dostal peněžní nabídku.“

„Neříkejte.“

„Abych opatřil informace.“

„Jakého druhu?“

„Tajné informace.“

Doktor Hasselbacher vzdychl. „Má tak někdo štěstí,“ řekl. „Takové informace se vždycky lehko poskytují, pane Wormolde.“

„Lehko?“

„Když jsou opravdu tajné, znáte je pouze vy. K tomu vám stačí špetka obrazotvornosti, pane Wormolde.“

„Chtějí po mně, abych získal agenty. Jak se získává takový agent, doktore?“

„Ty si můžete taky vymyslet, pane Wormolde.“

„Vy mluvíte, jako byste měl zkušenosti.“

„Já čerpám zkušenosti z medicíny, pane Wormolde. Copak jste nikdy nečetl reklamy na tajné léky? Přípravek proti vypadávání vlasů podle receptu, který prozradil umírající náčelník indiánského kmene. U tajných léčiv není třeba uvádět složení. A tajné prostředky mají v sobě pro lidi vždycky něco přitažlivého, co způsobuje, že jim

věří... snad je to pozůstatek víry v kouzla. Četl jste někdy Jamese Frazera?“*

„Slyšel jste někdy o knižním kódu?“

„Každopádně mi toho raději moc nepovídejte, pane Wormolde.

Já si na tajnosti nepotrpím – nemám dítě. Mne za svého agenta, prosím vás, nevydávajte.“

„Kdepak, ani by to nešlo. Tem lidem se nezamlouvá, že se spolu přátelíme, doktore. Chtějí po mně, abych se vás stranil. Oni si vás prověřují. Co myslíte, jak se to dělá, když si někoho prověřují?“

„To já vám nepovím. Ponechte si zadní vrátka, pane Wormolde. Berte od nich peníze, ale nic jím oplátkou nedávajte. Vůči všelijakým Segurům jste zranitelný. Lžete jim a uchovejte si svou svobodu. Pravdu si oni nezaslouží.“

„Koho myslíte tím oni?“

„Království, republiky, velmoci.“ Doktor Hasselbacher dopil sklenici do dna. „Musím se jít podívat na ty svoje bakterie.“

„Už se z toho něco klube?“

„Bohudíky ne. Pokud se nic neděje, může všechno ještě být, nemyslíte? Škoda, že každá loterie mívá tah. Přicházím o sto čtyřicet tisíc dolarů týdně a já mám hezky hluboko do kapsy.“

„Nezapomenete, že má Milly narozeniny?“

„Třeba dopadne prověřování špatně a nebudete chtít, abych přišel. Ale pamatujte si: pokud lžete, nemůžete uškodit.“

„Beru od nich peníze.“

„Oni mají peníze jenom z toho, co berou lidem, jako jsme my dva.“ Doktor Hasselbacher strčil do vrátek ve vchodu a ztratil se na ulici. Nikdy nemoralisoval; to nespadlo do působnosti lékaře.

* Sir James Frazer, anglický etnograf, autor mnohasvazkového díla o pravěkých kultech „Zlatá ratolest“.

Seznam členů golfového klubu našel Wormold v Millině pokoji. Věděl, kde jej má hledat – mezi posledním vydáním Dámské jezdecké ročenky a románem slečny „Pony“ Triggersové, nazvaným Bílá klisna. Vstoupil do golfového klubu s úmyslem najít tam vhodné agenty a měl je teď všechny před sebou seřazeny ve dvou sloupcích, přes dvacet stran jich bylo. Do oka mu padlo anglosaské jméno – Vincent C. Parkman; to byl asi Earlův otec. Wormoldovi připadalo, že nemůže chybit, když si zachová Parkmany v rodině.

Než zasedl k šifrování, vybral si ještě další dvě jména – nějakého inženýra Cifuentese a jakéhosi profesora Luise Sancheze. Profesor – ať to byl kdo byl – vypadal na příhodného kandidáta pro hospodářskou špionáž, inženýr by mohl opatrovat informace technického rázu a pan Parkman by dodával zprávy politické, Wormold si před sebe položil otevřené Povídky ze Shakespeara (za klíčovou pasáž si vybral: „Ať je radostné, co následuje“) a dal se do šifrování: „Číslo 1 z 25. ledna odstavec A začíná najal jsem svého příručího a určil mu znak 59200/5/1 stop navrhovaný plat patnáct pesos měsíčně stop odstavec B začíná proveďte prosím následující...“

Celé to dělení na odstavce připadalo Wormoldovi jako mrhání časem i penězi, ale Hawthorne mu vyložil, že to patří k cviku, stejně jako Milly trvala na tom, že všechno, co si koupila při hře na obchod, byť to byla jediná skleněná kulička, jí musí zabalit zvlášť. „Odstavec C začíná zpráva o hospodářské situaci podle vyžádání následuje v nejbližších dnech kurýrem.“

Neměl teď na práci nic jiného, než čekat na odpovědi a sestavit zprávu o hospodářské situaci. Ta mu dělala starosti. Poslal si Lopeze, aby mu skoupil všechny vládní tiskoviny, týkající se cukerného a tabákového průmyslu, které byly k sehnání – to byl první Lopezův úkol – a každý den teď trávil dlouhé hodiny četbou místních novin a zatrhával si místa, kterých by mohl vhodně použít profesor nebo inženýr; bylo málo pravděpodobné, že v Kingstonu nebo v Londýně někdo pročítá havanské deníky. I on našel v těch mizerně vtištěných

stránkách nový svět; snad dříve jeho představa o světě příliš závisela na New York Times či New York Herald Tribune. Za rohem od Sedmokrásy bylo probodnuto děvče: „mučednice lásky“, Havana se hemžila mučedníky nejrozličnějších druhů. Nějaký člověk prohrál za noc v Tropicane celé jmění, vydrápал se na jeviště, objal černošskou zpěvačku, potom vjel s autem do přístavu a utopil se. Jiný se důmyslně a pracně uškrtil párem šlů. Nechyběly ani zázraky; madona ronila slané slzy a svíčka zapálená před Pannou Marií Guadalupskou hořela nevysvětlitelně celý týden, od pátku do pátku. Z toho obrazu násilností, vášní a milování byly vyloučeny pouze oběti kapitána Segury – ty trpěly a umíraly bez palcových titulků.

Se sestavováním zprávy o hospodářské situaci čekala Wormolda únavná dřina, protože se jakživ nenaučil psát na stroji víc než dvěma prsty ani používat tabulátoru. Bylo nutno pozměňovat úřední statistické údaje pro případ, že by někoho v ústředí napadlo porovnat obě zprávy a Wormoldovi občas vypadlo z hlavy, že nějaké číslo změnil. Sčítání a odčítání bylo od nepaměti jeho slabou stránkou. Někde se posunula desetinná čárka a bylo nutno ji honit nahoru a dolů po dvanácti sloupcích. Připomínalo to řízení miniaturního autíčka po drahách v hracím automatu.

Když uplynul týden a stále nedocházela odpověď, začalo ho to znepokojovat. Vytušil Hawthorne, že něco neklape? Ale dočasně ho povzbudilo předvolání na konsulát, kde mu nakvašený úředník podal zapečetěnou obálku, adresovanou z důvodů, jež naprosto nechápal, „Panu Lukáši Pennymu“. Uvnitř vnější obálky byla další obálka označená „Henry Leadbetter. Civilní výzkumná služba“; na třetí obálce bylo napsáno 59200/5 a obsahovala plat a výlohy za tři měsíce v kubánských bankovkách. Odnosl je do banky na Obispu.

„Na firemní účet, pane Wormolde?“

„Ne. Na soukromý.“ Ale když pokladník přepočítával peníze, zmocnil se Wormolda pocit viny; připadal si, jako by se byl dopustil zpronevěry.

Kapitola druhá

Uběhlo deset dní a odpověď nepřicházela. Nemohl ani odeslat svou zprávu o hospodářské situaci, dokud nebyl prověřen a schválen pomyslný agent, který ji opatřil. Přišel čas, aby se jako každý rok vydal na objížďku po odběratelích vysavačů mimo Havanu, v Matanzasu, Cienfuegu, Santa Claře a Santiagu. Obvykle ta města objížděl po silnici ve svém staříčkém hillmanu. Před odjezdem odeslal telegram Hawthornovi. *„Pod záminkou návštěvy obchodních zástupců firmy hodlám prozkoumat možnost získání agentů v přístave Matanzas, průmyslovém středisku Santa Gara, námořní základně Cienfuegos a vzbouřeneckém centru Santiago, výlohy předběžně padesát dolarů denně.“* Políbil Milly, vymohl na ní slib, že se v době jeho nepřítomnosti nedá vozit kapitánem Segurou, a odhrkal k Sedmokráse, vypít s doktorem Hasselbacherem číši na rozloučenou.

2

Jednou za rok, a to vždy ze své objížďky, posílal Wormold dopis své mladší sestře, která žila v Northamptonu. (Snad se mu tím, že psal Mary, aspoň na chvíli ulevilo od stesku, který na něho doléhal, když byl vzdálen od Milly.) Rok co rok také přikládal do dopisu nejnovější kubánské známky pro svého synovce. Chlapec začal sbírat známky v šesti letech a v tom běžícím toku času Wormoldovi nějak docela uniklo, že jeho synovci už před dlouhou dobou bylo sedmnáct a že sbírání známek asi dávno zanechal. Každopádně musel být už příliš velký na takové psaníčko, do jakého Wormold známky vložil – bylo příliš dětinské i pro Milly, a to byl jeho synovec proti ní starší o několik let.

„Milý Marku,“ psal Wormold, „posílám Ti pár známek do Tvé sbírky. Ted' už máš, panečku, jistě pořádnou sbírku. Jenom nevím, jestli se Ti ty, co posílám, budou dost líbit. Rád bych ti poslal nějaké, jako byly ty guatemalské, které jsi mi jednou ukazoval, s všelijakými ptáky, zvířaty a motýly, ale u nás na Kubě takové nemají. Líbá Tě Tvůj strýček. P. S. Odtud, kde sedím, je výhled na moře a je tu hrozné

vedro. “

Sestře napsal obšírněji: „*Sedím u zálivu v Cienfuegu, teploměr ukazuje přes třicet stupňů, ačkoliv slunce už před hodinou zapadlo. V kině se tu hraje film s Marilyn Monroe a představ si, že v přístavu kotví jedna loď, která se jmenuje Juan Belmonte. (Pamatuješ, jak jsme tehdy v zimě byli v Madridě na býčích zápasech?) První strojní důstojník – myslím, že to bude první strojní – sedí u vedlejšího stolu a popíjí španělský koňak. Nemá tu nic jiného na vybranou, leda jít do kina. Tohle je zřejmě jeden z nejospalejších přístavů na světě. Není tu nic než ulice s růžovými a žlutými domy, pár hospod, rafinerie cukru s vysokým komínem a na konci zarostlé cesty stojí v přístavu Juan Belmonte. Kdybychom se tak mohli s Milly na té lodi projet, ale nevím, nevím. Vysavače jdou špatně na odbyt – doba je pohnutá a na dodávku proudu není spolehnutí. Včera večer zhaslo po celém Matanzasu třikrát světlo – poprvé, když jsem byl zrovna ve vaně. Nezlob se, že ti píšu na tu dálku do Northamptonu takové hlouposti.*

Nemysli si, že se mi tu stýská. Má to tady taky svoje přednosti. Někdy se mi nechce ani uvažovat o tom, že bych se vrátil domů. mezi všechny ty Bootsovy drogerie a Woolworthovy jednotkové domy a automaty; teď už bych se cítil jako cizinec i u Bílého koně. První strojní má teď u sebe děvče – ten bude mít určitě nějakou i v Matanzasu: nalévá jí koňak do krku, jako když se dává lektvar kočce. Těsně před západem slunce tu bývá kouzelné světlo: po moři jako by se rozlila dlouhá zlatá stružka a proti cínově šedým vlnám se rýsují temné skvrnky, to jsou mořští ptáci. Velká bílá socha na Paseu, která za dne vypadá jako královna Viktorie, se teď proměnila v kus ektoplasmy. Čističi bot už všichni sbalili své bedýnky a schovali si je pod křesly na růžové kolonádě: sedíš jako na knihovnických schůdkkách, vysoko nad chodníkem, a nohy máš opřeny o hřbety dvou bronzových mořských koníků, řekla bys, že je sem dovezl nějaký Féničan. Co že jsem se tak roztesknil? To asi proto, že mám trochu peněz stranou a brzo se budu muset rozhodnout dát tady všemu navždy vale. Myslívám na to, jestlipak si Milly zvykne na nějakou tu obchodní školu v ušmourané ulici někde v severním Londýně.

Co dělá teta Alice, ještě jí pořád zaléhá v uších? A co strýc Edward? Snad je ještě naživu? Dosáhl jsem už toho věku, kdy si

člověk ani nevšimne, že umřel někdo z příbuzenstva. “

Zaplatil vrchnímu útratu a optal se, jak se jmenuje onen první strojní – napadlo ho, že bude muset přivést domů pár jmen k ověření, aby opravedlnil cestovní výlohy.

3

V Santa Claře se pod ním stařícký hillman složil jako utahaný mezek. Něco v jeho vnitřnostech se důkladně porouchalo; jenom Milly vždy věděla, co mu chybí. Mechanik v garáži řekl, že oprava potrvá několik dní, a tak se Wormold rozhodl pokračovat v cestě do Santiaga autobusem. Počítal, že to bude stejně rychlejší a bezpečnější, protože v provincil Oriente, kde obligátní vzbouřenci ovládali hory a vládní oddíly držely silnice a města, byla doprava často přerušována a dalo se předpokládat, že autobus nebude tolik podroben zdržení jako soukromé vozidlo.

Dorazil do Santiaga večer, v liduprázdných, nebezpečných hodinách neoficiálního zákazu vycházení. Všechny obchody na piazze proti průčelí katedrály byly uzavřeny. Před hotelem pospíchal přes náměstí jediný párek; byla horká a parná noc a v zsinalém světle napůl žhnoucích lamp viselo na stromech temné a ztěžklé listoví. V recepci hotelu ho přivítali podezřívavě, jako by v něm viděli vyzvědače té či oné strany. Cítil se jako podvodník, protože v tomhle hotelu přebývali skuteční vyzvědači, skuteční policejní donašeči a skuteční agenti vzbouřenců. V nevládném výčepu blábolil nepřetržitě nějaký opilec, jako by říkal ve stylu Gertrudy Steinové „Kuba je Kuba je Kuba“.

Wormold měl k večeři vysušenou scvrklou omeletu, plnou skvrn a oslích uší jako starý rukopis, a vypil trochu zkyslého vína. Při jídle napsal na pohlednici pár řádek doktoru Hasselbacherovi. Kdykoli se vypravil na cesty, posílal Milly, doktoru Hasselbacherovi a někdy i Lopezovi mizerné pohlednice s obrázky mizerných hotelů; jedno okno na nich bývalo označeno křížkem, připomínajícím křížek, kterým se v detektivkách označuje místo spáchaného zločinu. „Auto

v opravě. Je tu jako po vymření. Ve čtvrtek snad budu doma.“ Pohlednice je příznakem toho, že se člověku stýská.

V devět hodin se Wormold vydal za svým odběratelem. Zapomněl už, jak opuštěné jsou po setmění santiagoské ulice. Za okenními mřížemi měli všude zavřeny okenice a domy se ke kolemjdoucím obracely zády jako v okupovaném městě. Na chodník dopadalo trochu světla z biografu, ale žádného diváka nepřilákalo; podle zákona muselo kino zůstat otevřeno, ale nedalo se čekat, že by se v něm po setmění objevil jiný návštěvník než nějaký voják nebo policista. V postranní uličce zahlédl Wormold přejít vojenskou hlídku.

Wormold seděl s místním obchodníkem vysavači v těsné, dusné místnosti. Dveřmi otevřenými do patia bylo vidět palmu a tepané brlení na kašně, ale venku byl vzduch stejně rozpálený jako uvnitř. Seděli naproti sobě v houpacích židlích, houpali se k sobě a od sebe a vířili přitom trošičku vzduch.

Obchody stojí za bačkoru – hou hou – elektrické spotřebiče v Santiagu nikdo nekupuje – hou hou – k čemu taky? Hou hou. Jako na potvrzení všeho zhaslo svědo a houpali se v temnotě. Ztratili rytmus a lehce do sebe narazili hlavami.

„Promiňte.“

„Moje vina.“

Hou hou, houpy hou.

V patiu někdo šoupl židlí.

„Vaše paní?“ zeptal se Wormold.

„Ne. Vůbec nikdo. Jsme tu docela sami.“

Wormold se zhoupł vpřed, zhoupł se vzad, zhoupł se zase vpřed a naslouchal přitom kradmým pohybům v patiu.

„A tak.“ Tohle bylo Santiago. V každém domě se mohl skrývat běženeč. Nejlépe bylo dělat hluchého, a předstírat slepotu neznamenal žádný problém, i když se světlo bojácně vrátilo a vlákno v žárovce zase slabounce nažloutle zadoutnalo.

Na cestě do hotelu zastavili Wormolda dva policisté. Chtěli vědět, co pohledává tak pozdě venku.

„Vždyť je teprve deset hodin,“ řekl.

„Co děláte tady na ulici v deset hodin?“

„Nebyl přece vydán zákaz vycházení.“

Nečekaně, bez výstrahy, mu jeden z policistů vytáhl políček. Nepocítil ani tak hněv; spíš jím to otřásl. Počítal se mezi zákona dbalé občany; policie byla od přírody určena k tomu, aby ho chránila. Chytil se rukou za tvář a ohradil se: „Co si to propána dovolujete?“ Druhý strážník ho ranou do zad popohnal kupředu po chodníku. Wormold klopýtl a klobouk mu spadl do špinavé stružky u chodníku. „Dejte mi ten klobouk,“ řekl, a zakusil další rýpnutí. Začal povídat něco o britském konsulovi, ale policisté ho strhli stranou a postrčili ho přes ulici, až se zapotácel. Tentokrát vpadl do nějakých dveří a zastavil se před stolem, na němž spal muž, hlavu složenou na rukou. Probudil se a rozeřval se na Wormolda – jeho nejmímější výraz byl „prase“.

Wormold řekl: „Jsem britský poddaný, jmenuji se Wormold, bydlíště Havana, Lamparilla 37. Stáří čtyřicet pět let, rozvedený, a žádám, abych se mohl telefonicky spojit s konsulem.“

Muž, který ho nazval prasetem a který měl na rukávě našito označení seržanta, ho vyzval, aby předložil svůj pas.

„To nemohu. Mám jej v aktovce v hotelu.“

Jeden z jeho zajimatelů s uspokojením řekl: „Zadržen na ulici bez dokumentů.“

„Prohledejte mu kapsy,“ poručil seržant. Vytáhli mu z kapes náprsní tašku, pohlednici doktoru Hasselbacherovi, kterou zapomněl hodit do schránky, a miniaturní lahvičku whisky značky Starý praděd, koupenou v hotelovém výčepu. Seržant zkoumal lahvičku a pohlednici.

Zeptal se: „Proč u sebe nosíte tu láhev? Copak obsahuje?“

„Co byste asi tak řekl?“

„Vzbouřenci dělají z lahví granáty.“

„Určitě ne z takových malých lahviček.“ Seržant vytáhl zátku, přičichl a vylil si trochu na dlaň. „Vypadá to na whisky,“ řekl a obrátil pozornost k pohlednici. Zeptal se: „Proč jste udělal tuhle na tom obrázku křížek?“

„To je okno mého pokoje.“

„A cože označujete okno svého pokoje?“

„A co bych neoznačoval? To je přece – prostě, to se tak dělá, když

je člověk na cestách.“

„Měl k vám tím oknem někdo přijít?“

„Co vás napadá.“

„Kdo je to doktor Hasselbacher?“

„Starý známý.“

„Chystá se do Santiaga?“

„Ne.“

„Tak proč mu chcete ukázat, kde je váš pokoj?“

Wormold si začínal uvědomovat, co tak dobře znají přestupníci zákona, že totiž není možno nic vysvětlit člověku, který má v rukou moc.

Sekl nazdařbůh: „Doktor Hasselbacher je žena.“

„Žena a lékařka!“ vykřikl seržant pohoršeně.

„Doktorka filosofie. Překrásná žena.“ Naznačil ve vzduchu dvě křivky.

„A ona má za vámi přijet do Santiaga?“

„Ne, kdepak. Ale víte, jak to chodí s ženami, seržante. Rády vědí, kde jejich milý spí.“

„Vy jste její milenec?“ Atmosféra se změnila k lepšímu. „To pořád ještě nevysvětluje, proč se touláte v noci po ulicích.“

„Žádný zákon na to...“

„Není na to žádný zákon, ale kdo má filipa, sedí doma. Ven chodí jen ten, kdo má něco za lubem.“

„Nemohl jsem usnout, pořád jsem musel myslet na Emu.“

„Kdo je to Ema?“

„Doktorka Hasselbacherová.“

Seržant řekl pomalu: „Tady něco nehraje. Na to já mám nos. Vy mi neříkáte pravdu. Když jste zamilovaný do Emy, proč jste v Santiagu?“

„Její manžel pojal podezření.“

„Ona má manžela? No es muy agradable. Jste katolík?“

„Ne.“

Seržant zvedl se stolu pohlednici a zase se nad ní zahloubal. „Ten křížek u okna do ložnice – to taky není moc pěkné. Jakkak to ona vysvětlí svému manželovi?“

Wormoldovi prolétly hlavou myšlenky. „Její manžel je slepý.“

„A to taky není pěkné. Vůbec to není pěkné.“

„Mam mu ještě jednu vrazit?“ zeptal se jeden policista.

„Není naspěch. Napřed ho musím vyslechnout. Jak dlouho se znáte s tou paní, s tou Emou Hasselbacherovou?“

„Týden.“

„Týden? Vy mi tu povídáte samé nepěkné věci. Jste protestant a cizoložník. Kdy jste se s tou paní poznal?“

„Seznámil mě s ní kapitán Segura.“

Seržantovi zůstala ruka s pohlednicí třet ve vzduchu. Wormold slyšel, jak za jeho zády jeden policista polkl. Dlouho nikdo nic neříkal.

„Kapitán Segura?“

„Ano.“

„Vy se znáte s kapitánem Segurou?“

„Je to známý mé dcery.“

„Tak vy máte dceru. Vy jste ženatý,“ Chystal se zase říci: „To není pěkné...“, ale v tom ho jeden policista přerušil: „Zná se s kapitánem Segurou.“

„Jak já mám vědět, jestli mi tu říkáte pravdu.“

„Můžete si mu zatelefonovat a ověřit, co říkám.“

„Než bychom se dovolali do Havany, to by trvalo několik hodin.“

„V noci ze Santiaga odjet nemohu. Počkám na vás v hotelu.“

„Nebo v cele tady na strážnici.“

„Z toho by asi kapitán Segura neměl radost.“

Seržant nad celou věcí dlouho uvažoval a rozmýšlel a probíral se při tom obsahem náprsní tašky. Potom přikázal jednomu strážníkovi, aby Wormolda doprovodil zpátky do hotelu a aby tam prohlédl jeho pas. (Seržant se zřejmě domníval, že si tímto způsobem uchová zdání důstojnosti.) Wormold s policistou kráčeli v trapném mlčení zpátky do hotelu. Teprve když Wormold ulehl na lůžko, vzpomněl si, že pohlednice, kterou chtěl poslat doktoru Hasselbacherovi, zůstala na seržantově stole. Řekl si, že na tom nesejde; zítra ráno může poslat jinou. Dlouho člověku trvá, než přijde na to, jak v složité spleti jeho života může každá maličkost – i taková pohlednice – hrát svou roli a jak ukvapené je cokoli odbýt, že na tom nesejde. Tři dny nato se Wormold vrátil autobusem do Santa Clary; opravený hillman na

něho čekal a na cestě do Havany se nestřetl s žádnými překážkami.

Kapitola třetí

Když dorazil k večeru do Havany, čekala na něho doma hromádka telegramů. Našel také lístek od Milly. „*Cos to zase kde kutil? Ten jistý, však ty víš, kdo,*“ Wormold však nevěděl, „*hrozně dotírá – ale nijak ve zlém. Chce s tebou naléhavě mluvit doktor Hasselbacher. Líbá Tě Milly. P. S. šla jsem jezdit do golfového klubu. Serafinu fotografoval reportér od novin. Říká se tomuhle sláva? Ať vojsko střílí!*“

Doktor Hasselbacher může počkat, pomyslel si Wormold. Dva telegramy byly označeny jako naléhavé,

„*Číslo 2 z 5. března odstavec A začíná výsledek prověrky Hasselbachera nejasný stop za všech okolností zachovávejte vůči němu nejvyšší obezřelost a omezte styky na minimum konec zprávy.*“

Vincenc C. Parkman byl jako agent šmahem zavržen. „*Nenavazujte opakuji nenavazujte žádné styky stop pravděpodobně již zaměstnán americkou službou.*“

Další telegram – číslo 1 ze čtvrtého března – zněl chladně: „V souhlase se směrnicemi laskavě v budoucnu omezte každý telegram na jednu věc.“

Číslo 1 z 5. března bylo povzbudivější: „*Výsledek prověrky profesor Sanchez a inženýr Cifuentes kladný stop můžete je najmout stop lze předpokládat, že vzhledem k svému postavení nebudou požadovat víc než přímé výlohy.*“

Poslední telegram působil naopak jako sprcha. „*Odesílá vedoucí finančního odboru potvrzuji zprávu o nástupu 59200/5/1*“ – to byl Lopez – „*upozorňuji vás, že navrhovaná odměna neodpovídá přijatým evropským zvyklostem upravte laskavě na dvacet pět opakuji dvacet pět pesos měsíčně konec zprávy.*“

Lopez křičel vzhůru po schodišti: „Volá doktor Hasselbacher.“

„Řekněte mu, že nemám čas. Zavolám ho později.“

„Říká, jestli byste nemohl hned přijít. Mluví nějak divně.“

Wormold sešel dolů k telefonu. Dřív než se stačil ohlásit, uslyšel rozrušený stařecký hlas. Nikdy mu předtím nepřipadlo, že doktor Hasselbacher je starý. „Prosím vás, pane Wormolde...“

„Prosím. Copak?“

„Prosím vás, přijďte ke mně. Něco se přihodilo.“

„Odkud voláte?“

„Z bytu.“

„Co se vám stalo, doktore?“

„Po telefonu vám to nemohu vyprávět.“

„Je vám zle... nějaký úraz?“

„Kdyby jenom to,“ odpověděl Hasselbacher. „Prosím vás, přijďte.“ Za celá ta léta, co se znali, nebyl Wormold nikdy na návštěvě doma u Hasselbachera. Scházeli se u Sedmokrásy a na Milliny narozeniny někde v restauraci a jednou, když dostal Wormold vysokou horečku, přišel za ním Hasselbacher na Lamparillu. Při jedné příležitosti také před doktorem plakal: seděli na lavičce na Paseu a Wormold mu vyprávěl, že Millina matka odletěla ranním letadlem do Miami; jejich přátelství mělo však bezpečný základ v odstupu. Právě nejtěsnější přátelství bývají často náchylná k roztržce. Teď se musel Hasselbachera dokonce vyptávat, kudy se k němu dostane.

„To vy nevíte?“ zeptal se Hasselbacher zaraženě.

„Ne.“

„Prosím vás, pospěšte si,“ řekl Hasselbacher, „nerad bych tu zůstával o samotě.“

Ale v tuto večerní hodinu nebylo možno rychle se někam dostat. Obispo bylo zcela zataraseno provozem a trvalo půl hodiny, než Wormold dorazil k nevzhlednému dvanáctiposchodovému bloku z pošmourného kamene, kde bydlel doktor Hasselbacher. Před dvaceti lety to byly moderní budovy, ale nová ocelová architektura v západní části města je zastiňovala vznosem i leskem. Patřily do dob trubkových židlí, a první, co Wormoldovi padlo do oka, když vešel k doktoru Hasselbacherovi, byla trubková židle. Židle a stará barevná litografie nějakého hradu na Rýně.

Doktor Hasselbacher zestaral najednou stejně jako jeho hlas. Zabarvení v tom nehrálo roli. Ta zbrázděná krevnatá pleť se nemohla změnit, zrovna jako se nemění želví kůže, a nic mu nemohlo vybělit vlasy víc, než to dokázalo bělidlo let. Změnil se jeho výraz; bylo spácháno násilí na celém jeho postoji k životu; doktor Hasselbacher už nebyl optimista. Řekl pokorně: „To jste hodný, že jste přišel, pane

Wormolde.“ Wormold si vzpomněl na den, kdy ho ten starý pán odvedl z Pasea a naléval do něho u Sedmokrásy jednu sklenku za druhou, po celou dobu mu něco vykládal a vypaloval jeho bolest alkoholem, smíchem a svou neodolatelnou vírou, že všechno dobře dopadne. Zeptal se: „Copak se přihodilo, doktore?“

„Pojďte dál,“ řekl Hasselbacher.

V obývacím pokojí bylo všechno vzhůru nohama, jako by mezi těmi trubkovými židlemi hospodařilo nějaké zlé, nezvedené dítě, tuhle něco otevřelo, tamhle něco převrhlo, jednu věc rozbilo druhou ušetřilo, bez rozumu, jak se mu zamlouvalo, z chvilkového rozmaru. Fotografie, zobrazující skupinku mladíků, držících v rukou holby s pivem, byla vyrvána z rámečku a roztrhána na kusy; na stěně nad pohovkou zůstala viset barevná reprodukce Smějícího se kavalíra, jeden ze tří polštářů na pohovce byl rozpárán. Obsah sekretáře – staré dopisy a účty – se válel roztroušen po podlaze a mezi vším haraburdím, jako ryba vyvržená na břeh, ležel pramen světlounce plavých vlasů, svázaný černou stužkou.

„Proč to?“ zeptal se Wormold.

„Na tomhle tak nezáleží,“ řekl Hasselbacher, „ale pojdte sem.“

Pokojík, přeměněný v laboratoř, se teď proměnil v obraz zmatku. Uprostřed vši zkázy plál ještě plynový hořák. Doktor Hasselbacher jej zhasl. Zvedl jakousi zkumavku; její obsah byl rozmazán po výlevce. „To vy nepochopíte. Pokoušel jsem se vypěstovat kulturu z – ale co. Věděl jsem, že z toho nic nevyjde. Byl to jen takový můj sen.“ Dosedl ztěžka na vysokou nastavitelnou židli, která pod jeho vahou náhle poklesla a vyklopila ho na zem. Někdo vždycky nechá banánovou slupku na místě, kde se odehrává tragédie. Hasselbacher vstal a oprašoval si kalhoty.

„Kdy se to stalo?“

„Někdo mi telefonoval – volali mě k pacientovi. Tužil jsem něco nekalého, ale jet jsem musel. Nemohl jsem to riskovat. Když jsem se vrátil, našel jsem tohle.“

„Kdo to udělal?“

„Nevím, před týdnem za mnou přišel nějaký cizí člověk. Chtěl po mně, abych mu pomohl. Nešlo o lékařskou pomoc. Odepřel jsem. Ptal se mé, na čí straně jsou mé sympatie, zda na Východě či na

Západě. Pokusil jsem se ho odbýt vtipem. Řekl jsem, že jsou uprostřed.“ Doktor Hasselbacher řekl vyčítavě: „Jednou, je to několik neděl, jste mi položil touž otázku.“

„Myslel jsem to žertem, doktore.“

„Já vím. Nezlobte se. Nejhorší na nich je, že zasévají všechno tohle podezřívání.“ Zahleděl se do výlevky. „Děťinský sen. To přece sám nejlíp vím, Fleminga inspirovala při objevu penicilinu náhoda. Jenže k té náhodě je třeba inspirace. Starého druhořadého doktora taková náhoda nikdy nepotká, ale jim přece do toho nic nebylo, jestli chci snít, ne?“

„Já tomu nerozumím. Co za tím je? Nějaká politika? Jaké národnosti byl ten člověk?“

„Mluvil anglicky jako já, s cizím přízvukem. Dneska mluví s cizím přízvukem lidé po celém světě.“

„Telefonoval jste na policii?“

„Jak mně se to jeví,“ řekl doktor Hasselbacher, „byl on právě od policie.“

„Sebrali vám tu něco?“

„Sebrali. Někaké dokumenty.“

„Důležité?“

„Neměl jsem je vůbec přechovávat. Byly víc než třicet let staré. Když je člověk mladý, do ledasčeho se zaplete. Nikdo nemá život bez poskvrnky, pane Wormolde. Ale říkal jsem si, co bylo, to bylo, s vodou uplynulo. Byl jsem příliš velký optimista. My dva nejsme jako ti zdejší lidé – nemáme zpovědnici, kde bychom mohli pohřbít špatnou minulost.“

„Máte přece nějakou domněnku... Co hodlají podniknout dál?“

„Třeba si na mne zavedou lístek v kartotéce,“ řekl doktor Hasselbacher. „Musejí se dělat důležité. Třeba budu na jejich lístku povýšen na atomového vědce.“

„Nemůžete svůj pokus obnovit?“

„Což o to. Myslím, že to půjde. Ale víte, já v ten pokus nikdy nevěřil a teď mí ho spláchli do kanálu.“ Pustil vodu, aby se výlevka očistila. „Zůstane mi v paměti jenom všechna tahle – špína. Tamto byl sen, tohle je skutečnost.“ V odtoku uvízlo něco, co vypadalo jako kousíček muchomůrky. Hasselbacher prstem postrčil žmolek dovnitř.

„Děkuji vám, že jste přišel, pane Wormolde. To jste se opravdu ukázal jako přítel.“

„Jsem vám tu tak málo platný.“

„Necháte mě povídat. Už je mi líp. Mám jenom obavy kvůli těm lejstrům. Třeba se ztratila náhodou. Třeba jsem je tady v tom nepořádku přehlédl.“

„Já bych vám pomohl hledat.“

„Ne, pane Wormolde. Nerad bych, abyste viděl něco, za co se stydím.“

Vypili spolu v troskách obývacího pokoje po dvou sklenkách a potom se Wormold zvedl. Doktor Hasselbacher klečel pod *Smějícím se kavalírem* a šmátral pod pohovkou. Uzavřen sám v autě, pocítil Wormold, že ho hryže vědomí viny; jako by ho ohlodávala mys v žalářní kobce. Konejšil se, že snad brzo na sebe vzájemně přivyknou a že vědomí viny se ochočí a bude mu jíst z ruky. Tohle už dělali i jiní lidé, navlas podobní jemu, lidé, kteří otvírali dveře hotelových pokojů cizími klíči a dostávali instrukce tajným písmem a pomocí novátorského použití Lambových Povídek ze Shakespeara. Každý šprým něco stojí, každému padne něco za obět’.

Na kostele Santo Christo zvonily zvony a se střechy se v zlátnoucím soumraku zvedli holubi, zakroužili nad krámky v O‘Reilleyho ulici, kde se prodávaly losy, nad bankami na Obispu a zmizeli v dálce; ze školy U svatých Nevinátek se vyhnuli chlapci a děvčátka v černobílých úborech, s černými brašničkami, podle pohlaví téměř tak nerozlišitelní jako ptáci. Jejich věk je dělil od dospělého světa, v němž žil 59200, a jejich lehkověrnost byla jiného rodu. Pomyslel si s něhou: Milly bude brzy doma. Byl rád, že Milly dosud chová víru v pohádky: o panně, jež porodila dítě, o obrazech, které roní slzy nebo promlouvají láskyplnými slovy v temnotách. Hawthorne a jiní jeho druhu jsou neméně lehkověrní, ale ti se dají obalamutit hrůzostrašnými povídkami, pitvornými příběhy opsanými z fantastických románů.

Proč se nevložit do hry se zápalem, s celým srdcem? Proč jim aspoň nedat něco, aby si za své peníze užili, něco, co by se do jejich spisů hodilo lépe než taková zpráva o hospodářské situaci? Rychle si načrtl koncept: „Číslo 1 2 8. břez nav odstavec A začíná za svého

nedávného zájezdu do Santiagu zaslechl jsem z několika pramenů zprávy o stavbě obrovských vojenských zařízení v horách provincie Oriente stop podle velkého rozsahu stavebních prací nelze soudit že určeny proti malým tlupám vzbouřenců zahnížděným v této oblasti stop pověsti o mýcení širokých ploch pod záminkou lesních požárů stop rolníci z několika vesnic přinuceni nosit náklady kamene odstavec B začíná v hotelovém výčepu v Santiagu navázal jsem rozhovor se španělským pilotem společnosti Cubana v pokročilém stavu opilosti stop vykládal že za letu Havana-Santiago pozoroval obrovskou betonovou plošinu dle rozsahu nenasvědčující stavbě budov odstavec C 59200/5/3 který mě doprovázel do Santiagu podjal se nebezpečného úkolu v blízkosti hlavního stanu armády v Bayamu a získal nákresy neznámých strojních celků převážených do lesů stop tyto nákresy následují kurýrem odstavec D prosím o povolení vyplatit prémii vzhledem k vážnému riziku jeho poslání rovněž o povolení zastavit na čas práci na hospodářské zprávě vzhledem k znepokojivé a prvotně závažné povaze těchto zpráv z Oriente odstavec E prověřte laskavě Raúla Domíngueze, pilota společnosti Cubana kterého hodlám najmout jako 59200/5/4.“

Wormold s potěšením šifroval. Myslel si: To mě ani nenapadlo, co ve mně dřímá. Pomyslel si hrdě: 59200/5 se vyzná ve svém řemesle. Na jeho dobré náladě se podílel i Charles Lamb. Za klíčovou pasáž si vybral dvanáctý řádek na straně 217: „Ale já odhrnu závěs a odhalím vám obraz. Není-liž skvěle proveden?“

Wormold si zavolal z krámu Lopeze. Podal mu dvacet pět pesos. Řekl: „Tady máte předem mzdu za první měsíc.“ Nečekal od Lopeze žádný vděk za přídavek pěti pesos, ale přesto ho trochu zarazilo, když Lopez řekl: „Třicet pesos by tak bylo na slušné živobytí.“

„Co vás to napadá, na slušné živobytí? Vždyť vás platí firma i tak velmi pěkně.“

„Tohle bude znamenat spoustu práce.“

„Jděte, jak jste na to přišel? Jaké práce?“

„Těch soukromých služeb.“

„Jakých soukromých služeb?“

„Musí to být zřejmě spousta práce, jinak byste mi neplatil dvacet pět pesos.“ V peněžních sporech Wormold s Lopezem nikdy nic

nesvedl.

„Přineste mi z obchodu jeden Atomový reaktor,“ řekl Wormold.

„Máme na skladě jenom jeden kus.“

„Chci ho sem nahoru.“

Lopez vzdychl. „Je to soukromá služba?“

„Ano.“

Když Wormold osaměl, rozšrouboval vysavač na jednotlivé části. Pak se posadil ke stolu a jal se zhotovovat řadu pečlivých nákrešů. Opřel se v židli a obzíral své náčrty, na nichž byl rozprašovač oddělený od násady hadice, jehlová tryska, nástavec a zásuvná roura, a tu ho napadlo: Nezacházím snad příliš daleko? Uvědomil si, že zapomněl měřítko. Narýsoval přímkou a očísloval na ní úsečky: metr se rovnal dvěma a půl centimetrům. Potom pro lepší znázornění poměru nakreslil dole vedle nástavce pěticentimetrového človíčka. Oblékl ho hezky do tmavého obleku a přidal mu tvrdák a deštník.

Když se Milly toho večera vrátila domů, měl ještě napilno. Sepisoval svou první zprávu a na stole měl rozestřenu velkou mapu Kuby.

„Co to děláš, tati?“

„Podnikám první krok na nové dráze.“

Nahlédla mu přes rameno. „Ty se chceš stát spisovatelem?“

„Ano, spisovatelem fantastických příběhů.“

„Vynese ti to hodně peněz?“

„Když se tomu jaksepatří věnuji a budu psát pravidelně, zajistí mi to slušný příjem, Milly. Hodlám každou sobotu večer stvořit jedno takovéhle pojednání.“

„Budeš mít slávu?“

„Pochybují. Na rozdíl od většiny spisovatelů se vzdám všech zásluh ve prospěch svých černočů.“

„Černočů?“

„Tak se říká těm, kteří oddřou skutečnou práci, zatímco autor shrábne peníze. V mém případě oddřou práci já a černoši shrábnou zásluhy.“

„Ale peníze ti zůstanou?“

„To víš, že zůstanou.“

„Tak to bych si mohla koupit ostruhy?“

„Jistě.“

„Není ti nic, tati?“

„Jakživ mi nebylo líp. Musela jsi zakusit velký pocit úlevy, vid', když jsi podpálila toho Thomase Earla Parkmana mladšího.“

„Proč to pořád vytahuješ, tati? Vždyť to bylo tak dávno.“

„Protože tě za to obdivuji. Nemohla bys to opakovat?“

„Co tě to napadá! Copak jsem malá? Kromě toho ve vyšších třídách nejsou už s námi kluci. Tati, ještě jednu věc. Mohla bych si koupit loveckou čutoru?“

„Kup si co chceš. Počkat. Copak v ní chceš nosit?“

„Limonádu.“

„Buď tak hodná a přines mi nový arch papíru. Inženýr Cifuentes je hrozně upovídaný člověk.“

Londýnská mezihra

„Tak jak se vám letělo?“ zeptal se Šéf.

„Nad Azorami to trocha házelo,“ odpověděl Hawthorne. Tentokrát neměl čas převléci se ze svého světlounce šedého tropického obleku; z Kingstonu byl naléhavě odvolán a na londýnském letišti už na něho čekalo auto. Sedl si co nejbliž k tělesu ústředního topení, ale občas ho přece zamrazilo.

„Co to máte za divnou květinu?“

Hawthorne na ni docela zapomněl. Sáhl si rukou na klopou.

„Vypadá to jako pozůstatky orchideje,“ řekl Šéf pohoršeně.

„To nám rozdávaly Panamerické aerolinie včera s večerí,“ vysvětloval Hawthorne. Vyňal z knoflíkové dírky zvadlý nafialovělý chuchvalec a odložil jej do popelníku.

„S večerí? To jsou ale divné nápady,“ řekl Šéf. „Jídlu tím asi nijak nepomohli. Já osobně orchideje nesnáším. Takové dekadentní květiny. To tam jistě měl někdo i zelené, vidíte?“

„Já si ji dal do klopou jenom proto, abych si uvolnil na podnose místo. Pro všechny ty lívance a šampaňské a salát s ovocem a rajskou polévku a smažené kuře a zmrzlinu na něm nebylo k hnutí.“

„To je ale příšerná míchanice. Měl byste cestovat anglickými letadly.“

„Nedali jste mi dost času, abych si mohl zamluvit letenku.“

„Ona je to hodně naléhavá záležitost. Je vám známo, že náš člověk v Havaně vyrukoval v posledních dnech s jistými po čertech znepokojivými zprávami.“

„Ten chlapík se vyzná,“ řekl Hawthorne.

„Já to nepopírám. Kež bychom měli takových víc. Jenom nemohu pochopit, že tam nic netrklo Američany.“

„Ptali jste se jich už?“

„To víte, že ne. Nemohu spoléhat na jejich mlčenlivost.“

„Možná, že oni zase nechtějí spoléhat na naši.“

Šéf řekl: „K těm nákresům – prohlížel jste si je?“

„V těchhle věcech se dvakrát nevyznám. Poslal jsem je rovnou k vám.“

„Tak se na ně dobře podívejte teď.“

Šéf rozložil nákresy po stole. Hawthorne neochotně opustil radiátor a okamžitě ho roztrásla zima. „Copak je s vámi?“

„V Kingstonu bylo včera třiatřicet stupňů.“

„Řídne vám krev. Trošku té zimy vám jenom prospěje. Co o tom soudíte?“

Hawthorne upřeně hleděl na nákresy. Něco – jako by mu něco připomínaly. Zmocnila se ho, nevěděl proč, divná tíseň.

„Pamatujete se na tu zprávu, která přišla zároveň s nimi,“ řekl Šéf. „Zdrojem byl lomeno tři. Kdo je to?“

„To bude, tuším, inženýr Cifuentes.“

„Vidíte, i ten byl v koncích. Se všemi svými technickými vědomostmi. Tahle strojní zařízení byla převážena nákladními auty od hlavního stanu armády v Bayamu k úpatí lesů. Tam je naložili na mezky. Postupovali všeobecně směrem k těm nevysvětlitelným betonovým plošinám.“

„Co tomu říkají na ministerstvu letectví?“

„Jsou znepokojeni, velmi znepokojeni. A projevují samozřejmě zájem.“

„Co ti lidé z atomového výzkumu?“

„Ještě jsme jim ani nákresy neukazovali. Však znáte, jak to s nimi chodí. Začnou vám to rozebírat z detailních hledisek, řeknou, že se podle toho vůbec nedá nic usuzovat, že tamhle nějaká roura neodpovídá poměru nebo že směřuje na obrácenou stranu. Nemůžete chtít na agentovi, který to dělá po paměti, aby zakreslil správně každou podrobnost. Potřebuji snímky, Hawthorne.“

„To je perný úkol.“

„Musíme je získat. Za každou cenu. Víte, co mi říkal Savage? To vám povím, nasadil mi do hlavy šeredného brouka. Říkal, že mu jeden z těch nákresů připomíná obrovský vysavač.“

„Vysavač!“ Hawthorne se sklonil nad stůl, prohlížel znovu nákresy a opět ho roztrásla zima.

„Mrazí vás, co?“

„Ale to, prosím, není možné.“ Měl pocit, že žadoní za svou vlastní kariéru. „To nemůže být vysavač. To přece ne.“

„To je ďábelské, vidíte?“ řekl Šéf. „Ta nápaditost, ta jednoduchost, ta pekelná představivost, s jakou je to uděláno.“ Vyňal

si z oka černý monokl a jeho dětsky modré oko odrazďo paprsek světla a udělalo prasátko na stene nad radiátorem. „Podívejte se, tady tohle, šestkrát vyšší než člověk. Jako obrovský rozprašovač. A tohle co vám tohle připomíná?“

Hawthorne řekl nešťastné: „Dvojchodný nástavec.“

„Co je to dvojchodný nástavec?“

„To někdy bývá u vysavače.“

„Zase ten vysavač. Hawthorne, já věřím, že jsme možná kápli na něco tak ohromného, že se z vodíkové bomby stane konvenční zbraň.“

„Je to žádoucí?“

„Aby to nebylo žádoucí. O konvenční zbraně se nikdo nestará.“

„Co vy o tom soudíte?“

„Nejsem odborník,“ řekl Šéf, „ale podívejte se na tuhle obrovskou nádrž. Ta musí dosahovat téměř po vrcholky stromů. Nahoře ústí v ohromnou zející tlamu, a tady to potrubí – ten člověk to jen naznačil. Můžeme vědět, jestli se netáhne desítky kilometrů – z hor třeba až k moři? Víte, jak se povídá, že Rusové pracují na nějaké myšlence – má to dělat něco se sluneční energil, s vypařováním moře. Nevím, co v tom všem vězí, ale tolik vím, že tohle je tedy něco. Povězte tomu našemu člověku, že musíme mít snímky.“

„Nedovedu si dost dobře představit, jak by mohl proniknout tak blízko...“

„Ať si najme letadlo a někde nad tou oblastí zabloudí, Nikoli ovšem on sám, ale ať pošle lomeno tři nebo lomeno dva. Kdo je lomeno dva?“

„Profesor Sanchez, prosím. Ale vždyť by ho sestřelili. V celém tomhle úseku hlídkují vojenská letadla.“

„Nepovídejte, tak oni tam hlídkují.“

„Číhají na vzbouřence.“

„To říkají oni. Víte, já vám mám takové tušení, Hawthorne.“

„Copak?“

„Že ti vzbouřenci neexistují. Že je to čistě fikce, Vláda si pouze vynášla záminku, aby mohla na tu oblast uvalit zákaz vstupu.“

„Doufám, že je váš dohad správný.“

„Bylo by lepší pro nás všechny,“ řekl Šéf zaníceně, „kdyby

správný nebyl. Tahle věc mi nahání strach, Hawthorne, děším se toho.“ Vložil si monokl zpátky do oka a prasátko na stěně zmizelo. „Hawthorne, když jste tu byl minule, mluvil jste se slečnou Jenkinsonovou kvůli sekretářce pro 59200 lomeno 5?“

„Mluvil. Nemohla nikoho přímo navrhnout, ale říkala, že by snad jedno děvče vyhovovalo, nějaká Beatrice.“

„Beatrice? Tahle křestní jména mi lezou na nervy. Má plný výcvik?“

„Má.“

„Je na čase, abychom našemu člověku v Havaně poskytli nějakou pomoc. Pro nevytréněného agenta bez jakékoli podpory je tohle neúnosně velká věc. Raději tam s ní pošlete i radistu.“

„Neudělalo by dobře, kdybych tam napřed sám zajel a podíval se za ním? Mohl bych to tam obhlédnout a pohovořit s ním.“

„A co utajení, Hawthorne? Nemůžeme riskovat, aby nám teď zvald. Když mu tam dáme rádio, může být ve styku s Londýnem přímo. Tyhle spolky s konsulátem se mi nelíbí a jim také ne.“

„A co s jeho zprávami?“

„Bude si muset zřídit nějakou kurýrní službu do Kingstonu. Ať tím pověří jednoho ze svých obchodních cestujících. Pošlete mu instrukce po sekretářce. Už jste ji viděl?“

„Ne, neviděl.“

„Jděte se za ní hned podívat. Ověřte si, zda se na to hodí. Jestli je schopna ujmout se všech praktických záležitostí. Budete ji muset obeznámit s jeho podnikem. Jeho starou sekretářku bude nutno propustit. Promluvte si s vedoucím finančního odboru, že bychom jí dali nějakou slušnou pensíčku až do doby, kdy dosáhne patřičného věku pro odchod do důchodu.“

„Ano,“ řekl Hawthorne. „Mohl bych se ještě jednou podívat na ty nákresy?“

„Tenhle vás zřejmě nějak zajímá. Co vy si za tím představujete?“

„Vypadá to,“ řekl Hawthorne žalostně, „jako pohotovostní spojka.“

Když už byl u dveří, ozval se znovu Šéf. „Víte, Hawthorne, za tohle vděčíme z velké části vám. Kdysi mi říkali, že se nevyznáte v lidech, ale já vsadil na svůj vlastní úsudek. To jste se vyznamenal,

Hawthorne.“

„Děkuji.“ Měl ruku na klíče.

„Hawthorne.“

„Prosím?“

„Našel jste ten šestákový zápisníček?“

„Nenašel, prosím.“

„Snad ho najde Beatrice.“

Část třetí

Kapitola první

Nebyl to večer, na který by Wormold jen tak zapomněl. Rozhodl se, že vezme Milly na její sedmnácté narozeniny do Tropicany. Byl to podnik nevinnější než Nacionál navzdory ruletovým hernám, jimiž museli návštěvníci projít, než se dostali do kabaretu. Nad jevištěm a tanečním parketem se klenulo nebe. Mezi mohutnými palmami, šest metrů nad zemí, defilovaly tanečnice a dole po parketu se plouhala růžová a nafialovělá světla reflektorů. Chlapík v blankytně modrém fraku zpíval angloamericky o Paříži: vyslovoval to „Perí“. Pak bylo piano odtlačeno do podrostu a tanečnice jako nemotorní ptáci sestoupily z větví.

„To je jako v Ardenském lese,“ řekla Milly uchváceně. Neměla u sebe dueňu: ta se doporučela po první sklence šampaňského.

„Já myslím, že v Ardenském lese asi nebyly palmy. Ani tanečnice.“

„Ty jsi takový puntičkář, tati.“

„Máš ráda Shakespeara?“ zeptal se doktor Hasselbacher.

„Ach ne, kdepak Shakespeara – to je na mne hrozně moc poesie. Však víte, všelijaké to:

Vstoupí posel. »Můj pane, zprava vévodův se žene voj.«

»Nuž se srdcem smělym nyní spějme v boj.«,

„To je Shakespeare?“

„Je to jako Shakespeare.“

„Co to zase plácáš, Milly.“

„Ale já myslím, že Ardenský les je přece také ze Shakespeara,“ řekl doktor Hasselbacher.

„Je. Ale já čtu Shakespeara jediné v Lambových Povídkách; Lamb vynechává všechny ty posly a podvévody a poesii.“

„To vám dávají číst ve škole?“

„Kdepak, našla jsem tu knížku u tatínka v pokoji.“

„Vy čtete Shakespeara v této úpravě, pane Wormolde?“ zeptal se doktor Hasselbacher trochu překvapeně.

„Ale ne, to víte, že ne. Koupil jsem ho vlastně pro Milly.“

„Tak proč jsi byl tuhle tak dopálený, když jsem si ji půjčila?“

„Nebyl jsem dopálený. Jenom nemám prostě rád, když se hrabeš

ve... věcech, do kterých ti nic není.“

„Ty mluvíš, jako kdybych byla nějaká špiónka,“ řekla Milly.

„Milly, drahoušku, prosím tě, nehádej se na své narozeniny. Zanedbáváš pana doktora Hasselbachera.“

„Pročpak jste se tak odmlčel, pane doktore?“ zeptala se Milly a nalila si druhou sklenici šampaňského ve svém životě.

„Musíš mi někdy půjčit ty Lambovy Povídky, Milly. Mně jde Shakespeare taky jako psovi pastva.“

Nějaký velmi malý človíček ve velmi těsně padnoucím stejnokroji kynul rukou k jejich stolu.

„Netrápí vás něco, pane doktore?“

„Co by mě mělo trápit na tvé narozeniny, milá Milly? Kromě těch ubíhajících let ovšem.“

„Copak je sedmnáct takové stáří?“

„Pro mne to uteklo příliš rychle.“

Muž v upjatém stejnokroji stál u jejich stolu a ukláněl se. Obličej měl poďobaný a rozežraný jako sloupy na nábreží. Přinesl si židli, která dosahovala téměř jeho velikosti.

„To je kapitán Segura, tati.“

„Dovolíte, abych přisedl?“ Kapitán Segura nečekal na Wormoldovu odpověď a vsunul se mezi Milly a doktora Hasselbachera. Řekl: „Velice mě těší, že poznávám Millina otce.“ Kapitán Segura se vyznačoval nenucenou, hbitou drzostí; ještě se ani nestačil zprotivit a už zavdával novou příčinu k mrzutosti. „Představte mě svému příteli, Milly.“

„To je doktor Hasselbacher.“

Kapitán Segura ignoroval doktora Hasselbachera a nalil Milly sklenici. Zavolal číšníka. „Přineste mi novou láhev.“

„Jsme zrovna na odchodu, pane kapitáne,“ řekl Wormold.

„O tom není ani řeči. Jste mým hostem. Vždyť je sotva po půlnoci.“

Wormold zavadil rukávem o skleničku. Spadla a rozbila se jako večírek na oslavu narozenin. „Pane vrchní, novou skleničku.“ Segura se naklonil k Milly, obrácen zády k doktoru Hasselbacherovi, a začal tichounce zpívat: „Růžička, již utrhl jsem v sadu.“

Milly řekla: „Chováte se moc ošklivě.“

„Ošklivě? K vám?“

„K nám všem. Tohle je večírek k mým sedmnáctým narozeninám a pořádá ho tatínek – a ne vy.“

„K vašim sedmnáctým narozeninám? Tak to musíte rozhodně být mými hosty. Pozvu sem ke stolu nějaké tanečnice.“

„O žádné tanečnice nestojíme,“ řekla Milly.

„Upadl jsem v nemilost?“

„Ano.“

„A to proto, že jsem na vás dneska nečekal před školou,“ řekl kapitán potěšeně. „Ale Milly, někdy musím dát přednost policejním záležitostem. Pane vrchní, řekněte kapelníkovi, aby zahráli »Hodně zdraví a let,«“

„Ať vás to ani nenapadne,“ řekla Milly. „Jak můžete být tak – tak vulgární?“

„Já? Vulgární?“ Kapitán Segura se šťastně zasmál. „Ona je taková šprýmovná,“ řekl Wormoldovi. „Já si též rád zažertuji. Proto spolu tak dobře vycházíme.“

„Vyprávěla mi, že máte pouzdro na cigarety z lidské kůže.“

„Co ona se mě s tím naškádlí. Říkávám jí, že z její kůže by byla nádherná...“

Doktor Hasselbacher se prudce zvedl a řekl: „Jdu se podívat na ruletu.“

„Asi jsem se mu nezalíbil, vidíte?“ zeptal se kapitán Segura. „Je to snad váš starý ctitel, Milly? To tedy máte moc starého ctitele, cha, cha!“

„Je to náš přítel,“ řekl Wormold.

„Ale my dva, pane Wormolde, víme, že nic takového jako přátelství mezi mužem a ženou neexistuje.“

„Milly není ještě žena.“

„Vy hovoříte jako otec, pane Wormolde. Žádný otec nezná svou dceru.“

Wormold se podíval na láhev šampaňského, pak na hlavu kapitána Segury. Měl mučivé pokušení uvést obojí do styku. Mladá žena, která seděla u stolu přímo za kapitánem a kterou Wormold jakživ předtím neviděl, na něho vážně, povzbudivě pokývla. Sáhl po láhvi šampaňského a žena na něho znovu kývla. Pomyslel si, že musí být

stejně chytrá, jako je hezká, když tak přesně čte jeho myšlenky. Záviděl jejím společníkům, dvěma pilotům holandské společnosti KLM a letušce.

„Pojďte si zatančit, Milly,“ řekl kapitán Segura, „a ukažte, že jste mi odpustila.“

„Já nechci tančit.“

„Přisahám, že na vás budu zítra čekat u klášterních vrat.“

Wormold udělal nepatrný posunek, jako by chtěl říci: „Já neseberu tu odvalu. Pomozte mi!“

Dívka ho zaujatě pozorovala; připadalo mu, že rozvažuje celou situaci a že jakékoli rozhodnutí, k němuž dospěje, bude konečné a bude vyžadovat okamžitých činů. Stříkla si do whisky trochu sodovky ze sifonové láhve.

„Pojďte, Milly. Přece mi nezkazíte večírek.“

„Vás večírek to není. To je tatínkův.“

„Vy se vydržíte tak dlouho zlobit. Pochopte, že někdy musím dát přednost práci i před svou roztomilou Millinkou.“

Dívka sedící za kapitánem změnila úhel sifonu.

„Ne,“ řekl Wormold instiktivně, „ne.“ Dívčin palec byl připraven k činu. Wormolda se dotklo, že by se na něho osoba tak hezká měla dívat s takovým pohrdáním. Řekl: „Ano. Prosím vás. Ano,“ a dívka stiskla páčku sifonu. Proud sodovky zasyčel kapitánu Segurovi po krku a stekl mu vzadu za límec. Někde mezi stoly se ozval hlas doktora Hasselbachera: „Bravo!“

Kapitán Segura vykřikl: „Coño!“

„Promiňte laskavě,“ řekla mladá žena. „Já si chtěla zředit whisky.“

„Whisky!“

„Haiga,“ řekla dívka. Milly se chichotala.

Kapitán Segura se prkenně uklonil. Bylo ho maličko, ale podle toho nebylo možno odhadnout, nakolik je nebezpečný; v tom ohledu se podobal destilátu.

Doktor Hasselbacher řekl: „Vypotřebovala jste všechnu sodovku, madam, přinesu vám novou láhev, dovolíte?“ Holanďané u stolu si rozpačitě šeptali.

„Myslím, že druhou bych už neměla dostat do ruky,“ řekla dívka.

Kapitán Segura ze sebe vymáčkl úsměv. Zdálo se, že vyhrězl na nepravém místě, jako zubní pasta, když se protrhne tuba. Řekl: „Poprvé v životě mě někdo střelil do zad. Jsem rád, že to byla žena.“ Obdivuhodně se vzchopil; s vlasů mu ještě kapala sodovka a límec měl splihlý. Řekl: „Jindy bych vám nabídl odvetné utkání, ale dnes musím do kasáren, zpozdil jsem se. Doufám, že se ještě uvidíme?“

„Zůstávám v Havaně.“

„Na dovolené?“

„Ne. Budu tu zaměstnána.“

„Kdybyste měla nějaké potíže s povolením,“ řekl kapitán Segura dvojsmyslně, „rozhodně přijďte za mnou. Dobrou noc, Milly, Dobrou noc, pane Wormolde. Řeknu vrchnímu, že jstenými hosty. Objednejte si, co vám libo.“

„Opustil bojiště se ctí,“ řekla dívka.

„Vám je zase ke cti ta trefa.“

„Praštit ho lahvi šampaňského by mohlo být trošku přehnané. Kdo to je?“

„Hodně lidí mu říká Mrchožrout.“

„Mučí vězně,“ řekla Milly.

„Zřejmě jsem si ho přátelsky naklonila.“

„Na to bych moc nespolehal,“ řekl doktor Hasselbacher.

Srazili stoly k sobě. Oba piloti se uklonili a představili se nevyslovitelnými jmény. Doktor Hasselbacher řekl zděšeně Holanďanům: „Vždyť vy pijete coca-colu.“

„To jsou předpisy. Ve 3,30 startujeme do Montrealu.“

Wormold řekl: „Když bude platit kapitán Segura, dejme si ještě šampaňské. A coca-colu.“

„Já už žádnou coca-colu pít nebudu, a co ty, Hansi?“

„Já bych vypil bols,“ řekl mladší pilot.

„Dřív než v Amsterdamu,“ řekla mu pevně letuška, „žádný bols nebude.“

Mladší pilot šeptal Wormoldovi: „Chci si ji vzít.“

„Koho?“

„Slečnu Pfunkovou,“ nebo tak nějak to znělo.

„Ona nechce?“

„Ne.“

Starší Holanďan řekl: „Já mám ženu a tři děti.“ Rozepjal náprsní kapsu: „Mám tady jejich fotografie.“

Podal Wormoldovi barevnou pohlednici zobrazující dívku v přiléhavém žlutém svetru a plavkových kalhotkách, jak si nasazuje brusle. Na svetru bylo napsáno Mamba Club a pod obrázkem Wormold četl: „Zaručujeme vám skvělou zábavu. Padesát krásných děvčat. Nebude se vám stýskat.“

„Tohle asi bude nějaký jiný obrázek,“ řekl Wormold.

Mladá žena, která měla kaštanové vlasy, a pokud se to dalo v šálivém osvětlení Tropicany rozeznat, světlehnědé oči, řekla: „Pojďme si zatančit.“

„Já nejsem moc dobrý tanečník.“

„Copak na tom záleží?“

Wormold ji šouravě vytácel po parketu, řekla: „Už chápu, jak to myslíte. Tohle má být ale rumba. To je vaše dcera?“

„Ano.“

„Je ohromně hezká.“

„Vy jste právě přiletěla?“

„Ano. Posádka si chtěla někam vyrazit, tak jsem se k nim přidala. Nikoho tu neznám.“ Dosahovala hlavou Wormoldovi po bradu a cítil vůni jejích vlasů; jak tančili, dotýkaly se jeho rtů. Pocítil nejasné rozčarování, když si všiml, že jeho tanečnice nosí snubní prsten. Řekla: „Jmenuji se Severnová. Beatrice Severnová.“

„Já jsem Wormold.“

„Tak to jsem vaše sekretářka.“

„Jak to myslíte? Já žádnou sekretářku nemám.“

„Ale ano, máte. Copak oni vám nevzkázali, že jsem na cestě?“

„Ne.“ Nepotřeboval se ptát, kdo jsou „oni“.

„Vždyť jsem ten telegram sama posílala.“

„Minulý týden jeden přišel – ale nevybral jsem si z něho kloudné slovo.“

„Jaké máte vydání Lambových Povídek?“

„Z edice Everyman.“

„A hrome. Oni mi dali jiné vydání. To si dovedu představit, že v tom telegramu by se nebyl ani čert vyznal. Stejně jsem ráda, že jsem vás našla.“

„Já jsem taky rád. Trochu jsem ovšem vyveden z míry. Kdepak bydlíte?“

„Pro dnešek v hotelu Inglatterra a počítala jsem, že pak bych se přestěhovala.“

„Přestěhovala kam?“

„Přece k vám do podniku. Nesejde mi na tom, kde budu spát. Však já už se složím v některé vaší kanceláři.“

„My žádné kanceláře nemáme. Je to maličký podnik.“

„Tak tam aspoň máte místnost pro sekretářku.“

„Ale já jsem jakživ žádnou sekretářku neměl, paní Severnová.“

„Říkejte mi Beatrice. Považuje se to za vhodné z důvodů utajení.“

„Utajení?“

„To tedy bude panečku doopravdy problém, když u vás nemáte ani místnost pro sekretářku. Pojd'te se posadit.“

Muž, oblečený uprostřed tropické vegetace v konvenčním černém smokingu jako úředník anglické oblastní správy, zpíval:

„Co říká upjatá parta – toť známá věc:

zem prý je kulatá, ty prý jsi ztřeštěnec.

Ovce prý vlnu daj, vyhynul ptakopysk.

Já říkám peklu ráj a nemám z toho zisk.

Prosím tě, nevěř jim...“

Sedli si k prázdnému stolku na konci ruletové herny. Až sem slyšeli škytavý zvuk kuliček. Beatrice opět nasadila vážný výraz – byla trochu nesvá jako děvče, které má poprvé na sobě dlouhé večerní šaty. Řekla: „Kdybych byla věděla, že jsem vaší sekretářkou, nebylo by mě napadlo postříkat toho policistu bez vašeho příkazu.“

„Nemusíte si dělat starosti.“

„Poslali mě sem, abych vám tady usnadnila práci, a ne abych vám ji ztížila.“

„Na kapitánu Segurovi nezáleží.“

„Abyste věděl, prošla jsem velmi zevrubným školením. Mám zkoušky z šifrování a mikrofotografie. Mohu převzít styk s vašimi agenty.“

„Vida.“

„Vedl jste si tak dobře, že nechtějí, abyste něco riskoval. Obávají

se, abyste nezvadl. Když zvadnu já, na tom tolik nesejde.“

„Vás bych hrozně nerad viděl zvadlou. Jedině kvetoucí.“

„Prosím?“

„Napadlo mě něco o růžích.“

Beatrice řekla: „Když byl ten telegram zkomolený, tak to vy nevíte ani o radistovi.“

„To nevím.“

„Ten je taky v Anglatterru. Má leteckou nemoc. Musíme najít pokoj i pro něho.“

„Když má leteckou nemoc, tak by snad...“

„Můžete ho udělat pomocným účetním. Má na to výcvik.“

„Ale já žádného nepotřebuji. Vždyť nemám ani vedoucího účetního.“

„Nedělejte si starosti. Já to ráno všechno srovnám. Od toho jsem tady.“

„Na vás je něco takového,“ řekl Wormold, „co mi připomíná moji dceru. Modlíte se devítník?“

„Co je to?“

„Vy to nevíte? Díky bohu.“

Muž ve smokingu končil svou písničku.

„*Já říkám zimě mám a nemám z toho zisk.*“

Barva světla se změnila z modré v růžovou a tanečnice šly znovu hradovat nahoru mezi palmy. Na hracích stolicích rachotily kostky a Milly s doktorem Hasselbacherem se šťastně prodírali k tanečnímu parketu. Jako by Milliny narozeniny znovu povstaly ze střepů.

Kapitola druhá

Nazítří ráno Wormold časně vstal. Po šampaňském měl trošičku kocovinu a snová neskutečnost večera v Tropicane se přenesla i do pracovního dne. Beatrice mu říkala, že si vede dobře – byla mluvčím Hawthorna a „těch lidí“. Cítil se rozčarován při pomýšlení, že i ona stejně jako Hawthorne patří do pomyslného světa, v němž žijí jeho agenti. Jeho agenti...

Posadil se ke své kartotéce. Musel dodat kartičkám zdání co možná největší věrohodnosti, než přijde Beatrice. Připadalo mu teď, že někteří z jeho agentů stojí na samé hranici očividného výmyslu. Profesor Sanchez a inženýr Cifuentes se zapletli už příliš daleko, těch se zbavit nemohl; vybrali si skoro 200 pesos na výlohy. S Lopezem se už také nedalo hýbat. Věčně opilý pilot společnosti Cubana dostal pěknou prémii ve výši 500 pesos za zprávy o stavbě zařízení v horách, ale snad by bylo možno zlikvidovat ho jako nespolehlivého. Potom tu byl první strojní důstojník z lodi Juan Belmonte, kterého viděl Wormold popíjet v Cienfuegu – ten vypadal jako dost věrohodná postava a vyplácelo se mu všeho všudy sedmdesát pět pesos měsíčně. Byly tu však další postavy, které by, jak se obával, asi nesnesly bližšího prozkoumání: například Rodriguez, popisovaný na kartičce jako král nočních podniků, a Tereza, tanečnice z Varieté Šanghaj, o níž uváděl, že je milenkou ministra obrany i ředitele pošt a telegrafů zároveň (nebylo divu, že Londýn nic nevypátral ani o Rodriguezovi, ani o Tereze). Byl hotov zlikvidovat Rodrigueze, protože každý, kdo se obeznámil s Havanou, by dříve či později zaručeně vzal v potaz jeho existenci. Ale nemohl přenést přes srdce, že by se zřekl Terezy. Byla to jeho jediná ženská vyzvědačka, jeho Mata Hari. Dalo se celkem předpokládat, že nová sekretářka nepůjde do Varieté Šanghaj, kde se mezi výstupy nahých tanečnic předváděly každý večer tři pornografické filmy.

Milly si k němu přisedla. „Co to máš za kartičky?“

„To jsou zákazníci.“

„Kdo byla ta slečna včera večer?“

„Moje nová sekretářka.“

„Pane, ty se vz MÁHÁŠ.“

„Líbí se ti?“

„Nevím. Vždyť jsi mě s ní pro samé tancování ani nenechal promluvit. Byl jsi do ní celý pryč.“

„Nebyl jsem celý pryč.“

„Chce si tě vzít?“

„Chraň bůh, ani nápad.“

„Chceš ty si ji vzít?“

„Milly, prosím tě, měj rozum. Vždyť ji znám teprve od včerejška.“

„U nás v klášteře je jedna Francouzka, jmenuje se Marie, a ta říká, že každá opravdová láska je *coup de joudre*.“

„O takových věcech vy se bavíte v klášteře?“

„Jistě, to je přece naše budoucnost, ne? O minulosti se bavit nemůžeme. Žádnou nemáme, ale sestra Agnes, ta za sebou minulost má.“

„Kdo je to sestra Agnes?“

„Už jsem ti o ní vykládala. To je ta smutná a krásná. Marie o ní říká, že měla nešťastný *coup de joudre*, když byla mladá.“

„Copak ona to Marii vykládala?“

„Ne, to víš, že ne. Ale Marie to pozná. Měla sama už dva nešťastné *coups de joudre*. A přihodilo se to úplně nenadále, zčista jasna.“

„Já jsem starý, na mne už takové věci neplatí.“

„Kdepak. Kvůli Mariině matce měl *coup de joudre* i jeden dědek, bylo mu už skoro padesát. Byl ženatý, zrovna jako ty.“

„No, moje sekretářka je taky vdaná, tak o to není starost.“

„Je opravdu vdaná, nebo je to krásná vdova?“

„Nevím. Neptal jsem se jí. Myslíš, že je krásná?“

„Dost krásná. Svým způsobem.“

Lopez stál pod schody a volal nahoru: „Je tu nějaká dáma. Prý na ni čekáte.“

„Řekněte, ať jde nahoru.“

„Já tu zůstanu,“ upozorňovala Milly Wormolda.

„Beatrice, tohle je Milly.“

Všiml si, že její oči mají barvu stejnou jako včerejšího večera a vlasy rovněž; tak to přece jen nezpůsobilo šampaňské a ty palmy.

Pomyslel si: Vypadá skutečně.

„Dobré ráno. Doufám, že jste se po včerejšku dobře vyspala,“ řekla Milly hlasem dueni.

„Zdály se mi hrozný sny.“ Pohlédla na Wormolda, na kartotéku a na Milly, řekla: „Včera večer jsem se pěkně pobavila.“

„Byla jste báječná s tím sifonem,“ řekla Milly velkodušně, „slečno...“

„Paní Severnová. Ale říkejte mi, prosím vás, Beatrice.“

„Á, vy jste vdaná.“

„Byla jsem vdaná.“

„Umřel?“

„Pokud je mi známo, ne. Tak se jaksi vytratil.“

„Ale.“

„U lidí jeho typu se to stává.“

„Jaký on byl typ?“

„Už abys šla, Milly. Nemáš se co vyptávat paní Severnové – Beatrice...“

„V mém věku,“ řekla Milly, „si člověk musí brát ponaučení ze zkušeností druhých.“

„To máte naprosto pravdu. Patřil k typu lidí, řekla bych, intelektuálních a vnímavých. Mně se zdálo, že je ohromný krasavec; měl obličej jako ptačí mládě vykukující z hnízda v nějakém naučném filmu a rostlo mu chmýří kolem ohryzku, on měl dost velký ohryzek. Potíž byla v tom, že když to dotáhl na čtyřicítku, vypadal pořád ještě jako ptáče. Děvčata za ním bláznila. Jezdával na konference UNESCO do Benátek, do Vídně a kdovíkam ještě. Máte nedobytnou pokladnu, pane Wormolde?“

„Nemám.“

„Co bylo dál?“ zeptala se Milly.

„Ale prohlédla jsem ho. Myslím jako doslova, ne v nějakém špatném smyslu. Byl hrozně hubený a celý propadlý a tak nějak zprůhledněl. Když jsem se na něho podívala, viděla jsem, jak mu mezi žebry sedí všichni ti delegáti a jak hlavní řečník vstává a říká: »Pro tvůrčí pracovníky má prvořadý význam svoboda.« U snídaně to působilo přímo strašidelně.“

„A vy nevíte, jestli je naživu?“

„Loni byl naživu, protože jsem četla v novinách, že přednesl v Taormině referát na téma »Intelligence a vodíková bomba«. Nedobytnou pokladnu byste měl mít, pane Wormolde.“

„Proč?“

„Nemůžete nechat věci jen tak povalovat. Kromě toho se to u takového staromódního obchodního magnáta, jako jste vy, předpokládá.“

„Kdo o mne říkal, že jsem staromódní obchodní magnát?“

„Takovou představu mají o vás v Londýně. Zajdu do města a hned vám nějaký trezor seženu.“

„Já už taky jdu,“ řekla Milly. „Tati, prosím tě, chovej se tu rozumně. Víš, co myslím.“

2

Vyklubal se z toho vyčerpávající den. Napřed se Beatrice vydala ven a opatřila obrovskou nedobytnou pokladnu s heslovým zámekem, k jejímuž převozu bylo zapotřebí nákladního auta a šesti mužů. Když ji vlekli po schodech nahoru, přerazili zábradlí a rozbili jeden obrázek. Venku se shromáždil zástup, v němž bylo i několik žáků ze sousední školy, kteří se ulili z vyučování, dvě černošské krasovíce a jeden strážník. Když si Wormold stěžoval, že na něho ten sběh přiláká pozornost, odsekla mu Beatrice, že největší pozornost na sebe přiláká ten, kdo se snaží proklouznout bez povšimnutí.

„Například s tím sifonem,“ řekla. „Každý si mě bude pamatovat jako tu ženskou, která postříkala sodovkou policajta. Nikdo se už nebude vyptávat, co jsem zač. Mají odpověď nasnadě.“

Zatímco ještě zápasili s nedobytnou pokladnou, zastavil před domem taxík, z něhož vystoupil jakýsi mladík a vyložil největší kufr, jaký Wormold jakživ spatřil. „To je Rudy,“ řekla Beatrice.

„Jaký Rudy?“

„Váš pomocný účetní. Včera večer jsem vám o něm vykládala.“

„Bohudíky,“ řekl Wormold, „zdá se, že jsem ze včerejšího večera přece jen něco zapomněl.“

„Tak pojď dovnitř, Rudy, a udělej si pohodlí.“

„Jakoupak to má cenu zvát ho dovnitř? Vždyť tam pro něho není místo.“

„Může spát v kanceláři.“

„S tou pokladnou a mým psacím stolem tam už pro postel nezbývá místo.“

„Koupím vám nějaký menší psací stůl. Tak co, Rudy, ještě je ti špatně? Tohle je náš šéf, pan Wormold.“

Rudy byl mladičkář a bledoučký a prsty měl zažloutlé od nikotinu nebo od kyseliny. Řekl: „V noci jsem dvakrát zvracel, Beatrice. Rozbili mi rentgenovou lampu.“

„S tím si teď nedělej hlavu. Napřed abychom zařídili, co je pro začátek třeba. Běž si koupit nějaké skládací lůžko.“

„Už letím,“ řekl Rudy a zmizel. Jedna z černošek se přitočila k Beatrice a řekla: „Já jsem britská občanka.“

„Já taky,“ řekla Beatrice, „těší mně.“

„Vy jste ta, co polila kapitána Seguru?“

„No tak trochu. Vlastně jsem ho jen postříkala.“

Černoška se obrátila k houfu a objasnila španělsky, o koho jde. Několik lidí zatleskalo. Strážník pooděšel a tvářil se rozpačitě. Černoška řekla: „Vy jste moc krásná, slečno.“

„Však vy sama jste pěkná krasavice,“ řekla Beatrice. „Pomozte mi s tím kufrem.“ Potýkaly se s Rudyho kufrem, strkaly jej a tahaly.

„Dovolte.“ řekl nějaký člověk, prodávající se zástupem, „dovolte prosím.“

„Co si přejete?“ zeptala se Beatrice. „Copak nevidíte, že máme napilno? Domluvte si schůzku na později.“

„Chci si jenom koupit vysavač.“

„Á tak, vysavač. To abyste raději šel dovnitř. Přelezete ten kufr?“ Wormold zavolal na Lopeze: „Obslužte ho. Propánakrále, snažte se mu prodat ten Atomový reaktor. Ještě jsme neprodali ani jeden.“

„Vy tady budete bydlet?“ zeptala se černoška.

„Budu tady zaměstnána. Děkuji mnohokrát za pomoc.“

„My Britové musíme držet spolu,“ řekla černoška.

Stěhováci, kteří dopravili nahoru pokladnu, scházeli po schodech a plivali si do dlaní a třeli si je o modráky, aby naznačili, jakou s tím měli lopotu. Wormold jim dal spropitné. Vyšel nahoru a sklíčeně se

rozhlédl po své kanceláři. Hlavní potíž byla v tom, že tu zbývalo místo zrovna na skládací lůžko, což mu znemožňovalo jakékoli výmluvy; řekl: „Rudy si nemá kam dát šaty.“

„Rudy je zvyklý protloukat se všelijak. Konečně, vždyť je tu váš stůl. Všechno, co je v zásuvkách, můžete přemístit do trezoru a Rudy si do nich může dát své věci.“

„Jakživ jsem s heslovým zámekem nezacházel.“

„Na tom není vůbec nic těžkého. Zvolíte si tři sady čísel, která se vám budou dobře pamatovat. Jaké tu máte číslo domu?“

„Nevím.“

„Tak číslo telefonu – ne, to by nebylo jisté. Na tohle by nějaký lupič mohl přijít. Kterého roku jste se narodil?“

„1914.“

„A kdy máte narozeniny?“

„Šestáho prosince.“

„Tak to uděláme na 19-6-14.“

„To si nezapamatuji.“

„Ale zapamatujete. Přece nezapomenete, kdy máte narozeniny. Teď se podívejte. Otočíte ružici čtyřikrát proti směru hodinových ručiček, pak nastavíte devatenáctku, třikrát po směru, pak na šestku, dvakrát proti směru, nastavíte na čtrnáctku, jednou dokola a je zamčeno. Teď se to odemkne stejným způsobem – 19-6-14 a čáry máry, máte otevřeno.“ V trezoru byla mrtvá myš, Beatrice řekla: „Kazové zboží, měla jsem dostat slevu.“

Otevřela Rudyho kufr a začala vytahovat rozmanité součásti vysílačky, baterie, fotografické náčiní, záhadné elektronky zabalené v Rudyho ponožkách. Wormold řekl: „To mi povězte, jak jste všechna tahle fidlátka dostali přes celnici?“

„To přes celnici nešlo. Dopravil nám je sem z Kingstonu 59200 lomeno 4 lomeno 5.“

„Kdo je to?“

„Jeden kreolský pašerák. Pašuje sem kokain, opium a marihuanu. Ten je s celníky jedna ruka. Předpokládali i tentokrát, že veze obvyklý náklad.“

„To by bylo třeba hodně narkotik, aby se tenhle kufr naplnil.“

„To víte. Však nás to přišlo hezky draho.“

Beatrice vyprázdnila zásuvky do trezoru a potom do nich hbitě a úhledně složila všechny Rudyho věci. Řekla: „Košile se mu trochu pomačkají, ale na tom nesejde.“

„Mně ne.“

„Copak je tohle?“ zeptala se a vzala se stolu kartičky, které Wormold předtím prohlížel. „Moji agenti.“

„Prosím vás, to je necháváte takhle povalovat po stole?“

„Ale ne, na noc je zamykám.“

„O utajení nemáte moc dobrou představu, vidíte?“ Podívala se na jednu kartičku. „Kdo je Tereza?“

„Jedna tanečnice. Vystupuje nahá.“

„Úplně nahá?“

„Úplně.“

„To musí být pro vás zajímavé. Londýn chce, abych převzala styk s vašimi agenty. Seznámíte mě s Terezou někdy, až bude oblečená?“

Wormold řekl: „Myslím, že pro ženu by ona asi nepracovala. Však víte, jak to s těmi děvčaty chodí.“

„Nevím. To víte vy. Á, inženýr Cifuentes. Na toho v Londýně hodně dají. Přece mi neřeknete, že tomu by vadilo, kdyby měl pracovat pro ženu.“

„On neumí anglicky.“

„Třeba bych se já mohla učit španělsky. To by nebyla špatná záminka, chodit na hodiny španělštiny. Je to takový krasavec jako Tereza?“

„Má hrozně žárlivou ženu.“

„S tou bych si asi dovedla poradit.“

„Vzhledem k jeho věku je to ovšem hloupost, žárlit na něho.“

„Kolik mu je?“

„Pětašedesát. Kromě toho má takové panděro, že žádnou ani nenapadne, aby se za ním ohlížela. Jestli chcete, tak se ho zeptám ohledně těch hodin španělštiny.“

„Není naspěch. Zatím to neuteče. Mohla bych začít s tímhle druhým. Profesor Sanchez. S intelektuály se vyznám, tomu jsem se přiučila u manžela.“

„Ten taky neumí anglicky.“

„Francouzsky bude jistě umět. Měla jsem matku Francouzku.

Byla jsem vychována dvojjazyčně.“

„To vám nepovím, jestli umí francouzsky nebo ne. Přeptám se.“

„Poslyšte, to ale nejde, abyste měl všechna ta jména vypsána na kartičkách takhle *en clair*. Co kdyby vás přišel vyšetřovat kapitán Segura. Nechce se mi ani pomyslet, jak by inženýru Cifuentesovi stahovali s panděra kůži na tabatěrku. Stačí, když pod jejich znaky uvedete tolik podrobností, abyste si je podle nich pamatoval – 59200 lomeno 5 lomeno 3 – žárlivá žena a panděro. Já vám je vypíšu a staré kartičky spálíme. A hrome. Kam se poděly ty celuloidové archy?“

„Celuloidové archy?“

„Pro případ, že je nutno ve spěchu pálit papíry. Á, to on si je Rudy asi nastrkal do košil.“

„Co vy s sebou všechno netaháte.“

„Teď abychom zřídili temnou komoru.“

„Já žádnou temnou komoru nemám.“

„To dneska nemá nikdo. Přijela jsem dostatečně vybavena. Přivezla jsem zatemňovací záclony a červené stínidlo. A mikroskop, samozřejmě.“

„K čemu nám bude mikroskop?“

„Na mikrofotografie. Víte, Londýn chce, abychom se s ním spojili přímo, jestli se vyskytne něco opravdu naléhavého co nebude možno dát do telegramu. Máme tak ušetřit čas, který zabere ta oklika přes Kingston. Takovou mikrofotografii můžeme poslat v obyčejném dopise. Přilepíme ji místo tečky a oni potom dají dopis odmočit do vody, až se puntík odlepí. Jistě někdy píšete domů. Nebo aspoň obchodní dopisy...?“

„Ty posílám do New Yorku.“

„Co přátelům a příbuzným?“

„Za těch posledních deset let jsem ztratil styk se všemi. Kromě své sestry. Posílám ovšem vánoční pozdravy.“

„Nebudeme mít možná čas, čekat až do vánoc.“

„Občas posílám známky svému synovci.“

„To je ono. Mohli bychom přilepit mikrofotografii na zadní stranu některé známky.“

Po schodech ztěžka vystupoval Rudy a vlekl skládací lůžko; rámeček obrázku doznal znovu úhony. Beatrice s Wormoldem se

stáhli do vedlejšího pokoje, aby měl Rudy místo, a posadili se na Wormoldovu postel. Za stěnou se ozývalo mohutné bouchání a řinčení a pak něco prasklo.

„Rudy má tak trochu obě ruce levé,“ řekla Beatrice. Její pohled putoval po pokoji. Řekla: „Ani jediná fotografie. Copak vy nemáte žádný soukromý život?“

„Abych vám řekl, skoro žádný. Kromě Milly. A doktora Hasselbachera.“

„Londýnu se doktor Hasselbacher nelíbí.“

„Londýn se může dát vycpat,“ řekl Wormold. Najednou se mu zachtělo vylíčit jí, jak doktoru Hasselbacherovi zpustošili byt a jak mu zničili jeho marné pokusy. Řekl: „Kvůli takovým lidem, jako jsou ti vaši v Londýně... Promiňte. Vždyť vy k nim patříte.“

„Vy taky.“

„Ano, ovšem. Já taky.“

Ze sousedního pokoje zavolal Rudy: „Už jsem to dal dohromady.“

„Bylo by mi milejší, kdybyste k nim nepatřila,“ řekl Wormold. „Nějak se žít musí,“ řekla Beatrice.

„Tohle není doopravdy život. Celé to vyzvídání. Co se vyzví? Nějací tajní agenti objevují věci, které už dávno každý zná...“

„Nebo si je prostě vymýšlejí,“ řekla Beatrice. Wormold se zarazil a Beatrice pokračovala nezměněným hlasem: „Je spousta jiných zaměstnání, která taky nelze brát doopravdy. Lidé navrhuji nové misky na mýdlo z umělé hmoty, vyrábějí vypalované panáky do hospod, vymýšlejí si reklamní průpovídky, jsou poslanci, přednášejí na konferencích UNESCO. Ale peníze, co za to mají, ty dostanou doopravdy. Když užívají po práci, to je doopravdy. Vy berete doopravdy svou dceru a doopravdy se odbývají její sedmnácté narozeniny.“

„Co vy teď děláte po práci?“

„Teď nic zvláštního, ale když jsem byla zamilovaná, chodili jsme do kina a pili jsme kávu po espresech a v létě jsme večer sedávali v Hyde Parku.“

„Co bylo dál?“

„Aby něco vydrželo doopravdy, je k tomu třeba dvou. On ustavičně něco předstíral. Považoval se za úžasného milovníka.

Někdy jsem si skoro přála, aby se stal na nějakou dobu impotentní, aspoň by byl ztratil tu sebejistotu, člověk nemůže milovat a být si tak jistý, jako si byl on. Přece když člověk miluje, bojí se, aby to neztratil.“ Řekla: „Ach k čertu, proč já vám to tady vykládám? Pojd'te, budeme dělat mikrofotografie a šifrovat telegramy.“ Nahlédla dveřmi do vedlejší místnosti. „Rudy leží na posteli. To má asi zase tu leteckou nemoc. Copak může být člověku takovou dobu špatně? Nemáte nějaký pokoj, kde není postel? Postel člověka ponouká k povídání.“ Otevřela druhé dveře. „Stůl prostřený k obědu. Studené maso a salát. Pro dva lidi. Kdo se o tohle stará? Někáká tajemná víla?“

„Ráno sem chodí na dvě hodiny posluhovačka.“

„A ten pokoj vzadu?“

„Ten je Millin. Tam je taky postel.“

Kapitola třetí

Ať se to bralo z kterékoliv stránky, byla to zapeklitá situace. Wormold si teď zvykl vybírat příležitostné výlohy pro inženýra Cifuentes a pro profesora a měsíční plat pro sebe, pro prvního strojního z Juana Belmonte a pro nahou tanečnici Terezu. Opilý pilot býval obvykle placen v lahvích whisky. Peníze, jež Wornold naschránil, ukládal na svůj vkladní účet – počítal, že jednou vydají Milly na věno. Aby ospravedlnil tyto výplaty, musel pochopitelně sestavovat pravidelné zprávy a dodávat je do Londýna. S pomocí podrobné mapy, týdenního čísla časopisu Time, jenž věnoval značné místo Kubě v oddílu zabývajícím se západní polokoulí, rozličných státem vydávaných hospodářských přehledů, především však s pomocí vlastní obrazotvornosti dokázal Wornold zajistit nejméně jednu zprávu týdně a až do příchodu Beatrice vyhrazoval sobotní večery těmto domácím pracím. Profesor byl autoritou pro hospodářské záležitosti a inženýr Cifuentes se zabýval záhadnými stavbami v horách provincie Oriente (hlášení pilota Cubany jeho zprávy občas potvrzovala, občas si s nimi odporovala – rozpor jim dodával zdání věrohodnosti). První strojní důstojník opatroval líčení poměrů mezi dělnictvem v Santiagu, Matanzasu a Cienfuegu a podával zprávy o vzrůstajícím se nepokoji v námořnictvu. Co se týče nahé tanečnice, ta obstarávala pikantní podrobnosti o soukromém životě a sexuálních výstřednostech ministra obrany a ředitele pošt a telegrafů. Její zprávy se nápadně podobaly článkům o filmových hvězdách v časopise Confidential, neboť v tomto směru nemel Wormold příliš vyvinutou fantasii.

Teď, když tu byla Beatrice, nahrnula se Wormoldovi kromě sobotních cvičení ještě spousta dalších starostí. Nejenže Beatrice trvala na tom, že s ním musí probrat základy mikrofotografie, ale musel si k tomu ještě vymýšlet telegramy, aby zabavil Rudyho, a čím víc telegramů Wornold odesílal, tím víc jich dostával. Londýn po něm chtěl teď každý týden snímky zařízení v Oriente a Beatrice každý týden netrpělivěji naléhala, že převezme styk s jeho agenty. Vykládala mu, že je to proti všem předpisům, aby se vedoucí oddělení sám scházel se svými informátory. Jednou ji vzal na večeři

do golfového klubu a co čert nechtěl, zrovna volali k telefonu inženýra Cifuentes. Od vedlejšího stolu se zvedl hubený, šilhavý dlouhán.

„To je Cifuentes?“ zeptala se Beatrice břitce.

„Ano.“

„Vždyť jste mi povídal, že je mu pětasedesát.“

„Vypadá na svůj vek mladě.“

„Říkal jste, že má panděro.“

„Ne panděro – pandeo. To se tak v zdejším nářečí říká, když někdo šilhá.“ Unikl o vlasek.

Potom se začala Beatrice zajímat o jinou, romantičtější postavu vzniklou ve Wormoldově obrazotvornosti – o pilota společnosti Cubana. Vrhla se se zaujetím do doplňování jeho údajů v rejstříku a vyzvíдалa na Wormoldovi nejdůvěrnější podrobnosti. Raúl Domínguez opravdu vzbuzoval účast. Ženu ztratil v masakru za španělské občanské války a časem ho rozčarovaly obě strany, zejména jeho komunističtí přátelé. Čím více se na něho Beatrice vyptávala, tím víc se rozvíjela jeho osobnost a tím více usilovala Beatrice o spojení s ním. Někdy pocítil Wormold bodnutí žárlivosti a snažil se Raúlovu podobu očernit. „Sporádá láhev whisky denně,“ řekl.

„To on tak utíká pocitu osamělosti a vzpomínkám,“ řekla Beatrice. „Copak vám se nikdy nechce od všeho uniknout?“

„Řekl bych, že to občas popadne každého.“

„Tenhle druh osamělosti já sama dobře znám,“ řekla Beatrice útrpně. „Pije celý den?“

„Ne. Nejhorší to na něho vždycky sedne tak ke druhé hodině ráno. To se probudí, začnou se mu hlavou honit myšlenky, nemůže usnout, a tak místo toho pije.“ Wormolda překvapovalo, jak pohotově je schopen odpovídat na otázky o svých hrdinech; jako by žili na samém prahu vědomí – stačilo jen rozžehnout světlo a vystoupili z temnot, znehybnělí, zastiženi v nějaké charakteristické posici. Nedlouho po tom, co Beatrice přijela, slavil Raúl narozeniny a Beatrice navrhla, že by mu měli dát bedničku šampaňského.

„Toho se ani nedotkne,“ řekl Wormold a sám nevěděl proč. „Má překyselený žaludek. Jak se napije šampaňského, vyrazí se mu po

celém těle koprivka. A profesor, ten zase na druhé straně zásadně nepije nic jiného.“

„To má drahé chutě.“

„Zvrhlé chutě,“ řekl Wormold bez rozmýšlení. „Nejraději má španělské šampaňské,“ Někdy ho děsilo, jak se ti lidé v temnotách vyvíjejí bez jeho vědomí. Copak asi dělá Tereza tam dole, kam na ni není vidět? Nechtělo se mu na to myslet. Někdy jím až otrásl, když necudně líčila, jaký vede život se svými dvěma milenci. Ale nejnaléhavější problém představoval Raúl. Chvillemi si Wormold říkal, že by všechno mohlo být snadnější, kdyby býval najal skutečné agenty.

Nejlépe se Wormoldovi vždycky přemýšlelo ve vaně. Jednoho rána, když se usilovně soustřeďoval, si vzdáleně uvědomoval, že za dveřmi koupelny se ozývají nějaké projevy nevole, kdosi na ně několikrát zabušil pěstí, někdo zadupal po schodech, ale na Wormolda přišla tvůrčí chvíle a nevěnoval pozornost světu, od něhož ho dělil oblak páry. Raúl byl pro opilství propuštěn ze služeb společnosti Cubana. Byl zoufalý, nemohl sehnat zaměstnání, měl nepříjemný rozhovor s kapitánem Segurou, který hrozil, že... „Nestalo se vám něco?“ volala Beatrice za dveřmi, „Neumřel jste tam? Mám vyrazit dveře?“

Omotal si kolem beder ručník a vynořil se do ložnice, která teď byla jeho kancelář.

„Milly vylítla strašně dopálená,“ řekla Beatrice. „Nemohla se ani vykoupat.“

„Tohle je taková chvíle,“ řekl Wormold, „která může změnit chod dějin. Kde je Rudy?“

„Vždyť jste mu dal přes neděli volno.“

„Nevadí. Pošleme tedy telegram přes konsulát. Vezměte si kódovací tabulky.“

„Jsou v trezoru. Jaké že je to heslo? Vaše narozeniny – to bylo ono, vidíte? Šestého prosince?“

„Já jsem to změnil.“

„Narozeniny?“

„Ale kdepak. To heslo přece,“ Dodal poučovatelským tónem: „Čím méně nás bude znát heslo, tím líp pro nás pro všechny. Stačí

úplně, když je budu znát já a Rudy. Především jde o věc cviku chápete?“ Vešel do Rudyho pokoje a začal kroutit růžicí – čtyřikrát doleva, třikrát rozvážně doprava. Ručník se mu nezadržitelně smekal dolů. „Kromě toho si každý může zjistit datum mého narození podle mého ohlašovacího lístku. To je hrozně nebezpečné. Takové číslo by je hned napadlo zkusit.“

„Tak dělejte,“ řekla Beatrice, „ještě jednou otočte.“

„Na tohle by nikdo nepřišel. Na to je naprosté spolehnutí.“

„Na copak čekáte?“

„Musel jsem udělat nějakou chybu. Abych začal znova.“

„Na tohle je zřejmě opravdu spolehnutí.“

„Prosím vás, nedívejte se na mne. Pletete mne.“ Beatrice poodstoupila a postavila se tváří ke zdi. Řekla: „Řekněte mi, až se budu moci zase obrátit.“

„To je ale zvláštní. Čert aby tu bednu vzal, ono se to určitě porouchalo. Zatelefonujte Rudymu.“

„To nepůjde. Nevím, kde se ubytoval. Jel k moři do Varadera.“

„A hrom do toho!“

„Snad kdybyste mi řekl, podle čeho jste si to číslo pamatoval, dále se mluvit o paměti...“

„Bylo to telefonní číslo mé pratety.“

„Kde bydlí?“

„V Oxfordu, Woodstock Road, číslo 95.“

„Co že jste si vzpomněl zrovna na pratetu?“

„Co bych si nevzpomněl na pratetu?“

„Zkusíme zavolat do Oxfordu na informace.“

„Pochybuji, že by nám mohli pomoci.“

„Jak se jmenuje?“

„To jsem taky zapomněl.“

„Na to heslo je ale zaručeně spolehnutí, co?“

„My jsme jí vždycky říkali jenom prateta Kateřina. Ale ona je stejně už patnáct let nebožka a možná, že to číslo změnili.“

„Nechápu, proč jste si vybral zrovna její číslo.“

„Copak se vám nestává, že vám nějaké číslo naprosto bez důvodu uvízne v hlavě na celý život?“

„Tohle vám zřejmě neuvízlo příliš pevně.“

„Za chvilinku si na ně vzpomenu. Je to nějak jako 7, 7, 5, 3, 9.“

„No to určitě, v Oxfordu tak mají pětimístná čísla.“

„Mohli bychom vyzkoušet všechny kombinace čísla 77539 –“

„Víte, kolik jich je? Počítám tak asi kolem šesti set. Doufám, že ten váš telegram nespěchá.“

„Nejsem si jist jedině tou sedmičkou.“

„To je ohromné. Kterou sedmičkou? Teď abychom probrali asi šest tisíc možností. Na mne ale s matematikou nechoďte.“

„Rudy to musí mít někde poznamenáno.“

„Jistě, na nepromokavém papíře, aby si ho mohl brát s sebou i do vody. My jsme na všechno zařízení.“

„Snad abychom raději použili starého kódu,“ řekl Wormold. „To není zrovna nejbezpečnější. No ale...“

Charlese Lamba našli na Millině nočním stolku; přeložený list prozrazoval, že je uprostřed *Dvou šlechticů veronských*.

Wormold řekl: „Pište si text telegramu. Číslo to a to z tolikátého a tolikátého března.“

„Copak ani nevíte, kolikátého je?“

„Odesílá 59200 lomeno 5 odstavec A začíná 59200 lomeno 5 lomeno 4 vyhozen z práce pro opilost ve službě stop hrozí mu deportace do Španělska, kde je jeho život v nebezpečí stop.“

„Chudák Raúl.“

„Odstavec B začíná 59200 lomeno 5 lomeno 4...“

„Nemohla bych ten znak už vynechat?“

„Dobře. Vynechte. Za těchto okolností a za předpokladu že mu bude vyplacena přiměřená prémie a zajištěno útočiště na Jamajce by mohl být ochoten vzletět soukromým letadlem nad tajná zařízení za účelem získání snímků stop odstavec C začíná musel by startovat ze Santiaga a přistát v Kingstonu může-li 59200 zařídit přijetí stop.“

„Konečně jsme se do toho opravdu dali, co?“ řekla Beatrice.

„Odstavec D začíná stop žádám schválení výdajů pět set dolarů za nájem letadla pro 59200 lomeno 5 lomeno 4 stop dalších dvě stě dolarů možná nutno k podplacení letištního personálu Havana stop odstavec E začíná prémie pro 59200 lomeno 5 lomeno 4 stanovte ve výši úměrné značnému riziku stop možnost zachycení letouny hlídkujícími nad horami v prostoru Oriente stop navrhuji tisíc dolarů

stop.“

„To je panečku peněz. Ty tak mít.“

„Konec zprávy. Dejte se do toho. Nač čekáte?“

„Snažím se najít nějakou vhodnou větu. Já si na Lambovy *Povídky* moc nepotrpím, vy ano?“

„Sedmnáct set dolarů,“ řekl Wormold zamyšleně.

„Měl jste to zaokrouhlit na dva tisíce. Vedoucí finančního odboru má rád kulatá čísla.“

„Nechci, aby se zdálo, že rozhazují peníze,“ řekl Wormold. Sedmnáct set dolarů určitě postačí na jeden rok ve švýcarském pensionátě.

„Vypadáte náramně uspokojeně,“ řekla Beatrice. „To vám ani nepříjde, že třeba posíláte člověka na smrt?“ Wormold si pomyslel: tohle právě hodlám udělat.

Řekl: „Povězte jim na konsulatě, že ten telegram se musí odesílat přednostně a bleskově.“

„To je dlouhý telegram,“ řekla Beatrice. „Myslíte, že se bude hodit tahle věta? »Uvedl Polydora a Cadwala před krále a oznámil mu, že oni jsou jeho dva ztracení synové, Guiderius a Arviragus.« Jsou v životě chvíle, kdy ten Shakespeare člověku připadá trochu nudný vid'te?“

2

Týden nato vzal Wormold Beatrici na večeři do rybí restaurace blízko přístavu. Z Londýna došlo schválení, ačkoliv mu škrtli dvě stě dolarů a vedoucí finančního odboru tak přece jen prosadil své zaokrouhlené číslo. Wormold si představoval, jak Raúl jede na letiště, aby se přichystal k svému nebezpečnému letu. Příběh nebyl ještě úplný. Stejně jako ve skutečném životě může se přihodit nějaké neštěstí; co kdyby do průběhu událostí zasáhla nová postava? Třeba bude Raúl zadržen, než stačí vstoupit do letadla, třeba ho na cestě zastaví policejní vůz. Mohl by zmizet v mučírňách kapitána Segury. V novinách by se neobjevila ani zmínka. Wormold by ohlásil Londýnu, že přerušuje rádiové spojení pro případ, že by z Raúla bylo

vynuceno doznání. Odeslala by se poslední zpráva, vysílačka by se rozebrala, součásti by se ukryly, přichystaly by se celuloidové archy a v tom plameni by se všechno rozplynulo v troud... Nebo třeba Raúl šťastně vzlétne a nikdy se nedovědí, co se mu vlastně přihodilo nad horami Oriente. Jen jedna věc v tom příběhu byla jistá: nedorazí na Jamajku a nezíská žádné snímky.

„Nač myslíte?“ zeptala se Beatrice. Ještě ani neochutnal nadívanou langustu, kterou měl před sebou.

„Myslel jsem na Raúla.“ Od Atlantiku dul vítr. Na druhé straně přístavu se rýsovala pevnost El Castillo del Moro jako zaoceánská loď vyplouvající ze zálivu.

„Jste napjatý?“

„To víte, že jsem napjatý. Kdyby Raúl startoval o půlnoci, tankoval by ještě před svítáním v Santiagu, kde mu pozemní personál vyjde vstříc, protože v provincii Oriente je každý v srdci vzbouřenec.

Pak, až se rozední natolik, že už bude možno fotografovat, ale bude ještě příliš časně na hlídkové letouny, začne Raúl průzkum nad horami a lesem.“

„Snad nepil?“

„Slíbil mi, že nebude, ale kdoví.“

„Chudák Raúl.“

„Chudák Raúl.“

„Vždyť on si jistě jakživ moc neužil. Měl jste ho seznámit s Terezou.“

Zvedl hlavu a pronikavě se na ni zahleděl, ale zdálo se, že je hluboce zaujata svou langustou.

„To by asi moc neposloužilo utajení.“

„A co, utajení vzal d'as.“

Po večeri se vraceli procházkou domů po vnitrozemské straně Avenidy de Maceo. V sychravé, větrné noci bylo sotva tu a tam vidět človíčka a řídce projelo kolem nějaké auto. Od Atlantiku se valily mohutné vlny a rozbíjely se o nábrežní hráz. Vodní tříšť přelétla vždy přes čtyřproudovou vozovku a zabubnovala jako déšť pod podobenými sloupy, kudy kráčeli Wormold s Beatricí. Od východu se hnaly mraky a Wormold měl pocit, jako by i jeho rozežírala erose, již byla vystavena Havana. Patnáct let byla dlouhá doba. Řekl:

„Jedno z těch světelek tam nahoře by mohl být on. Musí se tam cítit hrozně sám.“

„Vy mluvíte jako z románu,“ řekla Beatrice.

Wormold se zastavil pod jedním sloupem a znepokojeně a podezřívavě se na ni zadíval. „Jak to myslíte?“

„Tak, nijak. Jenom mi někdy připadá, že zacházíte se svými agenty jako s loutkami, s postavami v knize. Vždyť tam nahoře je přece živý člověk.“

„To mi zrovna moc nelichotíte.“

„Ale pusťte to z hlavy. Povezte mi o někom, ke komu máte vřelý vztah. O vaší ženě. Vykládejte mi o ní.“

„Byla hezká.“

„Stýská se vám po ní?“

„To víte. Když na ni vzpomínám.“

„Mně se po Petrovi nestýská.“

„Po Petrovi?“

„Po mém manželovi. Po tom z UNESCO.“

„To tedy můžete být šťastná. Jste volná.“ Podíval se na hodinky a pak vzhlédl k nebi. „Teď by měl být nad Matanzasem. Jestliže se nepozdil.“

„Vy jste ho poslal tím směrem?“

„Ne, ne, kudy poletí, to si určuje sám.“

„A jak skončí, to taky?“

V jejím hlase zaznělo něco jako nepřátelství; znovu se polekal. Bylo by možné, že ho už začala podezřívat? Spěšně opět vykročil. Minuli vinárnu Carmen a bar Cha Cha – staré okenice zasazené v průčelí z osmnáctého století byly pomalovány pestrými nápisy. Zevniř, z příšeří, vyhlížely krásné tváře s hnědýma očima a černými vlasy, Španělky a mulatky; o výčepní pult se opíraly nádherné hýždě a čekaly, až sem po mořem smáčené cestě zavítá, co by je probudilo k životu. Žít v Havaně, to bylo jako žít v továrně, jež vyrábí na běžícím pásu lidskou krásu. Wormold nestál o krásu. Zastavil se pod svítilnou a neuhnul neuhýbajícimu pohledu. Jemu šlo o upřímnost. „Kam jdeme?“

„Vy nevíte? Copak to není všechno naplánováno jako Raúlův let?“

„Neměl jsem nikam namířeno.“

„Nechcete si posedět u rádia? Rudy má službu.“

„Dřív než k ránu se nic nového nedovíme.“

„Tak vy jste si nenaplánoval, že v pozdních nočních hodinách dojde zpráva o neštěstí v Santiagu?“

Rty mu oschly mořskou solí a zlým tušením. Očividně se všeho dopídila. Udá to na něho Hawthornovi? Co na něho teď „oni“ uchystají? Po právní stránce s ním nic nesvedou, ale mohli by mu navždy zabránit v návratu do Anglie. Pomyslel si: Ona odletí nejbližším letadlem zpátky do Anglie, život se vrátí do starých kolejí a nakonec se mu to tak zdálo lepší; jeho život patřil Milly. Řekl: „Nechápu, jak to myslíte.“ O nábrežní hráz pod Avenidou se roztříštila obrovská vlna a vylétla vzhůru jako vánoční stromek pokrytý jinovatkou z umělé hmoty. Pak se propadla a zmizela a o kus dál po silnici směrem k Nacionálu vyvstal další stromek. Wormold řekl: „Dnes mluvíte celý večer tak divně.“ Nemělo smyslu otálet; jestliže se hra chýlila k závěru, bylo lepší rychle ji skoncovat. Řekl: „Nač to narážíte?“

„To znamená, že se tedy nepříhoda neštěstí na letišti – nebo na cestě?“

„Jak chcete, abych já to věděl?“

„Celý večer se chováte, jako byste to věděl. Mluvíte o něm jinak, než jako by byl nebožtík. Sestavujete mu elegii, jako když si nějaký mizerný pisálek chystá působivý obrat v ději.“

Vítr je srazil k sobě. Beatrice řekla: „Copak se vám někdy neprotiví vkládat pořád risiko na druhé lidi? Proč a nač? Pro nějakou hru z Malého dobrodruha?“

„Vy se té hry taky účastníte.“

„Já v ni nevěřím, na rozdíl třeba od Hawthorna.“ Dodala rozlíceně: „Raději být podvodníkem než hlupáčkem nebo naivním mládětem. Musíte strkat prsty do těchhle věcí? Copak vám nevynášejí dost ty vaše vysavače?“

„Nevynášejí. Nezapomeňte na Milly.“

„A co kdyby si byl Hawthorne nevyhlédl zrovna vás?“

Uboze zažertoval: „Třeba bych se byl znova oženil pro peníze.“

„Oženil byste se vůbec znova?“ Vypadalo to, že je rozhodnuta

zůstat vážná.

„No, najisto vám nepovím,“ řekl. „Milly by to nepovažovala za manželství a člověk nemůže uvádět v pohoršení vlastní dítě. Pojd'me domů poslouchat rádio.“

„Vždyť přece žádnou zprávu neočekáváte, sám jste to říkal.“

Řekl vyhýbavě: „Během příštích tří hodin ne. Ale čekám, že nás zavolá, než přistane.“ Podivné bylo, že se ho začínalo zmocňovat napětí. Téměř se těšil, že k němu z toho vichrného nebe nějaká zpráva dolétne.

Beatrice řekla: „Dáte mi slovo, že jste nic – nezařídil?“

Vyhnul se odpovědi a obrátil se opět směrem k presidentskému paláci s temnými okny, kde prezident už ani jednou nepřespál od posledního úkladu o jeho život, a tu zahlédl, jak jim po chodníku přichází vstříc, s hlavou skloněnou před vodní tříští, doktor Hasselbacher. Byl asi na cestě domů od Sedmokrásy.

„Pane doktore,“ zavolal na něho Wormold.

Stařík vzhlédl. Chvilinku Wormold čekal, že jim beze slova ukáže paty. „Co je s vámi, doktore?“

„Á, to jste vy, pane Wormolde. Právě jsem na vás myslel. My o vlku,“ řekl, obraceje věc v žert, ale Wormold by byl odpřísáhl, že ho ten vlk vyděsil.

„Pamatujete se na paní Severnovou, mou sekretářku?“

„Pamatuji, z večírku, z té historie se sifonem. Co že jste tak pozdě venku, pane Wormolde?“

„Vyšli jsme si na večeri... na procházku... a vy?“

„Já zrovna tak.“

Z nesmírného, převalujícího se nebe se přerývavě donesl zvuk motoru, zesílil, zase zeslábl, zanikl do hučení větru a moře. Doktor Hasselbacher řekl: „Letadlo ze Santiaga, ale má velké zpoždění. V Oriente musí být špatné počasí.“

„Čekáte někoho?“ zeptal se Wormold,

„Ne, ne. Nikoho nečekám. Nechtěli byste s paní Severnovou zajít ke mně na skleničku?“

Násilí tu pobýlo a zmizelo. Obrázky zase visely na svých místech, trubkové židle stály po pokoji jako zaražení, stydlaví hosté. Byt byl

obnoven a upraven jako nebožtík k pohřbu. Doktor Hasselbacher nalil whisky.

„To je pěkné, že má teď pan Wormold sekretářku,“ řekl. „Vzpomínám, jak ještě docela nedávno jste měl starosti. Že obchody moc nejdou. Ten nový vysavač...“

„Najednou se to obrátí, člověk ani neví, jak to přišlo.“

Teprve dnes si všiml fotografie, zobrazující mladého doktora Hasselbachera v staromódní uniformě důstojníka z první světové války; snad to byl jeden z těch obrázků, které vetřelci strhli ze zdi. „To jsem nikdy nevěděl, doktore, že jste sloužil na vojně.“

„Když vypukla válka, studoval jsem ještě medicínu, pane Wormolde. Připadalo mi to hrozne nesmyslné – léčit lidi, aby je mohli dřív zabít. Člověk toužil léčit lidi, aby mohli déle žít.“

„Kdy vy jste se vystěhoval z Německa, pane doktore?“ zeptala se Beatrice.

„Ve čtyřiatřicátém roce. Takže se mohu obhájit z toho, co máte na mysli, rozmilá paní.“

„Já jsem to tak nemyslela.“

„Račte tedy odpustit. Zeptejte se pana Wormolda – nebýval jsem vždycky tak podezřívavý. Neposlechneme si nějakou hudbu?“

Položil na talíř gramofonu Tristana. Wormold si vzpomněl na svou ženu; byla ještě neskutečnější než Raúl. Co jí byla láska a smrt. Ji zajímal jen *Domov a žena*, diamantové zásnubní prsteny, bezbolestný porod; to byl její svět. Podíval se přes pokoj na Beatrici Severnovou a připadalo mu, že ona patří do téhož světa jako osudný nápoj, plavba z Irska plná beznaděje, odevzdání osudu. Doktor Hasselbacher najednou rázně vstal a vyšklubl zástrčku ze zdi. Řekl: „Odpusťte. Hraje to příliš nahlas a já čekám na telefon.“

„Kvůli pacientovi?“

„Ani ne.“ Nalil ještě whisky.

„Obnovil jste ty své pokusy, doktore?“

„Ne.“ Rozhlédl se zoufale po pokoji. „Nezlobte se, ale sodovka došla.“

„Já ráda neředěnou,“ řekla Beatrice. Přešla pokojem ke knihovničce. „Vy nic jiného než lékařské knihy nečtete, pane doktore?“

„Čtu, ale moc málo, Heina, Goetha. Samé německé. Umíte německy, paní Severnová?“

„Ne. Ale pár anglických knížek tu máte.“

„Ty mi dal jeden pacient místo placení. Abych se přiznal, ani jsem je nečetl. Tady je whisky, poslužte si, paní Severnová.“

Beatrice odešla od knihovničky a vzala si sklenku. „To je vaše rodiště, pane doktore?“ Prohlížela si viktoriánskou barevnou litografii, visící vedle portrétu mladého kapitána Hasselbachera.

„Narodil jsem se tam. Ano. Je to malé městečko, pár starých hradeb, rozvalina zámku...“

„Já jsem tam byla,“ řekla Beatrice, „před válkou. Tatínek nás tam zavezl. Je to nedaleko Lipska, vidíte?“

Doktor Hasselbacher na ni zachmuřeně hleděl. „Ano, paní Severnová,“ řekl, „je to nedaleko Lipska.“

„Doufám, že to tam Rusové nepobořili.“

V předsíni zazvonil telefon. Doktor Hasselbacher chvíli váhal. „Promiňte, paní Severnová,“ řekl. Když vyšel do předsíně, zavřel za sebou dveře. „Západ nebo východ,“ řekla Beatrice, „vždycky bližší košile než kabát.“

„Vy to jistě chcete hlásit do Londýna, že? Ale já se s ním znám už patnáct let a on tu žije už skoro čtvrt století. Je to starý dobrák, nejlepší přítel...“ Otevřely se dveře a doktor Hasselbacher se vrátil. Řekl: „Nezlobte se. Nemí mi zrovna dobře. Snad abyste si přišli poslechnout hudbu někdy jindy.“ Ztěžka usedl, vzal svou sklenku, zase ji odložil. Na čele se mu perlil pot, ale konec konců byla parná noc.

„Zlá novina?“

„Ano.“

„Mohu vám nějak pomoci?“

„Vy!“ řekl doktor Hasselbacher. „Ne. Vy pomoci nemůžete. Ani paní Severnová.“

„Pacient?“

Doktor Hasselbacher zavrtěl hlavou. Vytáhl kapesník a osušil si čelo. Řekl: „Kdo vlastně není pacient?“

„Abychom raději šli.“

„Ano, jděte. Je to, jak jsem říkal. Člověk by měl mít možnost léčit

lidi, aby déle žili.“

„Já vám nerozumím.“

„Copak nikdy nebyl žádný mír?“ zeptal se doktor Hasselbacher.
„Nezlobte se. Vždycky se předpokládá, že lékař si navykne na smrt.
Ale já nejsem dobrý lékař.“

„Kdo zemřel?“

„Stala se nehoda,“ řekl doktor Hasselbacher. „Obyčejná nehoda.
Určitě to byla nehoda. Na silnici u letiště havarovalo auto. Jeden
mladík...“ Řekl zlobně: „Přece se pořád přiházíují nehody, všude.
A tohle byla jistě nehoda. On si příliš rád přihnul.“

Beatrice řekla: „Nejmenoval se náhodou Raúl?“

„Ano,“ řekl doktor Hasselbacher. „Jmenoval.“

Část čtvrtá

Kapitola první

Wormold odemkl dveře. Ve svitu pouliční lampy ozařující vozovku se nejasně rýsovaly vysavače rozestavěné kolem dokola jako náhrobní kameny. Zamířil ke schodům. Beatrice zašeptala: „Počkat, stůjte. Jako bych zaslechla...“ Byla to první slova, jež mezi nimi padla od chvíle, kdy Wormold za sebou zavřel dveře Hasselbacherova bytu.

„Copak je?“

Beatrice zašmátrala rukou po pultě a uchopila nějakou kovovou součást; napřáhla jí jako kyj a řekla: „Bojím se.“

Zdaleka ne tolik jako já, pomyslel si. Je možné vdechnout psaním život lidské bytosti? A jaký je to pak život? Zaslechl Shakespeare někde v hospodě vyprávět zvěst o Duncanově smrti? Uslyšel někoho zaklepat na dveře své vlastní ložnice, když dopsal Macbetha? Stál v krámě, a aby si dodal odvahy, broukal si písničku.

„Zem prý je kulatá, ty prý jsi ztřeštěnec.“

„Tiše,“ řekla Beatrice. „Nahore někdo chodí.“

Řekl si v duchu, že jemu nahánějí strach pouze postavy zplozené jeho vlastní obrazotvorností, nikoli živoucí lidé, pod nimiž může zavrzat podlaha. Vyběhl nahoru a zarazil se před jakýmsi stínem. Byl v pokušení vyvolat všechny své výtvořiny najednou a skoncovat s celou tou sebrankou – s Terezou, prvním strojním, s profesorem, s inženýrem,

„Ty jdeš ale pozdě,“ řekl Millin hlas. Byla to jen Milly, stála v chodbičce mezi záchodem a svým pokojem.

„Byli jsme na procházce.“

„Tys ji přivedl zpátky?“ zeptala se Milly.

„Proč?“

Beatrice ostražitě vystoupila po schodech; svůj improvizovaný kyj držela ve střež.

„Je Rudy vzhůru?“

„Myslím, že ne.“

Beatrice řekla: „Kdyby přišla zpráva, byl by na vás počkal.“

Ožívají-li smyšlené postavy natolik, že mohou zemřít, jsou jistě natolik skutečné, aby posílaly zprávy. Pootevřel dveře kanceláře.

Rudy se zavrtěl.

„Nějaká zpráva, Rudy?“

„Ne.“

Milly řekla: „Přišli jste o všechnu legraci.“

„O jakou legraci?“

„Policajti lítali všude jako diví. Měli jste slyšet ty sirény. Já myslela, že je revoluce, tak jsem zatelefonovala kapitánu Segurovi.“

„A co bylo?“

„Někdo se pokusil zavraždit někoho, když ten někdo vycházel z ministerstva vnitra. Zřejmě ho považoval za ministra, jenomže on to ministr nebyl. Vystřelil po něm okénkem z auta a zmizel jako pára.“

„Kdo to byl?“

„Ještě ho nechytli.“

„Já myslím ten – ta oběť.“

„Žádný potentát. Ale byl podobný ministrovi. Kde jste byli na večeri?“

„Ve Viktorii.“

„Měli jste nadívanou langustu?“

„Měli.“

„Já jsem hrozně ráda, že nejsi podobný prezidentovi. Kapitán Segura říkal, že chudák doktor Cifuentes se tak vyděsil, až se úplně počural, a potom se v golfovém klubu opil.“

„Doktor Cifuentes?“

„Však víš – ten inženýr.“

„Oni po něm stříleli?“

„Vždyť jsem ti povídala, že to byl omyl.“

„Což abychom se posadili,“ řekla Beatrice. Mluvila za ně za oba.

Wormold řekl: „V jídelně.“

„Tvrdou židli nechci, já chci něco měkkého. Možná, že se rozbrečím.“

„Tak snad v ložnici, jestli vám to nevádí,“ řekl nerozhodně a podíval se po Milly.

„Vy jste znala doktora Cifuentesese?“ zeptala se Milly s účastí Beatrice.

„Ne, vím jenom, že má pandeo.“

„Co je to pandeo?“

„Váš otec říkal, že je to nářeční výraz pro šilhavost.“

„Tohle že vám povídal? Chudáku tati,“ řekla Milly. „Tys to pěkně dopracoval.“

„Podívej se, Milly, nešla by sis laskavě lehnout? Máme s Beatricí práci.“

„Práci?“

„Ano, práci.“

„Na práci už je hrozně pozdě.“

„Platí mi přesčasy,“ řekla Beatrice.

„Zaškolujete se ve vysavačích?“ zeptala se Milly. „Ta věc, co držíte v ruce, to je rozprašovač.“

„Vida, já ho jen tak popadla pro případ, že by bylo třeba někoho praštit.“

„K tomu není dobře uzpůsoben,“ řekla Milly. „Má zásuvnou trubici.“

„A co na tom?“

„Mohla by se zasunout v nevhodnou chvíli.“

„Milly, prosím tě...“ řekl Wormold. „Jsou skoro dvě hodiny.“

„Nerozčiluj se. Už jdu; a pomodlím se za doktora Cifuentesese. To není žádná legrace, když po člověku střílejí. Kulka prorazila skrz naskrz cihlovou zeď. Představ si, co mohla udělat doktoru Cifuentesovi.“

„Pomodlete se i za někoho, kdo se jmenoval Raúl,“ řekla Beatrice. „Toho dostali.“

Wormold se natáhl na postel a zavřel oči. „Já tomu vůbec nerozumím,“ řekl. „Ani zbla. To musí být náhoda. Určitě.“

„Začínají to brát zostra – ať jsou kdo jsou.“

„Ale proč?“

„Špionáž je nebezpečné povolání.“

„Ale Cifuentes nebyl doopravdy... tedy, Cifuentes nebyl důležitý.“

„Důležitá jsou ta zařízení v Oriente. Zdá se, že vaši agenti mají sklon vadnout. Zajímalo by mě, čím to je. Myslím, že budete muset varovat profesora Sancheze a to děvče.“

„Jaké děvče?“

„Tu, co tančí nahá.“

„Ale jak?“ Nemohl jí vysvětlovat, že žádné agenty nemá, že jakživ nemluvil s Cifuentesem ani s doktorem Sanchezem, že Tereza a Raúl dokonce ani neexistují: Raúl přišel na svět, jen aby byl zabit,

„Jak že tomu Milly říkala?“

„Rozprašovač.“

„Někde jsem už něco podobného zahlédla.“

„To bych řekl. Má to většina vysavačů.“ Vzal jí rozprašovač z ruky. Nemohl se upamatovat, pojal-li jej do nákresů, které poslal Hawthornovi.

„Co teď mám dělat, Beatrice?“

„Myslím, že by se vaši lidé měli na čas uchýlit do podzemí. Tady ovšem ne. Jednak by se sem těžko stěsnali a jednak by tu ani nebyli v bezpečí. Co ten váš první strojní – nemohl by je propašovat na loď?“

„Je na moři, odplul do Cienfuega.“

„Ten stejně asi také zvadl,“ řekla Beatrice zamyšleně. „To by mě zajímalo, proč nás dva nechali vrátit se sem.“

„Jak to myslíte?“

„Mohli nás tam na nábreží lehko odstřelit. Taky je možné, že nás používají jako vnadidla. Ovšem, když vnadidlo neúčinkuje, tak se zahodí.“

„Jaké vy máte pohřební myšlenky.“

„Ach, kdepak. Jenom jsme se ocitli zpátky ve světě Malého dobrodruha. Můžete mluvit o štěstí.“

„Proč?“

„Mohl to být Sunday Mirror. Dneska se svět utváří podle populárních časopisů. Můj manžel byl jako vystřižen z Encounteru. Budeme muset uvážit otázku, ke kterému časopisu patří oni.“

„Oni?“

„Předpokládejme, že patří také do Malého dobrodruha. Jsou to ruští agenti, němečtí agenti, američtí, jací? Nejspíš kubánští. Ty betonové plošiny staví přece stát, ne? Chudák Raúl. Doufám, že měl rychlou smrt.“

Byl v pokušení povědět jí všechno, ale co to všechno bylo? Sám už nevěděl. Raúl byl zabit. Hasselbacher to říkal.

„Napřed do Varieté Šanghaj,“ řekla Beatrice. „Bude tam otevřeno?“

„Ještě nebude po druhém představení.“

„Jestli nás policie nepředejde. Proti Cifuentesovi ovšem policie nepoužili. Asi byl příliš důležitý. Když se někdo vraždí, je třeba vystříhat se skandálu.“

„Z toho hlediska jsem na to dřív nepomyslel.“ Beatrice zhasila světlo u postele a přešla k oknu. Řekla: „Nemáte tady zadní východ?“

„Ne.“

„To všechno bude třeba změnit,“ prohodila lehkovážně, jako by byla i architektem. „Znáte nějakého kulhavého negra?“

„To bude Joe.“

„Šourá se tu kolem.“

„Prodává nemravné pohlednice. Ten jde domů, to nic.“

„Nedá se ovšem předpokládat, že by vás měl sledovat, když takhle kulhá. Mohl by jim ale dávat návštěví. Každopádně to musíme riskovat. Podle všeho dělají dnes zátah. Napřed ženy a děti. Profesor může počkat.“

„Ale já jsem za Terezou ve varieté nikdy nebyl. Vystupuje tam asi pod jiným jménem.“

„Přece ji snad poznáte i bez šatů, ne? Ačkoliv nazí vypadáme asi opravdu všichni tak trochu stejně, jako Japonci.“

„Já myslím, že byste se mnou neměla chodit.“

„Musím. Když jednoho z nás zadrží, může druhý upláchnout.“

„Já myslím jako do Šanghaje. To není tak docela z Malého dobrodruha.“

„Manželství taky ne,“ řekla Beatrice, „ani v UNESCO.“

2

Varieté Šanghaj bylo v úzké uličce blízko kanálu, v sousedství tmavých špelunek. Nápis na tabuli hlásal *Posiciones* a vstupenky se z jakéhosi důvodu prodávaly venku na dláždění. Snad proto, že na pokladnu se nedostávalo místa: foyer zabírala prodejna pornografie,

určená k uspokojení těch, kdo se chtěli pobavit během přestávky. Černí pasáci postávající v uličce je zvědavě pozorovali. Nebyli zvyklí vidat tu Evropanky.

„Tady si člověk připadá opravdu jako cizí,“ řekla Beatrice.

Vstupné bylo jednotné, po jednom a čtvrt pesu. V prostorném sále zbývalo málo neobsazených sedadel. Muž, který je uváděl na místo, nabídl Wormoldovi balíček pornografických pohlednic za jedno peso. Když Wormold odmítl, vytáhl z kapsy jinou sadu.

„Kupte si je, jestli chcete,“ řekla Beatrice. „Uvádí-li vás to do rozpaků, budu se dívat na jeviště.“

„Mezi tím, co se tam předvádí a těmi pohlednicemi není velký rozdíl,“ řekl Wormold.

Uvaděč se zeptal, přeje-li si dáma marihuanovou cigaretu.

„Nein, danke,“ odpověděla Beatrice, které se popletly jazyky.

Po každé straně jeviště visely plakáty s reklamami sousedních podniků, kde se nacházela údajně krásná děvčata. Nápis ve španělštině a mizerné angličtině zakazoval divákům dorážet na tanečnice.

„Která je Tereza?“ zeptala se Beatrice,

„Já myslím, že to bude ta tlustá se škraboškou,“ odpověděl Wormold nazdařbůh.

Tanečnice natřásající mohutnou nahou zadnicí právě opouštěla jeviště a obecenstvo tleskalo a hvízdalo. Pak zhasla světla a na scénu bylo spuštěno promítací plátno. Film začal napřed docela mírně. Předváděl cyklistku, jakousi zalesněnou krajinu, píchnutou pneumatiku, náhodné setkání, pána smekajícího slaměný klobouk; obraz blikal, běžely po něm šmouhy.

Beatrice seděla mlčky. Jak spolu sledovali toto schéma lásky, narůstala mezi nimi zvláštní důvěrnost. Podobné pohyby těla pro ně znamenaly kdysi víc než všechno ostatní, co jim život mohl poskytnout. Akt vzbuzený chťicem a akt vzbuzený láskou se od sebe neliší; nelze jej zfalšovat jako cit.

Světla se rozsvítila. Seděli a mlčeli. „Já mám sucho v ústech,“ řekl Wormold.

„Mně docela vyschly sliny. Nemohli bychom se jít podívat dozadu za Terezou?“

„Po tomhle bude ještě jeden film a pak zase vystupují tanečnice.“

„Na druhý film už nejsem dost otrlá,“ řekla Beatrice.

„Dozadu nás nepustí, dokud představení neskončí.“

„Snad bychom mohli počkat na ulici, ne? Aspoň se přesvědčíme, jestli nás sledovali.“

Vyšli, když začal druhý film. Zvedli se pouze oni sami, jestliže je tedy někdo sledoval, musel by na ně čekat na ulici, mezi taxikáři a pasáky nepřicházel však na první pohled žádný v úvahu. Jakýsi chlapík spal opřen o stožár pouliční lampy a na krku měl nakřivo pověšeno číslo losu. Wormold si vzpomněl na onen večer s doktorem Hasselbacherem. To bylo tenkrát, kdy se naučil nově používat Lambových Povídek ze Shakespeara. Chudák Hasselbacher měl tehdy pořádně v hlavě. Wormold si vzpomínal, jak sešel dolů z Hawthornova pokoje a Hasselbacher tam seděl ve vestibulu jako žok.

Zeptal se Beatrice: „Jak je asi těžké rozluštit knižní kód, když už víte, o kterou jde knihu?“

„Pro znalce to není oříšek,“ řekla, „jenom otázka trpělivosti.“ Přešla přes chodník k prodávaci losů a narovнала mu číslo na prsou. Neprobudil se. Řekla: „Bokem se to nedalo dobře přečíst.“

Měl tenkrát Lamba pod paží, v kapse nebo v aktovce? Odložil si knihu, když pomáhal doktoru Hasselbacherovi vstát? Nemohl se na nic rozpomenout a takové podezírání mu připadlo nešlechetné.

„Napadlo mé, jaká je to zvláštní shoda,“ řekla Beatrice. „Doktor Hasselbacher čte Lambovy Povídky a má je ve vydání Everyman.“ Vypadalo to, jako by její základní výcvik zahrnoval i telepatii.

„Vy jste je viděla u něho v bytě?“

„Ano.“

„Ale kdyby za tím něco vězelo, byl by tu knížku schoval,“ namítl Wormold.

„Nebo vás chtěl varovat. Vzpomeňte si, vzal nás k sobě domů. Řekl nám, co se stalo s Raúlem.“

„Nemohl vědět, že nás potká.“

„Jak to víte?“

Wormold chtěl namítnout, že je to všechno nesmysl, že neexistoval Raúl a že neexistuje Tereza, a potom si představil, jak by

Beatrice sbalila zavazadla a odjela a jak by to všechno skončilo jako příběh zbůhdarma vyprávěný.

„Lidé začínají vycházet,“ řekla Beatrice.

Našli postranní vchod, vedoucí k velké šatně, jediné v podniku. Chodbu ozařovala holá žárovka, která už měla odsvíceno příliš mnoho dní a nocí. Průchod byl téměř zatarasen popelníci a nějaký černoch zametal koštětem chomáčky vaty potřísňené pudrem, rtěnkou a skvrnkami od kdovíčeho; všude se táhla vůně hruškových bonbónů, Wormold doufal, že tu nakonec žádná Tereza nebude, ale litoval, že si vybral tak oblíbenou patronku. Otevřel jedny dveře, a co se za nimi zjevilo, podobalo se středověkému obrazu pekla, plnému kouře a nahých žen.

Navrhl Beatrice: „Co říkáte, neměla byste jít raději domů?“

„Tady potřebujete ochranu vy,“ odpověděla.

Nikdo si jich ani nevšiml. Tlusté tanečnici klimbala škraboška na uchu. Stála jednou nohou na zemi a druhou na židli a upíjela ze sklenice vína. Vyzábělé děvče s žebry jako klávesy na pianě si natahovalo punčochy. Prsy se pohupovaly, zadnice vypínaly, na miskách dýmaly nedokouřené oharky cigaret; vzduch byl prosycen zápachem pálícího se papíru. Na štaflích stál chlapík se šroubovákem a něco spravoval.

„Která je to?“ zeptala se Beatrice.

„Ona tu asi není. Možná, že je nemocná nebo je u svého milého.“ Zavtlál kolem nich horce vzduch, jak si některá tanečnice oblékala šaty. Zrníčka zvířené pudru se snášela jako popel.

„Zkuste ji vyvolat.“

Zvolal liknavě: „Terezo!“ Nikdo mu nevěnoval pozornost. Zkusil to znovu a muž se šroubovákem se na něho podíval shora se žebříku.

„Pasa algo?“* zeptal se.

Wormold řekl španělsky, že hledá děvče, které se jmenuje Tereza. Chlapík na žebříku nadhodil, že Maria by neposloužila o nic hůř. Ukazoval šroubovákem na tlustou ženštinu.

„Co to říká?“

„Zdá se, že Terezu nezná.“

* „Co se děje?“

Muž se šroubovákem se usadil nahoře na štaflích a začal řečnit. Prohlásil, že Maria je nejlepší ženská, jaká se v Havaně najde. Váží prý sto kilo bez oblečení.

„Jak je vidět, Tereza tu není,“ vysvětloval Wormold s ulehčením, „Tereza. Tereza. Co chcete po Tereze?“

„Ano, co po mně chcete?“ chtěla vědět hubená dívka a pokročila kupředu s rozvinutou punčochou v ruce. Měla drobná ňadra velikosti hrušky.

„Kdo jste?“

„Soy Tereza.“

Beatrice řekla: „Tohle je Tereza? Říkal jste, že je tlustá – jako ta se škraboškou.“

„Ne, ne,“ řekl Wormold. „Tohle není Tereza. To je Terezina sestra. Soy znamená sestra.“ Řekl: „Pošlu po ní vzkaz.“ Vzal hubené děvče pod paží a odvedl je kousek stranou. Pokoušel se jí vysvětlit španělsky, že si musí dát pozor.

„Kdo jste? O čem to mluvíte?“

„Došlo k nedorozumění. Je to příliš dlouhá historie. Mohlo by se stát, že by se vám jistí lidé pokusili ublížit. Prosím vás, zůstaňte pár dní doma. Nechoďte do varieté.“

„To nejde. Scházím se tady se zákazníky.“

Wormold vytáhl svazek bankovek. Řekl: „Máte nějaké příbuzné?“

„Mám matku.“

„Běžte k ní.“

„Ale ona je v Cienfuegu.“

„Ty peníze vám na cestu do Cienfuega krásně vystačí.“ Všichni teď poslouchali. Shlukli se těsně kolem. Muž se šroubovákem slezl se štaflí. Za hlavami kruhu zahlédl Wormold Beatrici; prodírala se blíž a snažila se zaslechnout, co říká.

Muž se šroubovákem řekl: „Tohle děvče patří Pedrovi. Nemůžete si ji jen tak odvést. Napřed si musíte promluvit v Pedrem.“

„Já do Cienfuega nechci,“ řeklo děvče.

„Budete tam v bezpečí.“

Obrátila se o pomoc na chlapíka se šroubovákem. „Já se ho bojím. Nechápu vůbec, o co mu jde.“ Vytasila se s penězi. „To je na mne moc peněz.“ Odvolávala se k hloučku. „Já jsem počestná holka.“

„Pěkná úroda bídu nenadělá,“ prohlásila tlustá tanečnice slavnostně.

„Kde je ten tvůj Pedro?“ zeptal se chlapík se šroubovákem.

„Je nemocný. Proč mi ten pán dává tolik peněz? Já jsem počestná holka. Však víte, že si vždycky počítám patnáct pesos. Nejsem žádná poběhlice.“

„U hubeného psa o blechy není nouze,“ řekla tlustá tanečnice. Zнала zřejmě přísloví pro každou příležitost.

„Co se děje?“ zeptala se Beatrice.

Kdosi zasyčel: „Psst, psst!“ Byl to onen černocho, který zametal na chodbě. Řekl: „Policia!“

„Ach, do pekel,“ řekl Wormold, „tak to prasklo. Musím vás odtud dostat.“ Nezdálo se, že by byl někdo zvlášť vyveden z míry. Tlustá tanečnice dopila víno a oblékla si kalhotky; děvče, kterému říkali Tereza, si natáhlo druhou punčochu.

„Se mnou si nedělejte hlavu,“ řekla Beatrice. „Musíte dostat pryč hlavně ji.“

„Co tady chce policie?“ zeptal se Wormold chlapíka na štaflích.

„Holku,“ odpověděl cynicky.

„Potřebuji dostat to děvče ven,“ řekl Wormold. „Nedalo by se vyklouznout někudy zadem?“

„Kde je policie, tam se dá vždycky vyklouznout.“

„Jak?“

„Mel byste nazbyt padesát pesos?“

„To mám.“

„Dejte mu je. Hej, Migueli,“ zavolal černocho. „Řekni jim, aby si ještě na tři minuty zdřímli. Tak kdo chce vzít zavděk svobodou?“

„Mně je milejší strážnice,“ řekla tlustá tanečnice. „Ale člověk na to musí být řádně oděn.“ Upravovala si podprsenku.

„Pojďte se mnou,“ řekl Wormold Tereze.

„Kam bych chodila?“

„Vy nic netušíte – oni jdou pro vás.“

„To pochybuji,“ řekl muž se šroubovákem. „Ta je moc hubená. Raději si pospěšte, padesát pesos nevydrží věčně.“

„Tu máte, vezměte si můj plášť,“ řekla Beatrice. Přehodila jej přes ramena děvčeti, které teď na sobě mělo dvě punčochy, ale nic jiného.

Děvče řeklo: „Ale já tu chci zůstat.“

Chlapík se šroubovákem ji plácl přes zadnici a postrčil ji. „Vzalas jeho peníze,“ řekl. „Jdi s ním.“ Nahnal je do malého a čpícího záchodu a pak je protlačil okénkem, Ocitli se na ulici. Policista stojící na stráží před budovou se okázale díval jinam. Nějaký pasák hvízdal a ukazoval k Wormoldovu autu. Děvče opět řeklo: „Já tady chci zůstat,“ ale Beatrice ji vtiskla na zadní sedadlo a přisedla k ní.

„Já budu křičet,“ hrozilo jim děvče a vyklonilo se z okénka.

„Nehloupněte,“ řekla Beatrice a stáhla ji dovnitř. Wormold nastartoval vůz.

Děvče zaječelo, ale jen tak zkusmo. Strážník se otočil a zadíval se na opačnou stranu. Padesát pesos zřejmě dosud účinkovalo. Zahnuli doprava a zamířili k nábřeží. Žádné auto je nesledovalo. Prošlo to docela hladce. Děvče, když teď nemělo na vybranou, si na sobě stydlivě upravilo plášť a pohodlně se opřelo o sedadlo. Řekla: „Hay niucha, corriente.“

„Co to říká?“

„Stěžuje si, že na ni táhne,“ odpověděl Wormold. „To je mi pěkná nevděčnice. Kdepak má tu sestru?“

„Ta je s ředitelem pošt a telegrafů v Cienfuegu. Mohl bych ji tam zavést, což o to. Dorazili bychom tam k snídani. Ale jde o Milly.“

„Jde o vic než o Milly. Zapomínáte na profesora Sancheze.“

„Profesor Sanchez může přece počkat.“

„Oni to zřejmě berou zčerstva, ať jsou kdo jsou.“

„Já nevím, kde bydlí.“

„Já vím. Našla jsem si ho v seznamu golfového klubu, než jsme vyrazili.“

„Vezměte to děvče domů a počkáte tam na mne.“

Vyjeli na nábřeží. „Tady zahněte doleva,“ řekla Beatrice,

„Vezu vás domů.“

„Lépe, když zůstaneme pohromadě.“

„Milly...“

„Přece byste do toho nechtěl zaplést i Milly?“

Wormold neochotně zahnul doleva. „Kam teď?“

„Do Vedada,“ řekla Beatrice.

Před nimi se tyčily mrakodrapy na novém městě a v měsíčním světle se podobaly rampouchům. Na nebi plála dvě ohromná písmena H H, jako monogram na Hawthornově kapsičce, ale ani ona neoznačovala královskou výsost – dělala pouze reklamu panu Hiltonovi a jeho hotelům. Vítr pohupoval vozem a přes vozovku přelétala vodní tříšť a zamlžovala okénko na straně obrácené k moři. Horká noc chutnala po soli. Wormold uhnul s vozem od moře. Děvče řeklo: „Hace demasiado calor.“

„Co že to povídá?“

„Říká, že je moc horko.“

„Té není nic po chuti,“ řekla Beatrice. „Raději zase stáhněte okénko.“

„Co když začne ječet?“

„Tak jí jednu plácněte.“

Vjeli do nové čtvrti zvané Vedado: sestávala z bíloběžových domků obývaných boháči. Bohatství majitele bylo možno odhadnout podle počtu podlaží. Pouze milionář si mohl dovolit přízemní domek na pozemku, kam by se byl vešel mrakodrap. Když Beatrice spustila okénko, ucítili vůni květin. Pokynula Wormoldovi, aby zastavil u vrat ve vysoké bílé zdi. Řekla: „V patiu se svítí. Zdá se, že je všechno v pořádku. Vy půjdete dovnitř a já zatím ohlížím tu vaši vzácnou kůstku.“

„Na profesora se zdá být hezky při penězích.“

„Není takový boháč, aby si nepočítal výlohy, soudíc podle vašich účetních dokladů.“

Wormold řekl: „Počkejte tu pár minut. Neujeďte mi.“

„Zač mě máte? Raději si pospěšte. Zatím je stav 2:1 v náš prospěch a jednou tak tak že se netrefili.“

Wormold zkusil mřížová vrata. Nebyla zamčena. Octl se v nemožném postavení. Jak má vysvědit, co tu dělá? „Jste mým agentem, aniž je vám to známo. Hrozí vám nebezpečí. Musíte se ukrýt.“ Nevěděl ani, jakého oboru je Sanchez profesorem.

Krátká cestička mezi dvěma palmami vedla k druhým mřížovým vratům a za nimi se otvíralo malé patio, kde se svítilo. Při tlumené

hudbě gramofonu tam bezhlesně kroužily dvě vysoké postavy, tisknouce se k sobě tvářemi. Když se Wormold pustil kulhavě po cestičce, rozezněl se na poplach ukrytý zvonek. Tanečníci se zarazili a jeden z nich mu vyšel vstříc na cestičku.

„Kdo je to?“

„Profesor Sanchez?“

„Ano.“

Vynořili se oba do osvětleného prostoru. Profesor byl oblečen v bílém smokingu, měl bílé vlasy, na bradě mu vyráželo bílé ranní strniště a v ruce držel revolver, kterým mířil na Wormolda. Wormold si všiml, že žena vzadu za ním je velice mladá a velice krásná. Shýbla se a zastavila gramofon.

„Odpusťte, že za vámi přicházím v tuto hodinu,“ řekl Wormold. Neměl ponětí, jak by měl začít, a revolver ho znepokojoval. Profesori by neměli u sebe nosit revoly.

„Já si bohužel nevzpomínám, že bychom se někdy viděli.“ Profesor hovořil zdvořile a stále mířil na Wormoldův žaludek.

„Není se co divit. Leda byste měl vysavač.“

„Vysavač? Ten jistě mám. Proč? To by věděla moje žena.“ Mladá žena vyšla na cestičku z patia a připojila se k nim. Neměla na nohou střevíce. Odložené střevíce stály vedle gramofonu, jako dvě pastičky na myši. „Co chce?“ ptala se popuzeně.

„Promiňte, že vás vyrušuji, seňoro Sanchezová.“

„Pověz mu, že já nejsem seňora Sanchezová,“ řekla mladá žena.

„On říká, že má něco s vysavači,“ řekl profesor. „Myslíš, že Maria, než odjela...?“

„Proč sem chodí v jednu hodinu ráno?“

„Račte odpustit,“ řekl profesor s nádechem rozpaků, „ale tohle je opravdu neobvyklá doba.“ Odklonil revolver maličko od cíle.

„Člověk zpravidla nečeká návštěvy...“

„Zdá se, že nějakou čekáte.“

„Ach, tohle – opatrnosti nikdy nezbývá. To víte, mám několik nádherných Renoirů.“

„Tomu nejde o obrazy. Toho poslala Maria. Vy jste špeh, vidíte?“ zeptala se mladá žena rozlíceně.

„Tak trochu, jak se to vezme.“

Mladá žena začala kvílet a tloukla se přitom do dlouhých štíhlých slabin. Na rukou jí chřestily a blýskaly náramky.

„Ne, drahoušku, ne, uklidni se. Určitě se to vysvětlí.“

„Ona nám závidí naše štěstí,“ řekla mladá žena. „Napřed poslala kardinála, však víš, a teď tohohle člověka... Vy jste kněz?“ zeptala se.

„Ale drahoušku, přece vidíš, že to není kněz. Podívej se, jak je oblečen.“

„Ty můžeš být stokrát profesor srovnávací výchovy,“ řekla mladá žena, „a stejně se dáš opít rohlíkem. Jste vy kněz?“ opakovala.

„Nejsem.“

„A co jste?“

„Abych řekl pravdu, prodávám vysavače.“

„Říkal jste, že jste špeh.“

„Nu, ano, v jistém smyslu snad...“

„Kvůli čemu jste sem přišel?“

„Varovat vás.“

Mladá žena vydala zvláštní, jakoby čubčí zavytí. „Vidíš,“ řekla profesorovi, „ona nám teď už vyhrožuje. Napřed kardinál a pak...“

„Kardinál konal pouze svou povinnost. Konec konců je to Mariin bratranec.“

„Ty se ho bojíš. Ty mě chceš nechat.“

„Drahoušku, přece víš, že to není pravda.“ Zeptal se Wormolda: „Kde je teď Maria?“

„Nevím.“

„Kdy jste ji viděl naposledy?“

„Ale já jsem ji jakživ neviděl.“

„Vždyť si sám odporujete, nezdá se vám?“

„Je to prohaný pes,“ řekla mladá žena.

„To není tak jisté, drahoušku. Pravděpodobně je zaměstnancem nějaké agentury. Raději bychom si měli v klidu sednout a vyslechnout ho. Hněv je vždycky nejhorší rada. Koná svou povinnost – což je více, než lze říci o nás.“ Profesor první vykročil k patiu. Revolver zasunul opět do kapsy. Mladá žena počkala, až se Wormold hne za ním, a pak uzavřela průvod jako hlídací pes. Skoro očekával, že se mu zakousne do kotníku. Pomyslel si: Jestli teď brzo

nepromluví, nevzchopím se k tomu nikdy.

„Posaďte se,“ řekl profesor. Co je to ta srovnávací výchova? vrtalo hlavou Wormoldovi.

„Mohu vám nalít skleničku?“

„Neračte se obtěžovat.“

„Vy ve službě nepijete?“

„Ve službě!“ zvolala mladá žena, „Ty s ním zacházíš jako s člověkem. Jakou on zná jinou službu, než slídit pro své mrzké zaměstnavatele?“

„Přišel jsem vás varovat, že policie...“

„Ale jděte, jděte, cizoložství není zločin,“ řekl profesor. „Myslím, že zřídka bylo takto nazíráno, leda snad v sedmnáctém století v amerických koloniích. A ovšem v Mojžíšově desateru.“

„Cizoložství s tím nemá co dělat,“ řekla mladá žena, „Té nevadilo, že spolu spíme, té jenom vadilo, že spolu jsme.“

„Jedno bez druhého lze těžko uskutečnit, leda že bys měla na mysli Nový Zákon,“ řekl profesor. „Cizoložství v srdci.“

„Kdybys měl srdce, tak bys vyhodil tohohle chlapa. Sedíme tu a povídáme, jako bychom byli staří manželé. Když netoužíš po ničem jiném, než trávit celé noci plkáním, proč ses nedržel Marie?“

„To byl tvůj nápad, drahoušku, zatančit si, než půjdeme do postele.“

„Tomu, jak ses tu motal, ty říkáš tančit?“

„Vždyť jsem ti říkal, že budu brát hodiny.“

„To jistě, aby sis mohl v taneční škole namlouvat děvčata.“

Wormoldovi se nit hovoru začala ztrácet v nedohlednu. Řekl zoufale: „Stříleli po inženýru Cifuentesovi. Vám hrozí stejné nebezpečí.“

„Kdybych stál o děvčata, drahoušku, je jich plno na universitě. Chodí ke mne na přednášky. To je ti zajisté dobře známo, protože tys ke mně sama chodila.“

„Ty mě s tím budeš popichovat?“

„Odbočujeme na jinou kolej, drahoušku. Otázka je, co dalšího hodlá asi Maria podniknout.“

„Měla nechat moučných jídel už před dvěma lety, když věděla, co ty jsi zač,“ řekla dívka s lacinou jízlivostí. „Tobě jde jenom o tělo.“

Měl by ses stydět ve svém věku.“

„Nestojíš-li o mou lásku...“

„Lásku. Lásku.“ Mladá žena začala přecházet po patiu. Máchala rukama ve vzduchu, jako by čtvrtila lásku na kusy. Wormold řekl: „S Marií si nemusíte dělat starosti.“

„Vy prolhaný pse,“ zaječela na něho dívka. „Říkal jste, že jste ji jakživ neviděl.“

„Neviděl.“

„Tak proč jí říkáte Maria?“ vykřikla a vítězně se roztančila v objetí neviditelného partnera.

„Říkal jste něco o Cifuentesovi, mladý muži?“

„Dnes večer po něm stříleli.“

„Kdo?“

„Přesně vám nepovím, ale je to všechno součást jednoho spiknutí. Dost těžko bych vám to vysvětloval, ale zdá se opravdu, že vám hrozí velké nebezpečí, pane profesore. Je to samozřejmě všechno nedorozumění. Ve Varieté Šanghaj byla policie taky.“

„Co já mám společného s Varieté Šanghaj?“

„On se ptá co!“ vykřikla mladá Žena teatrálně. „Ti muži,“ zvolala, „ti muži! Chudák Maria. Myslí, že se musí vypořádat jenom s jednou soupeřkou. Zatím aby chystala úplný masakr.“

„Jakživ jsem nic neměl s žádnou z Varieté Šanghaj.“

„Maria má lepší informace. Podle všeho tam asi chodíš ve spaní.“

„Slyšelas přece, co říkal, je to nedorozumění. Konec konců stříleli po Cifuentesovi. To nemůžeš přičítat jí.“

„Po Cifuentesovi? Říkal Cifuentes? Ach ty španělský mezuláne. Jedinkrát se mnou promluvil v klubu, když ses sprchoval, a ty si na něho hned najmeš zabijáky.“

„Drahoušku, prosím tě, uvažuj rozumně. Dověděl jsem se o tom teprve teď, když tenhle pán...“

„To není žádný pán. Prolhaný pes je to.“ Rozhovor se opět vrátil v kruhu tam, odkud vyšli.

„Jestli je to lhář, nemusíme věnovat jeho řečem pozornost. Šíří asi pomluvy i o Marii.“

„Vsak ty by ses jí zastal.“

Wormold řekl zoufale – byla to jeho poslední příležitost: „Tohle

nemá nic společného s Marií – chci říci se seňorou Sanchezovou.“

„Co s tím má propána co dělat seňora Sanchezová?“ zeptal se profesor.

„Já myslel, že vy myslíte, že Maria...“

„Mladý muži, přece mi nechcete vážně namluvit, že Maria se chystá něco podniknout jak proti mé ženě, tak tady proti mé... tedy, přítelkyni? To je holý nesmysl.“

Až dosud se Wormoldovi zdálo, že nedorozumění se poměrně lehko rozmotá. Ale teď mu připadalo, jako by byl zatáhl za čouhající nit a začal se párat celý oblek. Měla tohle být srovnávací výchova? Řekl: „Domníval jsem se, že vám prokážu službu, když vás přijdu varovat, ale jak je vidno, smrt by pro vás mohla být nejlepším řešením.“

„Mluvíte v tajenkách, mladý muži.“

„Kdepak mladý. Jak všechno nasvědčuje, mladý jste vy, pane profesore.“ V tísní pronesl nahlas: „Kdyby tu tak byla Beatrice.“

Profesor řekl rychle: „Naprosto tě ujišťuji, drahoušku, že žádnou Beatrici neznám. Vůbec žádnou.“

Mladá žena se zasmála jako tygřice.

„Jak se zdá,“ řekl profesor, „přišel jste sem jedině za tím účelem, abyste působil nepříjemnosti.“ Poprvé se ohradil a s přihlédnutím k okolnostem, to znělo velice umírněně. „Naprosto nechápu, čeho tím hodláte dosáhnout,“ řekl profesor, vešel do domu a zavřel dveře,

„To je netvor,“ řekla dívka. „Netvor, sexuální netvor. Satyr.“

„Vy nechápete, oč jde.“

„To je obehnaná písnička, tu znám – vědět všechno znamená odpustit všechno. Ale v tomhle případě to neplatí.“ Zdálo se, že ztratila zášť proti Wormoldovi. „Maria, já, Beatrice – to nepočítám jeho ženu, chudinku. Já proti jeho ženě nic nemám. Máte revolver?“

„Co vás napadá. Přišel jsem ho jenom zachránit,“ řekl Wormold.

„Ať střílejí,“ řekla mladá žena, „do břicha – hezky nízko.“ A také ona zašla do domu sršíc odhodláním.

Wormoldovi nezbývalo, než sebrat se a jít. Neviditelné poplašné zařízení se znovu ozvalo, když kráčet k vratům, ale v bílém domku se nic ani nepohnulo. Udělal jsem, co jsem mohl, myslel si Wormold, Profesor je podle všeho dobře připraven na všechna nebezpečí,

a dostaví-li se policie, možná že to pro něho bude znamenat úlevu. Bude snazší poradit si s policií než s tou mladou ženou.

4

Když odcházel po cestičce, obklopen vůni nočních květů, měl jediné přání: říci Beatrice všechno, já nejsem žádný tajný agent, jsem podvodník, žádný z těch lidí není mým agentem a nemám ponětí, co se děje. Nevím kudy kam. Nahání mi to strach. Beatrice by už určitě nějak převzala otěže do svých rukou; je to konec konců její řemeslo. Ale věděl, že ji o pomoc nepoprosí. Znamenalo to vzdát se zabezpečení pro Milly. To ať ho raději odklidí jako Raúla. Vyplácí se v téhle službě pense potomkům? A kdo to byl, ten Raúl?

Nedošel ještě k druhým vratům, když zaslechl, jak na něho Beatrice volá: „Jime! Pozor! Nechoďte sem!“ I v tom napjatém okamžiku mu prolétlo hlavou: Jmenuji se Wormold, pan Wormold, seňor Vomel, mně nikdo neříká Jim. Pak se rozběhl hopkavě za hlasem a vyběhl na ulici, kde narazil na policejní vůz s vysílačkou, tři policisty a další revolver, mířící mu na žaludek. Beatrice stála na chodníku a vedle ní stálo děvče a snažilo se udržet u sebe cípy pláště, který k tomu účelu nebyl uzpůsoben.

„Co se děje?“

„Nerozumím jim ani slovo.“

Jeden z policistů mu přikázal, aby nasedl do jejich vozu. „Co bude s mým autem?“

„Odvezou je na stanici.“ Než uposlechl příkazu, ohmatali ho na prsou a po bocích, nemá-li u sebe zbraň. Řekl Beatrice: „Nevím, oč jde, ale vypadá to jako konec jedné skvělé kariéry.“ Policista se k němu znovu obrátil, „Vy si tam prý máte taky sednout.“

„Řekněte mu,“ odpověděla Beatrice, „že já zůstanu s Terezinou sestrou. Nemám k nim důvěru.“

Obě auta tiše odjížděla mezi domky milionářů. Dbali, aby nebyl nikdo vyrušen, jako by byli v nemocniční ulici; bohatí potřebují spánek. Nemuseli jet daleko: vjeli do dvora, zavřela se za nimi vrata a potom je ovanul pach policejní strážnice, po celém světě stejný,

jako čpavkový zápach všech zoologických zahrad. Podél chodby visely na obílených stěnách fotografie hledaných provinilců, jejichž vousaté tváře vypadaly jako podvrhy děl starých mistrů. V místnosti na konci chodby seděl kapitán Segura a hrál dámu. „Beru,“ řekl a vzal dva kameny. Potom zvedl hlavu a podíval se na ně. „Pan Wormold,“ řekl překvapeně, a když spatřil Beatrici, vztyčil se za stolem jako vypjatý zelený hádek. Pohlédl za ni na Terezu; plášť se jí opět rozevřel, možná úmyslně. Řekl: „Koho to, proboha...?“ a poručil policistovi, se kterým hrál dámu: „Anda!“

„Co to má všechno znamenat, pane kapitáne?“

„To se ptáte vy mne, pane Wormolde?“

„Ano.“

„Rád bych slyšel od vás, co to znamená. Ani ve snu me nenapadlo, že spatřím vás – Millina otce. Pane Wormolde, volal nám jistý profesor Sanchez, že k němu do domu vnikl jakýsi člověk a nejasně mu vyhrožoval. Profesor Sanchez vyjádřil domněnku, že to má nějakou spojitost s jeho obrazy; má velmi cenné obrazy. Poslal jsem ihned hlídkový vůz a oni tam seberou vás, tady seňoritu (my jsme se už setkali) a nahou děvku.“ Stejně jako policejní seržant v Santiagu dodal: „To není moc pěkné, pane Wormolde.“

„Byli jsme v Šanghaji.“

„To také není moc pěkné.“

„Už mě unavuje poslouchat, jak mi policie vykládá, co na mně není pěkné.“

„Proč jste byl u profesora Sancheze?“

„To bylo všechno nedorozumění.“

„Proč máte v autě nahou děvku?“

„Chtěli jsme ji svézt.“

„Nemá právo být nahá na ulici.“ Jeden policista se naklonil přes stůl a něco šeptal. „A tak,“ řekl kapitán Segura, „začínám tomu rozumět. Dnes byla v Šanghaji policejní šťára. Holka zřejmě zapoměla dokumenty a chtěla se vyhnout přenocování na strážnici. Poprosila vás...“

„Takhle to vůbec nebylo.“

„Raději ať to tak je, pane Wormolde.“ Řekl děvčeti španělsky: „Dokumenty. Nemáš dokumenty.“

Odpověděla rozhořčeně: „Si, si, yo lengo.“ Shýbla se a vytáhla nahoře z punčoch pomačkané papírky. Kapitán Segura je od ní vzal a prohlédl si je. Zhluboka vzdychl. „Pane Wormolde, pane Wormolde, ona má dokumenty v pořádku. Pročpak jezdíte po městě s nahou holkou? Pročpak jste vtrhl k profesorovi Sanchezovi? Pročpak jste mu vykládal o jeho ženě a vyhrožoval mu? Co máte s jeho ženou?“ Řekl děvčeti zoztra: „Jdi.“ Zaváhala a začala si svlékat plášť,

„Ať si ho raději nechá,“ řekla Beatrice.

Kapitán Segura si unaveně sedl za šachovnici. „Pane Wormolde, ve vašem zájmu vám povídám: nezačínajte si nic se ženou profesora Sancheze. To není osoba, se kterou byste si lehko poradil.“

„Já si s ní nic...“

„Hrajete dámu, pane Wormolde?“

„Hraju. Ne zrovna nejlépe, bohužel.“

„Určitě lépe než ta hovada tady na strážnici. My dva si někdy musíme spolu zahrát. Ale když hrajete dámu, musíte každý tah pečlivě uvážit, je to zrovna jako s ženou profesora Sancheze.“ Posunul namátkou jedním kamenem na šachovnici a řekl: „Dnes večer jste byl u doktora Hasselbachera.“

„Ano.“

„Bylo to moudré, pane Wormolde?“ Kapitán Segura nevzhlédl, posunul tu jeden, tu druhý kámen; hrál sám proti sobě. „Moudré?“

„Doktor Hasselbacher se dostal do podivné společnosti.“

„O tom nic nevím.“

„Proč jste mu poslal ze Santiaga pohlednici, na které bylo označeno okno vašeho pokoje?“

„Co vy všechno nevíte, kapitáne. Takové malichernosti.“

„Mám důvod, abych se o vás zajímal, pane Wormolde. Nechtěl bych vás vidět v něčem zapleteného. Copak vám to chtěl dnes doktor Hasselbacher povědět? Abyste rozuměl, jeho telefonní rozhovory jsou odposlouchávány.“

„Chtěl nám přehrát z desky Tristana.“

„A třeba si pohovořit o tomhle?“ Kapitán Segura obrátil fotografii ležící na jeho stole – snímek pořízený při bleskovém světle, s příznačným strnulým výrazem bílých tváří shluknutých kolem

hromádky roztráštěného kovu, která kdysi bývala autem. „A o tomhle?“ Obličej mladého muže s očima, jež zůstaly vytřeštěny v záblesku světla; prázdná krabička od cigaret, zmačkaná a odhozená jako jeho život; něčí noha, dotýkající se jeho ramen.

„Znáte ho?“

„Ne.“

Kapitán Segura stiskl jakousi páčku a ze skříňky na stole se ozval anglický hlas: „Haló, haló. Tady Hasselbacher.“

„H– Hasselbacher? Máte tam někoho, doktore?“

„Ano. Jsou tu přátelé.“

„Jací přátelé?“

„Když to musíte vědět, je tu pan Wormold.“

„Řekněte mu, že Raúl je mrtev.“

„Mrtev? Vždyť jste slíbil...“

„Taková h-havárie nevyjde vždycky podle propočtu, doktore.“ Hlas nepatrně zadrhoval před spirantou. „Dal jste mi slovo...“

„Kdo mohl vědět, že se vůz tolikrát převrátí?“

„Říkal jste, že to bude jenom výstraha.“

„Je to zatím výstraha. Běžte za svým h-hostem a řekněte mu, že Raúl je mrtev.“

Chvilí bylo ještě slyšet šum magnetofonové pásky; zavřely se dveře. „Trváte dosud na tom, že vám není o Raúlovi nic známo?“ zeptal se Segura.

Wormold se podíval na Beatrici. Téměř neznatelně zavrtěla hlavou. Wormold řekl: „Dávám vám své čestné slovo, kapitáne, že jsem až do dnešního večera neměl potuchy o jeho existenci.“

Segura posunul kamenem po šachovnici. „Vaše čestné slovo?“

„Moje čestné slovo.“

„Jste Millin otec. Musím je přijmout. Ale vyhybejte se nahým ženštinám a profesorově ženě. Dobrou noc, pane Wormolde.“

„Dobrou noc.“

Když došli ke dveřím, ozval se ještě Segura: „A naše partie dámy, pane Wormolde. Na tu nezapomeneme, vidíte?“

Starý hillman čekal na ulici. Wormold řekl: „Nechám vás u Milly.“

„Vy nepojedete domů?“

„Ted' už je na spaní pozdě.“

„Kam pojedete? Nemohu jet s vámi?“

„Chci, abyste zůstala u Milly pro případ, že by se něco přihodilo. Viděla jste tu fotografii?“

„Neviděla.“

Pak už nepadlo ani slovo. Až když vjížděli do Lamparilly, řekla Beatrice: „Mrzí mě, že jste dával to čestné slovo. Tak daleko nebylo třeba zacházet.“

„Myslíte?“

„Ach ne, jistě, bral jste to řemeslně, chápu. Nezlobte se. Mluvím hloupě. Ale vyznáte se v tom řemesle líp, než bych se kdy byla nadála.“ Wormold jí otevřel z ulice dveře do krámu a díval se za ní, jak prochází mezi vysavači jako truchlící pozůstalý na hřbitově.

Kapitola druhá

U dveří činžáku, v němž bydlel doktor Hasselbacher, zazvonil na nějakého nájemníka ze druhého poschodí, u kterého se svítilo. Zámek zabzučel a dveře se otevřely. Výtah stál v přízemí a Wormold jím vyjel k Hasselbacherovu bytu. Doktor Hasselbacher zjevně také ještě neulehl k spánku. Štěrbínou pod dveřmi prosvítalo světlo. Byl sám nebo měl poradu s hlasem z magnetofonu?

Wormold se začínal vpravovat do obezřelosti a praktik svého neskutečného povolání. Z odpočívadla vedlo vysoké okno na balkón, který byl příliš úzký a sloužil jen pro okrasu. Z tohoto balkónu bylo vidět světlo v Hasselbacherově bytě a jeden balkón od druhého dělila pouze vzdálenost dlouhého kroku. Wormold jej udělal, aniž pohlédl na zem pod sebou. Zácly nebyly docela zataženy. Nahlédl škvírou dovnitř.

Doktor Hasselbacher seděl obrácen tváří k němu, oděn v staré piklhaubně, kyrysu, holínkách a bílých rukavicích, což nemohlo být nic jiného než starodávny stejnokroj hulánů. Oči měl zavřeny a zdálo se, že spí. U boku měl připjat palaš a vypadal jako statista ve filmovém ateliéru. Wormold zaklepal na okno. Doktor Hasselbacher otevřel oči a zíral přímo na něho.

„Doktore.“

Doktor Hasselbacher sebou trochu trhl; mohla to být známka úleku. Snažil se strhnout si přilbu, ale bránil mu v tom podbradní řemen. „To jsem já, Wormold.“

Doktor přistoupil váhavě k oknu. Jezdecké kalhoty ho obepínaly příliš těsně. Byly šity na mladšího muže. „Co to tam děláte, pane Wormolde?“

„Co vy to tam děláte, doktore?“

Hasselbacher otevřel okno a vpustil Wormolda dovnitř. Wormold se ocitl v doktorově ložnici. Ve velikém, dokořán otevřeném šatníku visely dva bílé obleky jako poslední zuby ve stařeckých ústech. Hasselbacher si začal stahovat rukavice.

„Byl jste někde na maškarním plese, doktore?“

Doktor Hasselbacher řekl zahanbeně: „Tomu vy byste nerozuměl.“ Začal se kus po kuse zbavovat své výstroje – napřed si

stáhl rukavice, pak si sundal přilbu a kyrys, v němž se zkresleně odrážel Wormold a zařízení místnosti jako postavy v zrcadlovém sále. „Proč jste se vrátil? Proč jste nezazvonil?“

„Chci vědět, kdo je to Raúl.“

„Vždyť už to víte.“

„Nemám o tom potuchy.“

Doktor Hasselbacher si sedl a stahoval si holínky.

„Vy jste obdivovatelem Charlese Lamba, doktore?“

„Milly mi tu knížku půjčila. Copak si nepamatujete, jak o ní vykládala...“ Seděl sklesle v naditých rajtkách. Wormold si všiml, že jsou po délce švu rozpárány, aby se do nich vešel nynější Hasselbacher. Ano, vzpomínal si teď na onen večer v Tropicane.

„Jistě vám připadá,“ řekl Hasselbacher, „že tahle uniforma potřebuje vysvětlení.“

„Jsou jiné věci, které potřebují vysvětlení naléhavěji.“

„Sloužil jsem jako důstojník u hulánů – dávno, před pětačtyřiceti lety.“

„Pamatuji si na vaši fotografii ve vedlejším pokoji. Na té jste nebyl takhle oblečen. Vypadal jste víc – prakticky.“

„To bylo po vypuknutí války. Podívejte se tamhle na můj toaletní stolek – ta je z roku 1913, z červnových manévřů, přehlídku konal císař.“ Na staré hnědé fotografii s pečeti fotografa, vytlačenou v rohu, byly zachyceny dlouhé šiky jezdecky s tasenými šavlemi, podél nichž na bílém koni projížděl drobný panovník s uschlou paží. „Býval to rakový klid a mír,“ řekl doktor Hasselbacher, „za oněch časů.“

„Mír?“

„Než přišla válka.“

„Ale já myslel, že jste byl lékařem.“

„To jsem vás oklamal. Lékařem jsem se stal později. Když už bylo po válce. Po tom, co jsem zabil člověka. Zabijete člověka – to je tak snadné,“ řekl doktor Hasselbacher. „K tomu není třeba žádného umění. Víte docela určitě, co jste učinil, smrt je jednoznačná, ale zachránit člověka – k tomu je třeba víc než šesti let výcviku a nakonec st nemůžete nikdy být docela jist, jestli jste ho zachránil vy. Jedny mikroby hubí druhé. Lidé se uzdraví sami od sebe. Ani

o jediném pacientovi nemohu najisto říci, že jsem ho zachránil, ale že jsem tamtoho člověka zabil – to vím najisto. Byl to Rus a byl hrozně hubený. Jak jsem bodl, zaskřípala čepel po kosti. Zatrnuly mi od toho zuby. Kolem dokola byly samé bažiny a jmenovalo se to tam Tannenberg. Nenávidím válku, pane Wormolde.“

„Proč se tedy oblékáte do vojenského?“

„Tehdy, když jsem zabil člověka, jsem takhle oblečen nebyl. Tohle je z dob míru. Tohle je má láska.“ Pohladil kyrys ležící vedle něho na posteli. „Ale tam jsme tonuli v blátě a bažinách.“ Řekl: „Vy nikdy nezatoužíte vrátit se zpátky do dob míru, pane Wormolde? Ale kdepak byste to vy zažil, zapomněl jsem, vždyť vy jste mladý. Tenkrát jsme všichni naposled poznali mír. Kalhoty jsou mi už malé.“

„Co že jste se takhle nastrojil zrovna dnes večer, doktore?“

„Zemřel jeden člověk.“

„Raúl?“

„Ano.“

„Vy jste ho znal?“

„Ano.“

„Povězte mi o něm.“

„Nechce se mi povídat.“

„Povídejte, uleví se vám.“

„Jsme za jeho smrt odpovědni oba, vy i já,“ řekl Hasselbacher. „Nevím, kdo a jak do toho navlékl vás, ale kdybych já jim byl odmítl pomoc, byli by mě dali deportovat z Kuby, Co bych si teď jinde počal? Říkal jsem vám, že jsem přišel o ty listiny.“

„Jaké listiny?“

„Na tom nesejde. Každý z nás má v minulosti něco, kvůli čemu se souží. Teď vím, proč mi zpustošili byt. Protože se s vámi přátelím. Prosím vás, odejděte odtud, pane Wormolde. Kdo ví, co oni by po mně mohli chtít, kdyby zjistili, že jste tady.“

„Kdo jsou to oni?“

„To vy víte líp než já, pane Wormolde. Oni se nepředstavují.“ Vedle v pokoji něco kratičce zašramotilo.

„To je jenom myš, pane Wormolde. Nechávám jí tam na noc kousek sýra.“

„Tak Milly vám půjčila Lambovy Povídky.“

„Jsem rád, že jste změnil kód,“ řekl doktor Hasselbacher. „Snad mě teď nechají na pokoji. Nemohu jim už nijak pomoci; člověk začne s akrostichy, křížovkami a matematickými hlavolamy a najednou, ani se nenadáte, jste ve službách... Dnes aby si člověk dával pozor i na to, jakého má koníčka.“

„Ale co Raúl – vždyť on ani neexistoval. Radil jste mi, abych lhal, tak jsem lhal. Byly to všechno holé výmysly, doktore.“

„A Cifuentes? Snad mi nechcete říci, že ten taky neexistoval?“

„S tím to bylo jinak. Raúla jsem si vymyslel.“

„To jste si ho tedy vymyslel příliš dobře, pane Wormolde. Teď už je o něm založen celý spis.“

„Nebyl o nic skutečnější než postava z románu.“

„Jsou ty postavy vždycky vymyšlené? Nevím, jak takový spisovatel tvoří. Před vámi jsem se jakživ s žádným neznal.“

„U Cubany nebyl žádný opilý pilot.“

„To ano, souhlasím, tuhle maličkost jste si musel vymyslet. Nevím proč.“

„Když jste rozluštil moje telegramy, musel jste poznat, že na nich není ani zbla pravdy, přece jste v Havaně doma. Pilot propuštěný pro opilství, přítel s letadlem, vždyť to všechno byly výmysly.“

„Nevím, co jste tím sledoval, pane Wormolde. Snad jste chtěl utajit jeho totožnost pro případ, že bychom rozluštili váš kód. Možná, že by mu byli vaši přátelé nebyli tolik zaplatili, kdyby byli věděli, že má soukromé prostředky a vlastní letadlo. Zajímalo by mě, kolik z toho všeho se dostalo do jeho kapsy a kolik skončilo ve vaší.“

„Nemám ani potuchy, o čem to mluvíte.“

„Přece čtete noviny, pane Wormolde. Víte, že mu před měsícem odebrali pilotní průkaz, když přistál opilý na dětském hřišti.“

„Nečtu místní noviny.“

„Vůbec ne? Samozřejmě zapřel, že pracuje pro vás. Nabídli mu spoustu peněz, jestli místo toho bude pracovat pro ně. Oni, pane Wormolde, také chtějí snímky těch plošin, které jste objevil v kopcích Oriente.“

„Žádné plošiny nikde nejsou.“

„Nechtějte po mně, abych vám uvěřil příliš mnoho, pane

Wormolde. Zmínil jste se v jednom telegramu o plánech odeslaných do Londýna. Oni také potřebovali fotografie.“

„Musíte vědět, kdo jsou to oni.“

„Cui bono?“

„A co chystají pro mne?“

„Napřed mi slibovali, že nechystají nic. Byl jste jim užitečný. Věděli o vás od samého začátku, pane Wormolde, ale nebrali vás vážně. Dokonce se domnívali, že si snad své zprávy vymýšlíte. Ale potom jste změnil kód a vzrostlo vaše osazenstvo. Britská tajná služba by se přece jen takhle snadno nedala podvést, to mi neupřete?“ Pocit určité soudržnosti s Hawthornem přimel Wormolda k mlčení. „Pane Wormolde, pane Wormolde, proč jste se do toho vůbec pouštěl?“

„Však víte proč. Potřeboval jsem ty peníze.“ Uchyloval se k pravdě jako k utišujícímu prostředku.

„Byl bych vám půjčil peníze. Nabízel jsem se vám.“

„Potřeboval jsem víc, než jste mi mohl půjčit.“

„Pro Milly?“

„Ano.“

„Chovejte ji jako oko v hlavě, pane Wormolde. Dal jste se na řemeslo, v němž je nebezpečné někoho nebo něco milovat. Po tom právě oni pasou. Pamatujete si na tu kulturu, kterou jsem pěstoval?“

„Pamatuji.“

„Možná, že kdyby mi nebyli vzali chuť k životu, nebyli by mě tak lehko zviklali.“

„Vy vážně myslíte...?“

„Prosím vás jenom, abyste byl opatrný.“

„Mohu si od vás zavolat?“

„Prosím.“

Wormold vytočil číslo svého bytu. Zdálo se mu jenom, že zaslechl nepatrné cvaknutí, naznačující, že hovor je odposloucháván? Ozvala se Beatrice. Řekl: „Nic se neděje?“

„Ne.“

„Počkejte na mne. Co Milly, v pořádku?“

„Spí jako dudek.“

„Jedu domů.“

Doktor Hasselbacher řekl: „Neměl jste dávat v hlase najevo lásku. Kdo ví, kdo poslouchal?“

Pracně došel ke dveřím; těsné kalhoty mu bránily v chůzi. „Dobrou noc, pane Wormolde. Tady máte toho Lamba.“

„Už ho nebudu potřebovat.“

„Milly ho třeba bude chtít. Jestli vás smím prosit, neříkejte nikomu o tomhle – tomhle úboru. Já vím, že je to pošetilost, ale ta doba mi přirostla k srdci. Jednou se mnou mluvil císař.“

„Co říkal?“

„Řekl: »Na vás se pamatuji. Vy jste kapitán Müller.«“

Londýnská meziphra

Když měl Šéf hosty, večeřel doma a sám připravoval večeři, protože žádná restaurace neuspokojovala jeho puntičkářské a romantické nároky. Vyprávělo se, že jednou, když byl nemocen, odmítl odvolat pozvání starému příteli a uvařil večeři z lůžka po telefonu. Na ložním stolečku před sebou měl položeny hodinky a v příslušnou chvíli vždy přerušoval rozhovor, aby udělal příkazy sluhovi: „Haló, haló, Brewere, haló, teď se to kuře vytáhne a znova podleje.“

Říkalo se také, že jednou, když se musel déle zdržet v úřadě a pokusil se připravit jídlo odtamtud, zkazil celou večeři, neboť silou zvyku použil červeného telefonu, určeného k tajným rozhovorům, a uchu jeho sluchy se donesly pouze podivné zvuky, podobající se rychlé japonštině.

Večere, kterou předložil stálému podtajemníku, byla prostá a výtečná: pečeně s chutí nepatrně zvýrazněnou česnekem. Na bufetu stál wensleydaleský sýr a kolem nich se jako sněžná pláň prostírala hluboká tišina noblesní čtvrti. Po svých kuchyňských výkonech i sám Šéf jemně zaváněl po šťávě z pečeně.

„Je to opravdu výtečné. Výtečné.“

„Starý norfolkský recept. Ipswichská pečeně bábiniky Brownové.“

„A to maso... doslova se rozplývá...“

„Vycvičil jsem Brewera v obstarávání nákupů, ale kuchaře z něho nikdy neudělám. Potřebuje nad sebou stálý dohled.“

Chvíli zbožně vychutnávali jídlo v tichu, jež narušil pouze klapot dámských podpatků na ulici.

„Dobré víno,“ řekl konečně podtajemník.

„Pětapadesátý ročník se pěkně vyvedl. Nezdá se vám ještě trochu mladé?“

„Ani ne.“

U sýra promluvil opět Šéf. „Ta poslední ruská nota – co o tom soudí zamini?“

„Trochu nás mate zmínka o základnách v Karibském moři.“

Ozýval se praskot sucharů.

„Bahamských ostrovů se to sotva týká. Ty stojí tak za tolik, co

nám za ně Amerikáni zaplatili, za pár starých torpédoorců. Přitom my jsme se po celou dobu domnívali, že ta zařízení na Kubě jsou komunistického původu. Co myslíte, nemohla by nakonec být amerického původu?“

„O tom bychom snad byli zpraveni.“

„Bohužel, to není tak jisté. Od dob Fuchsova případu. Říkají, že my si také necháváme spoustu věcí pod pokličkou. Co říká ten váš člověk v Havaně?“

„Vyžádám si od něho podrobný rozbor. Jak vám chutná sýr?“

„Báječný.“

„Poslužte si portským.“

„Cockburn, pětatřicátý ročník, vidíte?“

„Sedmadvacátý.“

„Soudíte, že přece jen zamýšlejí válku?“ zeptal se Šéf.

„To je pro mne hádanka, stejně jako pro vás.“

„Na Kubě projevují v poslední době značnou aktivitu – zjevně za pomoci policie. Náš člověk v Havaně prodělává krušné časy. Jak víte, zahynul jeho nejlepší agent, samozřejmě nešťastnou náhodou, právě když se chystal na cestu, ze které měl přivést letecké snímky těch zařízení – to pro nás znamená velmi těžkou ztrátu. Ale pro ty snímky bych oželel mnohem víc než jeden lidský život. Dopadlo to tak, že jsme oželeli patnáct set dolarů. Po druhém našem agentovi stříleli na ulici a nahnali mu strach. Třetí se uchýlil do podzemí. Je tam také jedna žena, tu podrobili výslechu, bez ohledu na to, že je milenkou ředitele pošt a telegrafů. Našeho člověka nechali zatím na pokoji, snad aby ho mohli sledovat. Ale to nic, on je vykutálený ptáček.“

„Jistě si počínal trochu lehkomyšlně, že přišel o tolik agentů?“

„Pro začátek musíme počítat se ztrátami. Rozluštili jeho knižní kód. S těmi knižními kódy mám věčně smůlu. Mají tam nějakého Němce, zdá se, že je to jejich hlavní operátor a odborník v kryptografii, Hawthorne našeho člověka varoval, ale víte, jací bývají tihle staří obchodníci; umíněně zachovávají přichylnost tomu, čemu přivykli. Možná, že to stálo za nějakou tu ztrátu, aby mu spadly šupiny s očí. Doutníček?“

„Děkuji. Bude moci začít znovu, když zvadne?“

„Ten má za lubem něco daleko lepšího. Pronikl přímo do řad nepřítele. Získal agenta z druhé strany, přímo na policejním ředitelství.“

„Nejsou ti dvojité agenti vždycky tak trochu – ošemetní? Člověk nikdy neví, jestli nekupuje zajíce v pytli.“

„Uvidíte, že náš člověk mu všechny kameny vyfoukne,“ odpověděl Šéf. „Říkám kameny, protože oba jsou vášniví hráči dámy. Vlastně jím to slouží za záminku, aby se spolu stýkali.“

„Sotva vám mohu vypovědět, jaké nám ta zařízení dělají starosti. Kdyby se vám tak bylo podařilo opatřit snímky, než vám zabili toho člověka. Předseda naléhá, abychom o tom zpravili Amerikány a vyžádali si jejich pomoc.“

„To nesmíte dopustit. U nich nemůžete na utajení spolehnout.“

Část pátá

Kapitola první

„Beru,“ řekl kapitán Segura. Sešli se v Havana klubu. V Havana klubu, který klubem vůbec nebyl a patřil konkurenci firmy Baccardi, podávaly se všechny nápoje obsahující rum zdarma. To umožňovalo Wormoldovi zvyšovat své úspory, protože pochopitelně nadále účtoval ve výlohách výdaje za pití – bylo by úmorné, ne-li zcela nemožné, vysvětlovat Londýnu, že pití je zdarma. Výčep byl v prvním poschodí budovy, pocházející ze sedmnáctého století a jeho okna hleděla na katedrálu, kde bývaly kdysi uloženy pozůstatky Kryštofa Kolumba. Před katedrálou stála Kolumbova socha z šedivého kamene, která vypadala tak, jako by byla po staletí utvářena podmořskou činností drobných živočichů jako korálový útes.

„Víte,“ řekl kapitán Segura, „dříve jsem si myslíval, že mě nemáte zrovna v lásce.“

„Člověk může mít rozličné důvody, proč s někým hraje dámu. Nemusí to být jen proto, že má tu osobu v lásce.“

„Ano, se mnou je to právě tak,“ řekl kapitán Segura. „Podívejte se! Mám dámu.“

„A já vám vyfouknu tři kameny.“

„Vy myslíte, že jsem si toho nevšiml, ale uvidíte, že ten tah je vypočten v můj prospěch. Tak, teď vám беру vaši jedinou dámu. Copak vás vedlo před čtrnácti dny do Santiaga, Santa Clary a Cienfuega?“

„Vždycky jezdívám přibližně touto dobou za odběrateli.“

„Vypadalo to opravdu, jako byste jel za tímhle účelem. Ubytoval jste se v novém hotelu v Cienfuegu. Povečeřel jste sám v restauraci na nábřeží. Zašel jste si do kina a pak jste se vrátil domů. Druhý den ráno...“

„Vy opravdu věříte, že jsem tajný agent?“

„Začínám o tom pochybovat. Myslím, že se naši přátelé zmýlili.“

„Kdo jsou to naši přátelé?“

„Ale, řekněme přátelé doktora Hasselbachera.“

„A kdo to je?“

„Mým úkolem je vědět, co se děje v Havaně,“ řekl kapitán

Segura, „nikoli stavět se za tu či onu stranu nebo poskytovat informace.“ Posunoval svou dámu bez odporu po šachovnici.

„Je na Kubě něco tak důležitého, aby to zajímalo něčí tajnou službu?“

„To víte, Kuba je malá země, ale k americkému pobřeží je odtud co by kamenem dohodil. A míří na vaši vlastní základnu na Jamajce. Je-li nějaká země obklíčena, bude se snažit prorazit otvor zevnitř.“

„Co bych mohl být platný já – nebo doktor Hasselbacher – v globální strategii? Člověk, který prodává vysavače. Vysloužilý lékař.“

„V každé hře se vyskytují bezvýznamné figurky,“ odpověděl kapitán Segura. „Jako tenhle kámen. Beru vám ho a vám nevádí, že o něj přijdete. Doktor Hasselbacher se ovšem velmi dobře vyzná v luštění křížovek.“

„Co s tím mají společného křížovky?“

„Takoví lidé se vyznají dobře i v luštění šifrovaných zpráv. Kdosi mi jednou ukázal jeden váš telegram i s dešifrovaným textem, či spíše podstrčil mi jej, abych ho objevil. Snad si mysleli, že vás vyhostím z Kuby.“ Zasmál se. „Millina otce. Špatně mě znají.“

„O čem to bylo?“

„Tvrdil jste, že jste získal za agenta inženýra Cifuentesese. To se rozumí, že to byla hloupost. Já ho dobře znám. Možná, že po něm stříleli, aby ten telegram vypadal věrohodněji. Možná, že ho napsali, protože se vás chtěli zbavit. Nebo jsou možná lehkověrnější než já.“

„To jsou věci.“ Wormold udělal tah. „Podle čeho soudíte tak najisto, že Cifuentes není mým agentem?“

„Podle toho, jak hrajete dámu, pane Wormolde, a protože jsem Cifuentesese vyslyšel.“

„Mučil jste ho?“

Kapitán Segura se zasmál. „Kdepak, toho nelze mučit. Ten nepatří do třídy mučitelných.“

„To jsem nevěděl, že v mučení jsou třídní rozdíly.“

„Milý pane Wormolde, zajistě chápete, že jsou lidé, kteří počítají s tím, že budou mučení, a že jsou jiní, kterým by takové pomyšlení hnulo žlučí. K mučení lze přikročit výhradně po určité vzájemné dohodě.“

„Jsou různé druhy mučení. Když doktoru Hasselbacherovi zpusťovali laboratoř, bylo to mučení...?“

„Člověk nikdy neví, čeho se může nadít od amatérů. V tomhle policie prsty nemela. Doktor Hasselbacher nepatří do třídy mučitelů.“

„Kdo do ní patří?“

„Chudí v naší zemi, ve všech zemích Latinské Ameriky. Chudí ze Střední Evropy a Orientu. Ve vašich státech obecného blahobytu ovšem chudé nemáte, takže nejste mučitelé. Na Kubě může policie zacházet po libosti hrubě s emigranty z Latinské Ameriky a Pobaltí, nikoli však s návštěvníky z vaší země nebo ze Skandinávie. To obě strany instinktivně vycitují. Katolíci jsou k mučení náchylnější než protestanti, právě tak jako jsou náchylnější k zločinu. Vidíte, dobře jsem si udělal tu dámu a teď vás naposledy skočím.“

„Vy vždycky vyhráváte, vidíte? To máte zajímavou teorii.“

„Hitler občas mučil nepravé lidi a pohoršoval tím svět. Nikdo nedbá ani za mák, co se děje v našich vězeních nebo ve vězeních v Lisabonu či Caracasu, ale Hitler to bral moc hlava nehlava. Bylo to asi tak, jako by u vás v Anglii spal šofér s vévodkyní.“

„Nad tím se už nikdo nehorsí.“

„Když se změní měřítko pohoršlivosti, znamená to pro každého velké nebezpečí.“

Dali si oba ještě zdarma po jednom daiquiri, jež bylo tak zmrazené, že je museli pít po kapičkách, aby si nezpůsobili bolest v dutině čelní. „A jak se daří Milly?“ zeptal se kapitán Segura.

„Dobře.“

„Mám to dítě velmi rád. Je vychovaná, jak se sluší a patří.“

„To rád slyším.“

„To je další důvod, proč bych nerad, pane Wormolde, abyste se zapletl do nějakých potíží, kvůli kterým byste mohl přijít o povolení k pobytu. Havana by bez vaší dcerušky osiřela.“

„Počítám, že mi doopravdy asi věřit nebudete, pane kapitáne, ale Cifuentes nebyl vůbec mým agentem.“

„Věřím vám, opravdu. Já myslím, že vás chtěl někdo využít jako plástíku nebo jako takové malované kachny, jakými se lákají živé divoké kachny, aby sedly na vodu.“ Dopil své daiquiri. „To se mi

ovšem hodí do krámu. Já taky rád pozoruji, jak se sem slétají divoké kachny z různých koutů, dokonce už zase i z Německa. Hledí svrchu na našince, chudáka místního střelce, ale jednou, až se všechny usadí, to bude, panečku, hon!“

„Je to zamotaný svět. To mi připadá lehčí prodávat vysavače.“

„Obchod, doufám, vzkvétá.“

„Jistě, jistě.“

„Všiml jsem si, že jste přibral personál. Tu půvabnou sekretářku, tenkrát se sifonem a s tím pláštěm, který nešlo zapnout. A toho mladíka.“

„Potřebuji někoho, aby mi vedl účetnictví. Na Lopeze není spolehnutí.“

„A, Lopez. Také váš agent.“ Kapitán Segura se zasmál. „Tak mi to aspoň udali.“

„Ano. Donáší mi informace tajného rázu o policejním ředitelství.“

„Dejte si pozor, pane Wormolde. On patří k mučitelným.“

Oba se zasmáli a upili daiquiri. Za slunečného dne se to lehko směje při myšlence na mučení. „Už abych šel, pane Wormolde.“

„Máte jistě cely nabity mými špióny.“

„Vždycky se najde místo pro dalšího, na to stačí nějaká ta poprava.“

„Chystám se, že vás jednou porazím v dámě, pane kapitáne.“

„Na to bych moc nedal, pane Wormolde.“

Wormold se díval z okna za kapitánem Segurou, jak na cestě do kanceláře prochází kolem šedé, jakoby z pemzy vytesané Kolumbovy sochy. Pak si dal ještě jedno daiquiri zdarma; Havana klub a kapitán Segura mu nějak nahradili vinárničku U sedmokrásy a doktora Hasselbachera – bylo to jako životní přechod a Wormold se s tím musel vyrovnat. Čas nebylo možno vrátit nazpátek. Doktor Hasselbacher byl před ním ponížen a přátelství nepřetržá ponížení. Od té doby se už s doktorem Hasselbacherem neviděli. V klubu se cítil, stejně jako u Sedmokrásy, občanem Havany; elegantní mladík, který mu přinesl skleničku, se mu nepokoušel prodat láhev rumu z kolekce rozestavěné na jeho stole. Pán s šedivou bradkou si jako vždy v tuto dobu četl ranní noviny; jako obvykle se tu na své denní

obchůzce zastavil listonoš, aby si zadarmo vypil skleničku: ti všichni byli také havanskými občany. Z nálevny vycházeli čtyři turisté a nesli si pletené košíčky s lahvemi rumu; byli rozehřátí a rozjareni a kochali se ilusí, že je pití nic nestálo. Pomyslel si: Ti jsou tu cizinci a nelze je samozřejmě mučit.

Wormold vypil daiquiri příliš rychle, a když vycházel z Havana klubu, píchalo ho v očích. Turisté se nahýbali přes kašnu ze sedmnáctého století; naházeli do ní tolik mincí, že by jimi dvojnásobně zaplatili, co vypili: chtěli si zajistit šťastný návrat. Zavolal na něho ženský hlas, ohlédl se a spatřil Beatrici. Stála mezi sloupy kolonády, u krámků s upomínkovými předměty, obklopena tykvemi, řehtačkami a černými panenkami.

„Kde se tu berete?“

Vysvětlovala: „Je mi vždycky úzko, když jste s tím Segurou. Chtěla jsem tentokrát mít jistotu...“

„O čempak?“ Napadlo ho, jestli konečně nepojala podezření, že žádné agenty nemá. Možná, že dostala z Londýna nebo od 59200 z Kingstonu pokyny, aby ho sledovala. Vykročili na cestu k domovu.

„Jistotu, že to není léčka, že na vás nečíhá policie. Dvojitý agent, to je vždycky ošemetná záležitost.“

„Děláte si zbytečné starosti.“

„A vy nemáte nazbyt zkušeností. Pamatujte, co se stalo s Raúlem a Cifuentesem.“

„Cifuentese vyslýchala policie.“ Dodal s ulehčením: „Ten zvadl, teď nám z něho žádný užitek nekyne.“

„Nezvadl jste i vy?“

„Nic z něho nedostali. Otázky kladl kapitán Segura a Segura patří k nám. Myslím, že by bylo na čase, abychom mu vyplatili prémii. Pokusí se pro nás sestavit podrobný seznam cizích agentů, kteří tu působí – amerických i ruských. Říká jim divoké kachny.“

„To by bylo, panečku, terno. A ta zařízení?“

„Ta musíme nechat na čas odpočinout. Nemohu po něm chtít, aby jednal proti své vlasti.“

Když míjeli katedrálu, podal jako obvykle almužnu slepému žebrákovi, který seděl na kostelních schodech, Beatrice řekla: „Člověk by skoro řekl, že v tomhle slunci stojí za to být slepý.“ Ve

Wormoldovi se probudil tvůrčí instinkt. Řekl: „Víte, on není doopravdy slepý. Vidí všechno, co se tu šustne.“

„To musí být dobrý herec. Pozorovala jsem ho celou tu dobu, co jste byl za Segurou.“

„A on pozoroval vás. Abych pravdu řekl, je to jeden z mých nejlepších donašečů. Když mám schůzku se Segurou, vždycky si ho sem posadím. Opatrnosti nezbyvá. Nejsem tak lehkomyšlný, jak si myslíte.“

„To jste ústředí nikdy nehlásil.“

„Nemělo to smysl. Údaje o slepém žebrákovi by si těžko opatrovali a informace mi žádné nedodává. Ale stejně, kdyby mě byli zatkli, dověděla byste se o tom během deseti minut. Co byste dělala?“

„Spálila bych všechny doklady a odvezla bych Milly na velvyslanectví.“

„A co s Rudym?“

„Tomu bych řekla, aby ohlásil Londýnu, že přerušujeme spojení, a pak aby se uchýlil do podzemí.“

„Jak se to dělá, když se člověk uchyluje do podzemí?“ Nepídil se po odpovědi. Říkal pomalu, jak se příběh sám odvíjel: „Ten žebrák se jmenuje Miguel. Dělá to všechno vlastně z lásky. Abych vám řekl, zachránil jsem mu jednou život.“

„Jak?“

„Ale nic to nebylo. Nehoda na přivozu. Prostě já jsem náhodou uměl plavat a on ne.“

„Dali vám vyznamenání?“ Rychle se po ní podíval, ale v jejím obličejí se zračil pouze nevinný zájem.

„Ne. Žádná sláva z toho nebyla. Dali mi ještě pokutu, že jsem ho vytáhl na břeh ve vojenském pásmu.“

„To je ale romantický příběh. A teď by za vás samozřejmě položil život.“

„Tak daleko bych nezacházel.“

„Prosím vás, povězte mí – máte vy někde šestákovou účetní knížku v černých deskách z voskovaného plátna?“

„Pokud vím, nemám. Proč?“

„Takovou, do které jste si zapisoval své první nákupy per

a kancelářských gum?“

„Jak jste přišla na pera?“

„Ale nic, to mě jen tak napadlo.“

„Účetní kniha se za šesták nedostane. A pera – dneska už nikdo nepoužívá per.“

„Pusťte to z hlavy. To jenom Henry mi něco povídal. Pochopitelný omyl.“

„Kdo je Henry?“ zeptal se.

„59200,“ odpověděla. Pocítil podivuhodnou žárlivost, protože navzdory pravidlům o utajení mu jen jednou řekla Jime. Když přišli, bylo v domě jako obvykle pusto; uvědomoval si, že už nepostrádá Milly, a cítil smutnou úlevu člověka, který zjišťuje, že alespoň jedna láska ho už nebolí.

„Rudy je venku,“ řekla Beatrice. „To si šel určitě koupit cukroví. Moc se tím cpe. Musí spotřebovat hroznou spoustu energie, protože netloustne, ale nechápu jak.“

„Abychom se dali do práce. Je třeba odeslat telegram. Segura poskytl cenné údaje o pronikání komunistů do policie. Ani byste nevěřila...“

„Já věřím skoro všemu. Podívejte se, tuhle. Právě jsem objevila v kódovacích tabulkách něco úžasného. Víte, že je tu skupina pro slovo eunuch? Myslíte, že se to často vyskytuje v telegramech?“

„Počítám, že to potřebují v istanbulské pobočce.“

„Kdybychom to tak mohli použít. Nešlo by to?“

„Hodláte se ještě někdy vdát?“

Beatrice řekla: „Vaše volné asociace bývají někdy trochu příliš průhledné. Myslíte, že Rudy vede tajný život? V kanceláři všechnu tu energii nemůže spotřebovat.“

„Jak je to zavedeno s tajným životem? Je třeba vyžádat si povolení z Londýna, než člověk začne?“

„To víte, muselo by se všechno ověřit, než byste zašel nějak dál. Londýn má rád, když erotické záležitosti nepřekračují rámec oddělení.“

Kapitola druhá

„Stává se ze mne zřejmě vážená osoba,“ řekl Wormold. „Dostal jsem pozvání, abych pronesl řeč.“

„Kde?“ zeptala se Milly a zdvořile vzhlédla od Dámské jezdecké ročenky. Bylo to za podvečerního času, po práci, a na střechy se kladly poslední zlaté paprsky a klouzaly po Milliných medových vlasech a po whisky v jeho sklenici.

„Na výročním obědě Sdružení evropských obchodníků. Předseda, doktor Braun, mě vyzval, abych učinil projev – jako nejstarší člen. Čestným hostem bude americký generální konsul,“ dodal hrdě. Zdálo se to tak dávno, co přijel do Havany a seznámil se ve vinárně Florida s rodinou, k níž patřila dívka, jež se stala Millinou matkou; teď je tu nejstarším obchodníkem. Mnoho jich odtud odešlo: za poslední války se někteří vrátili domů bojovat – Angličané, Němci, Francouzi – ale jeho nevzali kvůli chromé noze. Nikdo z nich se na Kubu nevrátil.

„O čem budeš mluvit?“

Řekl smutně: „Nebudu mluvit. Nevěděl bych, co mám říkat.“

„Dám na to krk, že bys je všechny strčil do kapsy.“

„Kdepak. Nejstarší člen třeba jsem, Milly, ale taky nejmenší. Vývozci rumu a doutníků – to jsou ti praví hlaváči.“

„Ty jsi ty.“

„Škoda, že sis nevybrala chytřejšího otce.“

„Kapitán Segura říká, že v dámě si vedeš docela obstojně.“

„Ale ne tak dobře jako on.“

„Prosím tě, přijmi to, tati,“ řekla. „Byla bych na tebe hrozne pyšná.“

„Udělám ze sebe blázna.“

„Neuděláš. Mně kvůli.“

„Tobě kvůli bych snesl modré z nebe. Dobrá. Přijmu to.“

Rudy zaklepal na dveře. Byla to hodina, kdy naposled poslouchal; v Londýně byla půlnoc. Řekl: „Je tu naléhavý telegram z Kingstonu. Mám zajít pro Beatrici?“

„Ne, vyřídím to sám. Chystá se do kina.“

„Obchody se zřejmě hýbou,“ řekla Milly.

„To víš.“

„Ale mně se nezdá, že bys prodával nějak víc vysavačů.“

„To je všechno dlouhodobá reklamní kampaň,“ řekl Wormold.

Zašel do své ložnice a dešifroval telegram. Byl od Hawthorna. Wormold měl přiletět nejbližším dosažitelným letadlem do Kingstonu a podat hlášení. Pomyslel si: Tak na to konečně přišli.

2

Místem schůzky měl být hotel Pod myrtami. Wormold nebyl na Jamajce už léta a zhrozil se té špíny a vedra. Odkud se bere ta zbědovanost britských držav? Kde se usadili Španělé, Francouzi a Portugalci, tam vybudovali města, ale Angličané prostě nechali města růst. Nejubožejší ulička v Havaně si zachovala svou důstojnost ve srovnání s ubožáckými baráčky Kingstonu – chatrčemi postavenými ze starých plechovek od benzínu, zastřešenými plechem uzmutým odněkud ze hřbitova vyražených aut.

Hawthorne seděl v lehátku na verandě hotelu Pod myrtami a popíjel brčkem plantážnický punč. Jeho oblek byl právě tak bez poskvrnky, jako když se s ním Wormold setkal poprvé; úmorné vedro se projevilo jedině trochou pudru, který mu přischl pod levým uchem. Řekl: „Hačňte si.“ I ta hantýrka byla jako dřív.

„Děkuji.“

„Měl jste dobrou cestu?“

„Měl. Děkuji.“

„To jste určitě rád, že jste doma, vidíte?“

„Doma?“

„Myslím jako tady – že si oddechnete od těch Španěláků. Zase na britském území.“ Wormold si vzpomněl na chatrče, které viděl podél přístavu, na beznadějně sešlého starce, který spal na kousíčku stínu, na otrhané dítě, jež chovalo v náručí kousek připraveného dřeva. Řekl: „Havana není tak zlá.“

„Dejte si plantážnický punč. Mají tu dobrý.“

„Děkuji.“

Hawthorne řekl: „Vyskytly se nějaké potíže, proto jsem vás žádal, abyste přijel.“

„Copak?“ Wormold usoudil, že má vyjít najevo pravda. Může být zatčen, když je teď na britském území? Z čeho ho obviní? Možná z toho, že vylákal peníze pod falešnou záminkou, nebo mu hodí na krk něco docela mlhavého a přelíčení se bude konat in camera podle zákona o státním tajemství. „Ohledně těch zařízení.“

Chtěl vysvětlit, že Beatrice o tom všem nemá tušení; že nemá spoluviníka kromě lidské lehkovernosti. „Co je s nimi?“ zeptal se,

„Škoda, že se vám nepodařilo získat snímky.“

„Snažil jsem se. Víte, jak to dopadlo.“

„Vím. Z těch nákrešů si člověk mnoho nevybere.“

„Nedělal je kreslič z povolání.“

„Nevykládejte si to mylně, příteli. Vykonali jste zázraky, ale víte, jednu dobu jsem vás – málem podezříval.“

„Z čeho?“

„No, některé z nich mi tak trochu připomínaly – upřímně řečeno, připomínaly mi části vysavače.“

„Ano, to mě taky napadlo.“

„A pak jsem si vzpomněl na všechny ty **tentočky** u vás v krámě, chápete?“ **thingummies**

„To jste myslel, že věším tajné službě bulíky na nos?“

„Teď to ovšem zní fantasticky, já vím. Ale stejně, v jistém směru se mi ulevilo, když jsem zjistil, že ti druzí se rozhodli sprovodit vás ze světa.“

„Sprovodit mě ze světa?“

„To skutečně dokazuje, že ty nákresy jsou pravé, chápete.“

„Kterí druzí?“

„Druhá strana. To hloupé podezření jsem si naštěstí nechal pro sebe.“

„Jak mě hodlají sprovodit ze světa?“

„K tomu ještě dojdeme – taková travičská záležitost. Abyste mi rozuměl, s výjimkou snímků nám nic nemohlo lépe potvrdit vaše hlášení. Dřív jsme si je spíš drželi pod kloboukem, ale teď jsme je rozeslali po všech složkách ozbrojených sil. Poslali jsme je i do atomového výzkumu. Nic jsme z nich nevytáhli. Říkali, že s jadernou reakcí to nemá žádnou spojitost. Chyba je v tom, že jsme měli plnou hlavu těch atomčků a docela jsme zapomněli, že mohou být i jiné

druhy vědeckého vedení války, právě tak nebezpečné.“

„Jak mě hodlají otrávit?“

„Hezky popořádku, příteli. Nesmí se zapomínat na ekonomickou, stránku válčení. Kuba si nemůže dovolit pustit se do výroby vodíkových bomb, ale co když vynášli něco, co je na krátkou vzdálenost stejně účinné a přitom levné? To je to důležité slůvko – levné.“

„Prosím vás, mohl byste mi říci, jak mě hodlají sprovodit ze světa? Zajímá mě to osobně, chápete?“

„To víte, že vám to povím. Jen jsem vás chtěl napřed obeznámit s tím, jak se věci mají, a říci vám, jakou máme všichni radost – tedy z toho, že se vaše zprávy potvrdily. Chystají se vás otrávit na nějakém slavnostním obědě.“

„Na obědě Sdružení evropských obchodníků?“

„To bude, tuším, ono.“

„Jak to víte?“

„Pronikli jsme tu do jejich organisace. Podivil byste se, kolik toho víme o všem, co se děje ve vaší oblasti. Mohu vám například říci, že smrt lomeno čtyři se udála nedopatřením. Chtěli ho jenom zastrašit, stejně jako zastrašili lomeno tři tím, že po něm stříleli. Vy jste první, koho se opravdu rozhodli zavraždit.“

„To mě utěšuje.“

„Víte, určitým způsobem je to pocta. Jste teď nebezpečný.“ Hawthorne vyloudil srkavý zvuk, jak vysával do poslední kapky punč, který zůstal mezi vrstvami ledu, pomeranče, ananasu a višní nahoře.

„Abych tam tedy raději nechodil,“ řekl Wormold. Překvapilo ho, jaké pocítil zklamání. „To bude první oběd za deset let, který vynechám. Dokonce mě požádali, abych promluvil. Firma vždycky považuje mou účast za žádoucí. Mám jako hájit barvy podniku.“

„Ale vždyť vy tam musíte jít.“

„A dát se otrávit?“

„Přece nemusíte nic jíst.“

„Zkoušel jste už někdy jít na slavnostní oběd a nevzít tam nic do úst? Taky je tu otázka pití.“

„Láhev vína nemohou jen tak otrávit. Můžete ze sebe dělat

alkoholika, takového, co nejí a jenom pije.“

„Děkuji pěkně. To by se ke mně zaručeně zákazníci jen hrnuli.“

„Na alkoholika nedokáže nikdo zanevřít,“ řekl Hawthorne. „Kromě toho, jestli tam nepůjdete, budou v tom něco čichat. Můj zdroj bude ohrožen. Musíme své zdroje chránit.“

„To je asi také věc cviku, že?“

„Právě, přáteli, právě. Další věc: víme o spiknutí, ale neznáme spiklence, pouze jejich znaky. Vypátráme-li, kdo to je, můžeme naléhat, aby je pozavírali. Rozvrátíme jim organizaci.“

„Jistě, dokonalé vraždy neexistují, vidíte? Nejspíš vyjdou při pitvě najevo skutečnosti, které vám umožní přesvědčit Seguru, aby zakročil.“

„Snad se nebojíte? Tohle je nebezpečné povolání. Neměl jste se do toho pouštět, jestliže jste nebyl připraven...“

„Vy jste jako spartská matka, Hawthorne. Vraťte se jako vítěz, nebo zůstaňte pod stolem.“

„Vidíte, to je zrovna nápad. Mohl byste v příhodnou chvíli sklouznout pod stůl. Vrahové by si mysleli, že jste mrtev a ostatní by si prostě mysleli, že jste opilý.“

„Tohle není žádná diplomatická recepce. Evropané obchodníci nepadají pod stůl.“

„Nikdy?“

„Nikdy. Vy si myslíte, že si to moc беру, vidíte?“

„Myslím, že zatím není třeba, abyste si dělal starosti. Vždyť vám nenakládají na talíř, vezmete si sám.“

„To jistě. Jenže v Nacionálu se vždycky začíná krabem *à la morro*. Toho připravují předem.“

„Tak ho nesmíte jíst. Spousta lidí nejí kraba. Až budou podávat další chody, neberte si nikdy tu porci, kterou budete mít před sebou. Je to, jako když se vám kouzelník snaží podstrčit kartu. Musíte ji prostě odmítnout.“

„Ale kouzelníkovi se obvykle tak jako tak podaří podstrčit vám kartu, kterou chce.“

„Já vám něco povím – říkal jste, že ten oběd má být v Nacionálu?“

„Ano.“

„Tak proč nepoužijete lomeno sedm?“

„Kdo je to lomeno sedm?“

„Copak si nepamatujete své vlastní agenty? To je přece vrchní číšník z Nacionálu, ne? Může vám pomoci a dohlédnout, aby se s vaším talířem neprováděly žádné kejkle. Však je na čase, aby vykázal nějakou činnost za ty peníze. Nepamatuji se, že byste poslal od něho jedinou zprávu.“

„Nemohl byste mi nějak naznačit, kdo bude ten člověk u oběda? Myslím ten člověk, který se chystá mně...“ zarazil se na slově zabít... „to udělat.“

„Ani potuchy, příteli. Buďte ve střehu přede všemi. Dejte si ještě plantážnický punč.“

3

Ve zpátečním letadle na Kubu bylo málo cestujících: Španělka s hejnem dětí – jedny vrískaly a druhým se obrátil žaludek, sotva se odlepili od země; černoška, která měla v plědu zabaleného živého kohouta; kubánský vývozce doutníků, jehož znal Wormold od vidění, a nějaký Angličan v tweedovém saku, který pokuřoval z lulky, dokud mu letuška nepřikázala, aby ji zhasil. Potom ostentativně cucal prázdnou lulku po celý zbytek cesty a silně se potil do tweedu. Mel nevrlý výraz člověka, který je vždycky v právu.

Když byl podáván oběd, přesunul se o několik míst dozadu a posadil se k Wormoldovi. Řekl: „Ty uřvané spratky nesnesu. Dovolíte?“ Podíval se do papírů, které měl Wormold na koleně. „Vy jste u Rychlosavů?“ řekl.

„Ano.“

„Já jsem u Bleskosavů. Jmenuji se Carter.“

„Tak?“

„Jedu na Kubu teprve podruhé. Říká se, že je tam veselo,“ řekl, profoukl dýmku, odložil ji a pustil se do oběda.

„Což o to,“ řekl Wormold, „jestli si potrpíte na ruletu nebo na bordely.“

Carter poklepal na svůj váček na tabák, jako by hladil po hlavě

psa – „můj věrný pes mi druhem bude“.

„Nemyslel jsem zrovna... Ačkoliv puritán nejsem, to zase ne. Bylo by to jistě zajímavé. Kdo chce s vlky žít...“ Změnil předmět hovoru. „Jdou vám vysavače hodně na odbyt?“

„Obchody nejsou nejhorší.“

„My teď máme nový model, ten udělá díru do světa.“ Nabral si velké sousto světlefialového dortu a pak si ukrojil kus kuřete.

„Jděte.“

„Běhá to jak motor jako od žacího strojek. Pro rozmilou hospodyňku úklid hotová hračka. Netřeba vláčet za sebou hadice po celém bytě.“

„Hodně hučí?“

„Zvláštní tlumič. Tišší než váš model. Říkáme mu Tichošlapka.“ Lokl si želví polévky a pak se dal do ovocného salátu a chroustal vinná zrnka mezi zuby. Řekl: „Chystáme se brzy otevřít zastoupení na Kubě. Znáte doktora Brauna?“

„Už jsme se setkali. Ve Sdružení evropských obchodníků. Je to náš předseda. Dováží jemnou mechaniku ze Ženevy.“

„To je on. Poskytl nám velmi cenné rady. Jedu vlastně na ty vaše hody jako jeho host. Dávají vám slušný oběd?“

„Však víte, za co takový hotelový oběd stojí.“

„Určitě je lepší než tenhle,“ řekl a vyplivl slupku z hroznů. Přehlédln chřest v majonéze a pustil se teď do něho. Potom zalovil v kapse. „Tady je moje navštívenka.“ Na navštívence stálo: „William Carter, bakalář technických nauk (Nottwich)“ a v rohu „Bleskosav, akc. spol.“ Řekl: „Zdržím se týden, bydlet budu v Seville-Biltmoru.“

„Bohužel, nemám u sebe navštívenku. Jmenují se Wormold.“

„Neznal jste nějakého Davise?“

„Nevzpomínám si.“

„Bydleli jsme spolu v podnájmu jako studenti. Dal se potom ke Strojvaru a odebral se do zdejších končin. To je vám zvláštní – kam člověk přijde, tam potká někoho z Nottwiche. Vy jste tam nebyl, vidíte?“

„Ne.“

„V Readingu?“

„Já jsem na universitu nechodil.“

„Ani bych to nepoznal,“ odpověděl mu Carter mile. „Byl bych šel do Oxfordu, jenže tam jsou v technologii hrozně zaostalí. To se tak hodí pro učitele, počítám.“ Začal opět cucat svou prázdnou dýmku jako nemluvně dudlík, až mu hvízdalo mezi zuby. Najednou se znovu ozval, jako by mu nějaký zbyteček třísla podráždil jazyk trpkou příchutí. „Přežitky,“ řekl, „relikvie. Žijí z vlastní minulosti. Já bych je zrušil.“

„Co byste zrušil?“

„Oxford a Cambridge.“ Vzal z podnosu jediné jídlo, jež na něm zbylo, rohlík, a rozdrobil jej, jako věky či břechťan rozdrobí kámen. U celní prohlídky ho Wormold ztratil. Měl nějaké potíže kvůli svému vzorkovému Bleskosavu a Wormold neviděl důvodu, proč by mu měl představitel Rychlosavu usnadňovat vstup na kubánskou půdu. Beatrice na něho čekala na letišti s hillmanem. Už dlouhá léta nezažil, aby na něho čekala žena.

„Pořídil jste dobře?“

„Dobře. Zřejmě jsou se mnou spokojeni.“ Pozoroval její ruce na volantu; bylo horké odpoledne a nemela rukavice; byly to krásné a obratné ruce.

Řekl: „Dneska nemáte prsten.“

Odpověděla: „Myslela jsem, že to nikdo ani nepostřehne. Milly to taky neuniklo. Vy jste všímavá rodina.“

„Snad jste ho neztratila?“

„Včera jsem si ho při mytí sundala a zapomněla jsem si ho zase navléknout. Má vůbec smysl nosit prsten, na který člověk zapomíná?“

Potom jí Wormold pověděl o obědě. „Vy tam chcete jít?“ řekla.

„Hawthorne s tím počítá. Abych chránil jeho zdroj.“

„Ať si strčí zdroj za klobouk.“

„Mluví pro to lepší důvod. Co mi říkal doktor Hasselbacher. Rádi berou člověku to, co miluje. Když nepůjdu, vymyslí si něco jiného. Něco horšího. A nebudeme vědět co. Příště bych to nemusel být já – myslím, že se nemiluji natolik, aby je to uspokojilo – mohla by to být Milly. Nebo vy.“ Uvědomil si, co vyplývá z jeho slov, až když ho vysadila přede dveřmi jeho domu a odjela.

Kapitola třetí

Milly řekla: „Vypil jsi jenom šálek kávy a nic jiného sis nevzal. Ani kousek topinky.“

„Nemám prostě chuť.“

„To se zase dneska přejíš na tom obchodnickém obědě, a přitom sám nejlíp víš, že ti krab *à la morro* nedělá dobře na žaludek.“

„Slibuji ti, že budu moc a moc opatrný.“

„Udělal bys mnohem líp, kdyby ses pořádně nasnídal. Potřebuješ vločky, abys měl nějaký podklad pro ten alkohol, co tam vypiješ.“
Dneš měla svůj den.

„Nezlob se, Milly, prostě nemohu. Honí se mi v hlavě myšlenky. Prosím tě, netrap mě. Dneska ne.“

„Připravil sis řeč?“

„Dělal jsem co jsem mohl, ale já žádný řečník nejsem, Milly. Nevím, proč si pozvali mne.“ Ale stísnně si uvědomoval, že asi ví proč. Někdo musel působit vlivně na doktora Brauna, někdo, koho je třeba odhalit za každou cenu. Pomyslí si: Tou cenou jsem já.

„Dám za to krk, že vyvoláš sensaci.“

„Vynasnažím se ze všech sil, abych na tomhle obědě sensaci nevyvolal.“

Milly odešla do školy a Wormold zůstal sedět u stolu. Výrobci ovesných kostek značky Obilorka, kterou si Milly oblíbila, vytiskli na krabici nejnovější dobrodružství trpaslíčka Dejdy. Trpaslíček Dejda se tentokrát v kratičkém pokračování střetl s krysou velikosti bernardýna a obrátil ji na útěk tím, že se vydával za kočku a zamňoukal. Byl to prostinký příběh. Těžko mohl být považován za přípravu do života. Výrobci Obilorky rovněž slibovali vzduchovku tomu, kdo pošle dvanáct víček. Jelikož byla krabice téměř prázdná, jal se Wormold odřezávat víčko a vedl při tom nůž pečlivě po vytečkované čáře. Objížděl právě poslední růžek, když vstoupila Beatrice. Řekla: „Co to děláte?“

„Napadlo mě, že by se nám tu mohla hodit vzduchovka. Stačí nám sehnat ještě jedenáct víček.“

„Včera jsem nemohla usnout.“

„Vypila jste moc kávy?“

„Ne, nejde mi z hlavy to, co vám povídal doktor Hasselbacher. O Milly. Prosím vás, nechod'te na ten oběd.“

„To je nejmenší, co mohu učinit.“

„Číníte se až až. V Londýně z vás mají radost. To poznám podle toho, jaké vám posílají telegramy. Ač si říká Henry co chce, Londýn by si nepřál, abyste se hloupě vydával v nebezpečí.“

„V tom, co říkal, má docela pravdu – když nepůjdu, zkusí oni něco jiného.“

„Nestrachujte se o Milly. Budu ji hlídat jako rys.“

„A kdopak bude hlídat vás?“

„To už patří k mému oboru; sama jsem si ho vybrala. Za mne si nemusíte brát žádnou odpovědnost.“

„Už jste jakživa byla v takovéhle šlamastyce?“

„Ne, ale jakživa jsem nemela takového šéfa. Vy jako byste píchal do vosího hnízda. Víte, naše práce, to bývá obvykle jenom úředničina: psací stůl, pořadače a otravné telegramy; na vraždy si nepotrpíme. A já nechci, aby vás zavraždili. Protože vy jste opravdový. Vy nejste z Malého dobrodruha. Propánakrále, položte tu pitomou krabici a poslouvejte, co vám povídám.“

„Četl jsem si znova trpaslíčka Dejdu.“

„Tak s ním dneska dopoledne zůstaňte doma. Zajdu do města a koupím vám všechny předcházející krabice, abyste věděl, jak to bylo.“

„Hawthorne měl naprostou pravdu. Musím si jenom dávat pozor na jídlo. Skutečně záleží na tom, aby se zjistilo, kdo to je. Pak si budu moci říci, že jsem za ty peníze něco vykonal.“

„Vykonal jste toho spoustu i takhle. Nemá smysl chodit na ten zatracený oběd.“

„Má to smysl. Jde o hrdost.“

„Před kým se chcete ukazovat?“

„Před vámi.“

Proplétal se vestibulem hotelu Nacional mezi vitrínami plnými italské obuvi, dánských popelníků, švédského skla a světlefialových anglických svetrů. Dveře do salónku, kde se konávaly schůzky evropských obchodníků, byly právě za křeslem, v němž nyní seděl doktor Hasselbacher a zcela okatě na něho čekal. Jak se k němu Wormold blížil, zpomaloval krok; bylo to poprvé, co viděl doktora Hasselbachera od oné noci, kdy seděl na posteli v hulánském stejnokroji a – vykládal o starých časech. Členové Sdružení, kteří kolem procházeli do salónku, se zastavovali a oslovovali doktora Hasselbachera; nevěnoval jim pozornost.

Wormold došel ke křeslu, v němž doktor seděl. Hasselbacher řekl: „Nechod'te tam, pane Wormolde.“ Neztlumil při řeči hlas a jeho slova kmitala mezi vitrínami a povolávala pozornost.

„Jak se daří doktore?“

„Povídám, nechod'te tam.“

„Však jsem slyšel.“

„Chystají se vás zabít, pane Wormolde.“

„Jak to víte, doktore?“

„Hodlají vás tam otrávit.“

Několik hostů se zastavilo, dívali se na ně a usmívali se. Jeden z nich, nějaký Američan, řekl: „To tam mají tak mizerné jídlo?“ a všichni se rozesmáli.

Wormold řekl: „Nesed'te tady, doktore. Jste příliš nápadný.“

„Půjdete tam?“

„To víte, že půjdu, mám taky mluvit.“

„A co Milly? Nezapomínejte na ni.“

„O Milly si nedělejte starost. Neponesou mě odtud nohama napřed, doktore. Prosím vás, jděte domů.“

„Dobrá, ale zkusit jsem to musel,“ řekl doktor Hasselbacher. „Budu čekat u telefonu.“

„Zavolám vám, až půjdu domů.“

„Sbohem, Jime.“

„Sbohem, doktore.“ Toho křestního jména se Wormold nenadál. Připomnělo mu, co si vždycky žertem říkával: že doktor Hasselbacher ho tak osloví jedině u smrtelného lože, až se vzdá vší naděje. Najednou se ho zmocnil strach, cítil se opuštěný, zastesklo se mu.

„Wormolde,“ zaslechl, a když se otočil, viděl, že je to Carter od Bleskosavů, ale v tu chvíli pro něho Carter představoval i celou střední Anglii, anglickou nafoukanost, anglickou neomalenost, vše, co skládalo pocit sounáležitosti a jistoty, který pro něho byl obsažen ve slově Anglie.

„Cartere!“ vykřikl, jako by mu z celé Havany bylo setkání s Carterem nejmilejší, a v tom okamžiku vskutku bylo.

„To jsem hrome rád, že vás vidím,“ řekl Carter, „Neznám na tomhle obědě ani živou duši. Dokonce ani svého – ani doktora Brauna.“ Kapsa se mu nadouvala dýmkou a váčkem na tabák; poklepával si po ní, jako by si tím dodával odvahy, jako by se i on cítil mezi cizími.

„Cartere, tohle je doktor Hasselbacher, můj starý přítel.“

„Dobrý den, pane doktore,“ obrátil se k Wormoldovi: „Včera večer jsem vás vyhlížel po všech koutech. Já pořád nějak ne a ne trefit na ty pravé podniky.“

Vykročili spolu k salónku. Vymykalo se to docela rozumu, jakou měl důvěru v krajana, ale na té straně, kde vedle něho krácel Carter, se cítil chráněn.

3

Salónek byl vyzdoben dvěma velkými vlajkami Spojených států na počest generálního konsula a papírové vlaječky, jaké bývají v letištních restauracích, označovaly, kde sedí která národnost. V čele stolu byla švýcarská vlaječka pro doktora Brauna, předsedu; byla tu dokonce i monacká vlaječka pro monackého konsula, který byl jedním z největších vývozců doutníků v Havaně. Měl sedět po

pravici generálního konsula v uznání panovníkova svazku.* Když Wormold s Carterem vstoupili, podávaly se kolem cocktaily a ihned se k nim přitočil číšník. Klamala Wormolda jeho obrazotvornost nebo si číšník přendal opravdu podnos tak, aby se poslední zbylá sklenka daiquiri octla Wormoldovi u ruky?

„Ne. Děkuji.“

Carter vztáhl ruku, ale číšník už mezitím odkvapil ke dveřím do kuchyně.

„Neračte si raději přát suchý martini, prosím?“ ozvalo se Wormoldovi za zády. Otočil se. Byl to vrchní číšník.

„Ne, ne, ty já nerad.“

„Skotskou prosím? Sherry? Old-fashioned? Račte si poručit, co vám libo.“

„Nechci nic k pití,“ řekl Wormold a vrchní číšník ho opustil a věnoval se jinému hostu. Pravděpodobně to byl lomeno sedm; zvláštní, měl-li být ironil osudu právě on tím vrahem. Wormold se rozhlížel po Carterovi, ale ten se vydal hledat svého hostitele.

„Raději pijte, co se do vás vejde,“ řekl nějaký hlas se skotským přízvukem. „Jmenuji se MacDougall. Jak to vypadá, sedíme vedle sebe.“

„My jsme se tu ještě neviděli, či viděli?“

„Převzal jsem to po McIntyroví. Znal jste přece McIntyru?“

„Znal, znal.“ Doktor Braun pověsil bezvýznamného Cartera na krk jinému Švýcaru, který obchodoval hodinkami, a prováděl teď amerického generálního konsula po místnosti a představoval jej nejvýznačnějším členům. Skupinka Němců se držela zvlášť, velmi případně u západní stěny; nadřazenost západní marky poznamenávala jejich tváře jako jizvy ze soubojů: národní čest, která přežila Belsen, závisela nyní na devisovém kursu. Wormolda napadlo, zda to byl některý z nich, kdo vyzradil doktoru Hasselbacherovi tajemství oběda. Vyzradil? Třeba ani ne. Možná, že doktor Hasselbacher byl vydíráním donucen obstarat jim jed.

* Monacký panovník Rainier III. se před několika lety oženil s americkou filmovou hvězdou a milionářkou Grace Kelly.

Každopádně vybral jistě s ohledem na staré přátelství něco, co působí bezbolestně, pokud nějaký jed působí bezbolestně.

„Povídal jsem vám,“ mlel pan MacDougall neúnavně dál jako skotský rejdivák, „že byste udělal líp, kdybyste se napil teď. Potom už nic nedostanete.“

„Snad bude víno, nebude?“

„Podívejte se na stůl.“ U každého místa stála zvlášť malá láhev mléka, „Copak jste nečetl pozvánku? Americký oběd na modrém talíři na počest našeho velikého amerického spojence.“

„Na modrém talíři?“

„Víte přece, co to je modrý talíř, ne? Strčí vám pod nos všechno jídlo už naložené na talíři – pečeného krocana, brusinkovou omáčku, uzenky, mrkev a smažené brambůrky. Já smažené brambůrky nemohu ani vidět, ale u modrého talíře nemá člověk na vybranou.“

„Ne? Pročpak?“

„Co vám dají, to sníte. To je demokracie, pane.“

Doktor Braun je svolával ke stolu. Wormold doufal, že krajané budou sedět spolu a že bude mít po druhém boku Cartera, po jeho levici však sedel nějaký neznámý Skandinávec, který nerudně hleděl na svou láhev mléka. Wormold si pomyslel: Někdo to dobře nastrojil. Ničemu nelze věřit, ani tomu mléku ne. Číšníci už pobíhali kolem tabule s krabem á la morro. Pak si s ulehčením všiml, že Carter sedí za stolem naproti němu. V jeho prostřednosti bylo něco nesmírně ubezpečujícího. Člověk se k němu mohl obrátit o pomoc se stejnou důvěrou jako k anglickému strážníkovi, protože znal jeho myšlenky.

„Ne,“ řekl Wormold číšníkovi, „kraba si nevezmu.“

„Moudře jste učinil, že jste si ho nevzal,“ řekl pan MacDougall. „Já tohle taky nejím. Nesnáší se to s whisky. Když upijete trochu té chlazené vody a podržíte mi sklenku pod stolem, mám tu v kapse láhev a je v ní dost pro nás pro oba.“

Wormold bez rozmyšlení natáhl ruku po sklenici, ale pak se ho zmocnily pochyby. Kdo je ten MacDougall? Dřív ho jakživ neviděl a teprve dnes se poprvé dovídá, že McIntyre odjel. Copak není možné, že je voda a třeba i whisky v té láhvi otrávená?

„Pročpak odjel McIntyre?“ zeptal se s rukou na sklenici.

„Ale, to byla taková záležitost,“ odpověděl pan MacDougall, „však víte, jak to chodívá. Obráťte do sebe tu vodu. Ať se vám v ní ta skotská neutopí. Je výtečná, sladová.“

„Na mne je ještě moc brzy. Každopádně vám děkuji.“

„Jestliže nevěříte vodě, to vám schvaluji,“ řekl pan MacDougall dvojsmyslně. „Já si naleju taky neředenou. Jestli by vám nevadilo napít se se mnou z kalíšku...“

„Ne, opravdu, na pití je časná hodina.“

„Hodiny pro pití si určili Angličané, ne Skotové. Co nejdřív nám určí hodiny i pro umírání.“

Carter řekl přes stůl: „Mně by to nevadilo. Jmenuji se Carter,“ a Wormold s ulehčením viděl, že pan MacDougall nalévá whisky; to znamenalo o jedno podezření méně, protože Cartera by jistě nikdo nechtěl otrávit. Tak jako tak, pomyslel si, s tou skotštinou pana MacDougalla něco nehraje. Zavání podvrhem jako Ossian.

„Svenson,“ řízně řekl zachmuřený Skandinávec, který seděl za švédskou vlajčkou; Wormold se alespoň domníval, že je to švédská: nikdy nedovedl najisto od sebe rozeznat vlajky skandinávských států.

„Wormold,“ řekl.

„Co je to za nesmysl s tím mlékem?“

„Myslím,“ odpověděl Wormold, „že pan doktor Braun je příliš velký puntičkář.“

„Nebo vtipálek,“ řekl Carter.

„Neřekl bych, že doktor Braun má mnoho smyslu pro humor.“

„A čím vy se zabýváte, pane Wormolde?“ zeptal se Švéd. „Prodávám vysavače. A vy?“

„Sklo. Jak víte, švédské sklo je nejlepší na světě. Ten chléb je velmi dobrý. Vy nejíte chléb?“ Vypadalo to, jako by si byl připravil rozhovor napřed podle konverzační příručky.

„Nechal jsem toho. To víte, jde to na sádlo.“

„Já bych řekl, že vám by trochu sádla neuškodilo.“ Pan Svenson se zasmál tak ponuře, jak by zaznělo bujaré výsknutí v dlouhé severské noci. „Odpusťte. Mluvím o vás jako o huse.“

Na konci stolu, kde seděl generální konsul, začínali roznášet modré talíře. Pan MacDougall to s krocanem neuhádl; hlavním chodem bylo smažené kuře. Ale uhádl mrkev, smažené brambůrky

a uzenky. Doktor Braun zůstal trochu pozadu; obíral ještě kraba. Generální konsul ho zřejmě pozdržel naléhavým hovorem a upřeným pohledem vypouklých č oček. Stůl obcházeli dva číšníci, jeden letmo sbíral zbytky kraba, druhý místo nich kladl na stůl modré talíře. Kromě generálního konsula nikoho ani nenapadlo otevřít láhev s mlékem. K místu, kde seděl Wormold, zalétlo nejasně slovo „Dulles“. Přispěchal číšník se dvěma talíři; jeden položil před Skandinávce, druhý byl Wormoldův. Wormoldovi se vtírala myšlenka, že celá ta hrozba jeho životu by mohl být jen hloupý kanadský žertík. Třeba je Hawthorne takový šprýmař a doktor Hasselbacher... Vzpomněl si, jak se ho Milly ptala, zda si z něho doktor Hasselbacher někdy utahuje. Leckdy připadá člověku snadnější vystavit se nebezpečí smrti než posměchu. Měl touhu svěřit se Carterovi a uslyšet od něho rozumnou odpověď; díval se na svůj talíř a všiml si najednou něčeho zvláštního. Chyběla na něm mrkev. Řekl rychle: „Vy rád bez mrkve,“ a přisunul talíř panu MacDougallovi.

„Já nerad smažené brambůrky,“ řekl rychle pan MacDougall a posunul talíř před luxemburského konsula. Luxemburský konsul, hluboce zabraný do rozhovoru s nějakým Němcem, sedícím naproti němu, podal talíř s roztržitou zdvořilostí svému sousedu. Zdvořilost zachvátila všechny, kdo ještě nedostali jídlo, a talíř čile putoval k doktoru Braunovi, kterému číšník právě odnesl zbytky kraba. Vrchní číšník zpozoroval, co se děje, a vyrazil podél stolu za talířem, ale ten si stále udržoval náskok. Wormold zastavil číšníka, který se vracel z kuchyně s dalšími modrými talíři, a vzal si jeden od nebo.

Číšník vypadal zmateně, Wormold se pustil s chutí do jídla. „Mrkvička je výtečná,“ pochvaloval si.

Vrchní číšník okolkoval u doktora Brauna. „Promiňte, pane doktore,“ řekl, „nedali vám mrkev.“

„Já mrkev nerad,“ odpověděl doktor Braun a ukrojil si kus kuřete.

„Račte odpustit,“ řekl vrchní číšník a sebral doktoru Braunovi talíř. „V kuchyni se spletli.“ S talířem v ruce jako kostelník s mísou na milodary prošel celým sálem ke dveřím do kuchyně. Pan MacDougall uskrával vlastní whisky.

„Myslím, že teď bych si troufl,“ řekl Wormold. „Na oslavu.“

„Pašák. S vodou nebo čistou?“

„Směl bych si vzít vaši vodu? Mně do ní spadla moucha.“

„Jistě.“ Wormold upil dvě třetiny vody a nastavil sklenici, aby mu do ní pan MacDougall nalil whisky ze své kapesní lahvičky. Pan MacDougall mu nalil dvojitou a neulakomil se při tom. „Nastavte ještě. Jste za námi dvěma pozadu,“ řekl a Wormold se opět octl na půdě důvěry. Zalila ho vlna vřelé náklonnosti k sousedu, jehož podezřival. Řekl: „Musíme se vídat častěji.“

„Takováhle událost by za nic nestála, kdyby nesvedla lidi dohromady.“

„Kdyby jí nebylo, nebyl bych se seznámil s vámi ani s Carterem.“ Všichni tři se ještě napili. „Vás dva musím seznámit se svou dcerou,“ řekl Wormold, jehož hrála whisky u osrdí. „Jak vám jdou obchody?“

„Není to nejhorší. Rozšiřujeme podnik.“ Doktor Braun ťukal na stůl a žádal o klid.

„K přípitku nám přece musejí donést nějaké pití,“ ozval se Carter zvučným, nepotlačitelným, nottwichským hlasem, který hřál stejně jako whisky.

„Chlapče,“ řekl pan MacDougall, „bude se řečnit, ale připíjet se nebude. Abychom ty parchanty poslouchali bez podpory alkoholu!“

„Já k těm parchantům taky patřím,“ řekl Wormold. „Vy máte mluvit?“

„Jako nejstarší člen.“

„To mě těší, že jste se toho ve zdraví dožil,“ řekl pan MacDougall. Americký generální konsul, vyzván doktorem Braunem, začal řečnit. Hovořil o duchovních svazcích mezi demokratickými státy – počítal zřejmě Kubu mezi demokratické státy. Obchod prý je důležitý, neboť bez obchodu by nebylo duchovních svazků, nebo to možná říkal obráceně. Hovořil o americké pomoci potřebným zemím, která jim umožní nakupovat více zboží, a tak posílit duchovní svazky... Někde v pustinách hotelu vyl pes a vrchní Číšník dával znamení, aby zavřeli dveře. Americkému generálnímu konsulu bylo vzácným potěšením, že se mohl zúčastnit dnešního oběda a seznámit se s předními zástupci evropského obchodu a tak ještě více posílit duchovní svazky... Wormold vypil další dvě whisky.

„A nyní,“ řekl doktor Braun, „udělím slovo nejstaršímu členu

našeho Sdružení. Nemám samozřejmě na mysli jeho vek, nýbrž dobu, po kterou slouží evropskému obchodu v tomto nádherném městě, kde, vážený pane ministře,“ – uklonil se svému sousedu po druhé straně, snědému, šilhavému muži – „máme tu čest a potěšení bytí vašimi hosty. Jak jste všichni uhodli, mluvím o panu Wormoldovi.“ Nahlédl letmo do papírku. „O panu Jamesi Wormoldovi, havanském zástupci firmy Rychlosav.“

Pan MacDougall řekl: „Tak jsme tu whisky dorazili. To si pomyslete, zrovna, když nejvíc potřebujete něco na kuráž.“

Carter řekl: „Já jsem taky přijel v plné zbroji, ale skoro všechno jsem vypil v letadle. Zůstalo mi v láhvi už jen tak na jednu sklenku.“

„Tu musí dostat tady náš přítel, to je nasnadě,“ řekl pan MacDougall. „Jemu je jí zapotřebí víc než nám.“

Doktor Braun řečnil: „V osobě pana Wormolda je přímo ztělesněno vše, co pod touto službou rozumíme – skromnost, rozšafnost, houževnatost a pružnost. Naši protivníci líčí často obchodního zástupce jako pouťového vyvolávače, jehož jediným cílem je vmluvit lidem zboží, které je nanicovaté, nepotřebné, ba dokonce i škodlivé. Avšak takové vylíčení neodpovídá...“

Wormold řekl: „Jste moc laskav, Cartere. To víte, že bych skleničkou nepohrdl.“

„Nejste zvyklý řečnit?“

„O řečnění ani tak nejde.“ Nahnul se přes stůl k té tuctové nottwichské tváři; cítil, že se na ni může spolehnout, že ona ho vyslechne s nevírou, bude ho uklidňovat a z nezkušenosti odbude vtípem jeho obavy: s Carterem se mu nemůže nic stát. Řekl: „Já vím, že nebudete věřit ani slovu z toho, co vám povím,“ ale nechtěl, aby mu Carter věřil. Chtěl, aby mu Carter poradil, jak nevěřit. Něco ho šťouchlo do nohy, a když se podíval pod stůl, spatřil dvě svěšené uši s lokýnkami chlupů a mezi nimi tlamu černého jezevčíka, který loudil nějaký zbytek – pes zřejmě proklouzl do sálu z kuchyně, unikl pozornosti číšníků a vedl teď život štvance, napůl ukryt pod ubrusem.

Carter přistrčil Wormoldovi plochou cestovní lahvičku: „Pro dva už tam není. Vezměte si všechno.“

„Je to od vás moc milé, Cartere.“ Odšrouboval uzávěr a nalil si

všechno, co zbývalo v lahvičce do své sklenice.

„Je to jenom Johnnie Walker. Nic zvláštního.“

Doktor Braun říkal: „Může-li tu někdo mluvit za nás za všechny o dlouholeté, obětavé službě, již obchodník poskytuje veřejnosti, jsem jist, že je to právě pan Wormold, kterému nyní uděluji slovo...“

Carter na něho mrkl a udělal posunek, jako by zvedal sklenku.

„H-honem,“ řekl Carter. „H-honem to vypijte.“

Wormold nechal klesnout ruku se sklenicí. „Co jste to říkal, Cartere?“

„Povídám, abyste to rychle vypil.“

„Ale kdež, to jste neříkal, Cartere.“ Proč si dřív nevšiml toho zájmutí před spirantou? Třeba si toho byl Carter vědom, vyhýbal se proto slovům začínajícím na „h“ a zapomněl se, jen když stál tváří v tvář h-hrozbě nebo úspěchu.

„Copak je, Wormolde?“

Wormold natáhl ruku pod ubrus, aby pohladil psa po hlavě a jakoby nedopatřením překotil sklenku se stolu, „Dělal jste, že doktora neznáte.“

„Jakého doktora?“

„Řekl byste H-Hasselbachera.“

„Pane Wormolde,“ zavolal doktor Braun od čela stolu.

Nejistě se postavil. Pes z nedostatku lepší pochutiny chlemtal whisky rozlitou na podlaze.

Wormold řekl: „Požádal jste mě, abych promluvil. Vážím si vašeho vyzvání, necht' jste pro ně měl pohnutky jakékoli.“ Nenadál se zdvořilého pochechtávání – nezamýšlel přece říci nic šprýmovného. Řekl: „Je to mé první veřejné vystoupení a nechybělo mnoho, mohlo to být i mé vystoupení poslední.“ Zachytil Carterův pohled. Carter se kabonil. Měl pocit, že svým šťastným vyvážnutím se dopustil nějaké nepřístojnosti, jako by byl na veřejnosti opilý. Možná, že jsem opilý, pomyslel si. Řekl: „Nevím, jestli mám mezi vámi nějaké přátele. Rozhodně tu mám nepřátele.“ Někdo řekl: „Hanba,“ a několik hostů se zasmálo. Bude-li to takhle pokračovat, získám pověst vtipného řečníka, napadlo Wormolda. Řekl: „Dneska všude slyšíme o studené válce, ale každý obchodník vám poví, že taková válka mezi dvěma výrobci téhož zboží může být hezky horká.“

Vezměte Rychlosavy a Bleskosavy. Mezi oběma přístroji není velký rozdíl, o nic větší než mezi dvěma lidskými bytostmi, Rusem – nebo Němcem – na jedné a Angličanem na druhé straně. Kdyby nebylo u obou firem několik lidí, kterým jde o vlastní cíle, nebylo by ani konkurence, ani války; pouze těch pár lidí vyhláší konkurenční boj a vymýšlí si, co je třeba a co ne, a nutí pana Cartera a mne, abychom se sáпали jeden druhému po hrdle.“

Nikdo se teď nesmál. Doktor Braun šeptal něco do ucha generálnímu konsulovi. Wormold pozvedl Carterovu kapesní láhev a řekl: „Pan Carter určitě ani nezná jméno člověka, který ho sem poslal, aby mě pro blaho své firmy otrávil.“ Propukl opět smích a bylo v něm slyšet ulehčení. Pan MacDougall řekl: „Toho jedu by se nám tu hodilo víc,“ a najednou začal pes kňučet. Vyrazil zpod stolu a hnál se ke dveřím kuchyně. „Maxi!“ vykřikl vrchní číšník. „Maxi!“ Rozhostilo se ticho a pak se několik lidí stísněně zasmálo. Pes se motal, skučel a pokoušel se prokousnout si hrud'. U dveří ho číšník dohonil a zvedl jej ze země, ale jezevčík zakvičel, zdálo se, že bolestí, a vytrhl se mu z náručí. „Ten si líznul,“ řekl pan MacDougall nejistě.

„Račte odpustit, pane doktore,“ řekl Wormold, „je po komedii.“ Prošel za vrchním číšníkem dveřmi ke kuchyni. „Počkat.“

„Co si přejete?“

„Chci vědět, co se stalo s mým talířem.“

„Jak to, prosím, myslíte? S vaším talířem?“

„Dával jste dobrý pozor, aby se můj talíř nedostal nikomu jinému.“

„Nerozumím vám.“

„Věděl jste, že je otrávený?“

„Chcete říci, že jídlo bylo špatné?“

„Chci říci, že bylo otrávené, a vy jste dbal o to, abyste zachránil život doktoru Braunovi – ne mně.“

„Bohužel vám nerozumím. Mám naspěch. Račte odpustit.“ Z kuchyně se sem dlouhou chodbou doneslo vytí psa, přidušené, zlověstné skučení, jež se zajíklo, jak bolest prudčeji vystřelila. Vrchní číšník vykřikl: „Maxi!“ a rozběhl se jako lidská bytost chodbou. Rozrazil kuchyňské dveře. „Maxi!“

Jezevčík schoulený pod stolem smutně zvedl hlavu a pak se začal bolestně a namáhavě plazit k vrchnímu číšníkovi. Nějaký muž v kuchařské čepici řekl: „Tady nic nesežral. Ten talíř jsme vyhodili.“ Pes se zhroutil číšníkovi u nohou a ležel natažený na podlaze jako hromádka vyvržených vnitřností.

Číšník si k němu klekl. Řekl: „Maxi, mein Kind. Mein Kind.“ Černé psí tělo bylo jakoby prodloužením jeho vlastního černého obleku; nebyli z jednoho masa, ale mohli být docela dobře z jednoho kusu sukna. Kolem se shromáždil kuchyňský personál.

Černý válec se trochu zahýbal a jako zubní pasta z tuby z něho vyhřezl růžový jazyk a spočinul na kuchyňské podlaze. Vrchní číšník položil ruku na psa a pak vzhlédl k Wormoldovi. Slzami zalité oči ho výmluvně obviňovaly, že tu stojí živ, zatímco pes pošel. Málem se mu drala na jazyk omluva, ale místo toho se otočil a odcházel. Na konci chodby se ohlédl: u černého psa klečela černá postava, nad nimi se tyčil bílý kuchař a kolem postával kuchyňský personál jako truchlící nad hrobem a v rukou drželi dížky, utěrky a mýsy, jako by to byly věnce. Moje smrt, pomyslel si Wormold, by jistě byla prošla bez takových cavyků.

4

„Tak jsem se vrátil,“ řekl Beatrici, „nezůstal jsem pod stolem. Vrátil jsem se jako vítěz. A pošel z toho pes.*“

* Poslední verš básně Olivera Goldsmitha „*Elegie na smrt vzteklého psa*“.

Kapitola čtvrtá

Kapitán Segura řekl: „To jsem rád, že jsem vás zastihl samotného. Jste tu sám?“

„Docela sám.“

„Jistě se nebudete zlobit. Postavil jsem ke dveřím dva muže, dohlédnou na to, aby nás nikdo nevyrušoval.“

„Jsem zatčen?“

„Ale co vás napadá.“

„Milly s Beatricí jsou v kině. Budou se divit, když je nepustí domů.“

„Nebudu vás dlouho zdržovat. Přišel jsem za vámi kvůli dvěma věcem. Jedna z nich je důležitá. Ta druhá, to je běžná formalita. Dovolíte, abych začal tou důležitou?“

„Prosím.“

„Pane Wormolde, chtěl bych požádat o ruku vaší dcery.“

„Je k tomu třeba dvou policistů přede dveřmi?“

„Je mi milejší odbýt to nerušeně.“

„Už jste mluvil s Milly?“

„Na to bych ani ve snu nepomyslel dřív, než promluví s vámi.“

„Počítám, že i tady byste podle zákona potřeboval můj souhlas.“

„To není věc zákona, ale obecné slušnosti. Mohu si zapálit?“

„Ale jistě. Je ta tabatěrka opravdu z lidské kůže?“

Kapitán Segura se zasmál. „Ta Milly, ta Milly, To je, pane, čtveračka!“ Dodal dvojsmyslně: „Věříte tomu opravdu, pane Wormolde?“ Možná, že se mu přičilo lhát; byl třeba dobrý katolík.

„Milly má na vdávání ještě moc času, pane kapitáne.“

„Ne podle zdejších zvyklostí.“

„Jak ji znám, netouží ještě po vdavkách.“

„Ale vy byste ji mohl ovlivnit, pane Wormolde.“

„Vám říkají Mrchožrout, vidíte?“

„To je na Kubě svým způsobem pocta.“

„Nejste vy trochu nejistá partie? Zdá se, že máte hromadu nepřátel.“

„Našetřil jsem dost, aby byla vdova po mně zabezpečena. Po té stránce, pane Wormolde, jsem já spolehlivější opora než vy. Tenhle

podnik – ten vám moc peněz nevynese a každou chvíli vám ho mohou zavřít.“

„Zavřít?“

„Jsem si jist, že vy sám nezamýšlíte působit nepříjemnosti, ale kolem vás se dějí samé nemilé věci. Kdybyste odtud musil odjet, necítil byste se šťastnější při pomýšlení, že vaše dcera je tu dobře zaopatřena?“

„Jaké nemilé věci, pane kapitáne?“

„Byla tady ta automobilová havárie – jak k ní došlo, to pomineme. Byl spáchán atentát na chudáka inženýra Cifuentesese, který je přítelem ministra vnitra. Profesor Sanchez si stěžoval, že jste vnikl do jeho domu a vyhrožoval mu. Povídá se dokonce, že jste otrávil jakéhosi psa.“

„Já že jsem otrávil psa?“

„Zní to nesmyslně, jistě. Ale vrchní číšník z hotelu Nacionál prohlásil, že jste dal jeho psu napít otrávené whisky. Proč byste vůbec měl dávat psu whisky? Já tomu nerozumím. On taky ne. Říká, že snad proto, že to byl německý pes. Vy nic neříkáte, pane Wormolde.“

„Nedostává se mi slov.“

„Byl chudák hrozně rozčilený. Jinak bych ho byl vyhodil z kanceláře, že vykládá hlouposti. Říkal, že jste přišel do kuchyně kochat se tím, co jste spáchal. To se vám vůbec nepodobá, pane Wormolde. Já vás vždycky považoval za humánního člověka. Dejte mi jen ujištění, že na těch řečech není zbla pravdy...“

„Ten pes byl opravdu otráven. Whisky pocházela z mé sklenice. Ale byla určena pro mne, ne pro psa.“

„Proč by se vás pokoušel někdo otrávit?“

„Nevím.“

„Dvě historie, jedna divnější než druhá – vzájemně se ruší. Asi v tom ani žádný jed nebyl a pes prostě pošel. Prý to byl starý pes. Ale musíte uznat, pane Wormolde, že se kolem vás pořád něco mele. Četl jsem o těch nevinných dětičkách u vás v Anglii, co vyvolávají duchy. Třeba jste taky takový.“

„Možná, že to tak bude. Znáte ty duchy jménem?“

„Většinu z nich znám. Myslím, že je na čase, abychom je začali

vymítat. Sestavuji zprávu pro presidenta.“

„O mně je v ní také?“

„Nemuselo by být. Musím vám říct, pane Wormolde, že jsem si našetřil peníze, tolik, abych Milly zajistil spokojený život, kdyby se někdy mělo se mnou něco stát. A samozřejmě tolik, abychom se mohli usadit v Miami, kdyby mělo dojít k revoluci.“

„To mi všechno nemusíte vykládat. Neberu v potaz vaše finanční schopnosti.“

„To už je takový zvyk, pane Wormolde. Teď co se týče mého zdravotního stavu – zdraví mám dobré. Mohu vám předložit vysvědčení. Ani s dětmi nebudou žádné těžkosti, O tom existují hojné důkazy.“

„Neříkejte!“

„Vaše dceruška si kvůli tomu nemusí dělat žádné starosti, O ty děti je postaráno. Závazky, které nesu, nehrají celkem roli. Víím, že protestanti jsou na tyhle věci choulostiví.“

„Já nejsem ani tak protestant.“

„A naštěstí je vaše dcera katolička. Bylo by to opravdu manželství k pohledání, pane Wormolde.“

„Milly je teprve sedmnáct.“

„V tom věku se rodí nejlépe a nejsnadněji, pane Wormolde. Dovolíte mi, abych si s ní promluvil?“

„Musíte se mě ptát?“

„Sluší se to podle dobrých mravů.“

„A kdybych řekl ne...“

„Snažil bych se vás ovšem přemluvit.“

„Jednou jste říkal, že já nepatřím mezi mučitelné.“

Kapitán Segura položil důvěrně Wormoldovi ruku na ramena, „Vy máte Millin smysl pro humor. Ale žerty stranou, vždycky je možno vzít v úvahu vaše povolení k pobytu.“

„Zdá se, že jste rozhodnut prosadit svou. Dobrá. Tak si s ní tedy promluvejte. Máte k tomu dostatek příležitosti na cestě ze školy. Ale Milly má rozum. Myslím, abyste si nedělal naděje.“

„V tom případě bych vás později požádal, abyste uplatnil svůj otcovský vliv.“

„Vy jste úplný viktorián, pane kapitáne. Dnes nemá otec žádný

vliv. Říkal jste, že máte něco důležitého...“

Kapitán Segura řekl vyčítavě: „Tohle byla ta důležitá věc. Ta druhá, to je čistě běžná formalita. Zajel byste se mnou k Sedmokrásy?“

„Proč?“

„V policejní záležitosti. Nemusíte se znepokojovat, vás se to netýká. Žádám vás o laskavost, o nic jiného nejde, pane Wormolde.“

Jeli v purpurovém sportovním voze kapitána Segury a vpředu i vzadu je doprovázel policista na motocyklu. V ulici Virduces se shromáždili snad všichni čističi bot, co jich bylo na Paseu. U Sedmokrásy stáli po obou stranách létacích dveří policisté a nad hlavami jim prudce žhnulo slunce.

Policisté seskočili z motocyklu a začali rozhánět čističe bot. Zevnitř vyběhli jiní a vytvořili špalír pro kapitána Seguru. Wormold šel za ním. Jako vždy v tuto denní hodinu, žaluzie nad kolonádou skřípaly ve vánku od more. Sklepník stál na opačné straně nálevního pultu, tam, kde stávají zákazníci. Byl celý zelený a vystrašený. Za ním odkapávaly ještě z několika roztráštěných lahví jednotlivé kapky, ale hlavní část jejich obsahu vytekla už před delší dobou. Postavy policistů zakrývaly pohled na někoho, kdo ležel na zemi, boty však čouhaly ven – silné, mnohokrát spravované boty nepřiliš zámožného starého pána. „Jde jenom o formální ověření totožnosti,“ řekl kapitán Segura. Wormoldovi bylo sotva zapotřebí vidět obličej, ale policisté se před ním rozestoupili, aby se mohl podívat na zem na doktora Hasselbachera.

„To je doktor Hasselbacher,“ řekl. „Znáte ho stejně dobře jako já.“

„V těchto záležitostech se musí zachovávat předpis,“ řekl Segura. „Nezávislé ověření totožnosti.“

„Kdo to udělal?“

Segura řekl: „Čert ví. Měl byste se napít whisky. Pane vrchní!“

„Ne. Dejte mi daiquiri. Vždycky jsme spolu pili daiquiri.“

„Vešel sem někdo s pistolí. Dvě rány minuly. Řekneme ovšem, že to byli vzbouřenci z Oriente. Hodí se to k ovlivnění veřejného mínění v zahraničí. Třeba to byli rebelové.“

Tvář na podlaze hleděla vzhůru zcela bez výrazu. Tuto apatii nebylo možno vyličít v pojmech smíření nebo úzkosti. Vypadala,

jako by se jí nebylo nikdy vůbec nic přihodilo: nezrozená tvář.

„Až ho budete pohřbívat, položte mu na rakev přilbu.“

„Přilbu?“

„Najdete u něho doma starou uniformu. On byl sentimentální člověk.“ Bylo to divné, že doktor Hasselbacher přežil dvě světové války a zemřel nakonec v tak zvaném míru téměř navlas stejnou smrtí, jakou mohl zemřít na Sommě.

„Víte moc dobře, že se vzbouřenci to nemá nic společného,“ řekl Wormold.

„Hodí se nám to do krámu takhle.“

„To zase ti duchové.“

„Dáváte si příliš velkou vinu.“

„Varoval mě, abych na ten oběd nechodil. Carter ho slyšel, kdekdo ho slyšel, a oni ho tedy zabili.“

„Jací oni?“

„Seznam máte vy.“

„Jméno Carter se na něm nevyskytuje.“

„Zeptejte se tedy toho číšníka, co měl psa. Toho jistě můžete mučit. Já si stěžovat nebudu.“

„Je to Němec a má nahoře politické přátele. Proč by vás chtěl otrávit?“

„Protože oni si myslí, že jsem nebezpečný. Já! Ti toho tak vědí. Dejte mi ještě jedno daiquiri. Dával jsem si vždy dvě, než jsem se vrátil do krámu. Ukážete mi ten seznam, pane kapitáne?“

„Tchánovi bych ho třeba ukázal, protože tomu bych mohl důvěřovat.“

Ač se vydávají statistiky a počítají obyvatelstvo po stovkách tisíců, pro každého člověka se město skládá všeho všudy z několika ulic, několika domů, několika lidí. Když tohle zmizí, přestane existovat i město a zůstane po něm jen bolest ve vzpomínkách, jako když zabolí dávno ztracená amputovaná noha. Je na čase, pomyslel si Wormold, sbalit věci a dát vale troskám Havany.

„Víte, tohle jenom potvrzuje, nač jsem narážel,“ řekl kapitán Segura. „Mohlo se to přihodit vám. Milly by mela být před takovými nehodami chráněna.“

„Ano,“ řekl Wormold. „O to se budu muset postarat.“

Když se vrátil, policisté už před vchodem do obchodu nestáli. Lopez byl pryč, neměl tušení, kam šel. Slyšel, jak se Rudy nimrá ve svých elektrónkách, a občas zaburácelo bytem škrtnutí atmosférických poruch. Posadil se na postel. Tři mrtví: neznámý jménem Raúl, černý jezevčík jménem Max a starý lékař jménem Hasselbacher; příčinou byl on – a Carter. Carter nezamýšlel smrt Raúlovu ani jezevčíkovu, ale nad doktorem Hasselbacherem byl vynesena ortel. Byla to msta: jedna smrt za jeden život, na hlavu postavený zákon Mojžíšův. Slyšel vedle v pokoji rozmlouvat Milly a Beatrice. Dveře byly sice pootevřeny, vnímal však jen na půl ucha; co si povídají. Stál na hranici násilí, neznámé končiny, kam se ještě nikdy nevypravil; pas měl v ruce. „Povolání: vyzvědač.“

„Zvláštní znamení: nemá přítele.“

„Účel návštěvy: vražda.“ Víza nebylo třeba. Dokumenty měl v pořádku.

A na této straně předělu slyšel hlasy hovořící jazykem, který znal, Beatrice říkala: „Ne, tmavý cyklámen bych ti neradila, v tvých letech ne.“

Milly řekla: „V posledním semestru by měli zavést kurs líčení. Už zrovna slyším, jak sestra Agnes říká: „Za uši krapet Nuit d' Amour.““

„Zkus tenhle světlý cyklámen. Ne, nerozmazávej si to po okrajích kolem pusy. Počkej, já ti to ukážu.“

Wormold přemýšlel: arsenik ani kyanid nemáme. Kromě toho nebudu mít příležitost s ním pít. Měl jsem mu tu whisky vlít do chřtánu. Copak v nějaké alžbětinské hře, tam by to šlo, ale takhle se to snáze řekne, než provede, a i na divadle by nádavkem potřeboval otrávený rapír.

„Tak. Vidiš, tak to má být.“

„A co rouge?“

„Ty rouge nepotřebuješ.“

„Jakou používáš voňavku, Beatrice?“

„Sous Le Vent.“

Hasselbachera zastřelili, ale já nemám pistoli, myslel si Wormold. Pistole by rozhodně měla tvořit část vybavení pobočky, stejně jako

trezor, celuloidové archy, mikroskop a elektrický čajník. Jakživ sice ani nedržel pistoli v ruce, ale to není nepřekonatelná překážka. Bude jen třeba stát od Cartera tak blízko, jako je ke dveřím, jimiž sem doléhají hlasy.

„Půjdeme se spolu podívat po obchodech. Jistě se ti bude líbit Indiscret. To je Lelong.“

„Podle názvu to nevypadá moc vášnivě,“ řekla Milly. „Vždyť jsi mladá. Ty si nemusíš rozprašovat vášeň za uši.“

„Muže je třeba povzbudit,“ řekla Milly.

„Stačí se na něho podívat.“

„Takhle?“ Wormold slyšel, jak se Beatrice rozesmála. Podíval se udiveně na dveře. Zašel v myšlenkách daleko přes onen předěl a zapomněl, že je dosud s nimi na této straně hranice.

„Tolik je zase není třeba povzbuzovat,“ řekla Beatrice.

„Vypadala jsem nyní?“

„Řekla bych spíš chytlavě.“

„Stýská se ti po manželství?“ zeptala se Milly.

„Jestli myslíš, zda se mi stýská po Petrovi, tak to tedy ne.“

„Kdyby umřel, vdala by ses znova?“

„Na to bych asi nečekala. Je mu teprve čtyřicet.“

„Ovšem. Ty bys jistě mohla uzavřít nový sňatek, jestli to považuješ za sňatek.“

„Považuji.“

„Stejně je to ale děsné. Já se musím vdát jednou provždy.“

„To si myslí skoro každá – když se vdává.“

„Bylo by mi mnohem líp jako něčí milence.“

„Nevím, nevím, jestli by se to zamlouvalo tvému otci.“

„Co by proti tomu mohl mít. Kdyby se on znovu oženil, nebyl by v tom žádný rozdíl. Přece ona by vlastně byla jeho milenkou. On chtěl zůstat s matkou na věky. To já vím. Říkal mi to. Bylo to opravdové manželství. S tím nic nesvede ani spravedlivý pohan.“

„Totéž jsem si myslela o Petrovi. Milly, Milly, jen nedopuť, aby tě zatvrdily.“

„Kdo?“

„Ty jeptišky.“

„To ne. Ony se mnou takhle nemluví. Ani pomyšlení.“

Vždycky ovšem zbývá možnost použít nože. Ale nemohl doufat, že by se mu podařilo přiblížit se ke Carterovi tak těsně, jak by pro něj bylo potřeba.

Milly lekla: „Ty jsi zamilovaná do tatínka?“

Pomyslel si: Jednou se vrátím a urovnám tyhle otázky. Ale teď jde o o důležitější věci: musím přijít na to, jak zabít jednoho člověka. Přece na to jistě vyšly nějaké příručky. Existují jistě pojednání o souboji beze zbraně. Podíval se na své ruce, ale netroufal si na ně spoléhat.

Beatrice řekla: „Jak jsi na takovou věc přišla?“

„Podle toho, jak ses na něho dívala.“

„Kdy?“

„Když se vrátil z toho oběda. Nebo jsi měla jenom radost, že tam pronesl řeč?“

„Ano.“

„Ani by to nešlo,“ řekla Milly. „Myslím, abys ho milovala.“

Wormold si říkal: Kdybych ho mohl zabít, zabil bych aspoň ve jménu čistých pohnutek. Zabil bych, abych ukázal, že nelze zabít, aniž by byl člověk v odvetu sám zabit. Nezabíjel bych ve jménu vlasti. Nezabíjel bych ve jménu kapitalismu nebo komunismu nebo sociální demokracie nebo státu obecného blahobytu – čího blahobytu? Zabil bych Cartera, protože on zabil Hasselbachera. Krevní msta bývala lepším důvodem pro vraždu než vlastenectví nebo obliba jednoho hospodářského systému na úkor druhého. Když miluji nebo nenávidím, chci milovat nebo nenávidět jako lidská osobnost. Nehodlám nikomu dělat 59200/5 v nějaké globální válce.

„Kdybych do něho byla zamilovaná, co by na tom vadilo?“

„Je ženatý.“

„Milly, prosím tě, Milly. Pozor na formulky. Jestli je nějaký pánbůh, na formulky si nepotrpí.“

„Ty ho miluješ?“

„To jsem nikdy neřekla.“

Někdo prošel dveřmi; ani nevzhlédl. Ve vedlejší místnosti vypískly Rudyho elektronky. Zaslechl Millin hlas: „Ani jsme tě neslyšely přijít.“

Řekl: „Rád bych tě o něco poprosil, Milly.“

„Ty jsi poslouchal?“

Slyšel, že se Beatrice ptá: „Co je? Co se stalo?“

„Přihodila se nehoda, taková nehoda.“

„Kdo?“

„Doktor Hasselbacher.“

„Zlé?“

„Ano.“

„Ty nás chystáš na nejhorší, vid’?“ řekla Milly.

„Ano.“

„Chudák doktor Hasselbacher.“

„Ano.“

„Zajdu za kaplanem a dám sloužit po jedné mši za každý rok, co jsme se s ním znali.“ Uvědomil si, že pokud šlo o Milly, nebylo třeba zvěstovat smrt ohleduplně. Pro ni byla každá smrt šťastná. Ten, kdo věří v život na nebesích, obejde se bez pomsty. Ale on takovou víru neměl. Milosrdenství a odpuštění lze u křesťana sotva považovat za ctnosti; dospívá se k nim příliš snadno.

Řekl: „Byl tu kapitán Segura. Chce, aby sis ho vzala.“

„Ten dědek. Už jakživa nesednu do jeho auta.“

„Rád bych, aby ses s ním ještě zítra svezla. Řekni mu, že vzkazují, aby přišel.“

„Proč?“

„Na partii dámy. V deset hodin. Ty a Beatrice se musíte někam uklidit.“

„Bude mě otravovat?“

„Nebude, jenom mu řekni, aby si přišel se mnou pohovořit. Řekni, ať přinese ten seznam. On už bude vědět.“

„A potom?“

„Jedeme domů. Do Anglie.“

Když osaměl s Beatricí, řekl: „Tak a je to. S pobočkou je konec.“

„Jak to myslíte?“

„Možná, že půjdeme ke dnu slavně, snad se nám podaří dodat aspoň jednu pořádnou zprávu – seznam tajných agentů, kteří tu jsou činní.“

„Včetně nás?“

„Kdepak. My jsme nikdy činni nebyli.“

„Tomu nerozumím.“

„Já žádné agenty nemám, Beatrice. Ani jediného. Hasselbacher zahynul pro nic za nic. V Oriente nejsou v horách žádná zařízení.“

Bylo pro ni příznačné, že nedala najevo žádnou nedůvěru. Byla to pro ní informace jako každá jiná, nelišila se ničím od hlášení, jež zaznamenávala pro další použití. Ocenit její význam náleží ústředí, pomyslel si.

Řekl: „Je samozřejmé vaší povinností ohlásit to neprodleně Londýnu, ale byl bych vám vděčen, kdybyste počkala do pozítří. Možná že budeme pak moci připojit něco pravého.“

„Když zůstanete naživu, vidíte.“

„To víte, že zůstanu naživu.“

„Vy něco kujete.“

„Segura má seznam agentů.“

„To není ono, vy máte za lubem něco jiného. Ale jestli zahynete,“ řekla a v jejím hlase zaznělo cosi jako hněv, „počítáte asi, že jako de mortuis.“

„Kdyby se mi něco opravdu stalo, nerad bych, abyste poznala teprve z téhle falešné kartotéky, jaký jsem byl podvodník.“

„Ale co Raúl..., přece musel být nějaký Raúl.“

„Chudák. Ten se určitě divil, co se s ním děje. Vyjel si jako obvykle pro zábavu autem. Možná, že byl i jako obvykle opilý. Aspoň doufám.“

„Ale on existoval.“

„Odněkud člověk takové jméno musí vzít. Zřejmě jsem jeho jméno někde pochytil, ani jsem nevzpomněl kde.“

„A ty nákresy?“

„Ty jsem nakreslil já sám podle toho vysavače, co mu říkají Atomový reaktor. Teď je po legraci. Sepsala byste za mne doznání? Já že bych to podepsal. Jsem rád, že neudělali nic zlého Tereze.“

Beatrice se rozesmála. Položila si hlavu do dlaní a smála se a smála. Řekla: „Ach bože, jak já vás mám ráda.“

„Vám to musí připadat hezky hloupé.“

„Hloupý mi připadá Londýn. A Henry Hawthorne. Myslíte, že bych byla utekla od Petra, kdyby si jednou – aspoň jedinkrát – udělal blázna z UNESCO? Ale UNESCO bylo svaté. Kulturní konference

byly svaté. Jakživ se nezasmál. Půjčte mi kapesník.“

„Vy pláčete.“

„Směju se. Ty nákresy...“

„Na jednom byl rozprašovač a na jiném obousměrná spojka. Kdepak by mě napadlo, že přechkají soud odborníků.“

„Odborníci je neviděli. Zapomínáte – tohle je tajná služba. Musíme chránit své zdroje. Nemůžeme dopustit, aby se takové dokumenty dostaly k někomu, kdo se v tom opravdu vyzná. Miláčku...“

„Řekla jste miláčku...“

„To se tak říká. Pamatujete na Tropicanu a na toho zpěváka. Nevěděla jsem, že vy jste můj Šéf a já že jsem vaše sekretářka, byl jste prostě milý člověk s krásnou dcerou a tušila jsem, že chcete provést nějakou skopičinou s lahví od šampaňského a já byla tak k smrti znuděná zdravým rozumem...“

„Ale já nejsem takový větroplach.“

„*Zem prý je kulatá,
ty prý jsi ztřeštěnec.*“

„Kdybych byl nějaký větroplach, neprodával bych vysavače.“

„*Já říkám peklu ráj a nemám z toho zisk.*“

„Nemůžete aspoň vy prokázat trochu loajality?“

„Vy prokazujete loajalitu.“

„Komu?“

„Milly. Mně mohou být ukradeni lidé, kteří prokazují loajalitu svým chleboďárcům, organizacím... Pro mne snad tolik neznamena ani vlastní zem. Máme přece v krvi různé země, ale jen jednoho člověka. Myslíte, že by byl svět v takové bryndě, jako je dnes, kdybychom prokazovali loajalitu lásce, a ne zemím?“

Řekl: „Počítám, že by mi mohli vzít pas.“

„Ať to zkusí.“

„Buď jak buď“, řekl Wormold, „pro nás dva tu práce skončila.“

Kapitola pátá

„Pojďte dál, pane kapitáne.“

Kapitán Segura zářil. Zářilo na něm řemení, zářily na něm knoflíky a vlasy měl čerstvě napomádované. Byl jako pečlivě ošetřovaná zbraň. Řekl: „Měl jsem velkou radost, když mi Milly vyřídila ten vzkaz.“

„Máme si o čem pohovořit. Dáme si napřed partii? Dneska vás porazím.“

„Pochybuji, pane Wormolde. Ještě vám nejsem povinován synovskou úctou.“

Wormold rozložil šachovnici. Potom na ní rozestavil čtyřiadvacet miniaturních lahviček whisky: dvanáct bourbonských čelilo dvanácti skotským.

„Copak je tohle, pane Wormolde?“

„To je nápad doktora Hasselbachera. Myslel jsem, že bychom si mohli dát jednu partii na jeho památku. Kdo vezme kámen, vypije ho.“

„Chytrý nápad, pane Wormolde, Jelikož já hraju líp, vypiju víc.“

„A já vás pak doženu – i v pití.“

„Já bych skoro raději hrál obyčejnými kameny.“

„Bojíte se, že prohrajete, kapitáne? Nebo snad moc nesnesete?“

„Snesu zrovna tolik, co každý jiný, ale když se napiju, bývám někdy prchlivý. Neraď bych byl prchlivý před svým budoucím tchánem.“

„Milly si vás nevezme, kapitáne.“

„O tom si právě musíme promluvit.“

„Vy budete hrát bourbonskou. Bourbonská je silnější než skotská. Já budu v nevýhodě.“

„To není třeba. Budu hrát skotskou.“ Segura otočil šachovnici a posadil se.

„Nechcete si sundat opasek, kapitáne? Udělejte si pohodlí.“ Segura odložil opasek a pouzdro s pistolí na podlahu vedle sebe. „Budu s vámi bojovat beze zbraně,“ řekl žoviálně.

„Nosíte pistolí nabitou?“

„To víte, takoví nepřátelé, jaké mám já, mi neposkytnou čas

nabít.“

„Už jste našli Hasselbacherova vraha?“

„Ne. Ten nepatří mezi zločince.“

„Carter?“

„Po tom, co jste říkal, jsem si ho přirozeně vzal na paškál. Byl v tu dobu u doktora Brauna. A slovo předsedy Sdružení evropských obchodníka nemůžeme přece brát v pochybnost.“

„Tak doktor Braun je na vašem seznamu?“

„Přirozeně. A teď se dejme do hry.“

Jak každý hráč dámy ví, je při této hře vedena šachovnicí myšlená čára, která ji protíná úhlopříčně, od jednoho rohu do druhého. Je to linie obrany. Kdo opanuje tuto čáru, přebírá iniciativu; překročením čáry začíná útok, Segura se zpupnou nenuceností zaujal postavení vyzývacím otevřením a pak posunul jednu lahvičku středem šachovnice přes čáru; mezi jednotlivými tahy nerozvažoval; sotva se na šachovnici podíval. Zato Wormold otálel a přemýšlel.

„Kdepak je Milly?“ zeptal se Segura.

„Venku.“

„A vaše půvabná sekretářka?“

„S Milly.“

„Už jste v tísní,“ řekl Segura. Zaútočil na základnu Wormoldova postavení a dobyl lahvičku Old Taylor. „První panák,“ řekl a vypil ji. Wormold v odvetu bezhlavě zahájil obchvat a vzápětí ztratil lahvičku – tentokrát Old Forester. Když ji Segura vypil, vyvstalo mu na čele pár kapek potu a zakuckal se. Řekl: „Hrajete bezhlavě, pane Wormolde.“ Ukázal na šachovnici. „Tenhle kámen jste měl brát.“

„Můžete mě přeskočit,“ řekl Wormold.

Segura poprvé zaváhal. Řekl: „Ne. Raději přeskočte vy mne.“ Byla to jakási nepovědomá whisky značky Cairngorm a Wormold měl po ní jazyk v jednom ohni.

Nějakou dobu hráli přehnaně obezřele a ani jeden, ani druhý nevzal kámen.

„Carter je ještě v Seville-Biltmoru?“ zeptal se Wormold.

„Ano.“

„Dal jste ho hlídat?“

„Ne. K čemu by to bylo?“

Wormold se držet při okraji šachovnice s kameny, jež mu zbyly po zmařeném obchvatu, ale ztratil základnu. Udělal chybný tah, který umožnil Segurovi výpad krytým kamenem do políčka 22 a Wormold už nemohl nijak zachránit svůj kámen na 25 a zabránit Segurovi, aby dosáhl zadní řady a postavil si dámu.

„Nepozora,“ řekl Segura.

„Můžete si to vyměnit.“

„Ale já mám dámu.“

Segura vypil Four Roses a Wormold na druhé straně šachovnice si dal Haiga. Segura řekl: „To je dneska dusný večer.“ Označil svou dámu kloboučkem z papíru, Wormold řekl: „Když vám ji vezmu, musím vypít dvě lahvičky. Mám v příborníku zásobu.“

„Vy jste ale myslel na všechno,“ řekl Segura. Nezaznělo to jakoby kysele?

Hrál teď velmi obezřele. Nedal se už jen tak snadno vylákat, aby vzal kámen, a Wormold si začínal uvědomovat zásadní slabinu svého plánu, že totiž dobrý hráč dokáže porazit protivníka, aniž by vzal jeho kameny. Ukořistil Segurovi ještě jeden a ocitl se v pasti. Neměl kam táhnout.

Segura setřel pot s čela. „Tak vidíte,“ řekl, „nemůžete vyhrát.“

„Musíte mi dát revanš.“

„Ta bourbonská je silná. Dvačtyřicet procent.“

„Prohodíme si to.“

Tentokrát byl Wormold černý, se skotskou. Tři skotské, které vypil sám, a tři bourbonské nahradil novými lahvičkami. Zahájil partii s Old Fourteenth, což začasť vede k zdlouhavé hře, protože teď věděl, že jeho jedinou nadějí je docílit, aby Segura zanechal obezřelosti a hrál o kameny. Znovu se pokusil podstrčit Segurovi kámen, ale ten nechtěl tah přijmout. Zdálo se, jako by Segura poznal, že skutečného protivníka nemá ve Wormoldovi, nýbrž ve vlastní hlavě. Dokonce obětoval kámen, aniž mu to vyneslo taktickou výhodu, a přinutil Wormolda, aby jej vzal – byla to lahvička značky Hiram Walker. Wormold si uvědomoval, že jeho vlastní hlava je v nebezpečí; směs skotské s bourbonskou působila vražedně. Řekl: „Dejte mi cigaretu.“ Segura se nahnul a zapaloval mu ji a Wormold si všiml, jaké úsilí musí vyvinout, aby se mu ruka se zapalovačem

nekomíhala. Zapalovač nechtěl chytit a Segura klel zbytečně vztekle. Ještě dvě lahvičky a mám ho, pomyslel si Wormold.

Ale nechat si vzít kámen od soupeře, který se k tomu neměl, bylo stejně těžké jako ukořistit kámen jemu. Proti Wormoldově vlastní vůli se vítězství klonilo na jeho stranu. Vypil jednu lahvičku značky Harper a postavil si dámu. Řekl s předstíranou bodrostí: „Tuhle hru mám v kapse, kapitáne. Chcete to sbalit?“

Segura nasupeně hleděl na šachovnici. Bylo vidět, že je zmítán touhou vyhrát a touhou zachovat si jasnou hlavu, ale hlavu měl zakalenou zlostí a whisky. Řekl: „Takhle hrát dámu, to aby hrálo prase.“ Teď, když měl jeho protivník dámu, nemohl už hrát na nekrvavé vítězství, protože dáma se mohla pohybovat libovolně. Když tentokrát obětoval Kentucky Tavern, byla to nechtěná oběť a Segura se rozlítal na kameny. „Tyhle pitomé zpotvořeniny,“ řekl, „každá je jiná. Broušené sklo, kdo to jakživ slyšel, kameny na dámu z broušeného skla?“ Wormold cítil, že i jemu bourbonská zamlžila mozek, ale nastala chvíle pro vítězství – a porážku.

Segura řekl: „Vy jste táhl mým kamenem.“

„Ne, to je Red Label. Moje.“

„Jakpak mám prokristapána poznat rozdíl mezi skotskou a bourbonskou. Lahvička jako lahvička, ne?“

„Máte vztek, protože prohráváte.“

„Já neprohrávám nikdy.“

Pak se Wormold dopustil své nastražené chyby a odkryl dámu. Chvilíčku už myslel, že si toho Segura nevšiml, a potom ho napadlo, že si Segura úmyslně nechá ujít příležitost, aby se vyhnul pití. Ale pokušení vzít dámu bylo mocné a za tím tahem čekalo drtivé vítězství. Segurův vlastní kámen by se stal dámou a následovalo by krveprolití. Přesto váhal. V žáru whisky a dusné noci se roztékala jeho tvář jako obličej voskové loutky; stěží dokázal zaostřit pohled na šachovnici. Řekl: „Proč jste to udělal?“

„Co?“

„Ztrácíte dámu i hru.“

„Hrom do toho. Nevšiml jsem si. To musím být opilý.“

„Vy opilý?“

„Trošku.“

„Já jsem taky opilý. Však vy víte, že jsem opilý. Vy se mě snažíte opít. Proč?“

„Nebud'te blázen, kapitáne. Proč bych já vás chtěl opít? Nechme hry, uděláme z toho plichtu.“

„Jděte do háje s plichtou. Já vím, proč mě chcete opít. Chcete mi ukázat ten seznam – vlastně chcete, abych vám ho ukázal.“

„Jaký seznam?“

„Mám vás všechny v síti. Kde je Milly?“

„Povídal jsem vám, venku.“

„Dnes jdu za náčelníkem policie. Zatáhneme síť.“

„A Carter bude v ní?“

„Kdo je to Carter?“ Zahrozil Wormoldovi prstem. „Vy v ní budete – ale já vím, že vy nejste žádný agent. Vy jste podvodník.“

„Což trochu se prospat, kapitáne? Skončilo to remisou.“

„Žádná remisa. Podívejte se. Beru vám dámu,“ Otevřel lahvičku Red Label a vypil ji,

„Za dámu dvě lahvičky,“ řekl Wormold a podal mu lahvičku Dunosdale Cream.

Segura seděl těžce v křesle, brada se mu klátila. Řekl: „Uznejte, že jste to projel. Já o kameny nehraju.“

„Nic neuznám. Mám hlavu jasnější a podívejte se, skáču vás. Mohli jsme pokračovat.“ Mezi bourbonské se připletla lahvička kanadské žitné značky Lord Calvert a Wormold ji vypil. To musí být poslední, pomyslel si. Jestli se teď nesvalí, je se mnou konec. V takovém stavu nedokážu stisknout spoušť. Říkal, že je nabitá?

„Nic nevadí,“ sípal Segura. „Stejně je s vámi konec.“ Komíhal pomalu rukou nad šachovnicí, jako by nesl vejce na lžičce. „Vidíte?“ Vzal jeden kámen, dva kameny, tři...

„Vypijte tohle, kapitáne,“ George IV., Queen Anne, hra končila přehlídkou panovníků, Highland Queen.

„Můžete pokračovat, kapitáne. Nebo vás mám zase přeskočit? Vypijte to.“ VAT 69– „Další. Vypijte ji, kapitáne.“ Grant Standfast. Old Argyll. „Vypijte ji, kapitáne. Vzdávám se.“ Ale vzdal se Segura. Wormold rozepjal kapitánovi límeček, aby se mu lépe dýchalo, a hlavu mu podepřel o opěradlo, ale sám měl nejisté nohy, když kráčel ke dveřím. V kapse měl Segurovu pistoli.

V hotelu Seville-Biltmore šel rovnou k domácímu telefonu a zavolal Cartera. Musel uznat, že má Carter pevné nervy – mnohem pevnější než on. Carter nesplnil řádně své poslání na Kubě, a přece tu prodléval, jako střelec či snad jako volavka. Wormold řekl: „Dobrá večer, Cartere.“

„A hleďme, dobrý večer, Wormolde.“ V hlase zazněla přesně pravá míra chladu z uražené hrdosti.

„Chci se vám omluvit, Cartere. Skrz tu pitomost s tou whisky. Asi jsem měl v hlavě. Teďka mám taky trochu v hlavě. Nejsem zvyklý omlouvat se.“

„Nic se nestalo, Wormolde. Jděte si lehnout.“

„Jsem se ušklíbal, že koktáte. To se nesluší.“ Přistihl se, že mluví jako Hawthorne. Přetvářka byla nemocí z povolání.

„Nechápal jsem, o co vám h-hrome šlo.“

„Však šem – jsem – brzo zjistil co a jak. Vy jste v tom nebyl. Ten moula vrchní otrávil vlastního psa. Byl už hodně starý, pravda, ale dát mu otrávené zbytky – takhle se pes neposílá na věčnost.“

„Takhle to tedy bylo? Je od vás h-hezké, že jste mi to přišel říci, ale je už pozdě. Zrovna se chystám na kutě, Wormolde.“

„Nejvěrnější druh člověka.“

„Co povídáte? Mluvte h-hlasitěji.“

„César, druh králův, a potom ten hrubosrstý, co se potopil u Jutska. Naposled spatřen na můstku vedle svého pána.“

„Vy jste opilý, Wormolde.“ Wormold shledával, o kolik je snazší předstírat opilost po – kolik bylo těch skotských a bourbonských? Opilému lze důvěřovat – in vino veritas. Opilého je také možno snadněji vyřidit. Carter by byl blázen, kdyby se té příležitosti nechopil. Wormold řekl: „Mám tak náladu vydat se po podnikcích.“

„Po jakých podnikcích?“

„Po těch podnikcích, co jste chtěl v Havaně vidět.“

„Teď je už pozdě.“

„Teď je zrovna vhodná doba.“ Po drátě se k němu doneslo Carterovo váhání. Řekl: „Vezměte si pistoli.“ Cítil zvláštní odpor k tomu, že by měl zabít neozbrojeného zabijáče – bylo-li možno

Cartera vůbec někdy přistihnout beze zbraně.

„Pistoli? Proč?“

„V některých těch pajzlech řadí pobertové.“

„Nemohl byste ji vzít vy?“

„Já bohužel žádnou nemám.“

„Já taky ne,“ a zdálo se mu, že zaslechl v sluchátku kovové zaklapnutí přezkušovaného závěru. Kosa na kámen, pomyslel si a usmál se. Ale úsměv je aktu nenávisti nebezpečný právě tak jako aktu lásky. Musel si připomenout pohled na Hasselbachera, jak ležel na zemi pod nálevním pultem a zíral vzhůru. Neposkytli starému pánovi jedinou šanci, a on jich dává Carterovi hromadu. Začínal litovat, že tolik pil.

„Sejdeme se v baru,“ řekl Carter.

„Ať vám to dlouho netrvá.“

„Musím se obléci.“

Wormold byl teď rád, že je v baru tma. Počítal, že Carter telefonuje svým přátelům a domlouvá si s nimi, kde se sejdou, ale v baru ho v žádném případě nemohli rozpoznat dřív, než by on spatřil je. Do baru vedl jeden vchod z ulice a jeden z hotelu a vzadu bylo něco jako balkón, oč by si podepřel pistoli, kdyby bylo zapotřebí. Každý, kdo vstoupil, byl na chvíli oslepen temnotou, stejně jako se stalo jemu. Když vstoupil, nemohl chvíli poznat, jsou-li v baru dva zákazníci či jen jeden, tak těsně byl k sobě přimknut párek na sofa u uličního vchodu.

Poručil si skotskou, ale nechal ji stát netknutou. Seděl na balkóně a pozoroval oboje dveře. Za chvíličku vešel nějaký muž; nebylo mu vidět do obličeje; poplácával si po kapse s dýmkou, a to prozradilo Cartera.

„Cartere.“

Carter přišel k němu.

„Tak vypadneme,“ řekl Wormold.

„Napřed vypijte tu sklenku a já si taky h-hned jednu dám, abych s vámi neseděl na sucho.“

„Já už mám přebráno, Cartere. Potřebuji se trochu provětrat. Napijeme se, až někam zapadneme.“

Carter se posadil, „Povezte mi, kam mě chcete zavést.“

„Do některého z tuctu nevěstinců. Jsou všechny jeden jako druhý, Cartere. Můžete si vybrat tak asi z tuctu holek. Předvedou vám je. Pojd'te, vyrazíme. Po půlnoci bývá nával.“

Carter řekl stísněně: „Rád bych se napřed napil. Na takovou podívanou nemohu jít s jasnou hlavou.“

„Vy na někoho čekáte, Cartere?“

„Ne, proč?“

„Tak mě napadlo – jak jste se díval ke dveřím...“

„Já tady neznám ani živou duši. Vždyť jsem vám ta povídal.“

„Kromě doktora Brauna.“

„Ano, jistě, kromě doktora Brauna. Ale to by asi nebyl zrovna nejvhodnější kumpán na výpravu do h-hampejzu.“

„Až po vás, Cartere.“

Carter se neochotně zvedl. Bylo zjevné, že hledá nějakou výmluvu, aby se mohl zdržet. Řekl: „Chci jenom nechat vzkaz u vrátného. Má mi někdo volat.“

„Doktor Braun?“

„Ano.“ Zaváhal. „Bude to vypadat nezdvořile, takhle odejít a nechat h-ho volat nadarmo. Nemůžete pět minut počkat, Wormolde?“

„Řekněte, že se vrátíte k jedné hodině – jestli se nerozhodnete táhnout to do rána.“

„Bylo by lepší počkat.“

„Tak já půjdu bez vás. Jděte mi do háje, Cartere, já myslel, že si chcete zaflámovat.“ Odcházel rychle pryč. Auto měl zaparkováno na druhé straně ulice. Ani jednou se neotočil, ale slyšel za sebou kroky. Carter by ho ztratil zrovna tak nerad, jako by on nerad ztratil Cartera.

„Vy máte ale prchlivou povahu, Wormolde.“

„Nezlobte se. To mívám tak vždycky, když se napiju.“

„Doufám, že nemáte tolik v hlavě, abyste nás vyklopil.“

„Bylo by lepší, Cartere, kdybyste řídil vy.“

Pomyslel si: Aspoň nebude moci rukama do kapes.

„První doprava, první doleva, Cartere.“

Vyjeli na nábreží Atlantiku: z přístavu vyplouvala štíhlá, bílá loď, vezoucí zřejmě turisty na projížďku do Kingstonu nebo Port au Prince. Viděli, jak se přes zábradlí naklánějí párky, jež propadly ve

svitu měsíce romantice, a orchestr hrál omšelý šlágr – Protančil bych celou noc.

„Tohle mi připomíná domov.“

„Nottwich?“

„Ano.“

„V Nortwichi ale není moře.“

„Zábavní lodi na řece mi připadaly taky tak veliké, když jsem býval malý.“

Vrah nemá právo, aby se mu stýskalo po domově; vrah má být stroj a ze mne se musí také stát stroj, myslel si Wormold a nahmatl v kapse kapesník, kterým bude muset setřít otisky prstu, až přijde ona chvíle. Ale jak si tu chvíli vybrat? Kterou postranní uličku či které domovní dveře? A co když ten druhý vystřelí první...?

„Kdo jsou ti vaši přátelé, Cartere? Rusové? Němci? Američané?“

„Jací přátelé?“ Dodal prostě: „Já žádné přátele nemám.“

„Nemáte žádné přátele?“

„Ne.“

„Ještě jednou doleva, Cartere, potom doprava.“

Projížděli teď krokem úzkou uličkou lemovanou po obou stranách bary; pod zemí se ozývaly orchestry jako duch Hamletova otce nebo jako ona hudba, jež zaznívala pod dlažbou v Alexandrii, když bůh Herkules opustil Antonia, Dva vzájemně si konkurující chlapíci v kubánských barových livrejích na ně hulákali přes ulici. Wormold řekl, „Zastavíme. Než se dáme dál, musím se rozhodně napít.“

„Tohle jsou bordely?“

„Ne. Do bordelu půjdeme později,“ Myslel si: Kdyby tak byl Carter sáhl po pistoli, když vstával od volantu, bývalo by to tak snadné vystřelit, Carter řekl: „Znáte tenhle podnik?“

„Ne. Ale znám tu písničku.“ Bylo to zvláštní, že hráli zrovna – Ty prý jsi ztřeštěnec.

Venku byly vystaveny barevné fotografie nahých děvčat a zářilo tu jediné neonové slovo v barovém esperantu: STRIPTEESE. Schody pruhované jako laciné pyžamo je zavedly do sklepa zamlženého dýmem havan. Zdálo se, že je to pro popravu docela příhodné místo. Ale napřed se chtěl napít. „Jděte napřed, Cartere.“ Carter váhal. Otevřel ústa a zápolil se spirantou; Wormold ho

předtím nikdy neslyšel zápolit takovou dobu. „H-h-h-hlavně, aby...“
„Co hlavně?“

„Nic.“ Seděli a dívali se na svlékající se děvčata a popíjeli oba brandy se sodovkou. Jedna dívka procházela mezi stoly a zbavovala se přitom částí oděvu. Začala s rukavicemi. Vzal je od ní jeden divák, tak odevzdaně, jako by přijímal desky s došlou poštou. Potom nastavila Carterovi záda a požádala ho, aby jí rozepjal černý krajkový korzet. Carter marně zápasil s háčky, červenal se při tom a děvče se smálo a ošívalo se mu pod prsty. Řekl: „Promiňte, nemohu najít...“ Kolem parketu seděli u svých stolečků zachmuření návštěvníci a pozorovali Cartera. Nikdo se neusmíval,

„V Nottwichi jste velkou praxi nezískal, Cartere, Ukažte.“

„Hled'te si svého, prosím vás.“

Konečně se mu povedlo korzet rozepnout a děvče mu rozcuchalo řídké žíhané vlasy a bralo se dál. Přičísl si opět vlasy kapesním hřebínkem. „Mně se to tady nelíbí,“ řekl.

„Vy máte strach z ženských, Cartere.“ Ale jak může člověk zastřelit někoho, komu se lze tak snadno smát?

„Takové láskování nemám rád,“ řekl Carter.

Vystoupili vzhůru po schodech. Carterovi přiléhala kapsa těžce k boku. Ovšem, mohl v ní mít třeba lulku. Sedl si znovu za volant a hudroval. „Takovouhle podívanou najdete všude, děvky se svlékají – co je na tom?“

„Vy jste jí moc nepomohl.“

„Hledal jsem, kde má zip.“

„Já už to bez napití nemohl vydržet.“

„Brandy byla taky mizerná. Nedivil bych se, kdyby do ní míchali nějaké dráždidlo.“

„V té vaší whisky bylo něco silnějšího než dráždidlo, Cartere.“ Snažil se roznítit svůj hněv a nevzpomenout, jak jeho nemotorná oběť zápolila s korzetem a pýřila se nad svou nemohoucností.

„Co jste to povídal?“

„Zastavte tady.“

„Proč?“

„Chtěl jste do nevěstince. Tady ho máte.“

„Ale vždyť tu nikde není živá duše.“

„To mají ve všech hampejzech takhle zavřené dveře i okenice. Vysedněte a jděte zazvonit.“

„Jak jste to myslel o té whisky?“

„Na tom teď nesejde. Vylezte a jděte zazvonit.“

Bylo to místo stejně příhodné jako sklep (často se k tomuto účelu používá také holé zdi): šedivá fasáda a ulice, kudy nikdo nechodí, leda za jedním nepěkným účelem. Carter pomalu vytáhl nohy zpod volantu a Wormold přitom bedlivě hlídal jeho ruce, ty nemotorné ruce. Je to poctivý souboj, říkal si, on se vyzná v zabíjení víc než já. Máme docela vyrovnané vyhlídky; já si ani nejsem úplně jist, zda mám pistoli nabitou. Poskytují mu větší šanci, než kdy poskytl Hasselbacherovi.

Carter s rukou na dvířkách se znovu zarazil. Řekl: „Snad by bylo rozumnější – až někdy jindy. Víte, já jsem v h-h-h-h...“

„Vy se bojíte, Cartere.“

„Já jsem jakživ v h-h-h-hampejzu nebyl. Abych vám pravdu řekl, Wormolde, mne to nijak za h-holkami netáhne.“

„To žijete nějak hrozne samotářsky.“

„Já se bez nich obejdu,“ řekl vzdorně. „Pro mužského jsou na světě důležitější věci než h-honit se za...“

„Proč jste tedy chtěl jít do nevěstince?“

Opět udivil Wormolda holou pravdou. „Já se snažím chtít je, ale když dojde k věci...“ Zakolísal na pokraji přiznání a pak skočil. „Nejde mi to, Wormolde. Nemohu to, co ony chtějí.“

„Vystupte z auta.“

Musím to udělat, myslel si Wormold, než se vyzpovídá z dalších věcí. Každou vteřinou je ten člověk lidštější, stává se z něho tvor podobný mně, jehož je možno litovat nebo utěšovat, ne zabít. Kdopak ví, jaké omluvitelné pohnutky se tají za každým násilným činem? Vytáhl Segurovu pistoli.

„Cože?“

„Vystupte.“

Carter stál u dveří nevěstince a tvářil se spíše mrzoutsky a nakvašeně než bázlivě. Měl strach z žen, nikoli z násilí, řekl: „Jste na omylu. Tu whisky mi dal Braun. Já nehraju žádnou roli.“

„O tu whisky mi nejde. Ale vy jste zabil Hasselbachera, vidíte?“

Opět překvapil Wormolda pravdou. Ten člověk byl svým způsobem poctivý. „Plnil jsem příkaz, Wormolde. Když se h-h-h-h-...“ Vytočil se tak, aby dosáhl loktem na zvonek, a teď se opřel dozadu a v hlubinách domu se rozdrnčel zvonek a svolával do práce.

„Já proti vám nic nemám, Wormolde. Celá věc je v tom, že jste začal být příliš nebezpečný. My dva jsme jenom obyčejní řadoví vojáci.“

„Já nebezpečný? Vy ale musíte být zabeďněnci. Já žádné agenty nemám, Cartere.“

„Jen nepovídejte, máte. Co ta zařízení v h-horách? Máme kopie vašich nákresů.“

„To jsou součásti vysavače.“ Napadlo ho, kdo jim je asi opatřil: Lopez? nebo Hawthornův vlastní kurýr? nebo někdo na konsulátě?

Carterovi sjela ruka ke kapse a Wormold vystřelil. Carter pronikavě vyjekl. Řekl: „Málem jste mě střelil,“ a vytáhl ruku, v níž svíral roztržštěnou lulku. „Moje dunhillka. Vy jste mi rozbil dunhillku.“

„Začátečníci mívají štěstí,“ řekl Wormold. Nachystal se na smrt, ale bylo nemožné znovu vystřelit. Dveře za Carterem se pootevřely. Jako by zněla sugestivní hudba. „Oni se tam uvnitř o vás postarají. Možná, že teď budete potřebovat holku, Cartere.“

„Vy – vy kašpare.“

To měl tedy Carter pravdu. Wormold si položil pistoli vedle sebe a vklouzl na sedadlo za volant. Najednou ho zaplavila radost. Málem by byl zabil člověka. Nezvratně sám sobě dokázal, že mu nepřísluší být soudcem; násilí není jeho posláním. Vtom Carter vystřelil.

Kapitola šestá

Vyprávěl Beatrici: „Zrovna jsem se nahnul dopředu, abych spustil motor. Jak se zdá, to mě zachránilo. Bylo to ovšem jeho právo oplatit mi výstřel. Byl to opravdový souboj, ale třetí rána byla moje.“

„Co se stalo potom?“

„Stačil jsem ještě odjet, než se mi udělalo zle.“

„Zle?“

„Kdybych byl nepropásl válku, asi bych bral zabítí člověka na mnohem lehčí váhu. Chudák Carter.“

„Proč byste ho měl litovat?“

„Byl to člověk. Hodně jsem se o něm dověděl. Neuměl rozepnout dámský korzet. Báł se žen. Mel rád svou lulku, a když byl malý, připadaly mu zábavní parníky doma na řece jako zaoceánské lodi. Možná že byl romantik. Romantici přece žijí obyčejně ve strachu, že skutečnost nebude odpovídat jejich představám. Jsou vždycky příliš nároční.“

„A pak?“

„Utřel jsem z pistole otisky prstů a přinesl jsem ji zpátky. Kapitán Segura přijde jistě na to, že z ní byly vystřeleny dvě rány. Ale neřekl bych, že by se k těm kulkám chtěl hlásit. Dost těžko by to asi vysvětloval. Ještě spal, když jsem přišel domů. Nechci ani pomyslet, jak ho teď jistě brní hlava. Mně taky dělá pěkné dílo. Ale snažil jsem se držet se vašich pokynů při tom fotografování.“

„Při jakém fotografování?“

„Měl u sebe seznam cizích agentů, který nesl náčelníku policie. Ofotografoval jsem jej a strčil jsem mu ho zpátky do kapsy. Blaží mě pocit, že jsem poslal aspoň jedno skutečné hlášení, než to složím.“

„Měl jste počkat na mne.“

„Copak to šlo? Vždyť se mohl každou chvíli probudit. Ale tohle mikrofotografování, to je hrozná piplačka.“

„Propánakrále, proč jste to mikrofotografoval?“

„Protože žádnému kurýru do Kingstonu nelze důvěřovat. Carterova parta – ať jsou kdo jsou – má kopie těch nákresů z Oriente. To znamená, že někde je dvojité agent. Možná že je to ten váš člověk, co sem pašuje narkotika. Tak jsem udělal mikrofotografii, jak

jste mi to ukázala, a nalepil jsem ji zezadu na jednu známku a odeslal jsem vybranou kolekci pěti set známek britských kolonil, jak jsme to dohodli pro případ nouze.“

„Budeme jim muset poslat telegram, na kterou známku jste ji přilepil.“

„Na kterou známku?“

„Přece po nich nebudete chtít, aby prohlíželi pět set známek a hledali jednu černou tečku.“

„Na tohle jsem nepomyslel. To jsem to zvrzal.“

„Přece musíte vědět, na jakou známku...“

„Nenapadlo mě podívat se dopředu. Myslím, že to byl Jiří V., a byla červená – nebo zelená.“

„To toho víme hodně. Pamatujete si nějaká jména z toho seznamu?“

„Ne. Nebyl čas pořádně si jej přečíst. Já vím, že v těchhle věcech si počínám jako trouba, Beatrice.“

„Co vás vede. Troubové jsou oni.“

„To jsem zvědav, kdo se teď ozve. Doktor Braun... Segura...“ Ale nebyl to ani jeden, ani druhý.

2

Povýšený úředník z konsulátu se objevil v obchodě v pět hodin příštího odpoledne. Stál strnule mezi vysavači jako pohoršený turista v museu falických předmětů. Vyřizoval Wormoldovi, že si ho přeje vidět velvyslanec.

„Hodí se to zítra dopoledne?“ Vypracovával svou poslední zprávu, v níž oznamoval Carterovu smrt a svou resignaci.

„Ne, to nejde. Pan velvyslanec telefonoval z domu. Máte tam ihned přijet.“

„Já nejsem žádný zaměstnanec,“ řekl Wormold.

„Myslíte?“

Wormold se vydal znovu do Vedada, k bílým rezidencím, obklopeným bougainviliemi. Připadalo mu, že od jeho návštěvy u profesora Sancheze uplynulo hodně vody. Přejel kolem

profesorova domku. Jaképak hádky asi probíhají za zdmi toho domečku jako pro panenku?

Měl pocit, že ve velvyslancové sídle byli už všichni na něho přichystáni a že z haly i schodiště bylo pečlivě vyklizeno obecnstvo. V prvním poschodí se odvrátila nějaká žena a zavřela za sebou dveře do pokoje; pomyslel si, že to asi byla paní velvyslancová. Ve druhém poschodí vykoukly mezi zábradlím dvě děti a pak utekly; domem se nesl klapot jejich podpatečků po dlaždičkové podlaze. Sluha ho uvedl do salónu, kde nebylo živé duše, a zavřel za ním pokradmu dveře. Vysokými okny viděl dlouhý zelený trávník a vysoké subtropické stromy. I tam se někdo rychle vzdaloval.

Pokoj se podobal mnoha jiným velvyslanceckým salónům, byla to směsice těžkých nábytkových kusů zděděných po předchůdci a drobných osobních předmětů získaných za dřívějších služebních pobytů. Wormoldovi se zdálo, že rozpoznává stopy minulosti strávené v Teheránu (podivně formovaná dýmka, kachlička), v Aténách (nějaká ta ikona), ale na chvíličku se zarazil nad africkou maskou – že by Monrovia?

Vstoupil velvyslanec, vysoký, odměřený člověk s vázankou bývalého gardisty. V celém jeho vzezření bylo něco, čeho by byl chtěl dosáhnout Hawthorne. Řekl: „Posaďte se, Wormolde, zapálíte si?“

„Ne, děkuji vám.“

„Tamhleta židle je pohodlnější. Nemá smyslu, abychom dlouho chodili kolem horké kaše, Wormolde. Dostal jste se do nemilé situace.“

„Ano.“

„Já samozřejmě nevím nic – zhola nic – o tom, co tady děláte.“

„Prodávám, prosím, vysavače.“

Velvyslanec se na něho podíval s netajeným znechucením.

„Vysavače? O tom nebyla řeč.“ Odvrátil pohled od Wormolda a zadíval se na perskou dýmku, řeckou ikonu a liberijskou masku. Podobaly se vlastnímu životopisu, v němž autor, aby si dodal sebedůvěry, zachytil pouze slunné dny svého života. Řekl: „Včera ráno mě navštívil kapitán Segura. Připomínám, že nemám tušení, jak policie získala tyto informace, po tom mi nic není, ale říkal mi, že

jste odeslal domů celou řadu nepravdivých a klamných zpráv. Nemám tušení, komu jste je posílal: po tom mi rovněž nic není. Tvrdil, že jste si vybíral peníze a předstíral jste, že máte zdroje informací, které vůbec neexistují. Považoval jsem za svou povinnost zpravit o tom neprodleně ministerstvo zahraničí. Soudím, že dostanete příkaz vrátit se domů a podat zprávu – komu, o tom nemám ponětí, s takovými věcmi nemám já co dělat.“ Wormold viděl za jedním vysokým stromem na zahradě vykukovat dvě hlavičky. Já se dívám na ně a ony se dívají na mne, pomyslel si s pochopením. Řekl: „Ano, pane?“

„Získal jsem dojem, že vás kapitán Segura považuje za příčinu spousty nepříjemností. Myslím, že kdybyste odmítl odjet domů, mohl byste se zaplést do vážných potíží se zdejšími úřady a za daných okolností bych vám ovšem nemohl poskytnout žádnou pomoc. Zhola žádnou. Kapitán Segura vás dokonce podezřívá, že jste padělal jakýsi dokument, o kterém prý tvrdíte, že jste jej našel u něho. Celá ta historie je mi nechutná, Wormolde. Nemáte zdání, jak nechutná. Řádným zdrojem pro získávání informací v zahraničí jsou zastupitelské úřady. K tomu účelu tu máme naše přidělence. Tyhle tak zvané tajné informace působí každému velvyslanci jenom nepříjemnosti.“

„Ano, pane.“

„Nevím, jestli jste o tom slyšel – do novin se to nedostalo – ale předevčírem v noci byl zastřelen jeden Angličan. Kapitán Segura naznačil, že vám nebyl tak docela cizí.“

„Setkal jsem se s ním jednou na obědě.“

„Vraťte se raději domů, Wormolde, prvním letadlem, které stihnete – čím dříve, tím lépe pro mne – a projednejte si to s těmi svými – ať jsou kdo jsou.“

„Ano, pane.“

Letadlo společností KLM mělo odletět na Amsterdam přes Montreal ve tři hodiny třicet minut ráno. Wormold nijak netoužil letět přes Kingston, protože Hawthorne mohl mít příkaz čekat tam na něho. Pobočka skončila činnost závěrečným telegramem a Rudy a jeho kufr byli směřováni na Jamajku. Kódovací tabulky byly spáleny za pomoci celuloidových archů. Beatrice měla letět s Rudym, vysavače byly ponechány na starosti Lopezovi. Všechny věci z Wormoldova osobního vlastnictví, jimž přiřítal nějakou cenu, byly složeny do stěhovací skříně a zařízena doprava po moři. Kůň byl prodán – kapitánu Segurovi.

Beatrice mu pomáhala balit. Posledním předmětem ukládaným do skříně byla soška svaté Serafíny.

„Milly musí být hrozně nešťastná,“ řekla Beatrice. „Obdivuhodně se s tím vyrovnala. Říká jako sir Humphrey Gilbert, že k Bohu má v Anglii stejně blízko jako na Kubě.“

„Takhle to zrovna Gilbert neříkal.“*

Zůstala hromada nikoli tajného haraburdí, určeného k spálení. Beatrice řekla: „Kolik vy jste si schraňoval fotografií – a samé...“

„Vždycky mi připadalo, že roztrhat fotografii, to je jako někoho zabít. Teď už ovšem vím, že je v tom velký rozdíl.“

„Co je to, tahle červená krabička?“

„Dala mi kdysi takové knoflíky do manžet. Ukradli mi je, ale krabičku jsem si schoval. Nevím proč. Jsem nakonec docela rád, že všechny ty krámy zmizí.“

„Konec jednoho života.“

„Dvou životů.“

„Co je tohle?“

„Nějaký starý program.“

„Tak starý není. Z Tropicany, mohu si ho schovat?“

„Jste moc mladá, abyste si schovávala věci,“ řekl Wormold. „Toho se hrozně nasbírání. Ani se nenadějete a zjistíte, že vám mezi bednami harampádí nezbyvá místo na bydlení.“

* Sir Humphrey Gilbert, anglický mořeplavec ze 16. století, před svou smrtí pravil: „Na moři jsme nebesům stejně blízko jako na zemi.“

„Já si to troufnu. Byl to tehdy nádherný večer.“

Milly s Wormoldem ji vyprovázeli na letiště. Rudy se nenápadně vytratil v patách muže, který vlekl jeho obrovský kufr. Bylo horké odpoledne a kolem postávali lidé a popíjeli daiquiri. Od té doby, co kapitán Segura nabídl Milly manželství, dueña zmizela, ale přestože se ztratila, holčička, již Wormold doufal znovu spatřit, ta, která podpálila Thomase Earla Parkmana mladšího, se už nevrátila. Jako by Milly vyrostla z obou těch podob současně. Řekla s dospělým taktem:

„Půjdu se podívat po nějakých časopisech pro Beatrici,“ a točila se okolo knižního stánku, obrácena k nim zády.

„Nezlobte se na mne,“ řekl Wormold. „Až se vrátím, povím jim, že vy o ničem nevíte. Kampak vás asi zase pošlou?“

„Třeba do Perského zálivu. Do Basry.“

„Proč do Perského zálivu?“

„To je tak jejich pojetí očištění. Obroda skrze pot a slzy. Má Rychlosav zastoupení v Basře?“

„Mám obavy, že u Rychlosavu si mě nenechají.“

„Co budete dělat?“

„Díky chudáku Raúlovi mám dost, aby mohla být Milly rok ve Švýcarsku. Co bude pak, to nevím.“

„Mohl byste si otevřít obchod s pomůckami pro šprýmaře – však víte, ty zkrvavené palce, loužičky rozlitého inkoustu a mouchy na kostce cukru. Tohle loučení, to je hrůza. Prosím vás, nečekejte tu už.“

„Uvidím vás ještě?“

„Budu se snažit, abych nemusela do Basry. Budu se snažit zůstat v pisárně s Angelikou, Ethel a slečnou Jenkinsonovou. Když mi to vyjde, vypadnu v šest hodin, sejdem se na rohu v automatu, v kalupu něco zhltneme a půjdeme do kina. To je hrozný život, vidíte? Zrovna jako UNESCO a zasedání soudobých spisovatelů. Tady s vámi to byla legrace.“

„To ano.“

„Ted' jděte pryč.“

Šel k novinovému stánku a vyhledal Milly. „Tak jdeme,“ řekl.

„Ale co Beatrice – vždyť nemá ty časopisy.“
„Ona je nechce.“
„Ani jsem se s ní nerozloučila.“
„Už je pozdě. Prošla pasovou kontrolou. Uvidíš se s ní v Londýně.
Možná.“

4

Připadalo jim, jako by všechen svůj zbývající čas trávili na letištích. Teď čekali na odlet letadla KLM, byly tři hodiny ráno, nebe růžovělo odrazem neonů na stáncích a září přistávacích světel, a vyprovodit je přišel kapitán Segura. Snažil se seč byl, aby služební výkon vypadal co možná jako soukromá záležitost, ale přesto to trochu připomínalo deportaci. Segura řekl vyčítavě: „Vy jste mě k tomu dohnal.“

„Máte mírnější metody než Carter nebo doktor Braun. Co uděláte s doktorem Braunem?“

„Považuje za nutné vrátit se do Švýcarska v záležitosti týkající se jeho přesné mechaniky.“

„A má zamluvenou letenku dál do Moskvy?“

„To není tak jisté. Třeba do Bonnu. Nebo do Washingtonu. Nebo do Bukurešti. Ať jsou kdo jsou, určitě mají radost z vašich nákresů.“

„Z mých nákresů?“

„Z těch nákresů zařízení v Oriente. Doktor Braun si také bude přičítat zásluhu, že se zbavil nebezpečného agenta.“

„Mne?“

„Ano. Na Kubě bude bez vás dvou o poznání klidněji, ale bude se mi stýskat po Milly.“

„Milly by si vás nikdy nebyla vzala, kapitáne. Ona si na tabatěrky z lidské kůže moc nepotrpí.“

„Už jste někdy slyšel, čím je to kůže?“

„Ne.“

„Jednoho policisty, který umučil k smrti mého otce. On byl totiž chudý. Patřil do třídy mučitelých.“

Připojila se k nim Milly; nesla si na cestu časopisy, Time, Life,

Paris Match a Quick. Bylo už skoro čtvrt na čtyři – a na obloze nad osvětlenou dráhou, kde začalo falešné svítání, se objevil bledý pruh. Piloti vykročili směrem k letadlu a letuška zamířila za nimi. Wormold je všechny tři od vidění znal; seděli před mnoha týdny s Beatricí v Tropicane. Tlampač ohlašoval anglicky a španělsky odlet linky 396 do Montrealu a Amsterdamu,

„Mám pro vás pro každého dárek,“ řekl Segura. Dal jim po malém balíčku. Otevřeli je, když letadlo kroužilo nad Havanou; řetěz světél lemujících nábrežní korso zmizel z dohledu a za vším, co bylo, se zavřelo more jako opona. Ve Wormoldově balíčku byla miniaturní lahvička Generála Granta a kulka, vystřelená z policejní pistole. V Millině byla malá stříbrná podkova, na níž byl vyryt její monogram.

„Proč ta kulka?“ zeptala se Milly.

„To má být takový dost nemístný žert. Ale stejně, nebyl to špatný chlapík,“ řekl Wormold.

„Ale za manžela se nehodil,“ odpověděla dospělá Milly.

Londýnský epilog

Když udal své jméno, zvědavě si ho prohlíželi a pak ho strčili do výtahu a odvezli ho, trochu se tomu podivil, nikoli nahoru, nýbrž dolů. Teď seděl na dlouhé chodbě v suterénu a pozoroval červené světlo nad jedněmi dveřmi; až se změní v zelené, řekli mu, může prý vstoupit, dříve však ne. Dveřmi procházeli sem i tam lidé, kteří světla nedbali; někteří z nich nesli listiny a někteří aktovky a jeden byl v stejnokroji, byl to plukovník. Nikdo se na něho nepodíval; cítil, že je uvádí do rozpaků. Nebrali ho na vědomí, jako se nebere na vědomí znetvořený člověk. Ale s jeho chromou nohou to asi nesouviselo.

Od výtahu přicházel po chodbě Hawthorne. Vypadal uváleně, jako by byl spal v šatech; možná, že přiletěl nočním letadlem z Jamajky. Ani on by si Wormolda nevšiml, kdyby byl na něho Wormold nepromluvil.

„Buďte zdrav, Hawthorne.“

„Á, to jste vy, Wormolde.“

„Beatrice se vrátila v pořádku?“

„Ano. Přirozeně.“

„Kde je, Hawthorne?“

„Nemám tušení.“

„Co se to tu děje? Vypadá to jako vojenský soud.“

„On to totiž je vojenský soud,“ řekl Hawthorne mrazivě a vešel do dveří označených světlem. Hodiny ukazovaly 11,25. Předvolali ho na jedenáctou.

Přemýšlel, jestli mu mohou udělat něco jiného kromě vyhazovu, který už pravděpodobně dostal. O tom se asi uvnitř právě radili. Obvinít podle zákona o státním tajemství ho mohli stěžít. Žádná tajemství nevyzrazoval, on si je vymýšlel. Pravděpodobně by mu mohli dělat potíže, kdyby si hledal místo v zahraničí, a v jeho věku se o práci v Anglii tak lehko nezavádí, ale neměl naprosto v úmyslu vracet jim jejich peníze. Ty byly pro Milly; připadalo mu teď, že si je vysloužit ve své funkci, v níž byl vystaven Carterovu jedu i Carterově kulce.

V 11,35 vyšel plukovník a krácel k výtahu; vypadal dohrátě a nazlobeně. Vida, hrdelní soudce, pomyslel si Wormold. Za ním se

vynořil muž v tweedovém saku. Měl hodně hluboko zapadlé modré oči a nebylo třeba uniformy, aby se v něm poznal námořník. Pohlédl náhodou na Wormolda a rychle se opět odvrátil jako člověk, který se nechce pošpinit. Zavolal: „Počkejte na mne, plukovníku,“ a vykročil po chodbě s nepatrným kolébáním, jako by byl opět na můstku za bouřlivého počasí. Jako další vyšel Hawthorne v rozmluvě s nějakým mladíčkem, a pak se Wormoldovi zatajil dech, protože zazářilo zelené světlo a objevila se Beatrice.

„Máte jít dovnitř,“ řekla.

„Jaký je rozsudek?“

„Teď s vámi nemohu mluvit. Kde bydlíte?“ Pověděl jí to.

„Přijdu za vámi v šest. Jestli smím.“

„Mám být na úsvitě zastřelen?“

„Nestrachujte se. Jděte dovnitř. Nemá rád, když ho někdo nechá čekat.“

„Jak to dopadlo s vámi?“

Řekla: „Džakarta.“

„Kde je to?“

„Na konci světa,“ řekla. „Dál než Basra. Prosím vás, jděte tam.“

Za psacím stolem seděl zcela sám člověk s černým monoklem. Řekl: „Posaďte se, Wormolde.“

„Raději to vyslechnu vstoje.“

„To je citát, vidíte?“

„Citát?“

„Pamatuji si, že jsem to určitě slyšel v nějaké hře – na ochotnickém představení. To bylo před dávnými lety.“

Wormold se posadil. Řekl: „Nemáte právo posílat ji do Džakarty.“

„Do Džakarty? Koho?“

„Beatrici.“

„Kdo je to? A tak, to je ta vaše sekretářka. Tahle křestní jména mi lezou na nervy. To si budete muset projednat se slečnou Jenkinsovou. Sekretářky má, díky bohu, na starosti ona, ne já.“

„Ona s ničím nic neměla.“

„S ničím? Poslyšte, Wormolde, rozhodli jsme se zavřít vaše oddělení a vyvstává otázka – co máme dělat s vámi?“

Teď to mělo přijít. Soudě podle výrazu plukovníka, který byl

jedním z jeho soudců, měl pocit, že ho nečeká nic milého. Šéf vyňal z oka černý monokl a Wormolda překvapilo dětsky modré oko. Řekl: „Usoudili jsme, že za daných okolností by pro vás bylo nejlepší zůstat doma – v našem školitelském sboru. Že byste přednášel. O vedení zahraniční odbočky. Na tenhle způsob...“ Zdálo se, jako by polykal něco nepříjemného. Dodal: „Samozřejmě, jak to vždycky děláme, když se někdo vrací ze služby v zahraničí, doporučíme vás k vyznamenání. Myslím, že ve vašem případě – nebyl jste tam příliš dlouho – bychom těžko mohli navrhnout něco vyššího než Řád britského impéria třetího stupně.“

2

Zdrženlivě se pozdravili v džungli šalvějově zelených křesel v levném hotelu „Pendennis“ nedaleko Gower Street. „K pití vám asi nic neseženu,“ řekl.

„Tady alkoholické nápoje nepodávají.“

„Proč jste se sem tedy nastěhoval?“

„Bydlíval jsem tu s rodiči, když jsem byl malý. Neuvědomil jsem si, že je to nealkoholický hotel. Tehdy mi to nevadilo, Beatrice, co se to děje? Copak se zbláznili?“

„Málem se zbláznili z toho, jak jsme je my dva dopálili. Mělo prý mě hned trknout, že jde o nějakou neplechu. Šéf na to svolal celou poradu. Měl tam všechny styčné důstojníky, pro ministerstvo války, pro admiraltu, pro ministerstvo letectví. Měli před sebou vaše zprávy a probírali je jednu po druhé. Komunistická infiltrace ve vládě – nikdo neměl nic proti tomu, aby se ministerstvu zahraničí poslal přípis, že se tahle zpráva odvolává. Měli tam ty hospodářské zprávy – souhlasili, aby byly také prohlášeny za neplatné. To se dotkne jenom ministerstva obchodu. Všechno šlo docela hladce, dokud se nedostali na zprávy vojenského rázu. Bylo tam jedno hlášení o nespokojenosti v námořnictvu a jedno o zásobárnách pohonných hmot pro ponorky. Kapitán řekl: »Na těchto zprávách musí být něco pravdy,«

Já mu povídám: »Podívejte se, kdo byl zdrojem. Vždyť vůbec

neexistuje.«

»Budeme vypadat jako úplní hlupáci,« řekl kapitán. »V námořní rozvědce se radostí nebudou znát, to bude voda na jejich mlýn.«

„Ale to nebylo nic proti tomu, co je popadlo, když přišla na řadu ta zařízení.“

„Oni ty nákresy opravdu sbaštili?“

„Při tom se pustili do chudáka Henryho.“

„Nerad slyším, když mu říkáte Henry.“

„Především mu dávali za vinu, že vůbec nehlásil, že prodáváte vysavače, a vydával vás za nějakého obchodního magnáta. K téhle štvanci se Šéf nepřipojil. Z nějakého důvodu se tvářil rozpačitě a Henry – tedy Hawthorne, se tak jako tak vytasil se spisem a tam stály všechny podrobnosti černé na bílém. To se ovšem dál než za oddělení slečny Jenkinsonové nikdy nedostalo. Potom mu vykládali, že měl na první pohled poznat součásti vysavače. Řekl, že je poznal, ale není prý důvodu, proč by nebylo možno použít principu vysavače ke konstrukci nějaké zbraně. Po tomhle už opravdu lačnili po vaší krvi, všichni, kromě Šéfa. Chvillemi mi připadalo, že to vidí i z té směšné stránky. Řekl jim: »Náš úkol je tedy zcela jednoduchý. Musíme oznámit admiraltě, ministerstvu války a ministerstvu letectví, že všechny zprávy z Havany za uplynulých šest měsíců jsou naprosto nespolehlivé.«.*“

„Ale, Beatrice, oni mi nabídli místo.“

„To vám hned vysvětlím. Kapitán se zlomil první. Snad se člověk naučí na moři vidět dál než ostatní. Řekl, že v očích admirality tím bude tajná služba provždy odbyta. V budoucnu budou spoléhat pouze na námořní rozvědku. Potom řekl plukovník: »Když tohle povím ministerstvu války, můžeme to rovnou zabalit.« Dostali se docela do slepé uličky, až Šéf navrhl, že by snad nejlepším řešením bylo rozeslat ještě jednu zprávu od 59200/5 – že ta zařízení zklamala a byla opět rozmontována. Zbýval jste ovšem vy. Šéf byl toho názoru, že jste nabyl cenných zkušeností, které by měly být zachovány a hodí se spíš pro využití v našem odboru než pro stránky populárních časopisů. V poslední době napsalo příliš mnoho lidí své vzpomínky na činnost v tajné službě. Někdo se zmínil o zákonu o státním tajemství, ale Šéf pochyboval, že by se vztahoval na vás

případ. Měl jste je vidět, když jim oběť vyklouzla. Pustili se proto do mne, ale já jsem neměla chuť dát se tou smečkou vyslýchat. Tak jsem jim to řekla od plic.“

„Co jste jim, propána, napovídala?“

„Pověděla jsem jim, že i kdybych byla věděla, co se děje, nebyla bych vám to překazila. Řekla jsem jim, že vy pracujete v zájmu něčeho, co stojí za to, a ne v zájmu něčí představy o globální válce, která ani nikdy nevypukne. Ten trouba nastrojený za plukovníka blekotal něco o »vaší vlasti«. Já mu řekla: »Jeho vlast? Co tím myslíte? Vlajku, kterou si někdo vymyslel před dvěma sty lety? Episkopální radu, která se hádá o rozvod, a dolní sněmovnu, kde na sebe poslanci hulákají z lavice do lavice? Nebo tím myslíte odborovou radu a britské dráhy a družstevní hnutí? Vy si asi myslíte, že je to váš pluk, jestli vy uznáte za vhodné někdy myslet, ale my žádný pluk nemáme – on a já.« Pokoušeli se mě zarazit a já řekla: »Ale ovšem, já jsem zapomněla. Je ještě něco většího než vlast, vidíte? To jste nám vštěpovali se svou Společností národů a se svým Atlantickým paktem a NATO a OSN a SEATO. Ale pro většinu z nás jsou to jenom písmena jako každá jiná, třeba USA a SSSR. A nevěříme vám už, když říkáte, že vám jde o mír a spravedlnost a svobodu. O jakoupak svobodu? Vám jde o vaše kariéry.« Řekla jsem jim, že francouzští důstojníci, kteří se ve čtyřicátém roce starali o své rodiny, mají moje sympatie; nekladli aspoň na první místo svou kariéru. Vlast, to je spíš rodina než parlamentní systém.“

„Proboha, tohle jste jim všechno řekla?“

„Ano. Byl to úplný proslov.“

„A vy tomu věříte?“

„Docela všemu ne. Moc nám toho nenechali, v co by člověk mohl věřit, i nevíru nám vzali. Já nedokážu věřit v nic vznešenějšího, než je domov, a v nic méně konkrétního, než je člověk.“

„Kterýkoli člověk?“

Zůstala dlužna odpověď a rychle odcházela mezi šalvějově zelenými křesly a Wormold viděl, že se vymluvila až na pokraj pláče. Před deseti lety by se byl rozběhl za ní, ale střední věk je dobou smutné opatrnosti. Díval se za ní, jak se proplétá ošumělým vestibulem, a uvažoval. Miláčku, to se jen tak říká, je mezi námi

čtrnáct let, Milly – člověk se má vystříhat všeho, čím by mohl pohoršit své dítě nebo zranit víru, kterou nesdílí. Byla už u dveří, než se k ní připojil.

Řekl: „Našel jsem si Džakartu ve všech příručkách. Tam nemůžete jet. Je to příšerná díra.“

„Nemám na vybranou. Snažila jsem se zůstat v pisárně.“

„Vy jste o to tolik stála?“

„Mohli jsme se občas sejít v automate na rohu a zajít si do kina.“

„Hrozný život – sama jste to říkala.“

„Byl byste do něho patřil vy.“

„Beatrice, jsem o čtrnáct let starší než vy.“

„Co na tom k čertu záleží? Já vím, co vám doopravdy dělá starost. Nejde vám o stáří, ale o Milly.“

„Musí si uvědomit, že její otec je taky z masa a krve.“

„Jednou mi říkala, že by to nešlo, abych vás milovala.“

„Musí to jít. Nemohu vás milovat jednosměrně.“

„Nebude snadné říci jí to.“

„Po několika letech třeba nebude zrovna snadné se mnou vydržet.“

Řekla: „Miláčku, s tím si už nedělej starosti. Dvakrát ti žena neuteče.“

Když se líbali, vešla Milly s ohromným košíkem na šití, který nesla jakési staré paní. Vypadala neobyčejně ctnostně; pravděpodobně zahájila údobí dobrých skutků. Stará paní je spatřila první a uchopila Milly za paži. „Pojďte pryč, drahoušku,“ řekla. „To je nápad – tady, kde jsou všem na očích!“

„To nic,“ řekla Milly, „to je můj tatínek.“

Zvuk jejího hlasu je od sebe oddělil.

Stará paní řekla: „To je vaše matinka?“

„Ne. Jeho sekretářka.“

„Dejte mi ten košík,“ řekla stará paní s nevolí.

„Tak a je to,“ řekla Beatrice, Wormold řekl: „Nezlob se, Milly.“

„Nic se nestalo,“ řekla Milly, „je na čase, aby poznala trochu život.“

„Nemyslel jsem tu paní. Já vím, že ty to nebudeš považovat za opravdové manželství.“

„To jsem ráda, že se vezmete. V Havaně jsem myslela, že spolu máte jenom poměr. Pravda, je to nakonec jedno a totéž, protože jste oba už stáli před oltářem, ale bude to tak nějak důstojnější. Tati, víš, kde je koňský trh?“

„Myslím, že na Knightsbridgi, ale bude tam zavřeno.“

„Chtěla jsem si jen zjistit, kudy se tam jde.“

„A tobě to nevadí, Milly?“

„Pohani si mohou dělat skoro všechno, co je napadne, a vy jste pohani. Šťastlivci, vrátím se k večeři.“

„Tak vidíš,“ řekla Beatrice, „nakonec to dobře dopadlo.“

„Ano. Zvládl jsem ji docela hladce, co říkáš? Přece jen dokážu něco udělat jak se patří. Mimochodem, co ta zpráva o nepřátelských agentech – z té měli jistě radost.“

„Ne tak docela. Víš, miláčku, bavili se půldruhé hodiny tím, že museli nechat každou známku odmočit ve vodě, aby našli tu tvoji tečku. Byla myslím na čtyřsté osmdesáté druhé známce, a když se pak pokusili ji zvětšit – prostě nic na ní nebylo. Buď jsi přexponoval film, nebo jsi nasadil mikroskop obráceným koncem.“

„A přesto mi dávají Řád britského impéria?“

„Ano.“

„A zaměstnání?“

„Pochybuji, že se v něm dlouho udržíš.“

„Ani o to nestojím. Beatrice, kdy se ti začalo zdát, že mě...?“

Položila mu ruku na rameno a vytáčela ho mezi ošumělými křesly. Potom začala zpívat, trošičku falešně, jako by byla musela běžet dlouhý kus cesty, aby ho dostihla.

„Co říká upjatá parta – toť známá věc:

zem prý je kulatá, ty prý jsi ztřeštěnec.

Ovce prý vlnu daj, vyhynul ptakopysk...“

„Z čeho budeme žít?“ zeptal se Wormold.

„Však my dva se nějak protlučeme.“

„Jsme tři,“ řekl Wormold a Beatrice si uvědomila, co bude v budoucnu jejich hlavním problémem – že jakživ dost ztřeštěný nebude.

Doslov

Revoluční události, které nedávno otřásl Kubou, inspirovaly nejednoho z našich současníků k údivu, k zamyšlení, k úlevnému pocitu, že není marné věřit, riskovat, pokusit se. David, který se postavil Goliášovi, patří k oblíbeným mýtům naší doby. Sám Nicolás Guillén, básník, který nás učil věřit v lidi, kteří po desetiletí usilovali za cenu nejvyšších obětí o kubánskou nezávislost, publikoval v nedávných dnech ve světovém tisku stati, v nichž obdivně žasne nad samozřejmostí, s níž se tito lidé dnes ujali správy vlastních věcí.

Je-li věc zápolícího a vítězíciho kubánského lidu pro nás zdrojem jedné z nejpozoruhodnějších vln nadšení, které dnešek prožívá, stal-li se malý ostrov náhle, a pro nezasvěcené nepředvídaně, neobyčejně energickým srdcem, oživujícím celé obrovské tělo latinsko-amerických území, vyvolala táž věc v táboře odpůrců práva národů na sebeurčení pochopitelně reakci rázu poněkud jiného. Z tohoto hlediska jsme četli s neobyčejným potěšením knihu nadaného a oblíbeného anglického autora Grahama Greena.

Grahama Greena není třeba nijak zvlášť našemu čtenáři představovat. V poslední době zaujaly zejména jeho „Jádro věci“ a „Tichý Američan“ jedno z předních míst na žebříčku skutečných hodnot naší překladově produkce. „Náš člověk v Havaně“ je kniha poněkud jiná, nicméně některé její rysy neobyčejně výrazně dokreslují, v čem se s Greenem sblížíme. Některé jiné rysy naopak podtrhují, v čem se různíme. Pro koexistenci v míru a soutěžení, po které toužíme, je vzájemná loajální otevřenost nadmíru prospěšná. S Greenem, tak, jak ho poznáváme z jeho knih, je možno dobře spolupracovat na jedné planetě. Od spisovatelů jeho druhu je možno se mnohému naučit. Je víc než pravděpodobné, že i on je s to se mnohému naučit od světa, který míří ke komunismu.

Graham Greene v duchu znamenité tradice anglických satiriků se v „Našem člověku v Havaně“ potýká s tím, co je v britské státní službě a ve všem, co je určitým duchem této služby potrefeno, řekl bych – omezené. My, kteří nejsme experty ve věcech britské diplomacie, britských tajných služeb či britského smyslu pro „službu

vlasti“, rádi přenecháváme v tomto případě autoru, kterému Foreign Office není nijak cizí, plnou odpovědnost za to, co píše. Jeho svědectví, které ze všech stran protrhává čertovskými růžky průhledný celofán humorné knížky, je přímo okouzlejícím způsobem přesvědčující. Rádi bychom zahlédli alespoň na okamžik některé z odpovědných činitelů služeb, o kterých je v knize řeč, po přečtení textu tohoto pravého dědice nejryzejšího anglického pera.

To, že Greene zahlédl z havanské skutečnosti, z její kubánské stránky poněkud méně, než pak revoluční ořes prokázal, že existovalo, je ovšem přese všechno svědectvím myšlenkových mezi autora, který je konec konců společensky výrazně určen.

Sympatický pan Wormold a jeho středostavovské ideály o pokojném životě se nám zdají ovšem poněkud z jiného světa, než je ten skutečný, ať u nás, či v Londýně, či v samé Havaně. Ale díky za jeho opatrný přístup k velkým slovům, za nimiž trčí pouhá nicota, a sláva mu za „ztřeštěnost“, s níž odhaluje jalovost některých povolání, která stojí britského poplatníka pěkných pár liber daní ročně.

„Náš člověk v Havaně“ je rozhodně poučná, zábavná a neobyčejně umně napsaná kniha. I když Greene „Tichého Američana“ či „Jádra věci“ nás zajímá více, i když v Greenovi bojujícím s některými neřešitelnými problémy západního člověka našich let spatřujeme především básníka veliké tragiky a čistoty, přece jen ani s „Člověkem v Havaně“ nejsme příliš vzdáleni od jeho hluboce dojmavého lyrismu. Svou „zábavnou“ knížkou se tentokrát dotkl nejednoho nemocného místa na duši našich let.

Ivo Fleischmann

GRAHAM GREENE

Náš člověk v Havaně

Z anglického originálu *Our man in Havana* (William Heinemann Ltd., London 1958) přeložil Igor Hájek. Verše přeložil Jan Zábrana. Doslov napsal Ivo Fleischmann. Obálku a vazbu navrhl a graficky upravil Karel Svolinský. Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, n.p., jako svou 1246. publikaci v redakci krásné literatury, Praha. 133. svazek edice Klubu čtenářů. Odpovědná redaktorka Alena Hartmanová. Technická redaktorka Ludmila Zapletalová. Vytiskl Mír, novinářské závody, n. p., závod I, Praha 1. Přebal vytiskla ofsetem Polygrafia 3, závod Jiřího Dimitrova, Praha 7. Formát papíru 84 X 108 cm – 12,76 autorských archů, 12,99 vydavatelských archů – D-08-1236. Náklad 106 000 výtisků. – Them. skupina 13/9.

Vydání první

Cena brož. 8,60 Kčs, váz, 13 Kčs – 63/VHI-7

GRAHAM GREENE

narodil se 2. října 1904 v Berkhamsteadu v Herfordshiru, kde byl jeho otec ředitelem školy. Vystudoval na jedné z nejvýznačnějších oxfordských kolejí, Balliol College, kde se stal redigentem časopisu *The Oxford Outlook* – rané znamení jisté nezvládnutelné náchylnosti k literatuře. Ostatně byla tu proto i určitá rodinná predispozice, neboť Greene je vzdáleným bratrancem R. L. Stevensona. Po skončení studii pracoval čtyři roky v redakci *Timesu*. Roku 1927 se oženil a zároveň konvertoval k římskému katolictví. Roku 1936 vypsál zážitky z cestování po Liberii v *Journey Without Maps* (Cesta bez map), o tři roky později vydává další cestopis *The Lawless Roads* (Cesty bez zákona), který líčí jeho zážitky v Mexiku. Roku 1940 stal se Šéfredaktorem časopisu *Spectator* a od roku 1943 do 1944 pracoval v ministerstvu zahraničních věcí. Kromě románů, z nichž nejdůležitější jsou *The Man Within* (Muž uvnitř, 1929), *The Name of Action* (Jméno skutku, 1930), *It's a Battlefield* (To je bitevní pole, 1934), *The Power and the Glory* (Moc a sláva, 1940), *The Heart of the Matter* (Jádro věci, 1948), *The End of the Affair* (Konec té záležitosti, 1951) a *The Quiet American* (Tichý Američan, 1955), napsal ještě několik drobnějších, „méně závažných“ dílek, která nazývá „hříčkami“, do nichž patří kromě *Našeho člověka o Havaně* ještě například *Stamboid Train* (Čaňhradský vlak, 1932), *A Gun for Sale* (Puška na prodej, 1936), *The Confidential Agent* (Tajný agent) a *Loser Takes All* (Poražený bere všechno, 1955), dále tři hry, svazek povídek a knihu esejí. Greene, u nás proslavený Tichým Američanem, je nejvýznačnějším romanopiscem dnešní Anglie. Je z těch autorů, kteří před svou dobou neuhýbají, ale snaží se jí porozumět, stanovit diagnosu její choroby a najít lék. Jeho sympatie patří člověku, proto se jeho knihám neobdivujeme – ačkoliv si to plně zaslouží –, ale máme je rádi. Už proto, že problémy, jež si kladou, neřeší se smrtelnou vážností, ale s humorem, vtipem a ironií.